This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

3 2044 057 041 964

Digitized by Google

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

Digitized by Google

HUNGAR

Digitized by Google

Digitized by Google

Polgári TÖRVÉNYKEZÉSI eljárás.

A polgári törvénykezési rendtartás
zó 1868. LIV. t. czikk.

Az átmeneti intézkedések tárgyában kiadot
mart. 30-án kelt
és a birói ügyvitel tárgyában életbe lépte
évi aprilhó 29-én kelt, igazságügyminis
letek nyomán

szerkesztették:

Madarassy László és Gáspár Lajos,
köz- és váltó-ügyvédek, s a Kecskeméti jogakademiánál a biró
államvizsgálati bizottság tagjai.

PRINTED IN HUNGARY

1869.
Aigner Lajos.

Digitized by Google

Digitized by Google

Polgári
TÖRVÉNYKEZÉSI
eljárás.

polgári törvénykezési rendtartást tárgyazó 1868. LIV. t. czikk.

z átmeneti intézkedések tárgyában kiadott, 1869. évi mart. 30-án kelt

a birói ügyvitel tárgyában életbe léptetett, 1869. évi aprilhó 29-én kelt, igazságügyministeri rendeletek nyomán

szerkesztették:

Madarassy László és Gáspár Lajos,
- és váltó-ügyvédek, s a Kecskeméti jogakademiánál a birói államvizsgálati bizottság tagjai.

PRINTED IN HUNGARY

Budán 1869.
Nyomatott Bagó Mártonnál.

HUN
E 69
Digitized by Google

APR 17 1933

9877
5-1

Digitized by Google

Előszó.

Bárkinek, ki új polgári törvénykezési rendtartásunkban magát tökéletesen tájékozni, a gyakorlati téren a szabatosabb mozoghatást, és a tanulást fölöttébb könnyíteni óhajtja, a lefolyt időszakban kötelező erővel birt, s jelenleg hatályon kivül helyezett szabályok végleges mellőzésével, egy új rendszeres átnézetet kell összeállítania.

Mely rendszeres összeállítás annál czélszerűbb, tökéletesebb, minél inkább megegyez az életbe lépett törvényczikk sorrendjével.

Jelen dolgozatunk tehát, figyelembe véve az átmeneti intézkedések valamint a birói ügyvitelt tárgyazó igazságügy ministeri rendeleteket a polgári törvénykezési rendtartást magában foglaló 1868. LIV. t. czikket, tekintettel annak sorrendjére, könnyen átnézhető, rendszeres alakba öntve, fölvilágosítások és példákkal adja elő.

A törvény szövegét, a mennyire csak lehetett, eredeti kitételeiben használtuk, mert a tanulóra nézve üdvösebb, ha magát a törvény szavait tanulja meg; a törvényczikk egyes szakaszait pedig mindenütt rendesen idéztük, hogy ki jelen munkánkat használja, azokra, a törvénykönyv előkeresése nélkül, bátran hivatkozhassék.

Digitized by Google

Az 1868. LIV. t. czikk, valamint a birói ügyvitelt tárgyazó rendeletnek az örökösödési eljárásra vonatkozó szakaszait jelen dolgozatunkból hihagytuk s azokat külön önálló munkában fogjuk egy azokra vonatkozó iromány példány gyüjteménnyel rövid idő mulván közrebocsátani.

A m. k. itélő tábla pesten és marosvásárhelyen jelen munka megirása és nyomatása közben újjá szervezteteett, miért is az első rész 6. §. a) pontjának a szervezetre vonatkozó kitétele ekként módosítandó: A pesti m. k. itélő tábla: egy elnök, 7 tanácselnök, 45 rendes, 2 számfeletti biróból, a marosvásárhelyi m. k. itélő tábla pedig: egy elnök, három alelnök és 18 rendes biróból áll.

Ha jelen dolgozatunkkal az uj polgári törvénykezési rendtartás könnyebb megismertetése, vagy megtanulásához bármily parányi mértékben sikerült járulnunk, fáradozásink legdúsabb jutalmát találandjuk.

Kelt Pesten, 1869. Május hó 20-án.

A szerzők.

Digitized by Google

Bevezetés.

1. §.

A törvénykezési jog fogalma.

A jogok érvényesítésére rendelt eljárásról intézkedő szabályok képezik az alaki vagy törvénykezési jogot (jus formale, processuale). A rendszeresen egybegyüjtött törvénykezési jogok összege törvénykezési eljárás vagy rendtartásnak neveztetik. A törvénykezési rendtartás feladata a biróságok szerkezetét, illetékességét és az azok előtt követendő eljárást megismertetni. A törvénykezési rendtartás a különféle, önálló anyagi jogok gyakorlatából fejlik ki, annálfogva többen méltán használják ez alaki jogra nézve a gyakorlati elnevezést. Hol több önállóan kifejlett anyagi jog (jus materiale, dogmaticum) érvényesíttetik, ott a gyakorlati téren ugyanannyi, egymástól részben vagy egészben többnyire eltérő, eljárás vagy törvénykezés fejlik ki, s ezek megállapított jogszabályai lassanként önálló jogokká alakulnak. Ekként hazánkban eddig a törvénykezési jog az önálló, különvált anyagi jogok szerint következő törvénykezési eljárásokat vagy rendtartásokat alkot, u. m. polgári [1]), egyházi, büntető, váltó, kereskedelmi, telekkönyvi, csőd- és bányaügyit.

Jelen dolgozat egyedül a szorosb értelemben vett polgári magánjogi törvénykezési eljárást tárgyalandja,

Digitized by Google

mely ismét kétféle, u. m. vagy magán polgári törvénykezési, vagy peres ügyeken kivüli birósági eljárás.

[1]) A polgári törvénykezés elnevezése ősi eredetü, mivel hajdan Rómában a magánjog élvezetében egyedül a polgárok részesültek azonban még napjainkban is helyesen használtatik, mert csakugyan a polgári élet ügyei s viszonyaiból fejlő vitás kérdések mikénti megoldhatásának útját jelöli ki.

2. §.

A polgári törvénykezési eljárás forrásai.

A magyar polgári törvénykezési eljárás forrásait képezik: a) a hármaskönyv második és harmadik része, melyben Verbőczy az ügyek folyamatai, végrehajtásairól és az azok iránt hozandó itéletek soráról, valamint a fölebbvitelről értekezik; b) az időnként hozott s a törvénytárban feltalálható törvények, melyek közül eddig különösen a sommás szóbeli eljárásnak az 1836. 20. és 1840. 11, a rendes szóbelinek a váltót. II. 7. fej., a rendes irásbelinek pedig az 1840. 22. csődtörvény szolgált szabályául, jelenleg pedig az 1868. LIV. trvczikk az egész polgári törvénykezési rendtartást ujabb, határozottabb alakba önté s fölöttébb szabályozta; c) a törvényszéki gyakorlat, a törvényhatóságoknak az eljárásra nézve alkotott szabályai és a kir. rendeletek; d) az országbirói értekezlet által javaslatba hozott s 1861. Szent Jakab-hó 28-kán hatályba lépett ideiglenes törvénykezési szabályok, melyek a polgári törvénykezési rendtartást 14 fejezetben foglalják, s ezek a biróságok szervezetét, illetőségét, az eljárás nemeit, a sommás, rendes szóbeli és irásbeli pereket, a beavatkozást, szavatosságot, némely közös szabályokat, semmiségi eseteket, végrehajtást,

Digitized by Google

telekkönyveket, elvesztett okiratok és öröklés körüli eljárást határozzák meg; e) Igazságügyministeri rendeletek. [1])

Ezúttal a polgári törvénykezési eljárás jelenleg kiváló s egyedüli alapját az 1868. LIV. trvczikk, az ennek életbe léptethetésére 1869. Mart. 30-án kiadott és az 1869. évi apr. 29-én a birói ügyvitel tárgyában kibocsátott ministeri rendelet képezvén, tüzetesen csak ezeket fogjuk megismertetni. —

[1]) Meg kell itt említenem, hogy midőn a hatalom hazánkra önkényt gyakorolt, alkotmányos eljárásunk eltörlésével idegen törvénykezési rendszerek hozattak be, melyek szelleme tagadhatatlanul hatott, sőt különösen az ősiségi és telekkönyvi pátensek hatálya napjainkig fentartatik.

Legelőször II. József hozott be 1786-ban önkényesen idegen törvénykezési rendszert, mely azonban 1790-ben eltöröltetett. A gyászos emlékü 1848 és 49-ki események után 1849. novemberhó 3-án jött ki először az u. n. „Ideiglenes törvényszéki szerkezet és perlekedési rend magyarországon;" ezt követte 1850. január 14-én „Kiegészitő igazságügyi szerkezet;" 1852. julius 24-én „Ügyvédi rendtartás;" 1852. novemb. 29-én „Ősiségi nyilt parancs;" 1853. jannár 1-én „Ideiglenes polgári perrendtartás;" 1853. február 16-án „Illetőségi törvény;" 1853. julius 18-án „Csödtörvény" 1853. martius 2-kán „Úrbéri nyiltparancs" és 1855. december 15-én a „Telekkönyvi rendelet." Ezeken kivül még a törvénykezési rendtartást illetőleg számos rendelet bocsáttatott ki időnként az országos kórmánylapokban.

3. §.

Az 1868. évi LIV-ik törvényczikkről általában.

1869. évi Juniushó elsejével e törvényczikk életbe lépvén, minden vele ellenkező törvény vagy szabályrendelet ezen naptól fogva hatályon kivül tétetett (1869. Mart. 30. min. rend. [1]). Tartalmazza a magyar polgári jogtan alaki részét: a polgári törvénykezést, tehát a bíróságok szerkezetét, illetékességét, a törvénykezési személyek, az eljárás körüli törvényes intézkedések és perenkivüli eljárásra vonatkozó szabvá-

Digitized by Google

nyokat, összesen 9 czímben és számos fejezetben; szólanak pedig: az első czím a bíróságokról, fejezetei a) a bírósági szervezetről, b) a birói hatáskörről, c) a birói illetőségről; a második czím az ügyfelekről, fejezetei a) a felperességről, b) az alperességről, c) a képviseletről; a harmadik czím az eljárásról, fejezetei a) az átalános határozatokról, b) sommás eljárásról, c) rendes eljárásról; a negyedik czím a bizonyításról, fejezetei a) az átalános határozatokról, b) a beismerésről, c) az okiratokról, d) a tanúkról, e) a birói szemléről, f) az esküről; az ötödik czím a birói határozatokról, fejezetei a) a végzések és itéletekről, b) a birói határozatok kézbesítéséről; a hatodik czím a perorvoslatokról, fejezetei a) a felebbvitel átalános szabályairól, b) a felebbezésről, c) a semmiségi panaszról, d) az igazolásról, e) a perújításról; a hetedik czím a biztositási intézkedésekről, fejezetei a) a zárlatról, b) a biztositásról; a nyolczadik czím a végrehajtásról, fejezetei a) az átalános határozatokról, b) az ingóságokrai végrehajtásról, c) az ingatlanokrai végrehajtásról, d) a tulajdoni és elsőbbségi igényekről; végre a kilenczedik czím az eljárás némely eltérő módjairól, fejezetei a) a községi biráskodásról, b) a vásárbiráskodásról, c) a választott biráskodásról, d) a felhivási perről, e) az előleges bizonyításról, f) a hivatalos bizonylatokról, g) az örökösödési eljárásról.

Ha az 1868. LIV. trvczikket közelebbről és tüzetesen vizsgáljuk [2]), tapasztalnunk kell, hogy az nem valamely új elmélet szüleménye, hanem a már ismeretes, sőt nagyobb részben rég meghonosult eljárási szabályok rendszerbe öntött gyüjteménye, néhány újítással azokat fölelevenítve, mely újítások közül a leglényegesebbek: a) eltörli a vegyes folyamodást, s megállapítja azon elvet, hogy minden bíróság kizárólag vagy

Digitized by Google

első, vagy fölebbviteli hatóságkép itéljen; b) helyreállítja az egyenlőség elvét a forumok számában, s kimondja, hogy minden ügynek 3 foruma legyen; ehhez képest a királyi itélő-tábla megszünik harmadfolyamodási és a szolgabiró és megyei törvényszék fölebbviteli forum lenni; c) eltörli a négy kerületi táblát, mint a rendszerbe nem illő fölösleges bíróságokat; d) szabályozza a hétszemélyes táblát, királyi curia név alatt, mint harmad bíróságot felállítván annak egy önálló osztályában a semmítő széket, és e) szabályozza a szentszék birói illetőségét, elvonván attól minden eddig oda tartozott ügyet, egyedüli kivételével a kath. házassági és vegyesházassági válópöröknek.

Továbbá az 1868. LIV. törvények tartalmaznak még az igazságügyministernek adott négy rendbeli meghatalmazást: 1) hogy az izraeliták házassági pereiben követendő eljárást a törvényhozás további intézkedéseig rendelet útján szabályozhassa (22. §.); 2) hogy a telekkönyvi, csőd-, bányaügyekben, úgy a fennálló hitbizományokra nézve követendő eljárást szabályozza; 3) hogy az időpontot, melyben e törvénykezési rendtartás hatályba lép, valamint az ennek életbe léptetésére szükséges átmeneti intézkedéseket meghatározza; és 4) hogy a törvénykezési rendtartásnak a végrehajtásra vonatkozó szabványait, ideiglen s a czélnak megfelelő módon, a váltó-végrehajtásokra is kiterjeszthesse.

Végül megemlítendő, hogy az 1868. LIV. trv.-czikk ugyanazon évi deczemberhó 8-án nyert szentesítést s kihirdettetett a képviselőházban 1868. évi deczemberhó 8-án, a főrendek házában pedig 1868. évi deczemberhó 9-én.

[1]) A birósági szervezet szorosan véve nem tartozik a törvénykezési rendtartásba.

Digitized by Google

[2]) Az 1865-ki országgyülésen a jogügyi bizottság jelentése a polgári törvénykezési rendtartásról a többek közt így szól: „Az igazságügyminister által előterjesztett s a bizottság által átvizsgált és átalakított polgári törvénykezési rendtartás ideiglenes, de egyszersmind rendszeres mü. Ideiglenes annyiban, a mennyiben rendeltetése nem az, hogy állandó törvény legyen, hanem az, hogy addig is, míg viszonyaink szerencsés átalakulásával a jogtudomány követelményeinek és a nemzet szellemének egyaránt megfelelő alapokon egy végleges perrend alkotása lehetővé válik: az alaki eljárás égető bajait lehetőleg orvosolja. Rendszeres mü annyiban, a mennyiben a törvénykezés szabályai, a létezők és újjak egyaránt, kivül eső forrásokra való hivatkozás nélkül, bizonyos rendszerbe fűzve, egy és ugyanazon műbe vétettek fel.

4. §.

Átmeneti intézkedések.

A fentebbi szakaszban megemlítettük, hogy az 1868. LIV. törvényczikk záradékfejezete szerint az igazságügyministerium lőn fölhatalmazva a törvénykezési rendtartás életbe léptetésére szükséges átmeneti intézkedések meghatározására. E fölhatalmazás folytán adatott ki e tárgyban az 1869. Martius 30-kán kelt ministeri rendelet, mely következőkről intézkedik:

a) A polgári törvénykezési rendtartást tárgyazó 1868. LIV. tvczikk életbe-lépése napjáról, s az ezzel ellenkező törvény- vagy szabályrendeleteknek e naptól fogvai hatályon kivül helyezéséről, miként a fentebbi pont elején körülirtuk.

b) Az újonan indított, vagy már benyujtott keresetekről s a választott bíróság eljárásáról.

c) A tárgyalás alatti folyamatban levő perekről.

d) A már itélet alá bocsátott rendes szóbeli és irásbeli perekről.

e) A keletkezett határozatok elleni perorvoslat és a felebbvitel alatt álló ügyekről.

f) Az ügyeknek illetékes bíróságukhoz leendő áttételéről.

Digitized by Google

g) Az ideigl. törvényk. szabályokban foglalt intézkedések hatályáról.

h) A jelen átmeneti intézkedéseknek a marosvásárhelyi kir. itélő tábla területéni miként alkalmazásáról.

Ez elsoroltakon kivül, miket külön szakaszokban tárgyalandunk, jelen ministeri rendelet röviden még e következőket rendeli, u. m.

A) Azon folyamatban levő végrehajtási ügyek, melyekre nézve az eddig fennállott törv. szabályok értelmében az árverési feltételek, határnapok és kielégitési sorrend megállapitása végett előzetes tárgyalásnak volt helye, az 1868. LIV. tczikk határozatai szerint azon esetben intézendők el, ha ezen tczikk hatályba lépteig azokban még tárgyalási határnap nem lett kitűzve. A netáni jogorvoslatokra nézve azonban már az új törvénykezési rendtartás szabályai tartandók meg. (VII.)

B) Kézbesítése a birói határozatoknak, még a folyamatban levő ügyekben is, az 1868. LIV. tczikk hatályba léptétől kezdve e törvényczikk szabályai szerint eszközlendő. (VIII.)

C) A folyamatban levő örökösödési ügyek körül az 1868. LIV. tczikk hatályba léptével az idézett törvény idevonatkozó határozatai alkalmazandók (IX.).

D) A folyamatban levő ügyekben mind az eljárás, mind a perorvoslatok és hivatalos cselekvények hatálya és következményei, a mennyiben jelen rendelet kivételt nem tesz, azon törvények szerint itélendők meg, a melyeknek hatálybanléte alatt eszközöltettek. (XVIII.)

Digitized by Google

5. §.

Folytatás. Az újonan inditott, vagy a már benyujtott keresetek, s a választott bíróság eljárásáról.

(Átmeneti intézkedések.)

Az 1869. Mart. 30-án kiadott igazságügyministeri rendelet II. czikke rendeli, hogy az új polgári törvénykezési rendtartás hatálybalépte napjától kezdve újonan indított, vagy folyamatba tett mindazon keresetek és ügyek, úgy a már benyujtott, de még idéző végzéssel el nem intézett keresetek, valamint az oly ügyek, melyek az ideigl. törvk. szab. I. 46. §. szerint csak az eljárás módjának kérdésében [1]) vannak tárgyalás alatt, azonnal az 1868. LIV. törvények szerinti eljárás alá tartozzanak.

E részben a fentebb idézett ministeri rendelet semminemű kivételt nem tesz.

Azon ügyek, melyekben választott bíróság köttetett ki s a bíróság az eljárást már megindította: ugyanazon bíróság által s az eddigi eljárás szerint intéztetnek el. Ha a választott bíróság még nem alakult meg: az alakulás, — ha pedig már megalakult ugyan, de eljárását még nem indította meg: az eljárás az 1868. LIV. tczikk szabályai szerint történik. (XVI.)

[1]) Az eddigi törvénykezés szerint különbözött a rendes szóbeli eljárás a rendes irásbelitől, s az ideigl. törv. szabályok 46. §-a az oly fontosabb eseteket, melyek a tárgy érdekénél, vagy a fenforgó körülményeknél fogva rendesszóbeli után alaposan megvitathatók nem voltak, kivételesen rendes irásbeli eljárás szerint tárgyaltatta. Azon kérdést tehát, valyon valamely ügy rendes szóbeli, vagy rendes irásbeli úton intéztessék-e el, ha iránta a felek az első tárgyaláskor meg nem egyezének, a bíróság végzés által dönté el.

Digitized by Google

6. §.

Folytatás. A tárgyalás alatti folyamatban levő perekről.

(Átmeneti intézkedések.)

Itt megkülönböztetendők a sommás szóbeli perek a rendes perektől.

A sommás szóbeli perekben, akár befejeztetett a tárgyalás, akár az még folyamatban van, az 1868. LIV. trvczikk szabályai alkalmazandók úgy az itélethozatal, mint a további tárgyalást illetőleg. (III.)

A rendes perek, tekintet nélkül az eljárás módjára és állapotára (stadium), azonnal a pertárba teendők át, még pedig jegyzék mellett, s ezentúl az eljárás további folyamában az új eljárási törvények szerint kezelendők. — Ha ez áttett perekben megjelenési határnap kitűzve nincs, annak kitűzéséért bármelyik fél folyamodhat; ha pedig a rendes szóbeli perekben a tárgyalásra, s rendes irásbeli perekben valamely perirat beadására határnap van kitűzve, e kitűzött határnap megtartandó a felek vagy megbizottjaik által, kik is a pertárban megjelenni és az 1868. LIV. tvczikk szabályai szerint a periratot magukkal hozni tartoznak még akkor is, ha az ügy eddigelé rendes szóbeli úton tárgyaltatott.

Minden további perirat beadására, a beadás határidejére, a halasztásokra s általában a pertári kezelésre, illetőleg a jegyzőkönyvi tárgyalásra nézve, az 1868. LIV. tvczikk szabályai szolgálnak zsinórmértékül. (III.)

Digitized by Google

7. §.

Folytatás. A már itélet alá bocsátott rendes szóbeli és irásbeli perekről.

(Átmeneti intézkedések.)

Úgy azon rendes szóbeli pereknél, melyekben a tárgyalás már befejeztetett, valamint azon rendes irásbeli pereknél, melyekben a periratok már beadattak, a bizonyitási eljárásra, valamint az előadásra és itélethozatalra nézve az 1868. LIV. tvczikk szabályai alkalmazandók.

Az előadás és itélethozásra nézve semminemű kivételes eset nincs, a bizonyítási eljárást illetőleg azonban vigyázni kell, miszerint oly esetben, midőn valamelyik fél akár ellenfelét kinálta meg a főesküvel, akár maga ajánlkozott ennek letételére, a biróság itélethozatal előtt a 144. §-ban szabályzott eljárás szerint tárgyalást tartson, oly czélból, hogy a felek a főeskü ajánlása és elfogadása, vagy visszakinálása iránt az 1868. LIV. tvczikk rendeleteire való tekintettel nyilatkozhassanak. (IV.) —

8. §.

Folytatás. A keletkezett határozatok elleni perorvoslat és a felebbvitel alatt álló ügyekről.

(Átmeneti intézkedések.)

A felebbvitel az 1868. LIV. tvczikk hatálybalépte előtt keletkezett azon határozatok ellen, melyekre nézve a beadási határidő az említett törvény hatályba-

Digitized by Google

léptekor még le nem járt, az 1868. LIV. tczikk szabályai szerint s azon bírósághoz nyujtandó be, melyhez azt az említett törvény hatálybalépte előtt beadni kellett volna, még akkor is, ha azon bíróság az 1868. LIV. tvczikk szerint illetéktelenné vált. [1])

Ha a bíróság illetéktelenné vált az igyen felebbvitt ügyekre nézve, akkor egyedül az átvételt eszközölheti, tartozván azokat a következő (9) szakaszban körülirt módon az illető bírósághoz áttenni, mely azután azokat az 1868. LIV. tvczikk szabályai szerint intézi el. [2])

A mi e két pontban a felebbvitelről elmondatott, ugyanaz áll az igazolás és perújításra nézve is, a mennyiben a határidő, — mely alatt e jogorvoslatnak az előbbi törvk. szabályok szerint helye lehet, — az 1868. LIV. tvczikk hatálybalépte napjáig még le nem járt. [3])

A hol az említett törvény ezen határidők tekintetében az előbbi törv. szabályoktól eltérőleg intézkedik, a perorvoslatok érvényesítésére a hosszabb határidő áll nyitva [4]) (V.).

A felebbvitel alatt levő ügyekre nézve figyelemmel kell lenni a következőkre:

Az 1868. LIV. tvczikk hatályba-léptéig el nem intézett ilyetén ügyeket azon elsőfolyamodási bíróságok, melyeknek az eddig fennállott törvénykezési szabályok szerint gyakorolt felebbviteli biráskodása megszüntettetett, a kir. itélő táblához mint másodbírósághoz terjesztik fel, a kir. itélő tábla pedig a már két itélettel ellátottakat a magyar kir. curiához mint harmadbírósághoz teszi át.

Oly ügyben, melyben az illetéktelenné vált elsőfolyamodási bíróság az 1868. LIV. trvczikk hatálybalépte előtt már itélt másodbíróságilag, a további fe-

Digitized by Google

lebbvitel, — akár az említett törvény hatályba lépte után, akár azt megelőzőleg adatott be, — különbség nélkül a magyar kir. curiához küldendő, harmadbirósági elintézés végett.

Mindazon ügyek, melyekben az eddigi törvénykezési szabályok szerint a kir. itélő tábla harmadbirósági határozata ellen is volt helye fölebbezésnek, ha a beadási határidő az 1868. LIV. trvczikk hatályba léptekor még le nem járt, — a magyar kir. curiához is felebbvihetők. Kivevén mindazáltal az 1868. LIV. tvczikk 25. §-ában említett [5]) ügyeket, ha azokban a kir. itélő-tábla az említett törvény hatályba lépte napjáig az előbbi törvénykezési szabályok szerint harmadbirósságilag végérvényesen határozott, mert ezekre nézve ily esetben további felebbvitelnek helye nincs.

Az 1868. LIV. tvczikk hatályba lépte előtt akár felebbezéssel együtt, akár külön beadott semmiségi panaszok elintézése nem a semmitőszék, hanem az előbbi törvényk. szabályok szerint illetékes felebbviteli bíróság által történik, azon bíróságok kivételével, a melyek az említett törvény hatályba-lépte után felebbviteli biráskodást nem gyakorolhatnak. (VI). —

[1]) Ha tehát az 1868. LIV. törvczikk hatályba lépte előtt néhány nappal vagy utánna valaki p. o. az Eperjesi kerületi táblától oly végzést kapott mely ellen felfolyamodni kiván, tartozik fölfolyamodását ugyan azon Eperjesi kerületi táblához benyujtani, noha a kerületi táblák az 1868. LIV. törvczikk életbe léptével föloszlattattak, s ezek tartoznak a tizenötnap elteltéig a fölfolyamodást elfogadni. Ha pedig valamely föllebbezés határidejének utolsó napja esnék már junius 1-re, s a fél föllebbezését az utolsó napnál korábban óhajtaná benyujtani, tartoznék még akkor is az 1868. LIV. trvczikk szabályai szerint szerkeszteni föllebbezését.

[2]) Nem épen szükséges, de nézetem szerint még is czélszerü, ha a fél beadványában a véleménye szerint illetékes bíróság iránt nyilatkozik.

[3]) Ekként az igazolási és perújítási kérelemlevelek is, a rendeletben érintett határidő figyelembevételével azon bírósághoz nyujtandók be, melyhez ez új eljárási törvények hatályba lépte előtt kellett volna beadatniók. Azonban ez a perújításra nézve csak

Digitized by Google

addig áll, míg a periratok az illetéktelenné vált bírósághoz az illetékeshez át nem tétettek, mert ezentúl különösen, midőn ez áttételről a fél már értesíttetik is egyedül a percsomó illetékes helyén lehet azt csak benyujtani.

[4]) Jöhet elő oly eset, midőn valamelyik fél a tárgyalási határnap elmulasztása, vagy irásbeli pereknél a periratnak a kitűzött határidőre be nem adása miatti igazolási kérelmét a törvény által megszabott 15 nap alatt szintén nem adja be, ekkor az 1868. LIV. 315. és 316. §-ai szerinti perújjítási jogkedvezménnyel, az azokban megszabott határidőben, élhet-e? E pont szerint igen.

[5]) Az úrbéri, tagosítási és arányosítási ügyeket.

9. §.

Folytatás. Az ügyeknek illetékes bíróságukhoz leendő áttételéről.

(Átmeneti intézkedések.)

Azon bíróság, mely az 1868. LIV. trvczikk folytán illetéktelenné vált valamely ügyben, ezt az arra vonatkozó összes iratokkal együtt köteles hivatalból ahhoz áttenni, mely azon ügyre nézve az idézett törvény szerint illetékes. — Felebbvitel alatt levő ügyek azonban, mihelyt elintéztettek, a kerületi táblák kivételével, azon bírósághoz küldetnek le, melynél az elsőfolyamodási határozat keletkezett, még akkor is, ha ezen bíróság az 1868. LIV. trvczikk szerint illetéktelenné vált; mely utóbbi esetben az ilyen bíróság a leérkezett ügyek áttételét az illetékeshez hivatalból eszközli. — A bíróság az illetőségéhez utasított ügyek átvételéről az érdekelt feleket azonnal értesíti, s ha szükség, a per folytatása iránt az 1868. LIV. tczikk szabályai szerint intézkedik. Ha valamelyik fél kifogással kiván élni az illetőség ellen, kifogását a keresetre nézve az idézett törvényczikk által előszabott módon és időben [1]), — a mely esetben pedig a törvény az illetőség elleni kifogás beadásának határidejéről

Digitized by Google

nem intézkedik, az értesités vételétől számitandó 15 nap alatt azon bíróság előtt érvényesítse, melyhez az ügy áttétetett (X). — Ezen a birói illetőség elleni kifogást illető szabályozott eljárás követendő egyúttal a feloszlatott kerületi táblák, úgy a kir. itélőtábla, mint az egyházi törvényszékektől áttett perekre nézve is.

Az igazságügyministeriumnál felebbvitel alatt levő gyámsági és gondnoksági elintézetlen ügyek az 1868. LIV. trvczikk hatályba-léptével a kir. itélőtáblához tétetnek át. (VI.)

Az 1868. LIV. trvczikk hatályba-léptével feloszlatott kerületi táblák az előttük folyamatban levő ügyeket azok állapotára (stadium) való tekintet nélkül az idézett törvényczikk szerint illetékes bírósághoz teszik át. Az átküldés egy bíróból és egy könyvvezetőből álló bizottság által történik. Ha a folyamatban levő csőd- és hitbizományi ügyekben a birói illetőség nem nyilvánvaló, a bizottság [2]) előbbi esetben a tömeggondnokot, perügyelőt és a hitelező választmányt, a hitbizományokra nézve pedig a hitbizomány birtokosát és gondnokát, valamint a helyben vagy közellakó várományosokat hallgassa ki, s a kivett nyilatkozatok nyomán határozza meg azon bíróságot, a melyhez az ügy átteendő [3]). Ha a kerületi tábla előtt folyamatban levő valamely ügy a felebbviteli bíróságnál létezik, a bizottság a felek meghallgatásával határozza meg, hogy mely bírósághoz lesz az, elintézés után, a felebbviteli törvényszéktől leküldendő. Az e kérdésben felvett jegyzőkönyv a bizottság jelentésével együtt azon felebbviteli törvényszékhez terjesztendő, a melynél az ügy elintézés alatt áll. Az illetőség kérdésében beadott semmiségi panasz a hitbizományi ügyekre nézve az 1868. LIV. tczikk 21. §. ér-

Digitized by Google

telmében az igazságügyi ministerhez terjesztetik fel az eljáró bíróság kijelölése végett (XI).

A kir. itélő-tábla megszünvén a polgári ügyekben elsőfolyamodási bíróság lenni, a most érintett ügyeket, melyek a keresetlevél beadásával a kir. táblánál folyamatba tétettek s érdemleges határozattal még el nem intéztettek, azon elsőfolyamodási bírósághoz tesziát további ellátás végett, mely azon ügyekben az 1868. LIV. tczikk szerint illetékes. Ez ügyeket illetőleg a birói illetőség elleni kifogás beadhatására nézve az értesítés vételétől számítandó 30 napi határidő áll nyitva [4]) (XII).

A kir. hétszemélyes táblánál levő s az 1868. LIV. trvczikk hatályba lépte napjáig el nem intézett bíróküldési folyamodványok az idézett trvczikk hatályba-léptével a m. kir. igazságügyi ministeriumhoz tétetnek át további ellátás végett. Ugyanez áll az elsőfolyamodási bíróságoktól bekivánt vagy netán a m. k. curiához érkezendő hivatalos jelentésekre nézve is (XIII).

Az egyházi törvényszékeknél folyamatban levő perekre nézve a következők állanak: a) Azon ügyek, melyekre nézve az 1868. LIV. trvczikk 22. §. szerint az egyházi törvényszékek megszüntek illetékesek lenni s a melyek tárgyát egyedül polgári kérdések képezik, az említett törvény szerint illetékes bíróságukhoz lesznek hivatalból átteendők. b) Ha valamely ügyben az egyházi és polgári törvényszékek illetősége alá tartozó kérdések együttesen tárgyaltattak, az egyházi törvényszék csak azon kérdés fölött itélhet, a melyre nézve az idézett törvény 22. §. szerint illetékes; itéletének jogerőre emelkedése után pedig a polgári kérdések fölötti határozathozatal végett az említett 22. §. szerint illetékes bírósághoz tartozik a pert hivatalból áttenni. c) Ha felebbvitel alatt áll olyan per, a mely-

Digitized by Google

nek tárgyát egyedül polgári kérdések képezik, a felebbviteli bíróságok tartoznak azt elintézés nélkül azon polgári felebbviteli bírósághoz küldeni, a mely az 1868. LIV. trvczikkben megállapított felebbviteli fokozat szerint illetékes. d) Ha valamely felebbvitt ügyben az egyházi törvényszék itélete mind az egyházi, mind a polgári bíróságok illetőségéhez utasított kérdésekre kiterjedt, a felebbviteli egyházi bíróság csak azon kérdés fölött itélhet, a melyre nézve az 1868. LIV. trvczikk 22. §. szerint illetékes. — Elintézés után e per az elsőfolyamodási egyházi törvényszékhez küldetik vissza, — a polgári bírósághoz pedig csak akkor lesz átteendő, a midőn az egyházi törvényszék illetőségéhez tartozó kérdésben hozott itélet jogerőre emelkedett (XIV).

Az 1868. LIV. trvczikk hatályba-lépte napjával az 1836. XIV. és 1840. XIII. trvczikkeken alapuló minden osztoztató bíróság megszünik. Ennélfogva az osztoztató bíróság a folyamatban levő eljárást, és ha a hozott itélet már jogerőre emelkedett, a megkezdett végrehajtást azonnal megszünteti, s az ügyiratokat az eljárás, illetőleg végrehajtás folytatása végett azon bírósághoz teszi át, mely a kérdéses ügyre nézve az 1868. LIV. trvczikk szerint illetékes (XV.).

Azon első folyamodási vagy felebbviteli bíróságok, melyek az 1868. LIV. trvczikkben megállapított illetőségi szabályokhoz képest s a jelen rendelet értelmében tartoznak folyamatban levő ügyeket más bíróságnak átadni, az átadást, illetőleg átküldést 30 nap alatt sorjegyzék mellett eszközöljék (XVII.).

[1]) A keresetlevél vétele és a per felvételére kitüzött határnap közötti idő első felében tartozik a törvényszékhez irásban beadni. (89. §.) —

[2]) T. i. az átküldéssel megbizott biró és könyvvezető.

Digitized by Google

[3]) Az e kérdésben felvett jegyzőkönyvet természetesen, a bizottság, az átküldött periratokhozi jelentéséhez kapcsolja, már csak azért is, hogy az illetőség ellen netán kifogás tételkor a bíróság magát könnyebben tájékozhassa. —

[4]) A kir. itélő-táblának a kir. ügyek igazgatója által indítható bünperekre nézve eddig fennállott első-folyamodási bíráskodása sem az 1868. LIV. trvczikk, sem a jelen rendelet határozatai által nem érintetik.

10. §.

Folytatás. Az ideiglenes törvénykezési szabályokban foglalt intézkedések hatályáról.

(Átmeneti intézkedések.)

A polgári magánjog anyagi része, továbbá a bűnvádi, csőd, kereskedelmi és fuvarozási, úrbéri, földtehermentesítési, arányossági, mezei rendőrségi, végre a bányaügyekre s az ügyvédkedés ideiglenes szabályozására vonatkozó intézkedések, valamint az ezek által fenntartott korábbi törvények és rendeletek érintetlenül maradnak. [1])

A telekkönyvekről szóló fejezetből a 145, 148, 149, 150, 154, 156 és 158. §§. ideiglenesen továbbra is fentartatnak.

A váltótörvényről szóló I. szakasz a későbbi módosításokkal együtt szintén hatályban marad [2]); a végrehajtásra nézve azonban külön rendelet fog kibocsáttatni.

A hol ezen intézkedésekben, valamint az ezek által fenntartott korábbi törvényekben és rendeletekben, akár az osztrák polgári perrendtartásra, akár az ideigl. törv. szabályokra, vagy az ezek által fenntartott alaki törvényekre történik hivatkozás, az 1868. LIV. trvczikk határozatai alkalmazandók. (XIX.)

Az imént elsorolt pontokban foglalt határozatok érvényesek a marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területén

Digitized by Google

hatályban levő azon törvényekre, valamint Kraszna, Közép-Szolnok és Zaránd megyék s Kővárvidéke úrbéri viszonyait tárgyazó szabályokra nézve is, a melyek a jelen rendelet 1-ső czikke értelmében, mint az 1868. LIV. trvczikkel nem ellenkezők, meg nem szüntettek vagy meg nem változtattak. (XX.)

[1]) Fentartattak az id. törv. sz ab. I. 1—23., II. 1—9., IV 1—27, V. 1—4, VI. 1—4, VII. 1—72 és VIII. 1—7 szakaszai, melyek elvontan a polgári törvénykezési eljárásra legkevésbé sem vonatkoznak.

[2]) Tehát az 1840. XV. II., 1844. VI. az id. törv. szab. III. 1—6. szakaszai az 1862. febr. 27. kib. kir. leirat., az 1862. aug. 5-én 12338. sz. a. kibocsátott udvari rendelvénnyel megerősített s a m. kir. kúriának 1862. juliushó 19-én tartott üléséből fölterjesztett nyilatkozata.

11. §.

Az átmeneti intézkedéseknek a marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területéni alkalmazásáról.

A marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területén a fentebbi pontokban elsorolt átmeneti intézkedések a következő kiegészítéssel alkalmazandók: a) A már benyujtott, de még idéző végzéssel el nem intézett, avagy az oly keresetekre nézve, melyek az eddig ott fennállott ideigl. polgári perrendtartás 49. és 62. §-ai szerint csak az eljárás módjának kérdésében vannak tárgyalás alatt, az 1868. LIV. trvczikk hatályba-lépte napjától az idézett rendtartási törvények szerint kell eljárni. b) Hol az 1868. LIV. trvczikk szolgabirót vagy esküdtet említ, ez alatt az egyes biró értetik. c) A közjegyzőség intézménye az eddigi hatáskörrel egyelőre fennhagyatik. d) A folyamatban levő hagyatéki tárgyalások az 1868. LIV. trvczikk életbe-léptével e szabályok szerint lesznek folytatandók a köz-

Digitized by Google

jegyzők eddigi alkalmazásának fenntartásával. e) A mezei rendőrségi ügyekre nézve, a törvényhozás további intézkedéseig, a jelenleg fennálló törvény és eljárás tartatik fenn. f) A váltó ügyekben követendő eljárást külön rendelet fogja szabályozni. (XXI.)

12. §.

E munka felosztása.

E munka, figyelembe véve az 1868. LIV. törvényczikk sorrendjét, öt részre oszlik az I. rész szól a bíróságok, azok szervezete, hatásköre és illetőségéről; a II. rész az eljárás, bizonyitás és birói határozatokról; a III. rész a perorvoslatokról; a IV. rész a biztosítási intézkedések és végrehajtásról; az V. rész az eljárás némely eltérő módjairól.

E munkában az 1868. LIV. trvczikk szakaszai ezentúl egyszerűen csak számmal idéztetnek, az ügyviteli rendtartás szakaszai pedig. ü. r. §.

Digitized by Google

Első rész.

A bíróságok, azok szervezete, hatásköre és illetőségéről.

1. §.

A birói hatalom, a biró kellékei és a birókuldésről.

Birói hatalom alatt azon alkotmányos jogot értjük, melynélfogva a peres ügyek törvényesen alakított bíróságok által eldöntetnek, és a határozatok végrehajtatnak.

A birói hatalom a fővégrehajtó hatalom kifolyása, mely fővégrehajtó hatalom nálunk a királyt illeti, ki azonban annak gyakorlatában a törvényszabta korlátokhoz van kötve.

A birói hatalom kétféle: egyházi és világi; a világi birói hatalom szintén kétféle: polgári vagy büntető; a polgári ismét fölloszlik az ügyek különböző nemeihez képest: szorosb értelemben vett polgári, katonai, váltói, kereskedelmi, bányaügyi és kincstárira.

A bíróban különösen következő kellékek szükségesek: [1]) a) hogy jogvégzett legyen; b) hogy birói

Digitized by Google

állását törvény szabta módon nyerje; c) hogy birói tisztét eskü letétellel kezdje meg; d) hogy illetőséggel birjon az ügyre nézve; e) hogy személyes viszonyainál fogva érdekeltség vagy elfogultság alá ne essék.

Mely utóbbira nézve az 56. §. így szól:

Birói személynek nem szabad oly ügyekben részt venni, melyekben saját személyénél fogva érdekelve levén, közvetlenül, vagy közvetve kárt vagy hasznot remélhet; melyek által felesége vagy jegyese, felvagy lemenő ágbeli rokonai, a vagy olyan személyek vannak érdekelve, kik vele negyedíziglen oldalrokonságban vagy másod íziglen sógorságban, továbbá fogadott szülei, vagy fogadott gyermekei, végre gyámsági vagy gondnoksági viszonyban állnak; melyekben mint tanú, szakértő, képviselő vagy közbenjáró működött; a felsőbb bíróságoknál olyan ügyekben, melyeknek alsóbb birósági előadásában, vagy eldöntésében részt vett és az olyan felek ügyeiben, kiknek valamelyikével ellenséges, vagy peres viszonyban áll.

Az érdeklett biró, az ily akadályt, akár az eljárás megindításakor, akár annak folyama alatt merült fel, — habár a felek e miatt nem tettek volna is kifogást: tartozik az elnöknek hivatalból följelenteni, ki az érdekelt tag helyett más birót alkalmazand.

Ha ily érdekeltség alatt valamely törvényszéknek elnöke állana, vagy ily akadályok alapján valamely törvenyszék annyi tagja ellen tétetnek kifogás, hogy a többiekből ki nem tellenék a határozat hozatalára megkivántató szám, vagy ha a biróküldés más fontos oknál fogva czélszerűnek mutatkoznék, **biróküldésnek** van helye. A biróküldés jogát pedig maga a király, az igazságügyministerium által, gyakorolja. (57. §.) — Ha valamely bíróság oly körülményeket titkolna el, melyek miatt biróküldésnek lett

Digitized by Google

volna helye, a bíróság a károsult félnek elégtétellel tartozik. (58. §.) Ha valaki a bíróküldést a per késleltetése, vagy a biró és fél boszantása végett tudva hamis előadások által idézte elő, a rendes bíróság által a költségek megtérítése mellett 300 ftig terjedhető birsággal büntettetik, melyért első sorban az ügyvéd felelős, fennmaradván a fél elleni viszkereset. (59. §.)

[1]) Régenten a biró kellékei közé tartozott a nemesi rang is, ki nem volt nemes ember, biró nem lehetett; az 1844. V. t. cz. a közhivatalokrai képességét a nem nemesekre is kiterjesztette, az 1848-ki törvények óta pedig a nemességre semmi tekintet nincsen.

2. §.

A bíróságok fölosztása és az első folyamodási bíróságok.

A polgári ügyekben való biráskodást gyakorló bíróságok vagy tisztán első folyamodásiak, melyek az első itélet hozására hivatvák, vagy tisztán fölebbviteliek melyek kizárólag a hozzájuk föllebbezett ügyekben itélnek. Minőségre nézve a bíróságok szintén kétfélék: rendesek, vagy kivételesek.

Első folyamodási bíróságok:

I. Szabad kir. és rendezett tanácsú mezővárosokban:

a) a városi biró vagy helyettese;
b) a városi törvényszék. —

II. Megyékben:

a) a szolgabiró esküdt társával;
b) a megyei törvényszék.

III. A jász-kun-, hajdú és szepesi kerületekben:

a) a városi biró vagy helyettese;
b) a városi törvényszék.
c) a kerületi törvényszék.

Digitized by Google

IV. A kikindai kerületben:

a) a kerületi főbiró vagy helyettese;

b) a kerületi törvényszék.

V. A maros-vásárhelyi kir. itélő tábla területén az elsőfolyamodási bíróságok eddigi szerkezetökben fenhagyattak.

VI. Mint kivételes bíróságok:

a) egyházi törvényszékek;

b) választott bíróság,

c) a községi biró, mint békebiró. [1])

Az egyes birák s megyékben a törvényszékek száma a népességhez és helyviszonyokhoz képest szaporítható. Erre azonban az illető törvényhatóságoknak a bel- és igazságügyi ministerium jóváhagyását kell kikérniök. [2]) (1.)

[1]) Nem rendezett tanácsú városok és falusi községek indokolt kérelmére, az illető törvényhatóság meghallgatásával megengedheti az igazságügyi miniszterium, hogy azok a törvénytudományban kellőkészültségü birót és jegyzőkönyvvezetőt választván a sommás eljárás alá tartozó ügyekben első folyamodásilag bíráskodhassanak. (2).

[2]) A kerületi táblák az 1868. LIV. trvczikk hatályba léptével feloszlattattak, a pesti királyi itélő tábla pedig, mint első folyamodási bíróság többé nem itél.

3. §.

Fölebbviteli bíróságok.

A fölebbviteli bíróság kétféle: másodbíróság, vagy legfőbb törvényszék. — A másodbíróságot magyarországon a királyi itélő-tábla [1]) Pesten, erdélyben a marosvásárhelyi [2]) kir. itélő-tábla, gyakorolja. (3) A legfőbb törvényszék, mind a két királyi itélő-tábla egész területére nézve, a magyar királyi curia Pesten. E legfőbb törvényszéknek két osztálya van, egyik az érdem-

Digitized by Google

leges kérdésekre nézve mint harmadfolyamodási itélőszék, másik a semmiségi esetekben, mint semmitőszék, határoz. [3]) (4). —

[1]) A kir. itélő tábla ugyan, a hütlenségi esetekben még mint elsőfolyamodási bíróság itél.

[2]) Azon területre nézve, melyre a marosvásárhelyi királyi tábla és a szebeni főtörvényszék hatásköre eddig kiterjedt, az ottani viszonyoknak megfelelő szervezettel.

[3]) Ezelőtt részben fölebbviteli bíróságok voltak a megyei törvényszékek is mennyiben a községek, rendezett tanácsu városok, szolgabirói bíróságok sommás szóbeli és az alispáni bíróságoktól fölebbezett rendes szóbeli és rendes irásbeli perekben hozott itéleteik ide fölebbeztettek.

4. §.

A birói hatáskörről.

Birói hatáskör alatt a peres ügyekbeni birói föllépés föltételeit értjük. A birói föllépés föltételeit megállapító jogszabályok tárgyazzák először: hogy mikor van birói eljárás megkezdésének helye, másodszor: hogy a bíróságnál előterjesztett kérelmek hivatalból mely esetekben utasítandók vissza? —

Birói eljárásnak polgári jogügyekben csak az illető felek kérelmére van helye. (7.)

A bíróságnak figyelnie kell, mielőtt eljárását megindítaná: a) a kereset nemére, b) a felek személyére, és c) az eljárás nemeire; mert az eljárás meg nem indíttathatik és ha már folyamatban van, azonnal megállítandó először: ha az ügy nem tartozik a polgári bíróságok hatósága alá, még ha nem tettek is a felek a miatt az eljárás folyamában kifogást, másodszor ha valamely félnek, ki önképviseletre jogosítva nincsen, törvényszerű képviselője mellőztetett (8); — az eljárás nemeire pedig főleg azért kell figyelnie, mert a keresetek a mint az eljárás sommás vagy ren-

Digitized by Google

des, különböző bíróság elé tartoznak különösen az ingatlan vagyonra irányzottak azon birtokbírósághoz, melynek hatósága alatt a kereseti ingatlan vagyon fekszik. —

Vigyáznia kell a biró vagy bíróságnak még arra is, hogy oly jogügyek, melyeknek eldöntése a büntető törvények által tiltott cselekmény bebizonyításától és beszámitásától függ: mindaddig folyamatba ne tétessenek, míg azok iránt a büntető bíróság jogérvényesen nem határozott (9). — Ha a polgári per folyama alatt merülnek csak fel valamely büntetésre méltó cselekményjelenségek, és azon cselekmény elitélése nélkül a polgári kereset tárgya felett határozatot hozni egyátalában nem lehetne: ez esetben a per a polgári eljárás felfüggesztése mellett a bünös cselekmény előzetes kiderítése és elitélése végett hivatalból tétetik át az illető bűnvádi bírósághoz. Ha ellenben a per ily előzetes bűnvádi eljárás nélkül is elintézhető: a per folyamában felmerült bünös cselekmény kérdése a polgári biróságot se az eljárásban, se a határozathozatalban nem akadályozza; a hozott határozat jogerőre emelkedése után azonban az összes iratok a büntető bírósághoz hivatalból átteendők. (10.)

Oly jogügyeket, melyekben a keresetet más hatóságoknál folyamatban levő tárgyalások előzik meg, csak akkor lehet megindítani, ha ezen tárgyalások befejeztettek. (12.)

Ha az eljárás megindításakor, vagy annak folyamában az tűnnék ki, hogy valamelyik fél, önképviseletre jogosítva nincsen, a bíróság az eljárást azonnal félbeszakítja és erről a feleket és törvényes képviselőt értesíti; szabadságában áll azonban a törvényes képviselőnek, az előző cselekményeket jóváhagyni s az eljárást folytatni. (11.)

Digitized by Google

Ha a felek egy alapból egymás ellen keresetek beadására vannak jogosítva, és a keresetek különböző, de egyiránt illetékes bírósághoz adattak már be, azon bíróság fog az ilyen ügyben eljárni, melynél előbb indíttatott meg a per, a többiekben pedig az eljárás megszüntetik és az iratok az illetékes bírósághoz átküldetnek. (13.)

Ha az ügy minősége, vagy a felek kifogásai folytán csak a per folyamában, tűnnék ki a bíróság illetéktelensége, vagy ha azt a semmitőszék mondaná ki, az illetéktelen biró addigi eljárása és cselekvényei semmisekké válnak, a felek tényei azonban a per további folyamára is érvényesek. (14, 8, és 53.) — Az illetéktelennek talált, vagy nyilvánitott bíróság a pert további eljárás végett az illetékes bírósághoz átteszi.

Személyek vagy javak nemesi és nemnemesi minősége se a birói hatáskörre és illetőségre, se az eljárásra nézve különbséget nem tesz. (15.)

5. §.

Az elsőfolyamodási bíróságok szervezete és azok egyenként megszabott hatásköre.

Az elsőfolyamodási bíróságokat, különösen megszabott hatásköreiket véve figyelembe, két külön osztályba sorozhatjuk, első osztályba tartoznak: a sommás ügyeket tárgyaló bíróságok, második osztályba a rendes pereket itélő törvényszékek.

Sommás ügyeket tárgyaló bíróságok ezek:

1) A kösségi bíróság, [1]) mely áll a helybeli bíróból, vagy törvénybíróból, illetőleg hadnagy-

Digitized by Google

ból egy esküdtből és a jegyzőből, kik mindnyájan egyenlő szavazatjoggal birnak; egyeztethet, illetőleg pedig ha a perlekedő felek magukat önként alá vetik, itélhet: a községi lakosok 30 forintot meg nem haladó személyes kereseteikben. (475, 476 és 478.) Sommás úton hozott itélete ellen föllebbezésnek helye nincs, de fennmarad a félnek a törvény rendes útja. (478.)

2) Szabad kir. és rendezett tanácsú mezővárosokban, valamint a jászkun-, hajdú és szepesi kerületekben: a városi biró vagy helyettese [2]).

3) A kikindai kerületben: a kerületi főbiró, vagy helyettese.

4) A marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területén: a járásbiró.

5) Megyékben: a szolgabiró esküdtársával.

Mely iként elsorolt négyrendbeli elsőfolyamodási bíróság hatásköre kizárólag azon ügyekre terjed ki, melyek sommás eljárás alá tartoznak. (17.) — Itéleteik ellen a fölebbvitel egyenesen a királyi itélő-tábla, innét a magyar kir. curiához történik. Ezen bíróságok közül a három utóbb említett vásári biraskodásra is fel van jogosítva. (481.)

Rendes perekben itélő törvényszékek ezek:

1) Az alispáni bíróság, [3]) mely azonban már csak mint kivételes működik, s a törvényhozás további intézkedéseig csupán az úrbéri, tagosítási és arányosítási ügyekben itél. E bíróság az alispán, szolgabiró és esküdtből áll, itélete ellen a felebbvitel a kir. itélő-táblához történik. (25.)

2) Szabad kir. és rendezett tanácsú mezővárosokban valamint a jászkun-, hajdú és szepesi kerületekben: a városi törvényszék.

Digitized by Google

3) Megyékben: a megyei törvényszék.

4) A jász-kun, hajdú és szepesi kerületekben, továbbá a kikindai kerületben, és a marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területén: a kerületi törvényszék.

Ez utóbbi három pont alatt nevezett törvényszékek rendszerinti elnökökkel birnak (megyei törvényszékek elnöke különösen az alispány), tagjai több vagy kevesebb törvényszéki táblabirák, ülnökök; jogérvényes birói határozat hozására az elnökön kivül legalább két birói tag közreműködése szükséges a szavazó birók rendszerint előadók is. (5.) Itéleteik ellen a fölebbvitel a kir. itélő-táblához történik.

E törvényszékek itélnek minden oly ügyekben, melyek sem a sommás, sem a kivételes bíróságokhoz utasítva nincsenek. (17.) Különösen ezek gyakorolják a birtokbiróságot. A birtokbiróság hatásköréhez tartozik az ingatlan vagyonra vonatkozó jogok feletti biráskodás. (181.) Minden dologi cselekmény u. m. a leltározás, becslés és zárlat, kivéve, ha valamely hagyaték biztositása czéljából eszközlendő, úgy szintén az árverés teljesítése s az árverés útján bejött vételár felosztása, a birtokbirósági teendőkhöz számittatik. —

Azon ügyek ellátása és kezelése, melyek a fennálló telekkönyvi rendszabályok szerint intézendők el a telekkönyvi hatóság jogköréhez tartozik. — A telekkönyvi hatóság külön szakosztályát képezi azon birtokbíróságnak, melynél a telekkönyvek vezettetnek. — Ott, a hol telekkönyvek még nincsenek az itt elsorolt telekkönyvi teendőket az illető birtokbiróság teljesíti. (19). —

Az igazságügyi ministeriumnak tartatik fenn olyan nagyobb és népesebb mezővárosokat, melyek rendezett tanácscsal birnak, saját kérelmökre s az il-

Digitized by Google

letö törvényhatóság meghallgatásával birtok és telekkönyvi hatósággal fölruházni. (120.)

A városi törvényhatóságnak alá van vetve a város határában létező minden személy és dolog különbség nélkül. (16.)

A hitbizományi ügyek, úgy az anyagi jogok birálására, mint a biztonsági felügyeletre nézve azon megye törvényszékéhez utasítvák, melynek területén a jószág feje fekszik. Ha az illetőség ez úton megállapítható nem volna, az eljáró bíróságot az igazságügyi ministerium jelöli ki. (21.)

Az árva és gyámhatósági ügyekben, valamint a gondnokság (curatela) eseteiben illetékes bíróságnak azon városi, vagy megyei törvényszék tekintendő, mely illetőség tekintetében az örökösödési perek elintézésére van hivatva. (23.)

A vásári bíróságot sz. kir. és rendezett tanácsú városokban egy elnökből, két bíróból, s egy jegyzőkönyvvezetőből álló bíróság képezi. (481.)

5) Egyházi törvényszék.

A róm. katholikusoknál minden egyház, vagy püspöki megyében szentszék nevezet alatt létezik egyházi törvényszék. Elnöke a püspök, vagy helyettese, kivételképen a káptalani helyettes (vicarius), tagjai a kanonokok, és a püspök által kinevezett szentszéki ülnökök. Itéleteik ellen a fölebbvitel az érseki, onnan a primási, végre a római szentszékhez történik, mely azonban maga sohasem itél hanem valamelyik püspöki szentszéket küldi ki az országban. A kalocsai érsektől, kiváltságánál fogva, a fölebbvitel nem a primási, hanem egyenesen a római szent székhez történik.

A róm. latin és görög szertartásu katholikusok, úgyszintén a keleti egyházi, valamint a mindkét felekezetü evangelikusok és unitáriusok jelenleg fenálló

Digitized by Google

egyházi törvényszékeik illetősége alá egyedül a házassági, illetőleg vegyes házassági perek, és ezek is csak annyiban tartoznak, a mennyiben a házassági kötelék érvényességét és akár az ideiglenes elválást, akár a végképi felbontást tárgyazzák. Minden egyéb a házassági viszonyból származható peres kérdések, melyekre nézve eddig az egyházi törvényszékek ítéltek, jelesül: a születés törvényességének kérdése, a perlekedő házastársak között a gyermekek tartása, és a házassági elválásból felmerülhető vagyoni követelések iránti keresetek az illető polgári és pedig sz. k. városok lakosaira nézve a városi, a megye egész területére nézve a megyei, a jász-kun, hajdú, és szepesi, úgy a kikindai, valamint a marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területéni kerületekben a kerületi törvényszékekhez utasíttatnak. [4]) (22.)

[1]) Ezelőtt a rendezett tanáccsal nem biró községekben a helybeli biró két előljáró közbenjöttével itélt a sommás szóbeli eljárás alá tartozó személyes keresetekben 12 ft. erejéig az 183⅛ 20. t. cz. értelmében, innét a fölebbvitel a megyetörvényszékhez történt.

[2]) Sz. kir. és rendezett tanáccsal biró városokban eddig a biró két tanácsbelivel itélt, mint első bíróság a sommás szóbeli keresetekben 200 ft. erejéig, a fölebbvitel a sz. k. városokban a királyi táblára, a rendezett tanácsú mezővárosokban pedig a megyei törvényszékhez történt.

[3]) Az alispáni bíróság ezelőtt itélt még: az u. n. rövid viszahelyezési keresetek és a határjárási perekben s itélete ellen a fölebbvitel a megyei törvényszékhez történt.

[4]) A szentszékekhez ezelőtt polgári ügyek is voltak utasítva, így: a) az esküszegés megállapítása, a büntetés kimérése azonban már a világi biró elé tartozott; 2) a végrendeletek érvényteenítése külső kellékek hiányában, kivéve a kir. városiakat.

6. §.

A fölebbviteli bíróságok szervezete.

a) A királyi itélő-tábla elnöke a kir. személynök; tagjai: a táblai bárók, kik ketten az

Digitized by Google

egyházi, ketten a világi főrendből valók, az alnádor, alországbiró, négy itélő-mester, a kir. ügyek igazgatója és több ülnök, ezek közt kettő, kiket a herczeg primás nevez ki, végül a bányaperek előadója. Érvényes határozat hozatalára az elnökön kivül 4 biró jelenléte szükséges. [1]) (5). A szavazó birók rendszerint előadók is. Mint másodfolyamodási bíróság itél mindazon perekben melyek az elsőfolyamodási bíróságoktól fölebbvitetnek, kivevén a szentszékektől fölebbvitt perekben nem, mert azokban nem illetékes [2]) (lásd 5. §.) Itéletei ellen a fölebbvitel a magyar királyi curiához történik. (3. 4.) — Czíme: tekintetes m. kir. itélőtábla. Kettő létezik: egy Pesten, egy pedig Marosvásárhelyen.

b) A magyar királyi curiának két külön osztálya van: egyik a semmiségi esetekben, mint semmitőszék, másik az érdemleges kérdésekre nézve, mint itélőszék határoz. Semmitőszéke: egy elnök és 12 semmitőszéki bíróból, itélőszéke pedig: egy elnök, 5 tanácselnök és 33 itélőszéki bíróból áll. [3]) Érvényes itélethozatalra az elnökön kivül 16 birói tag jelenléte kivántatik. (5.) A szavazó birók rendszerint előadók is. (5.) Tisztán harmadfolyamodási bíróság, s a legfőbb birói hatóságot gyakorolja mindkét királyi itélő-tábla egész területére nézve melytől fölebbvitelnek helye már többé nincs. (4). Egy létezik csak és pedig Pesten. Ha itélőszéke által hozott itélet ellen merül föl semmiségi panasz, ily beadvány fölött semmitőszéke határoz egy az elnökön kivül legalább 10 szavazó tagból álló tanácsban. (5.) — Czíme: nagyméltóságú magyar királyi curia.

[1]) Eddig 9 biró jelenléte kivántatott.

[2]) A kir. itélő-tábla vegyes bíróság volt, az az majd elsőfolyamodási, majd fölebbviteli; elsőfolyamodásilag itélt: végren-

Digitized by Google

delet érvénytelenítési, szerződések magyarázata iránti, két megye közti határban történt erőszakossági és némely kivételes zálogperekben. Mint nem csak szorosb értelemben vett polgári ügyekkel foglalkozó bíróság jelenleg is itél elsőfolyamodásilag és ugyan: a hűtlenségi és a nagyobb hatalmaskodási perekben. —

[3]) Ezelőtt a legfőbb törvényszék: a hétszemélyes tábla volt, áll ott: egy elnök, ki rendesen az országbiró, akadályoztatása esetében a tárnok, vagy az ország báróinak valamelyike volt, 5 főpap, ezek közt herczeg primás, 9 mágnás és több hétszemélynökből. — Érvényes itélet hozatalra 11 báró jelenléte kivántatott.

7. §.

A birói illetőségről általában, különösen pedig személyes keresetekben.

Birói illetőség alatt azon hatáskör értetik, melyben a biró vagy bíróság jogosítva van a hozzá utalt ügyekben a törvények szerint birói tekintélyel eljárni. A birói illetőség kétféle: rendes és rendkivüli. A rendes birói illetőséget: a kereset és eljárás neme, vagy a birtok fekvése határozza meg. Rendkivüli birói illetőség pedig akkor fordul elő, midőn a felek magukat eleve valamely kijelölt, vagy épen minden meghatározás nélkül, felperes szabad tetszése szerint választandó bíróságnak, szerződésileg alávetették, vagy midőn a felek az ügy eldöntését választott bíróságra ruházták vagy biróküldésnél. (52).

Személyes keresetekben a birói illetőséget rendszerint az alperes rendes lakása vagy állandó szállása állapítja meg. (30.) Ha alperes fölváltva különböző helyeken lakik, vagy tartózkodik, fölperes a helyek bíróságai közt szabadon választhat. (31.) — Ha az alperesek különböző törvényhatóságok területén laknak, fölperes a pert az alperesek illetékes bíróságai közül bármelyike előtt megindíthatja. (32.)

Testületek, közintézetek, társulatok, gyári s kereskedelmi czégek, mennyiben alapszabályaik, vagy törvény értelmében más kijelölt bírósághoz nincsenek

Digitized by Google

utasítva, azon helybirói illetősége alá tartoznak, hol a közintézet, illetőleg telep létezik. Oly társulatok, melyek igazgatósága az országon kivül létezik azon hely bírósága alá tartoznak, hol a képviselőség, vagy ennek nem létében a főügynökség székel. Ha a társulat igazgatósága külföldön székel és az országban képviselősége és főügynöksége nincsen és ingatlan vagyonnal sem bír, azon helybirósághoz tartozik, hol az ügylet megkötttetett. (33.) — Az idegenek, mennyiben az országban megperelhetők, rendes szállásuk, vagy netáni birtokuk bírósága alá tartoznak. (34.)

Szerződés érvénytelenitése, betöltése és teljesités elmulasztásából származó perek, azon bíróság előtt indíthatók meg, melynek területén a szerződés létrejött, vagy hol a szerződés a dolog természete, vagy a törvény szerint teljesítendő. Könyvkivonati és számlakövetelések egy és fél év alatt, — és ha a könyv- vagy számviteli kivonat törvényesen meghitelesíttetett, három év alatt azon hely bírósága előtt perelhetők be, hol a könyvek vitetnek. (35.)

8. §.

Házassági perekbeni birói illetőség.

Az ideiglenes, vagy végelválás iránti pereken kivül a házassági viszonyból származó perek, továbbá az evangelikusok és unitáriusok valóperei, mennyiben ezek egyházi bíróságai rendezve nem volnának és az izraeliták válóperei azon megyei, városi és kerületi törvényszékhez tartoznak, melynek területén a házasfelek állandó, vagy utolsó együttlakásuk volt. (36. 22.) — Ha a végelválás hűtlen elhagyás alapján kéretik, a távollevőt, mennyiben tartózkodási helye ismeretlen,

Digitized by Google

azon törvényszék elé kell idézni, melynek területén a folyamodó fél lakik.

Mindkét felekezeti protestansok házassági ügyeire az 1791. 26. törvényczikk, illetőleg az 1786. mart. 6-ról kelt utasitás és a törvényes gyakorlat szolgál zsinormértékül. (36.)

9. §.

Örökösödési perekbeni birói illetőség.

Az örökösödési perekben bármi jogczimből származó örökösödési, továbbá végrendelet teljesítése, vagy megszüntetése iránti perekben azon törvényszék jár el, és ha az örökség tárgyát ingatlanok is képezik, azon birtokbiróság, melynek területén az örökhagyónak rendes lakása volt.

Ha az örökhagyó az országon kivül hal el, ez esetben az örökösödési perek azon belföldi biróság elé tartoznak, melynek területén az elhunyt legutóbb lakott, — ha pedig lakhelyét kitudni nem lehet, vagy az országban nem lakott, — azon biróság, melynek területén a hagyaték találtatik. (37.)

10. §.

Felhivási, számadási perek, valamint a holtnak nyilvánitás s az elveszett okiratok megsemmisitése iránti birói illetőség.

Az ellen, ki más irányában valamely joggal kérkedik, a felhivó személyes birósága előtt indítandó a felhivási kereset. (38.)

A számadási perek tekintet nélkül a számadást követelő és számadó kérelmére azon személyi biróság

Digitized by Google

illetősége alá tartoznak, melynek területén a számadás tárgya kezeltetett. Ha a számadás ingatlan vagyonra, vagy annak jövedelmeire vonatkozik, azon birtokbíróság lesz illetékes, mely illetékes volna, ha a számadó a kérdéses birtokon tartaná lakását. (39.) — A birói megbizás folytán származó számadási perben azon bíróság itél, mely a megbizást adta, ha pedig ez gyámhatóság lenne, azon bíróság, melynek szakosztályát képezi a gyámhatóság. (39.)

A holtnak nyilvánitási eljárás, ha házassági végelválás, vagy örökösödés czéljából kéretik, azon törvényszék előtt indítandó, melyhez a házassági, illetőleg örökösödési perek vannak utasítva. (40. 36. 37.)

Az elveszett okiratok megsemmisítése, mennyiben egyes társulatok alapszabályainál fogva külön bírósághoz nincsenek utasítva, a folyamodó fél személyes bírósága előtt eszközlendő. (41.)

11. §.

Birtok perekbeni birói illetőség.

A birtokbíróságot rendszerint azon törvényszék gyakorolja, melynek területén a keresetbe vett ingatlan vagyon fekszik. (42. 18.) A dologi cselekvényeket, mint zálogolás, becslés stb. rendesen a törvényszék foganatosítja, de idő és költség kimélés tekintetéből a szolgabiró, vagy esküdt kiküldése által is foganatosíttathatja. (42.) — Ha a keresettárgyát tevő ingatlan vagyon különböző birtokbíróságok területén fekszik, azon törvényszék lesz illetékes, mely azok közül felperes által megkerestetik. (43.)

Telekkönyvi előjegyzések igazolása, — vagy előjegyzés által biztosított tulajdoni és szolgalmi jogok

Digitized by Google

felett azon telekkönyvi hatóság itél, melynél az előjegyzés történt. Valamely bekeblezett, vagy előjegyzett követelés behajtása felperes választásához képest alperesnek személyesbirósága, vagy pedig azon bíróság előtt eszközölhető, melynek területén a telekkönyvileg terhelt birtok fekszik, még az esetben is, ha a követelés behajtása az előjegyzés igazolásával van összekötve. (44.)

12. §.

Csődügyekbeni birói illetőség.

Csődügyekben, kereskedőkre, gyárosokra, közkereseti társaságokra nézve, az ingatlan fekvésére való tekintet nélkül azon megyei, vagy városi törvényszéket illeti a biráskodás, melynek területén a bukott kereskedési telepe van. Ha a bukottnak nem ugyanazon egy törvényhatóság területén több telepe létezik, azon megyei, vagy városi törvényszék fog eljárni, mely a csőd megrendelése végett legelőbb megkerestetett. Nem kereskedők és gyárosok csőd ügyében az ingatlanok fekvésére való tekintet nélkül azon megyei, vagy városi törvenyszék biráskodik, melynek területén a bukottak rendesen laknak.

Ha a bukottaknak rendes lakásuk nem lenne, vagy épen az ország határán kivül tartózkodnának, azon törvényszék lesz a csődperek birája, melynek területén utoljára laktak. Ha a bukottak lakását kipuhatolni nem lehetne, vagy az országban sehol sem laktak volna, azon törvényszék lesz a csődügyekben illetékes, melynek területén ingatlan javaik feküsznek, ha pedig ilyenek nem lennének, hol ingó vagyonuk létezik. Ha a bukottak ingó vagyona több törvény-

Digitized by Google

szék területén léteznék, azon törvényszék jár el, mely a csőd megrendelése végett legelőbb megkerestetett.

A jász-kun, hajdú 16. szepesi városi és nagykikindai kerületekben a csődbiróságot első folyamodásilag az illető városi törvényszék gyakorolja. Csődügyekben az e részben fennálló törvények szerint (1840. XXII. és 1844. VI.) kell eljárni. (45.)

13. §.

Viszonkeresetek és perújítás iránti illetőség.

Viszonkeresetek, menyiben alperes viszonykeresetét a főügyben elő nem terjesztette, azon bíróság előtt támaszthatók, mely a felperesre nézve a főügyben illetékes volt. (46. 77.)

Perújítást kivétel nélkül azon első folyamodási bíróságnál kell megindítani, melynél az alap per indíttatott és intéztetett el. (47.)

14. §.

Illetőségi összeütközés és a rendes birói illetőségtőli eltérés eretei.

Több, egyenlően illetékes bíróság közt szabadon választhat a felperes. (49. 13.) A hazai bíróságok közti illetőségi összeütközéseket a semmitőszék intézi el. (50.) — A bíróságok, a hozzájuk beadott, de illetőségükhöz nem tartozó keresetek és beadványokat, hivatalból visszautasítják. (51.) A nem illetékes bíróság is illetékessé válik, ha alperes az illetőség ellen kifogást nem tett, kivévén, ha az ügy nem tartozik

Digitized by Google

polgári bíróságok hatósága alá, vagy ha az önképviseletre nem jogosított képviselője mellőztetett, végre telekkönyvi, hitbizományi, házassági ügyekben és oly perekben, melyeknél távollevő, gyámság s gondnokság alatti személyek vannak érdekelve. (51. 8. 53.)

A rendes birói illetőségtől eltérésnek van helye: a) ha a felek magukat valamely eleve kijelölt, vagy meghatározás nélkül a felperes szabad tetszése szerint választandó bármely rendes polgári bíróságnak szerződésileg alávetették; és b) ha a felek valamely per kérdés eldöntését választott bíróságra ruházzák. (52.)

Rendes birói illetőségtől eltérésnek nincs helye; telekkönyvi, hitbizományi, házassági, elválási ügyekben és oly perekben, melyeknél távollevő, vagy gyámság és gondnokság alatti személyek vannak érdekelve. (53.)

Eltérés a rendes birói illetőségtől akkor sem engedtetik, ha a felek — bár közakarattal — valamely felebbviteli bíróságra ruházták az ügynek elsőfolyamodási eldöntését. (54.)

A felebbvitel iránt megállapított birói illetőségtől eltérésnek helye nincs. (55.)

15. §.

Birói hatóság gyakorlása más bíróság területén.

Más bíróság területén eszközlendő jogi cselekvényeket a megkeresés folytán felkérendő illetékes bíróság foganatosítja. (60.) — Jogcselekvények foganatosítása tárgyában ő felsége többi országaiban közvetlenül az illető bírósághoz intézendők a megkeresések. — Külállamokban a jogcselekvények foganatosítását,

Digitized by Google

ha viszonosság áll fenn, az államszerződésben kijelölt hatóságok és közegekhez intézett megkeresés által lehet eszközölni Ha a külállamokkal viszonosság nem létezik, ekkor a külállamok bíróságai, közvetve a m. kir. igazságügyi miniszterium útján kerestetnek meg. (61.)

Ugyan ezen elvek szerint járnak el a hazai bíróságok, ha valamely jogcselekmény teljesítése iránt az országon kivüli hatóságok által kerestetnek meg. Az eljárás azonban külföldiek, vagy külföldi hatóságok irányában is a jelen törvénykezési rendtartás szabályai szerint történik. (62.)

A viszonyosság fennállását valamely külállammal kétség esetében azon fél tartozik igazolni, kinek érdekében a megkeresés történik. — Ő Felsége többi országa — és tartományára nézve ilyen igazolás nem szükséges. (63.)

Digitized by Google

Második rész.

Az eljárás, bizonyitás és birói határozatokról.

A.) Általános rész.

16. §.

A per személyeiről.

Azon személyek értetnek a per személyei elnevezés alatt, kik a perben egyátalában előfordulhatnak. A per személyei háromfélék u. m. fő- vagy lényeges személyek: fölperes és alperes [1]); mellékszemélyek: avatkozó és szavazatos; végre segédszemélyek: meghatalmazott és gondnok.

Fölperes, azon személy, ki a biró előtt az ellenfél ellen valamely követeléssel áll elő. Avatkozó az, ki a más által kezdett perbe, bármi érdekeltségénél fogva, szintén mint fölperes beavatkozik tehát a fölpereshez csatlakozik. — Alperes az, ki ellen, vagy kitől a biró előtt valami követeltetik. Szavatos, jótálló, vagy kezes, ki fölperes, vagy alperes által a perbe vonatván, alperest a keresetre nézve védeni, vagy ha az nem sikerül, kárát pótolni tartozik. Meghatalmazott, ki a fél által lett törvényes meghatalmazásánál fogva, meghatalmazója peres ügyeit

Digitized by Google

kezeli, intézi. Gondnok, ki vagy állása, viszonyai, vagy kineveztetésénél fogva valamelyik fél személyét képviselni tartozik.

[1]) Lényegesek azért, mert ezek valamelyike nélkül pert gondolni sem lehet.

17. §.

A fölperességről.

Minden fölperesnek kell, hogy fölperességgel bírjon, t. i. hogy saját személye jogosítva legyen pert indithatni, és a per tárgya olyan legyen, mely iránt jogosítva érezze magát pert indíthatni. A fölperesség tehát kétféle: személyi és dologi az az vagyoni.

A személyi fölperességtől el vannak zárva:

a) kik atyai vagy gyámi hatalom alatt állnak;

b) a gyámság alatti árvák törvényes korukig.

c) törvénybeli becsület vesztéssel büntetett egyénnek, becstelenítés végetti fölperességtől.

d) szerzetesek, kivevén a szerzet igazgatóját, főnökét és azon tized részre nézve, mely a szerzetest örökösödés esetében a törvény szerint illeti [1]).

A vagyoni fölperességre megkivántatik, hogy a keresethezi jog magát a fölperest illesse. —

Jogközösség alapján többen is lehetnek fölperesek; közönségek, községek és városok ügyeiben pedig tiszti fölperességnek van helye.

[1]) A szerzetesek szorosan vett személyes keresetekben azonban perlekedhetnek.

18. §.

A keresetlevél és kellékeiről.

Keresetlevélnek azon irat neveztetik, melyben a fölperes az alperes elleni panaszt a biró elébe terjeszti.

Digitized by Google

Tartozik fölperes keresetében előadni: azon jogalapot és tényeket, melyekből keresetét származtatja, és pedig időrend szerint, teljesen és világosan; — tartozik továbbá bizonyítékait mellékelni, végre a kereset tárgyát a fő és mellékkötelezettséggel határozottan s röviden kifejezni; az ügyfelek vezeték, keresztnevét, polgári állását, lakhelyét kitenni, kitüntetni azt, ha fölperes mint törvényes képviselő, meghatalmazott más nevében lép fel, vagy ha az alperes hasonló képviseletben részesül, — a képviselt személy, vagy tömeg körülírása és az eljárás módjának kijelölését. [1]) (64.)

Az irásban beadott keresetlevél küllapjára a bíróság nevét és székhelyét, a kereset szót és eljárás módját, az ügyfelek neveit, a kereset tárgyának rövid kivonatát lehetőleg akképpen, a mint az az iktatókönyvbe bevezetendő, s az ügyvéd nevét és lakhelyét. (65.)

Ha a beadvány valamely folyamatban levő ügyre, vagy korábbi elintézményre vonatkozik: az előszám, ha mellékletekkel van ellátva: ezek száma, ha pénzt, vagy oly mellékletet tartalmaz, mely különös intézkedést igényel: e körülmény a felek által a küllapon kitüntetendő. (ügyv. rend. 11. §.)

Több követelést akkor lehet egy keresetben összefoglalni; a) ha azok ugyanazon egy jogalapból, vagy hasonnemű ügyletekből erednek; b) e nélkül is, ha azon bíróság, melynél a kereset beadatott, az előterjesztett követelések mindenikére illetékes. (66.)

Több fölperestárs az eljárás egész folyamában egy személynek tekintetik. Ennélfogva a fölperestársaknak ugyanazon egy keresetben és egy közös meghatalmazott által kell képviseltetniök. (67.)

Digitized by Google

A keresetlevél szerkesztésénél vigyázni kell, hogy ne legyen bizonytalan, határozatlan, vagy halmozott. Bizonytalan p. o. a személyek, a tárgy vagy a kérelemre nézve; határozatlan p. o. midőn különböző természetü ügyek, vagy külön bíróságok elé tartozó keresetek egy keresetlevélbe foglaltatnak össze. Ily esetekben a kereset leszállítható sőt el is utasítható.

[1]) Szükséges, hogy a keresetlevélben bentfoglaltassék: „hogy ki, kitől, mit, hol, mi okon, ki előtt s mily eszközök által" követel.

Keresetlevél minták:

I. Irásban beadott sommás keresetlevél:

Tekintetes szolgabiró Úr!

N. N. az ide I. sz. alatt mellékelt kötvény szerint tartozik nekem 100 ft. tőke és ennek 1869. évi Jan. 15-től számítandó 8% kamataival.

Minthogy e tartozását még f. évi Jan. 15-én kellett volna megfizetnie azonban többszöri fölszólításaim daczára mai napig sem egyenlité ki, annálfogva kérem a tekint szolgabiró urat, méltóztassék ezen keresetem tárgyalására határidőt kitüzni, arra N. N. alperest mogidéztetni, s őt a kötvény alapján 100 ft. tőke s ennek 1869. évi Jan. 15-től számítandó 8% kamataiban és okozott perköltségemben elmarasztalni.

X. Y.

Küllap:

Tekintetes B. S. szolgabiró úrhoz

X. Y. n—i lakos fölperesnek

sommás keresetlevele N. N. alperes ellen, lakik z—ben.

100 ft. tőke és kamatai iránt

I. példány

I. darab eredeti kötvénnyel.

II. Rendes perben beadott keresetlevél:

Belülről:

Tekintetes Törvényszék!

N. N. pesti lakos az itt I. sz. alatt becsatolt osztályegyesség b. pontja szerint tartozott volna részemre még f. évi apr. hó 5-én 2000ftot kifizetni s a pesti 106. sz. a. telekjkben 24% h. r. sz. alatt jelzett lakháznak az osztályegyesség szerint meghatározott felét használatomba bocsátani,

minthogy pedig e tartozási kötelezettségének nemcsak eleget nem tett, de sőt állítani merészli, hogy végleg kielégített, annálfogva esedezem a Tekintetes törvényszékhez, méltóztassék fentemlített N. N. urnak meg-

Küllap:

Sz. kir. Pestváros Tekintetes Törvényszékéhez

X. Y. pesti lakos, fölperesnek, képviselve H. ügyvéd által, lakik 3 korona utcza 8. sz.

Digitized by Google

hagyni, hogy a perfelvételére a kitüzendő helyen és órában ügyvédje által jelenjék meg, s a per fölvétele, illetőleg befejezése után öt 2000 ft tőke annak f. évi apr. 5-től számítandó 6% kamataiban s okozott és okozandó perköltségemben elmarasztalni. X. Y.

keresetlevele N. N. pesti lakos, alperes ellen egy lakház felének használat végett leendő átadása, és 2000 ft. tőke s járulékai iránt 1 péld.

19. §.

A keresetlevél kijavitása, visszavétele és a perletételről.

A beadott keresetlevelet mindaddig ki lehet javitani, míg az ellenbeszéd elő nem terjesztetett, azután pedig többé nem. Ennek megtörténte után fölperes se a kereseti kérelem jogalapját meg nem változtathatja, se a keresetlevélben foglalt követelését fölebb nem emelheti. [1]) (68.)

Alperes megidéztetése előtt fölperes föltétlenül visszaveheti keresetét. Alperes megidéztetése után, de az ellenbeszéd előterjesztése előtt, csak a költség megtérítése mellett. E joggal a beavatkozó egyedül a beavatkozás tárgyára nézve élhet. (69.)

Kissebb iráshibákat, ha azok a tárgyalásfolyama alatt mint ilyenek beigazoltatnak s kitüntettetnek a biró sajátkezűleg kiigazíthat, vagy figyelmen kivül hagyhat, de már a nevekben előforduló tévedéseket, vagy egyéb lényegesb hibákat nem.

A megkezdett tárgyalásfolyama alatt fölperes a pert bármikor leteheti, ha abban végitélet még nem hozatott. A perletétel ez esetben a per elvesztésével egyenlő hatályal bir, mi ellen csak perújításnak van helye. Fölperes azonban ugyanazon tárgyat más jogalapon más perrel követelheti. Perletétel esetében tartozik felperes a per birója által meghatározandó költséget alperesnek megtéríteni. (70.)

Digitized by Google

Ha alperes akár a főüggyel kapcsolatban, akár külön, viszonkeresettel élt: a főügy letételének csak alperes beleegyezésével van helye. Ez iránt külön jegyzőkönyv vétetik föl, s a bíróság végzés által határoz. (71.)

[1]) Tehát a keresetet megváltóztatni sem alapjára, sem a felvett perintézetre nézve nem szabad, úgy szinte tárgyára nézve sem, egyedül az arányossági perben engedi meg a törvény, hogy tagosztályt perfolytában is kérhetni. —

20. §.

A beavatkozás és beavatkozási keresetről.

A beavatkozóban ugyan azon kellékek kivántatnak meg, mik a felperesben. A beavatkozás alapja a fölperesseli vér [1]) vagy jogközösség a fennforgó kereseti tárgy iránt. — Ha tehát valamely kereset által egy harmadik személy jogközösségnél vagy törvénynél fogva magát fölperesi minőségben érdekeltnek véli: a felperes ellen intézendő alkeresettel a perbe avatkozhatik. (72.)

Beavatkozásnak egyedül a rendes eljárásban és csak addig van helye, míg az utolsó perirat, vagy az ügynek itélet alá terjesztése iránti kérelem be nem adatott, vagy ez a jegyzőkönyvben elő nem terjesztetett. A beavatkozó minden más esetben jogait csak külön per útján érvényesítheti. (72.)

A beavatkozási kereset külön jegyzőkönyvben tárgyaltatik. (80.) Ha beismeri az ellenfél a beavatkozó jogát, akkor a főper általuk közösen vezetendő. Ellenesetben a beavatkozási per a főper folyamát meg nem akasztja s csak az itélet hozatalát függeszti fel annyiban, a mennyiben a beavatkozás kérdésére nézve

Digitized by Google

a bíróság a főperben hozandó itélet által együttleg határoz. (73.)

[1]) Vérközösség p. o. örökösödés és zálogváltás esetében.

Beavatkozási kereset mintája:

Belülről:

X. Y. pesti lakos f. évi jun. 3-án N. N. pesti lakos ellen saját nevében keresetet indított 2000 ft. készpénz s a pesti 106. sz. a. telekjkben 24% h. r. szám alatt jelzett ház fele részének használat végett leendő átadása iránt.

Minthogy pedig az említett ház azon fele részének használata mely iránt X. Y. keresetet indított az itt l. szám alatti szerződés és a nevezett által kibocsátott osztály egyesség szerint részben engem illet,

annálfogva X. Y.-nak, saját illetőségemet is befoglaló keresetéhez beavatkozási jogommal élni kivánván, esedezem: méltóztassék a Tekintetes Törvényszéknek jelen beavatkozási keresetem tárgyalására határnapot kitűzni, arra fentemlített X. Y. pestilakost megidéztetni s beavatkozási jogomat, mivel a periratok itélet alá még nem terjesztettek, itéletileg megállapítani.

O. P.

Küllap:

Sz. kir. Pestváros Tekintetes Törvényszékéhez

O. P. pesti lakosnak, képv. K. L. ügyvéd által

beavatkozási keresete

X. Y. pesti lakos ellen, képviselve H. ügyv. által

beavatkozási jogának megállapítása iránt.

21. §.

Az alperességről.

Alperes lehet bárki, egyesek úgy, mint közönségek, testületek stb. kivevén saját személyében a király, ki helyett a kir. ügyek igazgatóját kell alperesként idézni. Ki megholtat, vagy 12. éven aloli gyermeket hatalmaskodás miatt alperesként idéztet meg, 200 ft. pénzbirsággal büntethető [1]).

Több személyt csak akkor lehet ugyanazon keresetnél fogva megperelni, ha ez mindnyájuk irányában ugyanazon jogalapon, vagy mindannyi megperlettekkel közös hasonnemű ügyleteken alapszik. (74.)

Ha valamely kötelezettség több alperest terhel, fölperesnek szabadságában áll a keresetet valamennyi,

Digitized by Google

vagy csupán egy alperes ellen intézni. — Mindenik alperes azonban, ha egyetemlegesen nincs kötelezve a többivel, egyedül a maga részeért felelős. (75.)

[1]) 1848. előtti időkben a törvény hasonló büntetést mért arra is, ki nemest, vagy polgárt törvény elé kivánt állíftatni.

22. §.

A viszonkeresetről.

Alperes, az ellene folyamatban levő ügyben következő esetekben élhet viszonkeresettel: a) ha követelése a fölperesi keresettel ugyanazon egy jogalapból származik, b) ha követelése valódi, lejárt, s a felperesi követeléssel hasonnemű és határozott; c) ha többfölperes által vonatván perbe, követelése a felperesek mindenikét terheli, d) ezen kellékek nélkül is, ha fölperes a viszonkereset együtleges tárgyalásába beleegyezett. (76.)

A viszonkereset, a mennyiben az ellenbeszédben terjesztetett elő, a főüggyel közösen tárgyaltatik és döntetik el. Különben alperesnek azon joga marad csak fenn, hogy ezen viszonkövetelése iránt a fölperes ellen ugyanazon bíróság előtt indithat keresetet, mely azonban a már folyamatban levő ügy eldöntését semmi tekintetben sem hátráltatja. (77.)

A viszonkeresetnél tehát, ha az az ellenbeszédben terjesztetik elő a fél kérelme, követelése elsorolása után, ekként szólhat:

„Minélfogva esedezem a tekintetes törvényszékhez méltóztassék ezen viszkeresetemet a főügygyel közösen tárgyalni, itéletileg együtt eldönteni, s fölperest fölszámítandó költségeimben elmarasztalni.“

N. N.

Ha pedig különkereset levélbe foglalja, akkor a 18. §-ban előirt minta szerint, mint külön, önálló keresetlevelet kell szerkesztenie.

Digitized by Google

23. §.

A szavatosság és szavatossági perről.

Szavatosság eredhet törvényből, terhes szerződésekből, örökösödésből és ajándékozásból.

A szavatosság megszűnik, ha a világosan meghatározott tárgy elvész, vagy elenyészik.

Kezesnek, vagy jótállónak azon személy neveztetik, ki azon esetre, ha a kötelezett tartozásának eleget tenni nem képes, magát a teljesítésre kötelezi.

Hogy mennyiben válhatik a szavatos, jótálló vagy kezes alperessé: az anyagi jog határozza meg. Ennek föltételei szerint fölperesnek jogában áll a szavatost, jótállót vagy kezest ugyanazon perbe idézni, melyet a közvetlen alperes indított. De e jogával csak az alapkeresetlevélben élhet. Ezt elmulasztván, a szavatos elleni kereset külön perre tartozik. (78.)

A szavatossági kereset, minden esetben a rendes eljárás szerint tárgyalandó.

Midőn alperes hivatkozik szavatosra, s az ügy sommás eljárás szerint tárgyaltatik: a biró — a mennyiben a szavatosságnak helyét látja, felperest a rendes eljárásra utasítja; ha ellenben a szavatosságnak nem látja helyét, a szavatosra hivatkozás se tárgyalását, se elintézését nem gátolhatja az ügynek. (79.)

Ha alperes a rendes eljárásban akar szavatosra hivatkozni: e jogát a szavatos ellen a főper bíróságához intézendő alkeresettel a birói illetőség elleni kifogás beadására kiszabott határidő alatt (a keresetlevél vétele és a per fölvételére kitűzött határnap közötti idő első felében) tartozik érvényesíteni. Elkésve beadott ilyetén kereset hivatalból visszautasítandó.

Digitized by Google

A szavatossági kereset szintúgy mint a beavatkozási külön jegyzőkönyvben tárgyaltatik. (80.)

Ha a szavatos nem tesz kifogást a szavatossági kötelezettség ellen: a főpert az alperessel közösen folytathatja. Ellen esetben a szavatossági per a főper folyamát meg nem akasztja s csak az itélet hozatalát függeszti föl annyiban, a mennyiben a bíróság a kérdést a főperrel együtt egy közös itéletben oldja meg. (81.)

Azon körülmény, hogy a szavatosság csak föltételes, nem képez e szabályok alol kivételt; hanem az itélet a szavatosság tárgyában annak föltételei szerint hozandó. (82.)

Szavatossági kereset mintája:

Tekintetes Törvényszék!

X. Y. pesti lakos a czímzett törvényszék előtt bepörölt 2000 ft. összegnyi tartozás megfizetése iránt. —

Minthogy azonban az általa követelésbe vett 2000 ft. összeget az I. sz. alatti okirat szerint R. S. kereskedőnek már rég oly czélból adtam át, hogy föntnevezett X. Y. hitelezőmet kielégitse annálfogva a polg. rendtartás 80. §-a értelmében a törvényes határidőn belöl bátorkodom a tekintetes Törvényszékhez azon kérelemmel járulni, miszerint méltóztassék R. S. kereskedőnek, mint szavatosomnak a perfelvételére ugyan azon hely és napon ügyvédje által leendő megjelenését meghagyni, mely napon és helyen az X. Y. által ellenem megkezdett főper föl fog vétetni, s a perbeszédek után őt az X. Y. által követelésbe vett összeg és perköltségem erejéig elmarasztalni.

N. N.

24. §.

A képviseletről.

Polgári perekben a képviselet háromféle: ügyvédi, rendes jogszemélyi és ügygondnoki.

Az ügyvédi képviselet tetszésen és törvényen alapul; tetszésen, mert a perlekedő felek tetszésök szerint vallhatnak élőszóval (88.) a sommás eljárásnál, irásban pedig a rendes pereknél, ügyvédeket, továbbá

Digitized by Google

törvényen mert különösen a 85. §. szerint vannak esetek, midőn a felek tartoznak magukat képviseltetni, u. m. 1) a sommás eljárásban, ha a tárgyalást érthető előadási képesség hiánya, vagy ismételt illetlen viselet által meghiusítja [1]), 2) a rendes eljárásban, mely alatt a jegyzőkönyvi tárgyalás is értetik, ha maga a fél nem ügyvéd.

Ha a fél a sommás eljárásnál, midőn tartoznék magát képviseltetni, rögtön a tárgyalás alatt nem állít, vagy nem állíthat megbizottat: a tárgyalás a fél költségére elhalasztandó, s egyszersmind a folytatólagos tárgyalásra újabbi határnap azon meghagyással tüzendő ki, hogy ha a fél magát törvényes megbizott által nem képviselteti, úgy fog tekintetni, mintha meg sem jelent volna, s az ellenfél által fölhozott állítások valóknak fognak ellenében vétetni. (86.)

Ha alperes a rendes eljárásnál a per felvételére kitüzött határnapon nem ügyvéd által képviselve, hanem személyesen jelent meg; a pertárnok e körülményt a perfölvételi jegyzőkönyvben jegyezi föl s 8 napi újabb határidőt tűz ki. Ha a fél ekkor sem jelennék meg törvényesen, az ellenfél által fölhozott állítások valóknak fognak ellenében, a mennyiben saját bizonyítékai által meg nem czáfoltatnak, vétetni. (87.)

Az ügyvéd tartozik a meghatalmazványt eredetiben vagy hiteles másolatban az első perirathoz mellékelni, illetőleg első megjelenése alkalmával fölmutatni s egyszersmind nevét minden beadványra sajátkezüleg ráirni. Ha a képviselő meghatalmazvány nélkül lép föl, úgy tekintetik, mintha a fél meg sem jelent volna. (88.)

A jogszemélyi képviselet egyedül törvényen alapul, a mennyiben meg van határozva, hogy oly sze-

Digitized by Google

mélyekért, kik gyámság, vagy gondnokság alatt állanak, a gyám, illetőleg gondnok idézendő. Közintézetek, testületek, részvény s más társulatok, gyári s kereskedelmi czégek, mint jogi személyek az igazgatóság, vagy az alapszabályokban kijelelt közegek által, — községek az elöljáró, — a kir. kincstár a királyi ügyészség, — a közalapítványok a közalapítványi ügyigazgatóság által képviseltetnek. (84.)

Sommás eljárásnál a biró jogosítva van a feleket, vagy azok bármelyikét személyes megjelenésre idézni, ha azt a tárgyalás czéljából múlhatlanul szükségesnek látja. (83.) Az ellen, ki a személyes megjelenést elmulasztja, ellenfele állitásai, a mennyiben saját bizonyitékai által meg nem czáfoltatnának, valókul vétetnek. (83.)

Az ügygondnoki képviselet törvényszéki kinevezés útján jön létre, s az ügygondnok jogai és kötelességei ugyan azok, melyek a fél által rendelt ügyvédéi. (268.)

Vagyontalan perlekedők részére a biróság rendel képviselőt. A vagyontalanság hatósági bizonyítvánnyal igazolandó. (90.)

[1]) Itt az 1868. LIV. t. cz. 85. §-a, nem mondja ki világosan, hogy a sommás eljárásnál is csak ügyvéd lehet megbizott, de sőt minthogy más eseteknél, különösen a rendes eljárásnál határozattan ügyvédre utal fölteendő hogy a sommás eljárás eseteiben hol ily határozott utalások nincsenek egyéb megbizott is önállólag müködhetik. —

25. §.

Az eljárás nemeiről átalában.

A törvénykezési cselekmények összege pörnek a törvénykezési cselekmények vezetése pedig, hogy t. i. valamely pör miként vitattassék meg és döntessék el: eljárásnak neveztetik. Az eljárásnak két neme van:

Digitized by Google

a sommás és rendes eljárás. [1]) (91.) — A rendes eljárásnál némely esetekben részint a törvény, részint a felek költsönös megegyezésénél fogva eltérésnek, vagy is jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye. (144.)

Az egyes birák a sommás, a törvényszékek a rendes eljárás szerint határoznak. — Az olyan kereset, melyben sommás per birája előtt rendes eljárás, rendes per birája előtt pedig sommás eljárás folyamatba tétele céloztatik, hivatalból visszautasítandó. (92.)

[1]) Eddigi törvénykezésünk három különböző eljárást ismert: a sommás szóbeli, rendes szóbeli és rendes irásbeli eljárást. A sommás szóbeli eljárás jogkörét az 183⅛. XX. és 1840. XI. t. cz. az országbirói ért. 53. §-a szabályozták. Helye volt részint oly esetekben, midőn ez eljárás szerződésileg kiköttetett, részint világoskeresetekben 200 ft. értékig, vagy világos adóságok kamatjai iránti perekben szintén 200 ft. erejéig, valamint a bérlet és haszonbérlet körül fölmerült vitáskérdések tisztába hozatala végetti keresetekben. A rendes szóbeli eljárást az 1840. XV. II. r. szabályozta. Helye volt: a beavatkozási, szavatossági, igazolási, perújítási, valamint mindazon adóssági keresetekben, melyek a követelés mennyiségénél fogva, s az önkénytes alávetés hiánya miatt, a sommás szóbeli eljárás jogkörét túlhaladták. A rendes irásbeli eljárás az 1840. XXII. t. czikk szerinti csődeljárás szèrint történt. Helye volt oly perekben, melyek tárgyra nézve igen jelentősek, s rendes szóbeli uton könnyedén és alaposan megvitathatók nem voltak. —

26. §.

A sommás eljárás esetei.

Sommás eljárás alá a 93. §. szerint következő ügyek tartoznak:

a) Oly keresetek, melyek tárgya 300 ft. értéket túl nem halad, ha külön ügybirósághoz utasítva nincsenek; —

b) az összegre való tekintet nélkül minden olyan kereset, melyre nézve a sommás eljárás okmányilag kiköttetett és egyszersmind a követelés teljesen iga-

Digitized by Google

zoló okiraton alapul, — ha külön ügybirósághoz utasítva nincs;

c) két évnél nem régibb kamatok, életjáradék, tartási és élelmezési kötelezettségek teljesitése iránti keresetek, határozatlan összeg erejéig, ha magára a főkötelezettségre nézve kétség fenn nem forog;

d) két évnél nem régibb bér és haszonbér megfizetése iránti keresetek, határozatlan összeg erejéig;

e) a bérlet- és haszonbérlettől való elmozditás iránti keresetek, a szerződés lejárta, vagy a bérfizetés elmulasztása miatt;

f) a bérlemény fentartása, valamint a szerződő felek által világosan elvállalt minden viszonos kötelezettség teljesitése iránti keresetek, a bérlet tartama alatt;

g) kártéritési keresetek, melyeket a bérlő a bérlet tartama alatt a bérbeadó ellen a bérlemény nem használhatása, vagy a bérbeadó a bérlő ellen a bérlemény rongálása miatt indit, ha ehhez való joguk a szerződésben foglaltatik;

h) az 1840: IX. t. cz.-ben foglalt azon mezei rendőrségi esetek, melyek polgári eljárás alá tartoznak [1]);

i) mindennemü határjárási, mesgyeigazitási és sommás visszahelyezési kereset, melyekkel azonban a tulajdonjog iránti kereset össze nem köttethetik;

k) a szolgálati, fuvarozási, szállitási és munkabérek vagy díjak iránti keresetek az összegre való tekintet nélkül;

l) a szállásadás viszonyából egyrészről az utazó, másrészről a szállásadó közt felmerülhető minden kereset, ha ez a panaszlott ellen, helyben tartózkodása ideje alatt indittatik;

Digitized by Google

m) azon egyes esetek, melyekben a törvénykezési rendtartás szakaszai különösen még sommás eljárást rendelnek, u. m.

1) zárlat, vagy biztosítási végzés elleni kifogások, — ha a zárlat, vagy biztosítás sommás bíróság által lett elrendelve, (332, 344.) —

2) sommás perben a meg nem jelenés elmulasztása miatt hozott itélet elleni perújjítási keresetek (320);

3) végrehajtásnak megszüntetése, illetőleg korlátozása iránti keresetek, ha a végrehajtás sommás bíróság által lett elrendelve (374);

4) munkabér és károsszeg megállapítása iránt sommás bíróság előtt támasztott ügyekben (385);

5) igényperek, — ha a végrehajtás csupán ingóságokra intéztetett, a végrehajtás helyének sommás bírósága által (464, 468).;

6) a községi lakosoknak 30 ft. értéket meg nem haladó személyeskeresetei, ha a felek magukat a községi biráskodásnak, önként alávetik (478.) és

7) a vásári bíróságokhoz tartozó ügyek. (481.)

[1]) A kertekben, szőllőkben, mindennemü ültetésekben, és erdőkben, vetésekben, növényeken, réteken, nádlásokban, legelő mezőkön, méhesekben, nem különben országos, dülő, s vasutakon hidakon, és kőszénbonyákon, turfa téreken, valamint a temetőkben is elkövetett kárositások, szóval: a gazdálkodás és iparnak kivül fekvő tárgyait veszélyeztető cselekvések.

27. §.

A rendes eljárás esetei.

Minden peres ügy, mely az előbbi szakaszban a sommás eljárásra, vagy a törvények által különösen a kivételes bíróságokhoz utasítva nincs, a rendes eljárás alá tartozik. (94. 17.)

Sommás esetekben a fölperes a rendes eljárásra utasítandó: ha alperes a kereset alapjául fölhozott

Digitized by Google

okirat valódiságát kétségbe vonja, és az okirat valódisága nyilvánvaló tényekből ki nem tűnik, vagy e czélra kitűzendő még egyszeri tárgyaláskor be nem bizonyittatnék; úgy szintén azon esetben is, ha alperes szavatosra hivatkozván, a biró a szavatosságnak helyét látja. (79.) — Ez eseteken kivül sommás ügyek a rendes perútra át nem tétethetők. (95.)

Fölperes azon végzés ellen, mellyel a rendes perre utasíttatott semmiségi panaszal élhet. Ha alperes az ügyet rendes perre utasíttatni kéri, és ennek a biró helyét nem látván, a sommás eljárás folytatását megrendeli: az ilyen végzés ellen végitélet előtt külön jogorvoslattal nem élhet az alperes. (96.)

Miben különbözik a sommás eljárás a rendes eljárástól? Abban: 1) hogy sommás eljárásnál rendes keresetlevél nem kivántatik, hanem a követelő fél keresetét szóval is előadhatja. mig a rendes eljárásnál a legpontosabban megirt keresetlevél alapján lehet csak pert kezdeni; 2) hogy a biró illetéktelensége vagy érdekeltsége miatti kifogások a sommás elj. mindjárt a tárgyalás kezdetén megteendők, a rendes elj. pedig e tekintetben későbbi kiviláglás is tekintetbe vétetik; 3) hogy a tárgyalás a sommás elj szóbeli, a rendesnél: irásbeli, mindkettőnél pedig nyilvános; 4) hogy sommás elj. a biró fel van jogositva a feleket, vagy azok bármelyikét személyes megjelenésre maga elé idézni; 5) hogy sommás elj a felek ügyvédet, vagy megbizottat a biró előtt élő szóval is vallhatnak; 6) hogy sommás elj. a tanúk elleni kifogások, illetőleg észrevételek a kihallgatást megelőzőleg előadandók; 7) hogy sommás elj. a kereset, ha a tárgyalásra egyik fél sem jelenik meg, azonnal megszüntetendő; 8) hogy sommás perekben a marasztaló itéletben a kötelezettség teljesítésére legfeljebb 8 nap szabandó.

28. §.

A birói illetőség elleni kifogásról.

A birói illetőség elleni kifogástétel a sommás eljárásban más féleképen eszközöltetik, mint a rendes eljárásban.

A biró illetéktelensége vagy érdekeltsége miatti kifogás sommás eljárásban mindjárt a tárgyalás kez-

Digitized by Google

detén megteendő. Ilyen kifogás iránt a biró azonnal határoz, határozatát azonnal kihirdeti, s ha alperes kifogását elvetné, a tárgyalást nyomban folytatja. (97.)

Ha ugyanezen kifogással alperes a rendes eljárásban kiván élni, azt a keresetlevél vétele és a per felvételére kitüzött határnap közötti idő első felében tartozik a törvényszékhez irásban beadni; később benyujtott vagy az érdemleges periratokban előterjesztett ilyen kifogások egyedül akkor vétetnek figyelembe, ha a per folyama alatt tünnék ki valamely bíróság illetéktelensége, vagy érdekeltsége, úgy szintén ha az érdekeltség csak a per folyamában állott be, vagy ha az illetéktelenséget a semmitőszék mondaná ki. (14.)

A kellő időben beadott kifogás külön tárgyalási határnap kitüzése nélkül a percsomóhoz tétetik; a felek pedig a per felvételére kitüzött határnapon a pertárban megjelenvén, a kifogás tárgyában külön jegyzőkönyvet vesznek fel s abba még a tárgyalási napon beirják szóváltásaikat. A végzésben alperesnek, ha kifogása elvettetik, meghagyandó, hogy a per felvételére bizonyos napon és órában, mely határnap a végzés keltétől számitva tizenöt napnál tovább nem terjedhet, a pertárban jelenjen meg. E végzésről minkét fél értesittetik. (98.)

Sommás eljárásban, ha a biró a kifogásnak helyt adott: végzését külön irásban foglalja, mi ellen felperes a semmitőszékhez folyamodhatik; alperes ellenben, ha kifogása elvettetnék, a végitélet előtt külön jogorvoslattal nem élhet.

Rendes eljárásban az illetékességi kifogás tárgyában hozott végzés ellen, akár adatott hely a kifogásnak, akár nem: semmiségi panasszszal élni bármelyik félnek szabadságában áll. (99.)

Digitized by Google

Ha a biró illetősége ellen, vagy érdekeltsége miatt kifogás adatik be: a perfelvételi jegyzőkönyvben egyszerűen csak jelesztetik a pertárnok és a kifogást tevő fél aláirása alatt, hogy a kifogás iránt tárgyalás van folyamatban. Maga a tárgyalás külön jegyzőkönyvben történik (ügyv. r. 39. §.)

29. §.

A szünnapokról.

Oly napok melyek átalában, vagy bizonyos eljárásra nézve ki vannak véve, szünnapoknak neveztetnek. Ezekre figyelemmel kell lenni, mert nem minden napon lehet peres eljárást eszközölni. Más szünnapok nincsenek, mint a vasárnapok és a róm. kathol. szertartás vagy más vallások ünnepei. [1]) Fölebbvitelnél, ha a határidő utolsó napja vasárnap, vagy ünnepnapra esnék, a kevetkező köznap is nyitva áll. — De egyátalában más esetekben is, ha a határidő végnapja szünnapra esnék, az a legközelebbi köznapig terjed. (255.)

Sürgős eseteket kivéve, senki sem idéztethetik meg megjelenésre vallásának ünnepein. Ilyen idézés elrendelése, vagy elhalasztása miatt azonban nincs helye perorvoslatnak. (100.)

[1]) A szünnapokra nézve az 1840. XV. II. r. 13.
Régibb törvénykezésünk szerint szünnapok voltak a vasárnapok, a róm. kath. egyház ünnepei mind a biróságokra mind a felekre nézve és a keresztjáró napok. Rendkivüli törvényszünetek voltak: a) nemesi fölkeléskor; b) az országgyülés előtt 30 nappal, és addig, mig a képviselők visszatértek.

30. §.

A nyilvánosságról mindkét eljárásnál.

A sommás eljárásban a tárgyalás szóbeli és nyilvános. (101.) A rendes eljárás útján befejezett perek előadása szintén nyilvános. [1]) A felek és közönség tájé-

Digitized by Google

kozása végett az előadandó perek jegyzéke legalább 3 nappal az előadás előtt a bíróságnál kifüggesztendő. A felek értesítése, vagy meghivása nem szükséges. (102.) —

A biró elrendelheti a közönség kizárását: a) a felek előterjesztésére, vagy hivatalból, ha azt a közerkölcsiség tekintetéből szükségesnek látja; b) ha a perben olyan viszonyok érintetnek, melyeknek nyilvánosságra hozatala egyik, vagy másik fél jó hirét, vagy érdekét veszélyeztetné. A nyilvánosság kizárásának megtagadása vagy elrendelése iránt hozott végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye. (103.)

A felek és képviselőik két-két meghivott egyén kiséretében a per tárgyalásánál, illetőleg előadásánál azon esetben is megjelenhetnek, mikor a hallgatóság hivatalból vagy a felek inditványára kizáratott. (104.)

Mind a feleknek és képviselőiknek, mind a hallgatóságnak a közbeszólásoktól, észrevételektől és tetszés- vagy nem-tetszésnyilvánitásoktól tartozkodniok kell. Az ez ellen cselekvők, ha a rendre utasitás foganat nélkül marad, a tárgyalási vagy ülésteremből kiutasittathatnak. (105.)

A tanácskozás és annak hitelesitése itélet hozatal, zártülésben, az itéletnek és indokainak kihirdetése pedig a lehetőségig ugyanazon ülésben, de minden esetre nyilvánosan történik. (106.)

A nyilvánosság e szabályai és pedig mind a sommás, mind a rendes perek előadására nézve, a fölebbviteli bíróságoknál is megtartandók. (107.)

[1]) A birói ügyvitel tárgyában kiadott m. k. igazságügyminiszteri rendelet 70—75. §-aiban a perek nyilvános előadását illetőleg következőleg intézkedik:

A perek előadása nyilvános. Kivételnek csak azon ügyekre nézve van helye, a melyekben a biró a törvk. rendtartás szakaszai szerint (103) elrendelheti a hallgatóság kizárását. — Ez utóbbira

Digitized by Google

nézve a felek a periratokban adják elő indokolt kérelmöket, a bíróság pedig zárt ülésben határoz. A nyilvánoság a polgári ügyekre nézve megállapított feltételek szerint, a bűnügyekben is alkalmazandó.

Minden előadó tartozik az előadásra elkészített pereket az elnöknek jegyzék mellett előre bejelenteni, és abban azon ügyeket, melyekben a felek a hallgatóság kizárását kérelmezték, kitüntetni a végből, hogy a bíróság e kérelem iránt eleve határozhasson A nyilvánosan előadandó perek jegyzéke a bíróságnál nyilt helyen függesztetik ki.

Nyilvános ülések kitüzésénél az elnök arra ügyel, hogy az előadás menete ne szakíttassék félben oly ügyek által, a melyek a hallgatók kizárását kivánnák.

Hallgatókul csak felnőtt férfi személyek bocsáttatnak be, a tanácsjegyző által aláirt jegy fölmutatása mellett. A kiosztandó jegyek számát az elnök határozza meg, s azok kiszolgáltatásánál a jelentkezés sorrendje tartandó szem előtt. E megszoritás az ügyfelekre és képviselőkre ki nem terjed. Az ügyvédi kar számára bizonyos számú jegyek mindég fenntartandók.

A hallgatóságot korlát választja el, illő távközben, a birói testülettől. E korláton kivül az első sorban a feleket és képviselőiket ülőhely illeti.

A tanács elnökének kötelessége nyilvános ülésekben a hallgatóság zavargásainak, vagy illetlen viseletének esetében, annak fékezése s e czélból a terem kiüritése iránt intézkedni. Tettleges ellenszegülés, vagy nagyobb kihágás esetében jogában áll a tettest nyomban letartóztatni s az illetékes fenyitő bírósághoz kisértetni.

31. §.

Új tárgyalás rendelés eseteiről.

Ha a fölebbviteli bíróság nem látja annyira kifejtve a ténykörülményeket, hogy alaposan itélhessen, és ha a tárgyalás folytatásától valószinüleg sikert várhat: az itéletet egészben vagy részben feloldhatja, s vagy átalában, vagy egyes pontokra nézve, újabb tárgyalást és további bizonyitási eljárást rendelhet [1]); s ekkép az elsőfolyamodási bíróságnak a tárgyalás kiegészitését s ujabb itélet hozatalát hagyhatja meg, habár azt nem kérték volna is a felek. (108).

Ha az itélet tárgyai, vagy ugyan azon követelés és kötelezettség pontjai közt oly egybefüggés létezik, melynél fogva azok újabb tárgyalás és itélethozatal

Digitized by Google

alá egymástól elkülönitve nem vonathatnak: az elsőbirósági itélet, e körülményre való hivatkozással, egész terjedelmében feloldottnak mondandó ki, habár az újabb tárgyalás és bizonyitási eljárás csak egyes pontra nézve rendeltetnék is el. (109.)

A tárgyalás ez esetben a sommás ügyekre nézve sommás eljárás, a rendes perekre nézve pedig a jegyzőkönyvi tárgyalás szerint, külön jegyzőkönyvben történik; mely utóbbinál a bíróság szükség esetében hosszabb határidőt engedhet. (110).

[1]) Szokásban volt eddig is oly esetekben, midőn az elsőbiróság a tanúk kihallgatását, vagy szakértők megkérdezését mellőzte. Az osztr. polg. t. elj. szerint midőn a fél nem volt képviselve, s védelmét önmaga nem birta kellőleg kifejteni.

32. §.

A megjelenés elmulasztásának következményeiről.

A megjelenésre kitűzött nap s illetőleg óra pontosan megtartandó, mert különben a megjelenés mulasztása áll elő minden törvényes következményeivel. És pedig:

Ha alperes törvényszerü megidéztetése folytán a sommás eljárásban kitűzött tárgyaláson, vagy rendes eljárásban a perfelvételre kijelölt határnapon a kiszabott órán túl még két óra alatt meg nem jelenne: a keresetben felhozott tények és állitások, — a mennyiben magának a felperesnek bizonyitékai által meg nem czáfoltatnak, valóknak tartandók, s alperes a felperesi kérelemhez képest meg nem jelenése miatt elmarasztalandó. [1])

Ha ellenben a felperes nem jelent meg, és az alperes, az eljárás szabályai szerint védelmét előterjeszti: a védelemre felhozott ténykörülmények, a men-

Digitized by Google

nyiben a keresetlevélhez mellékelt bizonyitékok által meg nem czáfoltatnak, szintén valóknak tartandók, s ha ezek által a kereseti jog megerőtlenittetik, felperes keresetével elutasitandó.

A költséget mindkét esetben a vesztes fél viseli. (111.)

Ha a sommás tárgyalásra, illetőleg a per felvételére kitűzött határnapon több pertárs közül csak néhányan jelentek meg: a meg nem jelentekről az tétetik fel, hogy a megjelent pertársak közül annak védelméhez csatlakoznak, a mely részökre a legkedvezőbb. (112.)

Ha a tárgyalásra, illetőleg a per felvételére egyik fél sem jelent meg: a kereset a sommás eljárásban azonnal, a rendes eljárásban pedig a pertárnoknak 3 nap alatt beadandó jelentése folytán megszüntnek nyilvánitandó, s az iratok az illető feleknek visszaadandók. (113.)

[1]) A megnem jelent alperest elmarasztaló itélet előbbi törvényeink szerint: makacsági itéletnek neveztetett.

Minthogy a tárgyalás ideje rendesen d. e. 9 órára volt kitüzve, a makacsági itélet déli 12 órakor hozatott.

A tárgyalásoni megjelenés elmulasztása következtében (makacssági) itélet példánya:

I. Midőn alperes nem jelent meg:

„Alperes tartozik — ft. tőkét, ennek — év, — hó — napjától járó — kamatait s a felperesi ügyvéd munkadíjával együtt — ft. perköltséget felperesnek a jelen itélet kézbesítését közvetlen követő naptól számítandó 15 (sommás perekben: 8) nap alatt, — végrehajtás terhe mellett megfizetni.

Indokok:

Mert alperes, daczára, hogy törvényesen meg lőn idézve, a kitüzött tárgyaláson, a kiszabott órán túl még két óra alatt sem jelent meg; fölperes pedig keresetjogát kellően beigazolta, miért is alperes a polg. t. rendt. 111. §-a értelmében a kereseti tőkében, — kamatokban és a fölperes által fölszámított és biróilag mérsékelt perköltségben elmarasztandó volt "

II. Midőn fölperes nem jelent meg, s alperes védelmét előterjesztette:

„Felperes keresetével elutasittatik és kötelezetik alperesnek — ft., ügyvédi munkadíj és perköltséget a jelen itélet kézbesí-

Digitized by Google

tését közvetlen követő naptól számítandó 15 (sommás perekben: 8) nap alatt végrehajtás terhe mellett, — lefizetni.

Indokok:

Mert felperes az általa támasztott sommás kereset tárgyalására kitüzött határnapon törvényszerü megidéztetése ellenére a kiszabott órán túl még két óra leforgása alatt sem jelenvén meg, a p. p. rts. 111. §-a értelmében alperes által a védelemre fölhozott ténykörülmények, a mennyiben a keresetlevélhez mellékelt bizonyitékok által meg nem cáfoltattak, valóknak voltak tekintendők, miért is felperes keresetével elutasitandó és mint mulasztó fél a perköltségek megtéritésében elmarasztalandó volt."

B.) Sommás eljárás.

33. §.

A kereset, idézés és megjelenési határidőről sommás eljárásnál.

A sommás eljárásnál rendes keresetlevél nem kivántatik. A követelő fél keresetét szóval is előadhatja, melyet a bíróság a tényeknek és az ezekre alapított kérelemnek rövid elősorolása mellett irásba foglal, vagy is jegyzőkönyvbe igtat (114.) és azt felperes vagy megbizottja által sajátkezűleg aláiratja. [1])

A birói ügyvitel tárgyában kiadott m. kir. igazságügyministeri rendelet idevonatkozó 237—240. szakaszai igy szólnak:

Minden egyes biró mellett jegyzőkönyvvezető alkalmazandó. Szolgabirák mellett a jegyzőkönyvvezető teendőit egyelőre az esküdtek teljesitik.

Szóbeli panaszok felvételére az egyes birák bizonyos napokat és órákat jelöljenek ki, — oly időt, t. i., a melyen tárgyalások nem tartatnak. Panaszok azonban, a melyekre nézve a törvény gyors eljárást rendel, időre való tekintet nélkül azonnal felveendők és elintézendők.

Különösen több községből álló járásokban az egyes biró ugy ossza fel teendőit hely- és időszerint,

Digitized by Google

hogy holléte mindig tudva legyen, s a feleknek a megjelenés lehetőleg könnyittessék.

A szóbeli kereset felvétele jegyzőkönyvileg és ugyanazon szabályok szerint történik, a melyek a törv. rendtartásban vannak a rendes keresetlevélre nézve megállapitva. A jegyzőkönyvet a fél, illetőleg megbizottja sajátkezüleg aláirni, s ha irni nem tud: szokott kézjegyével ellátni tartozik.

A keresetről felvett jegyzőkönyv azonnal az iktatókönyvbe vezetendő.

A biróság a keresetlevélre, vagy a jegyzőkönyv másolatára vezetendő idéző végzésben meghagyja mindkét félnek, hogy előtte bizonyos helyen, napon és órában a kereset sommás tárgyalására, bizonyitékaikkal vagy személyesen vagy megbizottjaik által jelenjenek meg, különben a polg. perrendts. 111. §-hoz képest fog itélet hozatni. [2]) (115.)

Ha a kereset jegyzőkönyvileg vétetett fel, ez esetben alperes a jegyzőkönyv másolata s az arra vezetett végzés által, felperes pedig felzetileg idéztetik a tárgyalásra.

A biró csak oly esetben van jogositva a feleket, vagy azok bármelyikét személyes megjelenésre idézni, a midőn a személyes megjelenés a tárgyalás czéljából múlhatlanul szükségesnek látszik és aránytalan költséggel nem jár. (ügyv. r. 241. 242.)

A megjelenési határidő akkép tűzendő ki, hogy az idéző végzés valószinű vétele és a megjelenés között maradjon annyi idő, a mennyi a megjelenésre szükséges; ez időköz azonban, ha alperes helyben lakik és ugyanoda idéztetik: 3, — ha lakhelyétől különböző, de ugyanazon törvényhatóság területén fekvő helyre idéztetik; 8, — ha a törvényhatóság területén kivül

Digitized by Google

eső helyre: 15, — ha az országon kivül tartózkodnék: 30 napnál többre nem terjedhet (116.)

[1]) A jegyzőkönyvre fölperes tartozik a kivánt bélyeget előlegezni.

Szóval tett sommás keresetlevél jegyzőkönyvileg fölvéve:

„Jegyzőkönyv. Felvétetett — X. Y. szolgabirói hivatala által — év, — hó, — napján — felperesnek — alperes ellen — ft. tőke és járulékai iránt szóval előadott sommás keresete tárgyában.

— panaszló — lakos ezen bíróság előtt személyesen megjelenvén, hitelt érdemlő ./. alatt ide zárt okiratainak fölmutatása mellett élő szóval előadta, hogy —, n-i lakos neki ez okirat alapján — ftal s annak — kamataival adós, s e tartozását többszöri fölszólítása daczára vonakodik megfizetni, miért is kéri — panaszlottat megidéztetni s a fentebb is kitett — ft. tőke — kamatai és következő költségeiben elmarasztalni, u. m.

1) fuvarbér . . .	— ft. — kr.
2) munkamulasztási és élelmezési díjja	— ft. — kr.
3) jegyzőkönyvbélyeg . .	— ft. — kr.
Összesen .	— ft. — krban.

Mely fölszámítás után panaszlónak egyéb előterjeszteni valója nem lévén, a jegyzőkönyv bezáratott.

Kelt s. t. b.

X. Y. szolgabiró. — panaszló fél.
Z. Y. esküdt.

Kivülről: X. Y. szolgabirói hivatala előtt — panaszló — lakosnak — — panaszlott n—i lakos ellen — tőke s jár. iránt élőszóval előterjesztett keresete folytán fölvett jegyzőkönyv.

[2]) Idézési végzés a szóval előterjesztett keresetnél:

Végzés. Mindkét félnek meghagyatik, hogy a jelen sommás kereset tárgyalására f. é. — hó — napján reggeli 9 órakor ezen bíróság előtt minden eredeti bizonyitékokkal, illetőleg tanúikkal, vagy személyesen, vagy megbizottjaik által jelenjenek meg; mert különben egyik vagy másik fél elmaradása esetében a polg. p. r. ts. 111. §-hoz képest fog itélet hozatni.

Mely végzés fölperesnek felzeten, alperesnek pedig a jegyzőkönyv másolatán kézbesíttetni rendeltetik.

Kelt s. a. t. X. Y. szolgabiró.

34. §.

A tárgyalás menete sommás eljárásnál.

Ha a tárgyalásra mindkét fél megjelent: a biró az ügyet vegye fel, a keresetet alperesnek szóval adja elő, a felek közt az egyeztetést kisérelje meg, kény-

Digitized by Google

szerítés s a per kimenetelére való czélzás nélkül (ügyv. r. 243. §.), s ha az nem sikerülne, alperest a kifogások s a védelmére szolgáló ténykörülmények és bizonyitékok előterjesztésére szólitsa fel. Az egyesség megkisérlése, akár vezessen sikerre, akár nem: a jegyzőkönyvben minden esetben megemlítendő. (ü. r. 243. §.)

A tárgyalás folyama alatt, melynél alakszerü periratoknak nincs helye, a biró igyekezzék a tényállást tisztába hozni; e czélból a felekhez annyi kérdést intézhet, a mennyit szükségesnek vél. [1])

A kinyomozott tényállást a felek jelenlétében s a bizonyitékokra hivatkozva röviden jegyzőkönyvbe foglalja, s a felek előtt felolvasván, az általuk netalán tett észrevételekhez képest, a mennyiben azokat helyeseknek találná, kijavitja. A jegyzőkönyv ugy a bíróság, mint a felek által aláiratik, s ha a felek irni nem tudnak, vagy az aláirást megtagadják: e körülmény az ok rövid előadása mellett megjegyzendő. (117.)

Ha ugyanazon ügyben több tárgyalás tartatott: a jegyzőkönyv mindenik tárgyalás berekesztésével aláirandó (ü. r. 245. §.) — A felek által felhivott okiratok és pedig felperesi: betükkel, alperesi pedig: arabb számokkal jelöltetvén meg (ü. r. 45. §.), a jegyzőkönyvhöz mellékeltetnek s az iratjegyzék a perről felvett jegyzőkönyvbe iktattatik. (ü. r. 246.)

A biró a tárgyalás folyamában szabályszerü eljárásról, s a csend és rend fenntartásáról gondoskodjék a mennyiben a tárgyalások nyilvánosak (ügyv. r. 244. §.)

A felek kötelesek magukat a biró előtt egymás irányában illendően, a bíróság iránt pedig tisztelettel viselni. — Ha ez ellen vétenek s a rendtartás foganat nélkül marad: 100 forintig terjedhető pénzbirsággal

Digitized by Google

büntetendők, fenmaradván azon felül a sértett fél magán keresete, s a biró személyének súlyosabb megsértése esetében a bűnvádi kereset. (118.)

Ha a tárgyalást érthető előadási képesség hiánya, vagy ismételt illetlen viselet által valamelyik fél meghiúsitja, azon félnek magát képviseltetnie kell. (85.)

Ha a felek élőszóval vallottak a biró előtt ügyvédet, vagy más megbizottat: az a jegyzőkönyvben megjegyzendő. (ü. r. 246.)

[1]) Sommás bíróságok hivatalos nyelvére nézve a következő szabályok tartandók figyelembe:

A.) Az ország minden lakosa azon esetekben, a melyekben ügyvéd közbenjötte nélkül akár felperesi akár alperesi, akár folyamodó minőségbe személyesen, vagy megbizott által veszi, és veheti igénybe a törvény oltalmát és biró segélyét:

a) saját községi bíróság előtt anyanyelvét;

b) más községi bírósága előtt az illető község ügykezelési vagy jegyzőkönyvi nyelvét;

c) saját járási bírósága előtt saját községének ügykezelési vagy jegyzőkönyv nyelvét;

d) más bíróságok előtt, akár legyenek azok saját törvényhatóságának akár pedig más törvényhatóságnak bíróságai, azon törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelvét használhatja, a melyekhez az illető bíróság tartozik. (1868. 44. t. cz 7. §.)

B.) A biró a fentebb idézett 1868-dik 44. t. cz. 7. §. eseteiben a panaszt vagy kérelmet, a panasz vagy kérelem nyelvén intézi el; a kihallgatást, tanuhallgatást, szemlét és más bírói cselekményeket ugy a peres, mint a peren kivüli, a perben álló felek, illetőleg a kihallgatott személyek nyelvén eszközli; a perek tárgyalási jegyzőkönyveit azonban azon nyelven vezeti, melyet a perlekedő felek a törvényhatóságok jegyzőkönyvi nyelvei közől kölcsönös megegyezéssel választanak. Ha e tekintetben megegyezés létre nem jönne, a biró a tárgyalási jegyzőkönyvet, a törvényhatóság jegyzőkönyvi nyelveinek bármelyikén vezetheti, tartozik azonban annak tartalmát szükség esetében tolmács segélyével is megmagyarázni.

Szintugy tartozik a biró a felek előtt megmagyarázni s illetőleg tolmácsoltatni a per fontosabb okmányait is, ha ezek olyan nyelven volnának szerkesztve, melyet a perben álló felek egyike vagy másika nem ért.

Az idézési végzés a megidézendő fél érdekében, ha rögtön kitudható, annak anyanyelvén, különben pedig azon községnek, a melyen a megidézendő fél lakik, jegyzőkönyvi nyelvén, vagy pedig az állam hivatalos nyelvén fogalmazandó.

A bírói határozat a tárgyalási jegyzőkönyv nyelvén hozandó, de köteles azt a biró minden egyes félnek azon a nyelven is kihir-

Digitized by Google

detni, illetőleg kiadni, a melyen kivánja, a mennyiben azon nyelv a törvényhatóságnak, a melyhez a biró tartozik, jegyzőkönyvi nyelveinek egyikét képezi. (1868. 44. t. cz. 8. §.)

35. §.

A bizonyitásról sommás eljárásnál.

A tárgyalás befejezte után felmerült s ugyanazon ügyre vonatkozó jogcselekmények, jelesül: tanukihallgatás, birói szemle vagy becsü, itélethozatal, szóval bejelentett felebbvitel és végrehajtás, időrend szerint a perről felvett jegyzőkönyvbe vétetnek, illetőleg iratnak be. (247. ü. r.)

Ha a felek a tárgyalásfolytán tanúkra hivatkoznak: a mennyiben a tárgyalásra tanúikkal együtt jelentek meg, ezeket a biró azonnal kihallgatja (119); különben pedig a tanúk kihallgatásra határnapot rendel, s erre a tanúkat idézvény, a feleket pedig végzés által meghivja. [1]) (196.)

A felek kötelesek a tanúk ellen tehető kifogásaikat a kihallgatást megelőzőleg előadni. A kifogások a perről felvett jegyzőkönyvbe röviden beiktatandók. — A tanúkhoz a kérdést a biró intézi s azok feleleteit röviden a perről fölvett jegyzőkönyvbe veszi.

Minden egyes tanu kihallgatása után a felek külön kérdéseket inditványozhatnak, és a biró azokra, valamint a maga által még szükségeseknek tartott kérdésekre is, a tanukat kihallgatja; végül pedig a feleknek a vallomások folytán felmerülhető s a tanuk elmozditására is kiterjeszthető észrevételeit ugyanazon jegyzőkönyvbe vezeti. (120.)

Ha szemle, vagy becsü szüksége forog fenn: a biró a szemlét, illetőleg becsüt vagy maga, vagy szükség esetében szakértők közbenjöttével teljesíti, a jelen munkában a birói szemléről irt 53. §-ban körül-

Digitized by Google

irt módon, azon eltéréssel mindazonáltal, hogy a szakértők lelete a perről fölvett jegyzőkönyvbe iktatandó. (121.)

A tanukihallgatás vagy birói szemle befejeztével, valamint oly esetben is, midőn e bizonyitékoknak szüksége fenn nem forog: a biró a tárgyalás berekesztése után azonnal határoz.

Ha a kihallgatandó tanúk és szakértők más bíróság területén laknak: a kihallgatás az illetőbirósághoz intézendő megkeresvény útján történik. (122. 198.) —

Ha megkeresés folytán hallgattatnak ki a tanuk és szakértők: a megkeresett hatóságtól beérkezett jegyzőkönyvek a perről felvett jegyzőkönyvhöz füzendők. Ez esetben a biró a jegyzőkönyvek beérkeztével hoz itéletet, s ennek kihirdetésére az illető feleket megidézi. (248. ü. r.)

Eskü általi bizonyitásnak az általános szabályok szerint sommás eljárásban is van helye. (123.)

[1]) Ez utóbbiak meg nem jelenése azonban a tanúk kihallgatását nem akadályozza.

36. §.

Egyesség vagy itélet sommás eljárásnál.

Ha a felek az eljárás folytán megegyeztek, az egyesség jegyzőkönyvbe vétetik s jogérvényes itélet erejével bir [1]) különben az eljárás berekesztése után a biró azonnal itéletet mond, s abban a vesztes félnek kötelezettsége teljesitésére legfölebb nyolcz napig terjedhető határidőt szab.

A szóval kihirdetett itélet 24 óra alatt irásba foglalandó. Ha az itélet valamelyik félnek meg nem

Digitized by Google

jelenése miatt hozatott, annak irásban kézbesittetik. (124.)

Az itélet alakjának és tartalmának szerkesztésére nézve a következő szabályok tartandók meg: a) az itélet a per folytán kifejtett tények és előadott bizonyítékok alapján a törvények szerint hozandó, habár a felek a törvényekre nem hivatkoztak is (245.); b) az itélet a felek kérelmén túl nem terjedhet (248); c) minden itélet akkép szerkesztessék, hogy végrehajtható legyen (256.); d) az itélet bevezetésében megemlítendő: a felek és ezek képviselői neve, a per címe, a per tárgya, az eljárás berekesztésének napja; e) magában az itéletben pedig kiteendők: a fő és mellékkötelezettségek, melyek azonban a felek kérelmén túl nem terjedhetnek (248.), a perköltségek (251, 252.), ha a perben több pertárs vett részt, ugyanazon itéletben mindegyik érdekelt félnek jogai és kötelezettségei pontosan megállapitandók (249.), a kötelezettség teljesítésére bizonyos meghatározott, legfölebb 8 napig terjedhető határidő szabandó (124, 253.), az itéletekben az is megemlítendő, hogy a kötelezettség teljesítésére kiszabott határidő, a kihirdetés vagy kézbesitést közvetlen követő napon veendi kezdetét (124, 254.), végül az indokok, melyek alapján az ügy eldöntetett, közvetlen az itélet után elősorolandók. [2]) (247.)

[1]) A tárgyalási jegyzőkönyvbe iktatott egyesség mintája: Jegyzőkönyv. Felvétetett N-ben — év — hó — napján — szolgabiróság által; — ügyvéd által védett — alperes ellen, — ft. költsön szerződésbeli tőke s járulékai iránt — év — hó — napján — szám alatt támasztott perében; mely ezuttal elintéztetett a következő

egyességgel:

Panaszlott — köteles (az egyesség szórul szóra leirandó) —

Mely egyesség mindkét félnek (vagy képviselőjének) kézbesittetni rendeltetik.

Digitized by Google

Kelt, mint fent. (Minthét (vagy több) egyességre
— szolgabiró. lépett fél aláirja.)
— esküdt.

[2]) Különösen jegyezzék meg szolgabiráink, hogy az ügy. rend. 252. §-a értelmében mindennemü kiadványt a polgári törvénykezés sommás eljárása körül megyékben a szolgabiró és esküdt irnak alá. —

37. §.

A felebbvitelről sommás eljárásnál.

A határozattal meg nem elégedő fél mindjárt a határozat kihirdetésekor tartozik bejelenteni felebbezését vagy semmiségi panaszát. [1]) Ez iránt a biró által megkérdezendő, s hogy ez megtörtént: a jegyzőkönyvben megjegyzendő.

A bejelentett felebbezés vagy semmiségi panasz indokai 8 nap alatt irásban külön beadhatók. (125.)

Azon fél, a ki meg nem jelenése miatt lett ügyvesztessé, az itélet ellen felebbezéssel nem élhet. Semmiségi panasznak ilyen itélet ellen, és pedig azokra nézve, kik az itélethozatal helyén laknak, a kézbesitéstől számitva három, másokra nézve pedig nyolcz nap alatt csak azon esetben van helye, ha a meg nem jelenő félnek az idéző végzés a tárgyalás előtt nem kézbesittetett, vagy alperes a 116. §. ellenére marasztaltatott el az az ha a végzés vétele és a megjelenés között már nem maradt annyi ideje, mennyi a megjelenésre szükséges lett volna. (126.)

A törvénykezési rendtartás átalános szabályai, a jelen fejezetben foglalt módositásokkal, a sommás eljárásban is alkalmazandók. (127.)

[1]) Felebbezésnek sommás eljárásnál csak itéletek és a következő végzések ellen van helye (125, 285, 294) (u. m. a) oly végzés ellen, mely által a biró sommás perben eldönti: vajjon letehetik-e az esküt a fél jogutódai vagy pedig az eskü az elhalt fél által letettnek tekintendő (244); b) oly végzés ellen, midőn a zárlat iránt a

Digitized by Google

bíróság az ellenfél meghallgatása nélkül határozott (326); c) zárlatot megtagadó vagy elrendelő végzés elleni kifogások folytán sommás úton tárgyalt ügyben hozott végzés ellen (332) —

Sommás eljárásnál felebbezésnek nincs helye a következő végzések ellen: a) oly végzés ellen, mely által a felebbvitel indokai a törvényes határidő elmulasztása miatt hivatalból visszautasíttatnak felebbezésnek ugyan nincs helye, de helytelen visszautasítás esetében semmiségi panasznak hely adatik; b) másodbirósági végzés ellen, mely által a tulajdoni vagy elsőbségi igény perekben hozott első birósági végzés helyben hagyatott. (295).

C.) Rendes eljárás.

38. §.

A kereset és perfelvételről rendes eljárásnál.

Felperes irásban tartozik keresetét a mellékletek másolatával együtt annyi példányban beadni, hogy mind a percsomóhoz, mind minden alperesnek egy-egy példány jusson. Maga felperes felzeten nyer értesitést.

E szabály az alkeresetlevélre is alkalmazandó. (129.)

A kereset folytán mindkét félnek meghagyatik, [1]) hogy bizonyos napon és órában a törvényszék pertárában a per felvételére meghatalmazott ügyvédeik [2]) által jelenjenek meg; mert különben a 111. §-hoz képest fog itélet hozatni. [3])

E végzésről alperes a kereset másod példányán, s ha többen volnának, a tovább példányokon értesittetnek, az első példány a periratokhoz utasittatván. (130.)

A keresetlevélnek a bíróság által ily módoni felvétele elintézésnek neveztetik. — Az elintézésnél figyelemmel kell lenni a birói hatáskör és illetőségre, továbbá a keresetlevél netáni feltünő hiányaira és az

Digitized by Google

idéző végzés szerkesztésénél a megjelenési hely, nap és órára.

[1]) Rendes eljárásnál is az idézési végzés a megidézendő fél érdekében, — ha rögtön kitudható, — annak anyanyelvén, különben pedig azon községnek, a melyben a megidézendő fél lakik, jegyzőkönyvi nyelvén, vagy pedig az állam hivatalos nyelvén fogalmazandó. (1868. XLIV. t. cz. 8. §.)

[2]) Mindazon polgári perekben, melyek ügyvéd közbejöttével folytatandók, az első bíróságoknál a perlekedésnek nyelvére nézve addig, míg az első bíróságok végleges rendezése, és a szóbeli eljárás behozatala fölött a törvényhozás nem határoz, az eddigi gyakorlat mindenütt fenntartandó. (1868. XLIV. t. cz 9. §.)

[3]) A perfelvételére határidőt kitüző végzés;

„A rendes eljárás szerint jelen ügy felvételére határidőül — év, — hó — napjának délelőtti 9 órája — város törvényszéke pertárába ezennel kitüzetvén, meghagyatik a feleknek, hogy a kitüzött helyen és órában ügyvédeik által annyival inkább jelenjenek meg, mert ellenkező esetben a polg. perrts. 111. §-a értelmében fog itélet hozatni; figyelmeztetik egyúttal alperes, hogy a polg. perrendts. 133. §-a értelmében elleniratát két példányban a fentemlített helyen és időben tartozik beadni.

Mely kereset első példánya a kebelbeli pertárnoknak, második példánya alperesnek kézbesíttetni rendeltetik; fölperes pedig felzeten értesítendő. —

Kelt s. a. t.

39. §.

A megjelenésről rendes eljárásnál.

Rendes eljárásnál a felek ügyvédei, illetőleg azoknak igazolt helyettesei, a keresetlevél után következő periratok beadása és átvétele s illetőleg a halasztások előterjesztése végett, mindenkor a pertárban tartoznak megjelenni. (131.)

A megjelenési nap akkép tüzendő ki, hogy alperesnek, ha helyben lakik: tizenötnapi, ha ezen kivül, de a megyében lakik: harmincznapi, ha a megyén kivül, de az országban tartaná lakását: negyvenötnapi, végre ha az országon kivül tartózkodnék; hatvannapi időköz maradjon az idéző végzés valószinü vétele és a megjelenési határnap között. Ugyancsak

Digitized by Google

60 nap tüzetik ki akkor is, a mikor ismeretlen az alperes tartózkodási helye.

Ha több alperes van, a határnap a legtávolabb lakó alperes lakhelyéhez képest tüzetik ki.

Az ellenirat beadása és átvétele a per felvételére kitüzött határnapon, az ellenirat után következő periratok beadása és átvétele pedig a megelőző perirat átvétele után következő és a percsomóban a naptár szerint kiteendő 15-ik napon, vagy ha ez vasárnapra avagy ünnepre esnék, a következő köznapon történik; mely határnapokról a felek külön nem értesittetnek.

A fél azonban ezen §-ban megszabott határnap előtt is beadhatja periratát, mely esetben a pertárnok az illető példányt az ellenfélnek 24 óra alatt kézbesittetni, s erről a beadót felzetileg értesiteni tartozik. Az ellenfélre nézve a következő perirat beadásának határideje ez esetben a kézbesitést követő naptól fogva számittatik. (132.)

40. §.

A periratokról rendes eljárásnál.

Mindenik félnek rendszerint két perirat engedtetik a rendes eljárásban, t. i. felperesnek a kereset és válasz, alperesnek az ellenirat és viszonválasz. — Ha alperes felelni kiván a viszonválaszra: még egy végiratot adhat be, melyre alperesnek joga van ellen végiratban felelni. (128.)

Alperes tartozik a védelmére szükséges kifogásokat és bizonyitékokat elleniratában előadni, s ezt a kitüzött határnapon két példányban a törvényszék pertárába magával vinni. Ha többen vannak az alperesek: szabad választásuktól függ az elleniratot közö-

Digitized by Google

sen vagy külön-külön, két-két példányban beadni. (133.)

Felperes a válaszban mindazon uj körülményeket és bizonyitékokat felhozhatja, melyek az elleniratban használt kifogások és bizonyitékok megerőtlenitésére szükségesek. (134.)

Ha többen vannak az alperesek s nem közös elleniratot adtak be: szabadságában áll a felperesnek, mindenik elleniratra együtt vagy külön válaszolni. Ez utóbbi esetben a válasz benyujtására kiszabott határnap a legutóbb beadott ellenirat napjától számittatik. (135.)

A viszonválaszra nézve ugyanazon szabályok tartandók meg, melyek az előbbi pontban a válaszra nézve vannak megállapitva. (136.)

Felperes végiratot adhat, ha ebbeli szándékát a viszonválasz átvételétől számitandó 3 nap alatt a pertárnoknál bejelentette, a ki ezt, valamint a végirat beadásának határidejét, a percsomóban feljegyzi s arról az ellenfelet értesiti. De a végiratban csak olyan bizonyitékokat hozhat föl, melyek a viszonválaszban foglalt uj ténykörülményekre és bizonyitékokra vonatkoznak. Az ellenvégirat csak a végiratban foglaltakra szoritkozhatik. (137.)

41. §.

A halasztásról rendes eljárásnál.

A perirat beadásának határidejét ellehet halasztani: a) ha az ellenfél abba beleegyezett, b) föltétlenül egyszer, a fél tetszése szerint és c) ha annak szükségét a folyamodó fél okodatolja.

Mindenik fél feltétlenül igénybe vehet a végirat és ellenvégirat kivételével, minden egyes perirat be-

Digitized by Google

adására nézve egy, de 15 napnál tovább nem terjedhető halasztást. Ezen szándékát a fél a perfelvételi jegyzőkönyvben jelenti ki, — tartozván naptár szerint meghatározni a napot, melyen a pertárban beadandja periratát. (138.)

Ha a fél az előbbi §. szerint már meghosszabbitott határidőben sem adhatná be az ellenbeszédet, választ vagy viszonválaszt: ujabb halasztásért folyamodhatik. E végre a pertárnok külön jegyzőkönyvet nyit, melybe indokolt kérelmét a folyamodó, ellenindokait vagy észrevételeit pedig az ellenfél, még az nap beigattja. [1])

A jegyzőkönyv azonnal a bíróság elé terjesztendő, mely a kérelem fölött haladék nélkül intézkedik; s ha megtagadja a halasztást, 8 napnál tovább nem terjedhető s naptár szerint meghatározandó határnapot tüz a perirat beadására. Ha az ellenfél a halasztásba belegyezett, vagy a halasztási kérelemre nézve észrevételt nem tesz: a biró a kért halasztást meg nem tagadhatja.

A hozott végzés mind a két esetben a feleknek, valamint perhez csatolás végett a pertárnoknak azonnal kézbesitendő. (139.)

Több halasztást a bíróság egyik félnek sem adhat. (138. 139. §§.)

A feleknek azonban szabadságukban áll, a végirat és ellenvégirat kivételével, egymásnak a törvényben megszabott határidőkön tul terjedő többszöri halasztást engedni, mi a percsomóban mindannyiszor feljegyzendő. (140.)

[1]) Halasztási kérelem jegyzőkönyve:

Jegyzőkönyv. Felvétetett s. t. b. az ellenirat beadási határnapján, mely alkalommal alperes ellenirata beadhatására ujabb 15 napi halasztási határidőt kér engedtetni, s e kérelmét következőkkel indokolja s. t. b.

Digitized by Google

Felperesi ügyvéd — kéri alperest kért halasztási kérelmétől elüttetni, mert s. t. b.

Alperesi ügyvéd —, felperes fentebbi állításainak megczáfolására s. t. b.

A jegyzőkönyv bezáratván aláiratott.

Kelt mint fent.

Pertárnok aláirása. — alperesi ügyv.
— felperesi ügyv.

42. §.

A perkezelés és pertárnokról.

A pertárnok a per folyó száma alatt minden perről külön percsomót (perfelvételi jegyzőkönyvet) nyit, [1]) a keresetlevél és a későbbi periratok egyik példányát, valamint a per folyama alatt felvett külön jegyzőkönyveket és azokra hozott végzéseket időrend szerint, sorban római számok alatt ahhoz csatolja és a periratok mellékleteit a felek által használt jegyek alatt különösen pedig felpereséit betük, alpereséit pedig arab számok alatt (v. r. 45.) elősorolja; az ellenirat és a többi perirat második példányát az illető félnek mindjárt a határnapon átadja illetőleg a beadás után 24 óra alatt (132. §.) kézbesitteti, a perirat átvételének napját a percsomóban és magára a periratra feljegyzi; a periratok benyujtására a törvény vagy a bíróság által avagy a felek közmegegyezésénél fogva kitüzött határnapokat nyilvántartás végett a felek jelenlétében a percsomóba igtatja; végre ha valamely perirat a kitüzött határnapon be nem adatnék, ezt az ellenfél kértére a percsomóban megjegyzi. (141.)

Rendes eljárásnál minden perirat, a keresetlevél kivételével, az ügynek itélet alá terjesztéseig a pertárba adandó.

A pertár a pertárnok vezetése alatt áll, a ki az ügyiratokat jegyzékbe veszi; a határidőket nyilván-

Digitized by Google

tartja, s a tárgyalások szabályszerü menetére felügyel.

A pertárban minden a pertárnok közvetitése és ellenőrzése mellett történik.

Az idéző végzéssel ellátott keresetlevél első példánya a pertárnoknak kézbesitendő, a ki ezt folyó szám alatt a perkönyvbe iktatja. A perkönyv a következő rovatokat foglalja magában:

a) első rovatba jő a pertári szám, t. i. a keresetlevélnek, illetőleg a pernek folyó száma az év kezdetétől végeig;

b) a másodikba a keresetlevél iktatói száma, s az ügy-felek megnevezése;

c) harmadikba azon időpont, a melyben a per itélet alá terjesztetett, illetőleg az iktatóhivatalba adatott;

d) negyedikbe azon idő, a melyben az ügy a pertárba ismét visszaérkezett;

e) ötödikbe azon idő, a melyben a véglegesen befejezett per az irattárba áttétetik, — az átvevő aláirása mellett.

A perkönyvből betürendes mutató készittetik, melynek első rovatába a felek nevei, másodikba a megfelelő pertári számok jönnek.

A pertárnok minden ügynek külön percsomót nyit a pertári számok szerint, mely alatt a keresetlevél a perkönyv első rovatába beiktattatott.

A percsomót a perfelvételi jegyzőkönyv képezi, a periratokkal, mint mellékletekkel együtt. A pertári szám a percsomó boritékának külzetére jegyeztetik.

A perfelvételi jegyzőkönyv, a felek első megjelenésétől fogva a pernek itélet alá terjesztéseig folytatólag vezettetik, s az eljárásnak mindazon mozzana-

Digitized by Google

tait magában foglalja, melyek a per felszerelése körül az ügy folyamában felmerültek.

A beiktatás a lehető legnagyobb rövidséggel, szóváltások vagy észrevételek mellőzésével történik.

Ha a biró illetősége ellen vagy érdekeltsége miatt kifogás adatik be: a perfelvételi jegyzőkönyvben egyszerüen csak jeleztetik a pertárnok és a kifogást tevő fél aláirása alatt, hogy a kifogás iránt tárgyalás van folyamatban.

Maga a tárgyalás külön-jegyzőkönyvben történik.

Ha valamelyik fél a perirat beadására nézve a törvényk. rendtartásban engedett halasztással él: ezt a perfelvételi jegyzőkönyvben jelenti ki, naptár szerint meghatározván a napot, melyen periratát beadandja.

Ha a törvény rendtartás szakaszai (41. §. p. r. 138.) szerint ujabb halasztásért folyamodik: az előbbi §-ban szabályozott eljárásnak van helye.

E szabály követendő azon esetben is, a hol a törvényk. rendtartás alkeresetlevél beadását rendeli vagy megengedi, vagy a hol az idézett törvény értelmében külön tárgyalásnak van helye.

Ha a felek a pertárban megjelentek s irataikat magukkal hozták: a pertárnok az első példányt átveszi, s folyó római szám alatt, mely mellett az ügy pertári száma is följegyzendő, — a percsomóba helyezi; a másod vagy további példányokat pedig az ellenfélnek vagy a többi pertársaknak adja át.

A megjelenés napja és órája, a periratok átadásának és átvételének elismerése, a mellékletek számszerü mennyisége, végre azon körülmény: vajjon létezik-e ezek közt és mely szám alatt eredeti okirat, — a perfelvételi jegyzőkönyvben kiteendő.

Digitized by Google

Ha valamelyik fél a törv. rendt. szakaszaiban (132) megszabott határnap előtt adja be periratát: a perfelvételi jegyzőkönyvben mind a beadás és kézbesitès napja, mind a következő perirat beadásának napja és órája megjegyeztetik, a kézbesitési vevény pedig folyó római szám alatt a percsomóba tétetik.

Mindenik félnek van joga a perirat első példányát a percsomónál megtekinteni s a kézbesitett másod vagy további példányokkal összehasonlitani.

A felperesi periratok mellékletei betükkel, az alperesiek arab számokkal jelöltetnek meg. E megjelölés a pernek itélet alá terjesztéseig szakadatlanul folytattatik.

A per folyamában felvett külön-jegyző könyvek idő-rend szerint s folyó római számok alatt azon perirat után helyeztetnek a percsomóba, a mely perirat beadása után közvetlenül felvétettek.

A perfelvételi jegyzőkönyvet maga a pertárnok, a külön-jegyzőkönyveket a felek képviselői irják, s mind maguk, mind a pertárnok önkezüleg aláirják. Ha valamelyik fél meg nem jelent, vagy a jegyzőkönyvet aláirni nem akarná: ez a pertárnok által megjegyzendő.

A pertárban való megjelenésnek, illetőleg a periratok beadásának órája akkép tüzessék ki: hogy a felek déli 12 órán tul ne kénytelenittessenek várakozni.

Mielőtt valamelyik, vagy mindkét fél elmaradása a perfelvételi jegyzőkönyvben megjegyeztetnék: a pertárnok a távollevő nevét nyilt ajtó mellett kikiáltja:

A megjelenési határnapok és órák nyilván tartására a pertári napló szolgál, melynek oldallapjára fölül a határnap, a hasábrovatokba pedig a pertári

Digitized by Google

szám, az ügyfelek nevei s a megjelenés tárgya igtatandók. (ü. r. 33—50.)

[1]) Perfelvételi jegyzőkönyv. — — felperesnek — — alperes ellen — ft. tőke és jár. iránt a — — törvényszék előtt — sz. a. indított perében — perkönyvi szám alatt:

A per felvétetett — év — hó napján.

I. sz. alatt a keresetlevél, iktató száma —, és két darab eredeti melléklet:

a) kötvény, mely — ft. összegről szól.

b) meghatalmazás.

II. A keresetlevél készbesitési vevénye.

III. Ellenirat, két darab eredeti mellékletlel:

1) nyugtatvány

2) meghatalmazás.

Mely ellenirat beadatott a perfelvételre kitüzött napon, midőn is másodpéldánya ugyan az nap átadatott felperesi ügyvédnek, s kitüzetett a válasz beadásának határidejéül — év — hó — napjának d. e. 9 órája.

IV. Válaszirat, mellékletek nélkül.

Mely felperesnek a határnapon az az — év — hó — napján átadatván a viszonválasz beadási napjául — év — hó — napjának d. e. 9. órája kitüzetett.

A viszonválasz beadási határnapján alperes megjelent s kinyilatkoztatá, miszerint viszonválasza beadására igénybe veszi a polg. perrendts. 138. §-a szerinti 15 napi halasztási jogkedvezményt, minélfogva a viszonválasz beadási határnapjául újabban — év — hó — napjának d. e. 9 órája tüzetett ki.

V. Viszonválasz, mellékletek nélkül.

VI. Felperes nyilatkozata, melyszerint a végirás adhatási jogától elál s kéri a percsomót további ellátás végett a bíróságnak hivatalból előterjeszteni.

Kelt s. t. b. pertárnok aláirása.

43. §.

Rendes eljárásnál a perek itélet alá terjesztése.

Midőn már a periratok mind beadattak, a pertárnok tartozik a percsomót további ellátás végett a bíróságnak hivatalból 3 nap alatt előterjeszteni. (142.)

Ha valamelyik fél a periratok benyujtása határnapján a kijelölt időben (32. §.) meg nem jelent és periratát be nem adta: az ellenfélnek joga lesz a per-

Digitized by Google

csomóban az ügynek itélet alá terjesztését kérni. A pertárnok tartozik ez esetben a periratokat az igazolási kérelem beadására kitüzött határidő eltelte után a törvényszékhez bemutatni. — Ha az egyik fél az ügynek itélethozás alá terjesztését kérte, a pertárnok az elkésett periratot többé el nem fogadhatja. (143.)

A pernek itélet alá terjesztése egyszerü jelentés mellett történik. [1]) A percsomó e jelentéshez csatoltatván, az iktatóhivatalba adandó.

Az itélet alá terjesztés után érkezett ügyiratok, jelesül a tanukihallgatási és szemlei jegyzőkönyvek, valamint a felebbviteli beadványok stb., az igtatókönyvbe történt beigtatás után az előadó által, — az ezekre netán beadott észrevételek, ugyszintén a birói határozatok és eskütételi jegyzőkönyvek a pertárnok által hivatalból csatoltatnak a percsomóhoz s iktattatnak a perfelvételi jegyzőkönyvbe, — mi végett a percsomó a pertárba visszaküldetik.

A per teljes befejeztével az összes iratok az irattárba tétetnek át. (ü. r. 51—53.)

[1]) A pertárnok előterjesztése:

Tekintetes törvényszék! N. N. felperesnek X. Y. alperes ellen — ft. tőke s jár. iránt — szám alatt indított s teljesen befejezett perében van szerencsém az összes periratokat — perkönyvi szám alatt ide mellékelve további ellátás végett előterjeszteni.

Kelt s. a. t — pertárnok.

44. §.

A rendes perek jegyzőkönyvi tárgyalásáról.

A rendes eljárás átalános szabályaitól eltérőleg, részint a törvény rendeleténél, részint a felek kölcsönös megegyezésénél fogva jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye. (144.)

Digitized by Google

Az esetek, melyekben a jelen törvény jegyzőkönyvek felvételét rendeli, az illető helyeken vannak meghatározva.

A felek minden ügyben, mely a rendes eljáráshoz tartozik, az eljárás e nemét megszoritás nélkül választhatják. (145.)

A jegyzőkönyvben következők foglaltatnak:

a) a bíróság, az ügyfelek és képviselők megnevezése;

b) a felvétel és berekesztése ideje, illetőleg annak megjegyzése, hogy a tárgyalás a kiszabott idő alatt be nem fejeztetett:

c) a felek szóváltásai a periratokra nézve előadott rendben s szabatos rövidséggel:

d) pontos jegyzéke a mellékelt iratoknak: végül

e) a felek és a pertárnok sajátkezü aláirása. (146.)

A jegyzőkönyvhöz a keresetlevél s a használt okiratok sorban római számok alatt mellékeltetnek. Maga a jegyzőkönyv, a mennyiben nem valamely folyamatban levő perre vonatkozik, a pernek folyó számával láttatik el. (147.)

A felek tartoznak a jegyzőkönyvet a törvény vagy egyesség által kiszabott időben, — s ha a törvény rövidebb vagy hosszab határidőt nem rendelt volna, a megjelenés napjától számitandó három nap alatt befejezni.

Ezen határidőt a pertárnok ugy osztja fel a felek között, hogy egy-egy perbeszéd beirására egy napnál többet igénybe egyik fél se vehessen. (148.)

Az imént kijelölt határidő lejártával, habár a tárgyalás még be nem fejeztetett, a pertárnok a jegyzőkönyvet a bíróságnak adja be, mi fölött a bíróság az ügy állása szerint határoz. (149.)

Digitized by Google

Az eljárásnak ezen módja szerint se halasztásnak, se a határidők meghosszabbításának, se végiratnak és ellenvégiratnak nincs helye, habár a felek ez iránt kölcsönösen megegyeznének is. (150.)

Ha az eljárás ezen módját kölcsönös megegyezéssel választották a felek: a határidőt a szóváltások beirására s a tárgyalás befejezésére eleve megállapitani s az ez iránt létrejött egyességet a jegyzőkönyvbe előlegesen beigtatni tartoznak.

[1]) Jegyzőkönyvi tárgyalás mintája:

Jegyzőkönyv. Felvétetett — év — hó napján N. N. ügyvéd által képviselt — felperesnek X. Y. által védett — alperes ellen — ft. tőke s jár. iránt — szám alatt — törvényszék előtt indított perében.

Mely per e mai napon felvétetvén a felek képviselői: alólirt ügyvédek kölcsönösen abban egyeztünk meg, hogy jelen pert három nap alatt az az bezárólag f. é. — hó — nap d. e. 10 órára a jegyzőkönyvi tárgyalás eljárásának módja szerint intézzük el.

Fölperes részéről l. szám alatt becsatoltatván a keresetlevél első példánya következő mellékletekkel:

a) kötvény.
b) meghatalmazás.

Kéri alperest a kereseti — tőke — kamatai és következő perköltségek s ügyvédi munka díjjban elmarasztalni s. t. b.

Alperesért: s. t. b.
Fölperesért: s. t. b.
Alperesért: s. t. b.

E jegyzőkönyvi tárgyalás — év — hó — napján d. e. 10 órakor berekesztetvén aláiratott.

Kelt s. t. b.
Z. J. pertárnok.

N. N fölperesi ügyvéd.
X. Y. alperesi ügyvéd.

D.) Bizonyítás.

45. §.

A bizonyitásról általában.

A perben fölhozott körülmények, vagy állitások akkénti igazolása, hogy abból a biró hivatása szerinti meggyőződést meríthessen, bizonyításnak neveztetik.

Digitized by Google

Minden ténybeli állitás bebizonyitandó, melyre az egyik vagy másik fél, jogát vagy kifogását alapitja; különben az, ha tagadná az ellenfél, a per eldöntésénél valónak nem tartathatik. (152.)

A törvényben nem gyökerező vélelem fel nem ment a bizonyitás kötelességétől; törvényes vélelem ellenben nem igényel bizonyitást, de nem zárja ki az ellenkezőnek bizonyithatását. (153.)

Köztudomási tényeket bizonyitani nem szükséges. Mennyiben tekinthető valamely tény köztudomásinak; a biróság az itéletben határozza meg. (154.)

A közvetlen bizonyitás módjai: a beismerés, okirat, tanuvallomás, birói szemle és eskü; de ilyenek hiányában valamely állitás vagy tagadás valósága teljesen bebizonyitott tényekből vont okszerü következtetés által közvetve is bebizonyitható. (155.)

A bizonyíték vagy teljes, vagy fél. Teljes: ha a fél beismerése, két kifogástalan tanú, vagy kifogás nélküli okirat, fél: ha egy kifogáson kivüli tanú, vagy kereskedői könyv a bizonyíték.

Minden bizonyíték rendszerint az illető helyen közlendő, vagy felhozandó. A félnek azonban joga van valamely későbbi periratban is hozni fel bizonyítékot:

a) ha valószinünek nem tarthatta, hogy előbbi periratában felhozott állitását az ellenfél tagadja, vagy

b) ha a bizonyitó fél kimutatja, hogy a felhozott bizonyitékot előbb használnia nem lehetett. (156.)

Külföldi törvénynek vagy külföldön kiállitott okirat érvényességét az ellenfél kifogása ellen az tartozik bizonyitani, a ki azon törvényre vagy okiratra hivatkozott. [1]) (157.)

Külföldön kiállitott okiratok egyébiránt a külföldiekre nézve csak ugy birnak érvénynyel a hazai

Digitized by Google

bíróságok előtt, ha a bizonyító fél kimutatja, (545. §.) hogy azok az illető külföldi törvények szerint érvényesek, s hogy az illető államban az okirat általi bizonyitásra nézve Magyarország lakosai irányában teljes viszonosság létezik. (157.)

[1]) Midőn a fél bizonyos vidék vagy ország szokásaira hivatkozik, ezeket szintén bizonyítnia kell, mert a biró nem tartozik tudni más hely szokásait.

46. §.

A beismerésről.

Minden oly nyilatkozat, vagy tett, melyel valaki az őt terhelő körülménynek, vagy állításnak valósága iránt mintegy önvallomást tesz, beismerésnek mondatik.

A beismerés kétféle: bíróság előtti és bíróságonkivüli.

Minden ténybeli állitás valónak tartatik, melyet a fél vagy képviselője a per folyamában nyilván beismer. (158.)

Ha közvetlenül következő periratában valamelyik fél világosan és határozottan nem tagadja, vagy hallgatással mellőzi az ellenfele által felhozott ténybeli állitást: az a bíróság előtt beismertnek tekintetik. Hallgatag beismerésnek azonban nem tekinthető olyan állitás vagy ténykörülmény tagadásának elmulasztása, mely a periratokban meg van czáfolva. [1]) (159.)

Bíróságon kivüli beismerés csak akkor szolgálhat bizonyitékul, ha az maga a fél által világosan és komolyan tétetett, és az a beismerésre hivatkozó fél részéről bebizonyittatik. (160.)

Ugyanazon felek között folyamatban levő más perben tett beismerés bíróságonkivüli beismerésnek vétetik. (161.)

Digitized by Google

Több pertárs közől egynek beismerése csak maga ellen bizonyit. (162.)

A ki valamely tényt egyedül ellenfele beismerése által akar bizonyitani, azt teljes tartalma szerint kell elfogadnia. A beismerés kedvező tételeit nem érvényesitheti a maga előnyére ugy, hogy a nem kedvezőket mellőzze. [2]) (163.)

A beismerést se visszahuzni, se módositani nem lehet. (164.)

[1]) Az az ha a perben felhozott tett dolgokkal és bizonyitékokkal nem ellenkezik.

[2]) A beismerésnek teljes ereje csak azon ügyben van, melyben tétetett. Szükséges, hogy a beismerés világos és határozott legyen, nem tétovázó, vagy szinlett, mivel az önvallomás szavai vagy tettei szoros magyarázatúak.

47. §.

Az okiratokról.

Azon irat, mely a perben bizonyitási czélból használtatik, okiratnak neveztetik. — Az okiratok kétfélék: köz [1]) és magán. Ugy a köz, mint a magán okiratok lehetnek többfélék u. m. eredetiek, melyek egyenesen a kiállítóktól származnak; — másolatok, melyek az eredetiekről leirattak, és összehasonlíttatván, helyeseknek találtatnak; továbbá hazaiak, vagy külföldiek, a mint azok a hazai vagy külföldi hatóságok, vagy személyektől származnak. A másolatok is többfélek u. m. hitelesitettek, melyeken az eredetiekkeli megegyezése és azokon netán talált hiányok hiteles helyek, törvényhatóságok vagy hitelesitésre hivatott birói személyek által aláirás és pecsét alatt bizonyíttatnak, és egyszerű másolatok, melyek hitelesítve nincsenek.

Az okiratok kellékei: közokiratoknál, hogy a kiállító személy vagy hatóság hittel kötelezett közha-

Digitized by Google

tóság legyen, hogy az okmányon annak kelte, a kiállító aláirása és pecséte rajta legyen, végre, hogy a netáni igazitások elismertessenek, — magán okiratoknál kelet, aláirás és tanúk.

Közokiratok, melyek a kiállitók által törvényes illetőségök köréhez tartozó tényekről adatnak ki, teljes bizonyitó erővel birnak mindaddig, mig az ellenfél azok hamisságát vagy szabálytalanságát be nem bizonyitja.

Ugyanez áll a külföldi okiratokra nézve is, ha azok az illető államban közokiratoknak tartatnak, s egyszersmind az előbbi 45-ik szakaszban előadott (157.) feltételek szerint érvényeseknek bizonyittatnak. (165.)

A magán okirat, bármilyen alakban van kiállitva, mindig bizonyit a kiállitó ellen, ha valódisága kétségbe nem vonatott vagy bebizonyittatott. (166.)

Magán okirat, melynek tartalmát tagadja az ellenfél, ugy szolgál bizonyitékul:

a) ha azt sajátkezüleg irta és irta alá, vagy

b) ha az idegen kézzel irt okiratot két előttemező tanu jelenlétében irta alá, vagy azok előtt utóbb az aláirást saját kezü aláirásának ismerte el a kiállitó;

c) ha a kiállitó, a ki irni nem tud, két előttemező tanu jelenlétében, — kiknek egyike által a kiállitó neve is aláirandó, — szokott kézjegyével látta el az okiratot. (167.)

Ha a kiállitó se irni, se olvasni nem tud, vagy az okirat nyelvét nem érti: az előbbi §-ban érintett szabály megtartása mellett szükséges még az is, hogy a jelenlevő tanuk az okirat tartalmát mind maguk ismerjék, mind a kiállitónak az általa értett nyelvben megmagyarázzák, s hogy ez megtörtént: az okiraton bizonyitsák. (168.)

Digitized by Google

Az adóslevél ellen, mely a kiállitás eme kellékeinek megfelel: a kölcsön le nem lett számlálása, vagy a kötelezettség fen nem állása miatt csak ugy van helye a kifogásnak, ha azt a perbefogott bebizonyitja. (169.)

Ha a váltótörvényszék illetősége alá nem tartozó valamely váltó köztörvény utján pereltetik be: felperes a váltóadós kifogása ellen a követelés fenállását bizonyitani köteles. (170.)

[1]) Közokleveleknek oly irományok tekintendők, melyek a kormányszékeknek, hiteles helyeknek, törvényes bíróságnak, bármely polgári, egyházi, katonai hatóságnak és közhivatalbelieknek neve és hivatalos hitelessége alatt adatnak ki. Minden egyéb akár egyeseknek akár magán társulatnak nevében kiadott irományok magán okleveleknek tekintendők.

48. §.

Az okirat valódiságának bizonyitása.

Az okirat valódisága felöl a birságot meg kell győződtetni: a) ha az okirat aggályos, b) magán okiratnál, ha állitólagos kibocsátójának irása vagy aláirása tagadtatik. [1])

Aggályos az okirat, ha azon csupán kézjegy áll, névaláiró és tanú nélkül, ha a pecsétek leszaggatvák, ha valami más kézzel, más tentával, vagy sorok közé van iktatva, vagy a szélén hozzá téve vagy megváltoztatva s ez az aláirásnál meg nincs jegyezve, ha az aláiró és tanúk nevei a szövegtől feltünően messze állanak. Az elvágott, vagy elszaggatott okiratok, ha csak be nem bizonyittatik, hogy az elvágás, vagy beszakitás véletlenségből történt, nem érvényesek.

Ha valamely magán-okirat állitólagos kibocsátójának az irása vagy aláirása tagadtatik: ennek valódiságát az tartozik bizonyitani, a ki az okiratra hivatkozott.

Digitized by Google

Ha bebizonyul, hogy akár maga a kiállító, akár képviselője roszhiszemüleg tagadta meg saját, illetőleg képviseltje irását vagy aláirását: a megtagadó 10 frttól 300 ftig terjedhető pénzbirsággal büntetendő. (171.)

Az irás és aláirás valódisága következő bizonyitékokkal igazoltatik:

a) közoklevél;

b) két tanu megegyező vallomása, vagy

c) egy tanu vallomása által, ha ahhoz a bizonyitó félnek póteskü járul;

d) ha az aláirást tagadó fél a biróság által neki oda itélt az iránti esküt: hogy az aláirás hamis, — letenni vonakodik; végre

e) ha a bizonyitó fél birói itélet következtében megesküszik, hogy az aláirás valódi.

Mennyiben birhat döntő erővel az aláirásnak más kétségbe nem vont aláirással való összehasonlitása: a per körülményei szerint itélendő meg. (172.)

Az okirat alaki érvénye azon hely törvényei szerint itélendő meg, a hol az okirat kelt. (180.)

[1]) Ha a kétségbevont aláirásnak ugyanazon kiállító kétségtelen más aláirással való összehasonlitása iránt szakértők lennének meghallgatandók, az eljárás a birói szemle szabályai szerint történik (ü. r. 177.)

49. §.

Az üzleti vagy kereskedői könyvek bizonyitó ereje.

Az üzleti vagy kereskedői könyvek és azok kivonatai szintén okiratok, melyekre peres ügyekben, mint bizonyitékokra, hivatkozni lehet. És pedig:

A kereskedőknek, gyárosoknak, gyógyszerészeknek és minden iparosnak a fennálló törvények határo-

Digitized by Google

zatai, — azokon a helyeken pedig, melyekre az 1840: XV. és XVI. törvényczikk s az 1843/4: VI. törvényczikk rendelete ki nem terjed, — a fennálló törvényes gyakorlat szerint vezetett könyvei, egymás közötti ügyeikben fél bizonyitó erővel birnak. [1])

Fél bizonyitó ereje ezen könyveknek más személyek ellen csak ugy van, ha a könyveken felül az áruczikk kézhez jutása, vagy legalább megrendelése is igazoltatik. (173.)

Az emlitett üzleti könyvek fél bizonyitó ereje a könyvtulajdonosnak vagy könyvvezetőjének az iránti póteskü je által: — hogy tudtára a számvitelben megjelenő tételek mind jogczimökre, mind mennyiségökre nézve helyesek, s ezek ára kifizetve nincsen, — teljes bizonyitók erejére emeltetik. (174.)

Ezen könyvek megtámadásra egy esztendeig és hat hónapig, védelemre pedig azontúl is megtartják bizonyító erejöket. Ha azonban a számla a fentkitett idő alatt biróilag hitelesittetik, a könyvek három esztendeig megtámadásra is használhatók. Végre ha a keresetlevél egy esztendő és hat hónap alatt az illető birósághoz beadatott, vagy a számlát az adós magá aláirta, bizonyitó erejök továbbá is fenmarad. (175.)

A könyvek általi bizonyitás akkép történik, hogy a számlát a bizonyitó fél a hitelesitésre jogositott által könyveivel összehasonlittatja. Ha a megkeresett hiteles személy, megvizsgálván a könyveket, azt találja, hogy azok a törvény értelmében vitettek, a számla pedig azoknak hü kivonata: aláirásával bizonyitandja, hogy az a törvény rendelete szerint vitt könyvekkel egyezik. [2])

Ezen törvényesen hitelesitett számla másolata a perirathoz mellékeltetik, a megjelenési határnapon pedig a hitelesitett számla mutattatik be. (176.)

Digitized by Google

A könyvkivonatok hitelesítésére rendezett tanácsú városokban két törvényszéki tag, a pesti kir. itélőtábla területén létező megyékben a szolgabiró és esküdt, a marosvásárhelyi kir. itélő-tábla területén levő megyék, székek, és vidékeken pedig az egyes biró van jogosítva. (ü. r. 178.)

Alperes a könyveknek a bíróságnál leendő felmutatását kivánhatja, ha a könyvek szabályszerü vitele iránt ily hitelesitett kivonat mellett is kétségei volnának. E kivánat folytán rövid határnap rendelendő, a melyen köteles a fél eredetiben bemutatni könyveit. A határnapon a bíróság a könyvek vitelét megtekinti, az ellenfél pedig a csupán őt illető tételeket a könyvtulajdonos és a pertárnok vagy az e végre kiküldött birósági tag jelenlétében megvizsgálhatja. [3]) Az eljárásról jegyzőkönyv vétetik fel, s a könyvek a megtekintés után a tulajdonosnak visszaadatnak.

Ha a könyvek a kitűzött időben fel nem mutattattak, azok az itélethozásnál figyelembe nem vétetnek. (177.)

Ha a könyvek más birói területen vitetnek: azok megvizsgálása iránt az illető bíróság keresendő meg, mely az imént előadott szabályok szerint fog eljárni s az eljárás befejezési után a könyvek viteléről kimerítő jelentést tenni. (178.)

Külföldiek a fentebbi 45. §-ban a külföldi okiratokat illetőleg előadott föltételeken felül kötelesek igazolni azt is, hogy az illető állam törvényei szerint bizonyitó erejü könyvek vitelére jogositvák, s hogy könyveiket azon törvények szabályai szerint vitték. (179.)

[3]) A váltótörvényszéknél bejegyzett kereskedők könyveiről és azoknak egymásközti bizonyitó erejéről a kereskedelmi jog szóll.

Digitized by Google

itt csak annyiban emlittetnek a vélök rokon bejegyzett gyárosok, gyógyszerészek és iparosokkal együtt, a mennyiben követeléseik nem a kereskedelmi, hanem a közönséges egyéb polgári biróságok elé kerülnek. Könyveik csak akkor tekintethetnek rendeseknek és a bíróság előtt félpróbául csak akkor szolgálhatnak:

Ha azok ugyanazon illető hatóságnál, melyeknél a kereskedési czim bejegyzése történt, törvényesittettek (meghitelesittettek) 1840. XVI. t. cz. 13. §.)

Ha könyveik selyem zsinórral körülvonattak és az illető hatóság, (t i., mely a könyveket meghitelesiti) a zsinór két végét, pecsétjével megerősitette, a lapok számát pedig feljegyezte. (1840. XV. t cz. II. r. 106. §. a) pontja.)

Ha a kereskedés vagy gyártás köréhez tartozó, de időre tett kereskedési ügyletek (Handels-Zeit-Geschäfte), származzanak azok, bár hitelbe tett adásvevés vagy egyéb kereskedési vagy váltói üzletekből, a fentebbi módon hitelesitett első feljegyzési könyvekbe (Strazza, Journal, Prima, Nota, Cassabuch) időrend, s az illető segédkönyv száma szerint feljegyeztettek. (1844. VI. t. cz. 13 §.)

Ha az első feljegyzési könyv mellett a számviteli könyv (Conto-Buch) szinte oly hitelos formában (paraphirt) vezettetett: melyben minden egyes személynek, kivel a könyviselő kereskedési összeköttetésben áll, külön számviteli lap (Conto) tartozásával és követelésével adandó (1840. XV. t. cz. 2. r 106. §.) Ha ezen számvitel „tartozik és követel" (Credit und Debet, Soll und Haben) szóval megjegyzett rovatába mindezen személyt illető tétel (Posten) az első feljegyzés vagy segédkönyvből, annak lapszámával sommásan átvitetett (1844 VI t. cz. 13.) Ha az első feljegyzési, vagy segédkönyvbe a kereskedő vagy váltóügynek, esztendejének, havának s napjának megjegyzése mellett, a jogczim is, p. o. adásvevés, csere, kereskedési díj s. t. b. melyből a kereskedői ügy eredett, megneveztetik (1844. VI. t. cz. 13.) — Ha a közbenjárók által eszközlött pontosabb kereskedői ügyekbe, ezeknek neve is az első feljegyzési könyvbe beigtattatott. (1840. XV. t. cz. II. r. 106.)

*) Kereskedői könyvek hitelessége tekintetében figyelemmel kell lenni; a) Hogy a számviteli vagy főkönyv egy időben, vagy maga a kereskedő s gyártó, vagy pedig egy arra rendelt segéde által vezetendő, az első feljegyzési vagy segédkönyvek azonban egy időben felváltva több kezek által is vezettethetnek (1844. VI. t. cz. 13.) — b) Egyes levelek kivágása vagy beragasztása minden kivakarás, egyes tételek (Posten) lényeges szavak beigtatása és szokatlan hézag hagyása a könyvek hitelességét élenyészteti. (1840. XV. t. cz. II. r. 106. ö. g) pontja.)

c) Zsidó nyelven irt kereskedő könyvek trszék előtt nem bizonyitanak. (1840. XV. t. cz. II. r. 106. §. h. pontja)

d) Nemkülönben, ha a könyvvivő bukás (Falliment), üzetésszünet (Zahlungseinstellung) és a hitelezők követeléseinek lealkudása (Behandlung der Gläubiger) vagy csalás, vétkek miatt bizodalmat nem érdemel, bizonyitó könyveket nem vezethet. (1840. XV. t. cz. II. 106. §. i) pont.

Digitized by Google

e) Ha a könyvvivő könyveit hosszabb időre nélkülözni nem akarja, és keresetleveléhez a számvitelt (Conto) akarja hozzá csatolni, a számvitel fél próba bizonyitékul csak akkor szolgálhat, ha a fél az illető számvitelt, váltótörvényszékeknél, szab. kir. városokban két törvényszéki tag, megyékben a törvényes bizonyság (szolgabrói és esküdt) által könyveivel összehasonlittatja, és a megkeresett hiteles személyek a könyvek megvizsgálása és a számlának a könyvekkel lett összehasonlitása után a számlát hitelesiti.

A hitelesités formájának pedig az 1840. XVI. t. cz. II. r. 111. §-a szerint a következő tartalmunak kell lenni: u m.

„Hogy a számvitel a törvény rendelete szerint vitetett könyvekkel megegyezik "

[3]) Az üzleti könyvek vitelének vizsgálása és megitélése iránt a pesti kir. itélő tábla területén az 1840. XV. és XV. valamint az 184³/₀. VI. t. czikkek, a marosvásárhelyi kir. itélő tábla területén pedig a fennálló szabályok idevonatkozó rendeletei szolgálnak irányadóul (178. ü r.)

50. §.

Az okiratokkali bizonyitás módja.

Minden okirat az illető helyen másolatban rendszerint teljesen közlendő. Ha különféle tárgyakat tartalmaz, legalább a per tárgyára vonatkozó tételek másolata terjesztessék elő. (181.)

Az ellenfél által használt okiratok eredetijeit mindenik félnek joga van megtekinteni. Ha azonban az ellene felhozott okiratot aggályosnak állitja: e kifogással az okirat megtekintése nélkül is élhet, mely esetben az okirat a perhez eredetiben melléklendő. (182.)

Ha valamely okirat eredetije bíróságon kivül közöltetett, s az ellenfél azt a közlés utáni legelső periratában aggályosnak nyilvánitja: a bizonyitó fél tartozik az aggályosnak nyilvánitott eredeti okiratot, ha ezt az ellenfél előbb nem kivánta volna, az ügynek itélet alá terjesztése alkalmával, lepecsételve, a percsomóhoz csatolni. (183.)

Ha a fél, ki valamely okiratra hivatkozik, annak bíróságon kivüli közlését megtagadná: az ellenfél fo-

Digitized by Google

lyamodására, — mely azonban a legközelebbi periratbeadására kiszabott határidő első felében nyujtandó be, — az eredetieknek a pertárban felmutatására határnapot tüzzön ki a bíróság.

A mely okirat ekkor sem mutattatnék fel, az többé az itélethozásnál figyelembe nem jöhet; ellenben az aggályosaknak nyilvánitott eredeti okiratokat a bíróság lepecsételi és a percsomóhoz csatolja.

Az eredetiek felmutatásáról jegyzőkönyv vétetik fel; ebben a fél csak jelölje ki azon okiratokat, a melyeket aggályosaknak tart, aggályait pedig a következő periratban fejtse ki. (184.)

A fél a bíróságnál vagy a pertárban előre is leteheti az okiratok eredetijeit, s arról az ellenfelet a periratban értesitheti.

Ez esetben az okiratok felmutatását kérelmezni nem kell. (185.)

Az olyan okirat, melyre nézve az ellenfél a legközelebbi periratban kifogást nem tett, aggálytalannak és valódinak tekintetik.

Ugyanez áll akkor is, ha az eredetiek felmutatására kitűzött határnapon azon fél nem jelenne meg, ki az okirat eredetijének birósági felmutatásáért folyamodott. (186.)

Ha valamely okirat eredetije vagy a kézirásoknak egybehasonlitására szükséges irományok a bíróság vagy más közhatóság őrizete alatt léteznek: a bíróság szükség esetében azoknak megtekintés vagy a per eldöntésénél leendő használat végetti előszerzése iránt hivatalból intézkedjék. (187.)

Egyik fél sem tartozik olyan okiratot közleni, melyet maga használni nem kiván. A ki azonban olyan közös okiratot kiván bizonyitékul használni, mely ellenfelének van birtokában: a főügy folyama alatt al-

Digitized by Google

keresettel követelheti ugyanazon per birája előtt ellenfelétől az okirat előterjesztését.

E keresetet a fél azon perirat beadására kitűzött határidő első felében nyujtsa be, a mely periratban az okiratot használni akarja. A későbben beadott kereset hivatalból vissza utasitandó, mi ellen perorvoslatnak nincs helye.

A tárgyalás az okirat közösségének kérdésére nézve külön jegyzőkönyvben történik, (a jegyzőkönyvi tárgyalás szerint: 144.) a biró pedig végzésileg határoz; és ha az okiratot közösnek mondotta ki, legfelebb 15 napig terjedhető határnapot rendel a végett, hogy az okirat birtokosa vagy közölje az okiratot az ellenféllel, vagy esküt tegyen arra, hogy se az okirat nincs birtokában, se annak hollétét nem tudja, se pedig az tudtával, meg nem semmisittetett. Ha se az okiratot nem közölné, sem ezen esküt le nem tenné: az okiratnak a követelő fél által állitott tartalma bebizonyitottnak tekintetik.

Ezen végzés ellen mindkét fél élhet felebbezéssel, s jogérvényes határozathozatalig a főügy tárgyalása függőbben hagyandó. (188.)

Ha valamelyik fél által bizonyitékul használt okirat eredetije egy harmadik személy birtokában van, s az ellenfél annak felmutatását kérte: az okiratra hivatkozó fél, ha az okirat birtokosától barátságos uton meg nem szerezhetné az eredetit, ennek megszerzését szavatossági per utján eszközölheti. (189.)

51. §.

Tanúk és kellékeik.

Az, ki valamely vitás ügyben a fél által a törvény rendje szerint felhiva a biró előtt arról, a miről

Digitized by Google

kérdeztetik élő szóval vallomást vagy is bizonyságot tesz, tanunak neveztetik. A tanúban következő kellékek kivántatnak: szabadság, kor, képesség, tudomásának oka, jó hír, törvényes kifogástalanság, és hitletétel.

A tanúnál szükséges tehát, hogy arra, mit állitson, vagy tagadjon, ne kényszeríttessék. [1]) Továbbá alkalmas korú és képességgel biró legyen, hogy a történt dolognak idejét tudhassa, arra emlékezzék s törvény által ne nyilvánittassék tanúskodásra képtelennek, mert oly személyek, kik az esküvel bizonyítandó tény történtekor éltök 12., azon időpontban pedig, melyben tanuskodásra felhivatnak, 16. évöket be nem töltötték; továbbá a kik elmebeli vagy testi fogyatkozásnál fogva a valóságot bizonyosan meg nem tudhatták vagy azt kétségtelen módon előadni nem képesek; végre a kik hamis tanuságért vagy hamis esküért már büntetve voltak: tanukul el nem fogadtathatnak. (191.)

Szükséges, hogy tudomásának okát adja, vagyis azt hogy miként jutott tanúsága tudomára határozottan előtárja, [2]) hogy jóhírnevű ember legyen, mert ha feslett életet visz, gyanús, [3]) illetőleg aggályos; hogy ne essék törvényes kifogás alá, mert az ellenfél kifogása folytán tanúságtételre nem bocsáthatók:

a) a bizonyitó fél meghatalmazottja átalában, ügyvéde pedig azon perben, melyben a felet képviselte vagy képviseli;

b) azok, a kik vallomásaikból, vagy a per kimenetelétől közvetve vagy közvetlenül kárt vagy hasznot várhatnak;

c) azok, a kik a bizonyitó fél ellenfelével ellenségeskedésben vagy perben állanak;

Digitized by Google

d) a bizonyító felmenő vagy lemenő ágbeli rokonai, ha az ellenfélhez is hasonló viszonyban nem állanak; ugy szintén a bizonyító fél házastársa vagy jegyese. (192.)

Végül szükséges, hogy vallomását esküvel erősitse meg.[4])

Mennyiben fogadhatók el alkalmas tanukul a bizonyító fél oldalrokonai vagy sógorai; továbbá a szolgálati személyek a munkaadó mellett, mig ennek szolgálatában állanak; végre azok, kik valamely nyereségvágyból elkövetett büntettben vagy kihágásban bünösöknek itéltettek, vagy hamis tanuságért avagy hamis esküért kereset alatt állanak: a per körülményei szerint a biró itéli meg. (193.)

Két tanunak egybehangzó vallomása olyan tény iránt, melynél együtt jelen voltak, teljes bizonyitó erővel bir; szükséges azonban, hogy a tanuk kifogáson kivüliek, vallomásaik pedig saját közvetlen tudomásukon alapulók, világosak és határozottak legyenek. (190.)

[1]) Arra, hogy tanúságot tegyen valaki, pénzbüntetéssel is kényszeríttethetik; a pénzbüntetés 10—300 ftig terjedhet, a pénzbüntetés behajthatlansága esetében a makacs tanú minden 5 ft. helyett egy napi fogsággal fenyíttetik, miért is czélszerü ha a fölhivott tanúk az idéző végzésben a tanúzás megtagadása következményeire figyelmeztetnek.

[2]) A hallomásboli tanú legfölebb oly esetben használ, midőn a féltől hallotta, a mit bizonyít.

[3]) Gyanús a tanú, ha félni lehet, hogy a dolgot úgy a mint tudja, híven és tisztán be nem vallja.

[4]) Ha sok tanú van, együtt is esküdhetnek, de vigyázni kell, hogy az esküformát mondják; kihallgattatásuk azonban csak egyenként történik. A kath. papok csak lelkiismeretök tisztaságára hivatkoznak. A terhes és szülendő asszonyok férjök iránt tartozó hűségre és jövendő szülöttjök boldogságára. Hivatalnoknál elég, ha hivatalos eljárásában hivatali esküjére hivatkozik; különben ő is tartozik esküdni.

Digitized by Google

52. §.

Tanúk általi bizonyítás.

A ki tanúkkal kiván bizonyítani, köteles a tanú vezeték- és keresztnevét, polgári állását és lakását a kérdőpontokban előadni, melyek a rendes eljárásnál az illető perirathoz csatolandók.

Ha a kérdőpontok halmozottak vagy utasitást adnak a feleletre: azokat a biró az előbbi esetben egyes tételekre oszthatja, az utóbbiban pedig máskép köteles szerkeszteni. (194.)

A ki nem létező vagy olyan tanura hivatkozik, kinek a fenforgó körülményekről tudomása nem lehetett, vagy a ki a tanu lakhelyét tudva hamisan adta elő, ha a per folytán kitünik, hogy ezzel a per késleltetése, ellenfelének vagy a biróságnak boszantása volt szándékában: 100 frttól 300 frtig terjedhető birsággal büntetendő. Ha az ügyvéd magát e részben a féltől nyert utasitással igazolni nem képes: az emlitett birság minden viszkereseti jog nélkül az ügyvédet terheli. (195.)

Ha a bíróság helyét látja a tanuk kihallgatásának, e végett a percsomó bemutatása után határnapot rendel, s erre a tanukat idézvény, a feleket pedig végzés által meghivja. Ez utóbbiak meg nem jelenése azonban a tanuk kihallgatását nem akadályozza. (196.)

A tanukat rend szerint a bíróság hivatalos helyiségében kell kihallgatni; de midőn a hely megszemlélése is szükséges, a biró a helyszinén való kihallgatást rendelje el. Fontos oknál fogva a tanuk lakásukon is kihallgattathatnak. (197.)

Ha a kihallgatandó tanuk más bíróság területén laknak: a kihallgatás az illető bírósághoz intézendő megkeresvény utján történik. [1]) A megkereső bíróság,

Digitized by Google

a kérdőpontok s más szükséges iratok közlése mellett, a megkeresvényben adja elő azon tényállást is, melyet a fél a kihallgatandó tanukkal bizonyitani kiván. A megkeresett bíróság is az imént előadott 196. és 197. §§. szabályok szerint jár el. (198.)

Szabadságában áll a bizonyitó fél ellenfelének akár periratai mellett, akár a tanukihallgatásnál ellenkérdéseit nyiltan vagy lepecsételve, de mindig irásban beadni. (199.)

A biró minden egyes tanut, mielőtt kihallgattatnék, [2]) az eskü szentségére s a hamis eskü következményeire figyelmeztessen s egyszersmind adja értésére, hogy a teendő kérdésekre minden melléktekintet nélkül s egyedül legjobb tudomása és lelkiismerete szerint ugy vallja be az igazat, hogy vallomását esküvel is meg kell erősitenie. (200.)

A megjelent tanuk azon sorban a mint a perben megneveztettek, egyenkint hallgattatnak ki.

Vallomásaik külön-külön egész kiterjedésökben vétetnek a tanuhallgatási jegyzőkönyvbe. (201.)

Mindenik tanuhoz hivatalból a következő általános kérdések intézendők:

1) mi a vezeték- és keresztneve;

2) hány éves;

3) minő vallásu;

4) mi az állása vagy üzlete;

5) rokonságban vagy sógorságban van-e? a felekkel és hányad izben;

6) nincs-e ellenségeskedésben a bizonyitó fél ellenfelével;

7) nem áll-e a bizonyitó fél ellenfelével perben;

8) nem háramlik-e rá a perből haszon vagy kár;

9) nem igértetett vagy adatott-e valami a tanunak a vallomásáért, és ha igen: ki által;

Digitized by Google

10) nem volt-e a tanu, teendő vallomása iránt utasitva vagy arra rábeszélve, és ha volt: ki által? (202.)

Ha az átalános kérdésekre adott feleletekből nem merülnek fel olyan körülmények, melyek a tanunak hivatalból vagy az ellenfél kifogása folytán leendő kizárását vonnák maguk után: a biró a tanut a kérdő és ellenkérdő pontokra kihallgatja, s a vallomást lehetőleg szó szerint jegyzőkönyvbe veszi. [3])

A biró a vallomást a tanu előtt felolvassa, a netáni észrevételeket pótlólag jegyzőkönyvbe veszi; a jegyzőkönyvet a tanu, a biró, valamint a netán jelen levő felek vagy ügyvédeik aláirják. Ha a tanu irni nem tud, vagy az aláirást megtagadja: ezt a biró a jegyzőkönyvben az ok előadása mellett megjegyzi. (203.)

A kihallgatás bevégeztével mindenik tanu az 55. szakaszban előadott szabályokhoz (242.) képest megeskettetik arra, hogy minden körülményre nézve, a mely iránt megkérdeztetett, legjobb tudomása és lelkiismerete szerint a tiszta és teljes valóságot vallotta, és semmit azokból, melyek a kérdésekre tartoznak, és a melyekről tudomása van, el nem hallgatott. [4]) (204.)

Ha a per a folytában megnevezett tanuk közől valamelyik a kihallgatás előtt meghal, vagy kihallgatása más ok miatt lehetetlenné lett: a bizonyitó félnek szabadságában áll itélet hozatala előtt a hiányzó helyett egy vagy több uj tanunak a kihallgatását kérelmezni. (205.)

Azon tanu, a ki alapos ok nélkül meg nem jelen, vagy a ki vallomást tenni vonakodik: arra pénz vagy fogság büntetés alatt szoritható. A pénzbüntetés annyiszor mennyiszer 10 frttól 300 frtig terjed, s

Digitized by Google

behajthatlanság esetében minden 5 frt helyett egy napi fogság szabadandó. (206.)

A tanuskodást jogosan megtagadhatják:

a) általában azok, kik az ellenfél kifogása folytán különben is kizáratnak;

b) köztisztviselők olyan körülményekre nézve, a melyek hivatali titkot képeznek, vagy a melyek iránt a fenálló törvények szerint különben is hivatalos okiratok kiadása van megszabva.

Azok, kik valamely egyes kérdésre adandó felelet által, becsületökben vagy vagyonukban sérelmet szenvednének, ily egyes kérdésekre felelni nem tartoznak. (207.)

A tanuk járandóságát minden egyes esetben a kihallgatáskor határozza meg a biró, s azt a bizonyító fél tartozik előlegezni, az igazolt szegénység esetét kivéve. (208.)

A polgári biró által kivett tanuvallomások az ugyanazon felek és jogutódaik között folyamatban levő más jogügyekben is bizonyitékul szolgálnak. (209.)

Rendes eljárásnál, illetőleg a jegyzőkönyvi tárgyalásnál, a tanubizonyitás berekesztése után jogukban áll a feleknek, a tanuk vallomásai iránti észrevételeiket egy-egy periratban előterjeszteni.

Ezen periratnak beadása végett a törvényszék a naptár szerint meghatározott, 15 napnál tovább nem terjedhető s meg nem hosszabbitható határnapot tüzzön ki a feleknek. E napon a pertárban megjelenni s a mennyiben jogukkal élni kivánnak, észrevételeiket két-két példányban magukkal vinni tartoznak. Az észrevételek egyik példánya a percsomóhoz, illetőleg jegyzőkönyvhöz tétetik, a másik példány pedig az ellenfélnek kiadatik, s ennek megtörténte után a per-

Digitized by Google

csomó itélethozás végett hivatalból azonnal a törvényszéknek beadatik. (210.)

[1]) A magy. kir. igazságügyminiszteriumnak 1868. jun. 6-ki 8154. sz. a. kelt rendelete.

Az orosz bírósághoz intézett birói megkeresések ellátásánál több izben merülvén már fel nehézség, a közös külügyminiszterium alkalmilag a szentpétervári cs. kir. követség utján kérdést intézett az orosz külügyminiszteriumhoz, azon kellékek s formaságok iránt, melyekkel az orosz bíróságokhoz intézett megkeresésekneк, hogy sikerre vezessenek, lenniök kell.

Az orosz külügyminiszterium f. é. april hó 15-dikéről 2367. sz. alatt kelt jegyzékével a kivánt felvilágositást megadván, alkalmazkodás és miheztartás végett a következendőket tartom szükségesnek a feltörvényszéknek tudomására juttatni, u. m.:

Az orosz bíróságokhoz intézendő minden megkeresés, az illető megkereső bíróság nevében és pedig birói határozat vagy hivatalos levél alakjánban állitandó ki, s ugyan abban a megkereső hiróság kérete világosan és tüzetesen kifejtendő. Miért is, különösen bíróság utján kiveendő eskü és tanutételeknél okvetlenül megkivántatik, az illető vitályos ügy megjelölése és kifejezése annak, vajjon az illető személy fel- vagy alperesi vagy tanui minőségben hallgatandó-e ki? nemkülönben szükséges a személy azonosságnak minden kételyt kizáró megallapitása is.

Ellátandó még azon felül a megkeresés oly értelmű bizonyitó határozattal is, mely kitüntetesse azt: hogy az illető megkeresés jogérvényes, és e szerint foganatba is vehető.

Az orosz átalános perrendtartás értelmében az ottani bíróságok csak is orosz nyelven szerkesztett megkereséseket lévén kötelesek elfogadni szükséges: hogy az illető megkeresésnek hiteles orosz forditása is mellékeltessék. Minthogy azonban az orosz forditások megszerzése hazánk némely részeiben csaknem legyőzhetlen akadályokba ütköznék, intézkedés tétetett arra nézve: hogy azon esetekben, melyekben az illető kereső bíróság a szükséges orosz forditást előállitani képes nem volna, a megkeresés orosz nyelvrei forditása sz.-pétervári cs. kir. követségnél eszközöltessék, csakhogy az ebbeli kivánat a megkereső bíróság részéről mindenkor határozottan kifejezendő.

Birósági okiratoknak az orosz birodalombeli lakosok részére leendő kézbesitését illetőleg az eddigi gyakorlat marad fen, mely szerint azok diplomatiai uton a külügyministerium közvetitése mellett küldettek át; megjegyeztetvén, hogy az illető személy czimzete a legnagyobb pontossággal teendő. A felmerülhető költségek mindenkor a megkereső bíróság terhére esnek.

Azon kórmányzóságokban, melyekben az új törvénykezési rendtartás már behozatott, oroszországban — minden pénzbeli követelés az illetékes bíróság előtt a felperes által személyesen vagy megbizottja által érvényesithető csak. Pesten 1868. junius 6-án. Az igazságügyminiszter rendeletéből: Szabó Miklós, s. k.

Digitized by Google

[2]) A tanu kihallgatás a tanu nyelvén eszközlendő. (1868. 44. t. cz. 8. §.)

[3]) A tanúkihallgatás a törv. rendtartásban előszabott módon és pedig, habár a kihallgatás a tanúk számához képest több napot venne is igénybe, egy jegyzőkönyv föl vétele mellett történik. A kérdés bal, az adott felelet jobb hasábjára iratik a jegyzőkönyvnek. A kérdések leirása helyett a külön kérdő pontoknak a mellékletben kitett számaira hivatkozni elegendő. Ellenkérdő pontok közvetlenül azon kérdés után intéztetnek a tanúhoz és vétetnek a jegyzőkönyvbe, a mely kérdésre vonatkoznak (ü r. 179.)

[4]) Tanúk esküje: Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy minden körülményre nézve, a mely iránt megkérdeztettem, legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint a tiszta és teljes valóságot vallottam és semmit azokból, melyek a kérdésre tartoznak, és a melyekről tudomásom van, el nem hallgattam. Isten engem úgy segéljen! (ü. r. 181.)

53. §.

Birói szemle.

Birói szemle a peres dolognak a bíróság által, vagy szakértök közbenjöttéveli megvizsgálása. Helye van: többnyire határ, osztály, összesítési, zálog, kisajátítási, kártékony malom, gát, vizfolyás körüli, valamint a visszahelyezési ügyekben, midőn a telkek nagyságát, fekvését, határait, azok jeleit, viz esését, gátak, töltések szükségét, malmok, zúgók fekvését a hely szinén kell vizsgálni.

A perbeszédek előterjesztése, illetőleg a peresomó bemutatása után a bíróság elrendelheti a szemlét, ha azt az ügy alapos elhatározására szükségesnek találja, bár nem kérték is a felek. (211.)

A szemlét a bíróság vagy maga, vagy szükség esetében szakértők közbejöttével teljesiti. Ez utóbbi esetben a feleknek szabadságukban áll egy közös szakértő kinevezésében is megegyezni; — különben mindenik fél az utolsó periratban illetőleg perbeszédben egy, vagy ha a szemle több különböző tárgyra terjesztendő ki, melyek különös szakismereteket kiván-

Digitized by Google

nak, mindenik külön tárgyra nézve egy-egy szakértőt nevez; a harmadikat a bíróság hivatalból hivja meg.

Ha a szemlét a biró hivatalból rendelte el, akkor a végzésben rövid határnapot tüz ki, mely napra mindenik fél az általa választott szakértőt a bíróságnak bejelenteni köteles. Ha a felek a periratokban vagy a bíróság által kitüzött határnapon szakértőket nem neveznek: mind a három szakértőt a biró nevezi ki. (212.)

A szakértőknek azon tulajdonokon felül, melyek a tanukra nézve szükségesek, a megkivántató művagy tárgyismeretekkel is kell birniok. (213.)

A bíróság vagy maga, vagy kiküldött birói tag által teljesiti a szemlét, vagy e végett azon bíróságot keresi meg, melynek hatósága területén a szemle tárgya létezik.

A kiküldött birói tag, vagy a megkeresett bíróság a szemle tárgya s a bizonyitandó tény állásáról mindig körülményesen értesitendő. (214.)

A biró, vagy annak kiküldöttje, avagy a megkeresett bíróság a szemlére határnapot tüz s arról a feleket és szakértőket értesiti. A felek jelen lehetnek a szemlénél; de a felek vagy a szakértők meg nem jelenése a szemle megtartását nem akadályozza. Ez esetben, ha az illető fél szakértőt nem helyettesit, a biró hivatalból nevez szakértőket. (215.)

A szemle teljesitése előtt a szakértők az esküszentsége s a hamis eskü következményeire leendő figyelmeztetés mellett megesketendők arra, hogy a szemle tárgyát pontosan megvizsgálandják, s véleményöket részrehajlás és melléktekintet nélkül, szakismeretök szerint, jó lélekkel a valósághoz hiven fogják előadni. [1])

Digitized by Google

Ezután a szemle teljesitendő, s ha szükséges, a szemle tárgyáról térkép vagy rajz készitendő. [2])

A szakértők véleménye rendszerint külön irásba foglalva a jegyzőkönyvhöz csatoltatik, csekélyebb fontosságu tárgyaknál pedig magába a szemléről készitendő jegyzőkönyvbe igtattatik. Mindkét esetben a kisebbségnek külön véleménye is felvétetik. A bíróság felolvasván a felek és szakértők előtt a jegyzőkönyvet, abba a szükséges változtatásokat pótlólag beigtatja, azt a felek és szakértők által aláiratja; ha pedig valamelyik közülök alá nem irna, ezen körülményt az ok előadása mellett megjegyzi. (216.)

Mennyiben legyen a szakértői vélemény a per eldöntésénél irányadó, minden egyes esetben a bíróság határozza meg. (217.)

A szakértők járandósága a szemlét teljesitő biró által határoztatik meg, s azt a bizonyitó fél, kivéve az igazolt szegénység esetét, előlegezni tartozik. (218.)

A szemle iránti szabályok azon esetben is alkalmazandók, a melyben bíróság a per eldöntésére nézve birói becslést rendel. (219.)

Szemle után a szakértők véleménye iránti észrevételekre s az eljárásra nézve ugyanazon szabályok tartandók meg, melyek fentebb az 52. §-ban (210.) a tanubizonyitásnál megállapitvák. (220.)

[1]) Birói szemle alkalmával ugyan azon általános kérdések intézendők a szakértőkhöz is, melyek a fentebbi 52. §-ban (202) a tanukra nézve meghatároztattak. (ü. r. 180.) — Szakértők esküje: „Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható istenre, hogy a szemle tárgyát pontosan megvizsgálandom s véleményemet részrehajlás és melléktekintet nélkül, szakismeretem szerint, jó lélekkel a valóságban hiven fogom előadni. Isten engem úgy segéljen! (ü. r. 181.) Tolmácsesküje: „Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy mindazokat a mikvelem tolmácsolás (fordítás) végett közöltetnek: pontosan és hiven fogom tolmácsolni (forditani) Isten engem úgy segéljen!

[2]) Birói szemlét a kihallgatandó személyek nyelvén kell eszközölni. (1868. XLIV. 8.

Digitized by Google

54. §.

Eskü, nemei és az esküvel való bizonyitásról.

Az eskü valamely állítás valóságának az Istenre lett hivatkozással erősítése. Czélja, hogy a bíróság a mondás igazságáról meggyőzessék.

Eskü általi bizonyítást végitélet által és csak akkor rendeljen a biró, ha a bizonyítás a döntő tény-körülményekre nézve más módon nem eszközölhető. (221. 231.)

A ki gátolni akarja, hogy ellenfele esküt tegyen, érveit a per folyama alatt adja elő. (222.)

Az eskü meg nem engedhető azon félnek:

a) a ki az esküvel bizonyitandó tény történtekor élte tizenkettedik, — azon időpontban pedig, melyben az esküt leteendő lenne, tizennyolczadik évét még be nem töltötte;

b) a ki testi vagy elmebeli fogyatkozások miatt, avagy más oknál fogva, arról, a mit esküvel kellene bizonyitnia, saját érzékei által biztos tudomást nem szerezhetett;

c) a ki nyereségvágyból elkövetett valamely bűntett vagy kihágás, avagy hamis eskü miatt bűnösnek itéltetett. (223.)

A bíróság azt, a ki esküt tenni tartozik, az itéletben nevezze meg s rendszerint csak magukat a perben álló feleket kötelezze az eskü letételére. [1]) (224.)

Tény-körülmények iránt, melyeket nem maga a perben álló fél, hanem csak egy harmadik, kinek jogaiba lépett, vagy kinek cselekményei által kötelezteteti, — különösen felhatalmazottja, engedményezője vagy szavatosa, vagy ha a kezes ellen foly a per, a

Digitized by Google

főadós ismer öntudomásából: az eskü a bíróság belátása szerint ezen harmadiknak is fenhagyható vagy megitélhető.

Ugyanezen feltételek alatt a kereskedési jogügyekben a czimvezetők, könyvvivők és segédek is bocsáttathatnak esküre. (225.)

Az atya, gyám vagy gondnok olyan körülmények iránt, melyeket saját meggyőződésökből tudnak előadni, az általok képviseltek ügyeiben akkor tehetnek esküt, ha ezt az utóbbiak maguk letenni nem képesek. (226.)

Az iránt, hogy ki tegyen esküt a jogi személyek [2]) vagy több pertárs ügyében: a felek a perben nyilatkozni tartoznak. Ha a felek közt erre nézve megállapodás nem jő létre: az érdekeltek viszonyaihoz képest a biró határoz. (227.)

Az eskü tartalma az itéletben vagy az eskü iránt létrejött egyességben szó szerint kifejezendő s egyszersmind azon jogkövetkezmények is meghatározandók, melyeket az eskü le nem tétele von maga után. (228.)

Az eskü nemei: a főeskü, póteskü, becslőeskü és felfedező eskü. (229.)

A fő, vagy ügydöntő esküt a biró egyéb bizonyítékok hiányában itéli meg. A főeskü egyik vagy másik perlekedő fél által ajánltatni szokott, s így háromféle lehet: ajánlott, midőn valaki bizonyitékul esküjét felajánlja, átengedett, midőn annak letételét a másik félnek átengedi és visszaengedett, midőn ez az engedőnek visszaengedi; a póteskü a félbizonyíték kiegészitésére szolgál; a becslő eskü által a kár vagy elégtételnek egyébként ki nem tudható mennyisége, összege bizonyíttatik és a felfe-

Digitized by Google

dező eskü az oklevelek, ingóságok felfedezésére szolgál.

A főesküvel való bizonyitás akkép történik, hogy a bizonyitó fél a döntő ténykörülmények iránt ellenfelét a főesküvel megkinálja [3]) ha semmi más bizonyitéka nem létezik is. Ezen eskü még a válaszban vagy viszonválaszban is kinálható. (230.)

Főesküt feltételesen [4]) is lehet kinálni azon esetre, ha a bizonyitás más módon nem sikerülne. Ha az eskükinálással tanuk vagy birói szemle általi bizonyítás kapcsoltatik össze: a biró először a tanukihallgatást vagy a szemle megtartását rendelje el. (231.)

A midőn mindkét félnek saját ténye forog fen, vagy a bizonyitandó ténykörülményről mindkét fél közvetlen tudomással bir; a megkinált fél a főesküt vagy letenni vagy visszakinálni tartozik. (232).

Ha az ajánlott főeskü elfogadására nézve a perben határozott és világos nyilatkozat nem történt: ugy tekintendő, mintha a fél, kinek a főeskü kináltatott, azt elfogadni és letenni vonakodnék. (233.)

A fél, a ki az ajánlott főesküt se letenni, se ellenfelének visszakinálni nem akarja; ugyszintén ez utóbbi, ha a visszakinált főesküt el nem fogadja: azon körülményre nézve, melynek bizonyitékául a főeskü ajánltatott, illetőleg visszakináltatott, itéletileg perveszteznek nyilvánitandó. (234.)

Ha a' bizonyitandó ténykörülményről csupán az egyik fél bir közvetlen tudomással; a perben előadott körülmények tekintetbe vételével a biró határozza meg van-e helye a főeskü általi bizonyitásnak.

Ha helyt ad a biró a bizonyitásnak, a főesküt az köteles letenni, a kinek a ténykörülményről közvetlen tudomása van, akár maga ajánlkozott arra, akár ellenfele által kináltatott meg azzal. (235.)

Digitized by Google

Ha valamelyik fél csak fél bizonyitékot hozott fel, s azt az ellenfél meg nem erőtlenitette: a bizonyiték kiegészitése végett póteskünek van helye, bár az nem ajánltatott is.

Ha pedig ugyanazon ténykörülményre nézve a felek mindegyike adott elő félbizonyitékot: póteskünek helye nincs, s a ténykörülmény be nem bizonyitottnak tekintetik. (236.)

Midőn valamely kártéritési, vagy valódiságára nézve kétségen kivül álló más követelés összege be nem bizonyittathatott: a biró a bizonyitó félnek becslő esküt itélhet, habár az ezt nem ajánlotta is. (237.)

Ha valaki okiratokat, adósságokat vagy értéket tartozik felfedezni: erre az ellenfél kérelme folytán azzal a hozzáadással köteleztethetik, hogy bemondása valóságát esküvel kell bizonyitnia.

Az ilyen kérelem, a mennyiben nem önálló kereset tárgyát képezi, alkereset alakjában nyujtandó be, külön jegyzőkönyvben tárgyalandó és végzésileg döntendő el.

Ha a bíróság a kérelemnek helyt adott: alperesnek hagyja meg, hogy az esküt az egyidejüleg kitüzendő határapon tegye le; különben az, a mit az ellenfél a felfedező eskü tárgya iránt előadott, valónak vétetik.

E végzés ellen mindkét fél felebbezéssel élhet, s a jogérvényes határozat bekövetkeztéig a főügy tárgyalása függőben hagyandó. (238.)

[1]) Az eskü személyesen teendő le. Az esztergami érsek meghatalmazott tisztje által esküszik, de az eskü szavait maga az érsek saját kezével irja, és aláirja a meghatalmazásban. A király helyett peresügyekben a kir. ügyek igazgatója esküszik. Kereskedői könyveknél a bizonyító, vagy könyvivője esküszik.

[2]) Közintézetek, testületek, részvény s más társulatok, gyári s kereskedelmi czégek.

Digitized by Google

[3]) A megkinálás következőleg történik: arra, hogy alperesnek — ftot kölcsönöztem, mely még vissza fizetve nincs, oda ajánlom alperesnek a f ő e s k ü t, hogy azt arra tegye le: miszerint én ez összeget nem kölcsönöztem, én pedig felajánlom a főesküt arra, hogy kölcsönöztem.

[4]) Feltételes megkinálás: „arra, hogy alperesnek — ftot kölcsönöztem, mely visszafizetve még nincs, azon esetben, ha a perben csatolt és alperes által tagadásba vett levél eredetijét a per folyama alatt elömutatni nem volnék képes, a főesküt alperesnek jelajánlom, részemről pedig arra s. t. b.

55. §.

Esküre való jelentkezés és az eskü-letételéről.

Azon fél, kinek az itélet folytán esküt kell tenni, tartozik az első- vagy másodbiróság itéletének jogerejüvé válta után, vagy ha a per a harmadbirósághoz is felvitetett, a harmadbiróság itéletének kézbesitése után 15 nap alatt az eskü letételére határnapot kérni s azon az esküt letenni; különben ugy tekintetik, mintha nem bizonyitott volna. (239.)

Az esküt személyesen, és a mennyire a körülmények engedik, a per birósága előtt kell letenni. Fontos oknál fogva a biróság a félnek megengedheti, hogy az esküt hasonló foku más biróság előtt tegye le, mely ez iránt hivatalból megkeresendő. [1])

Végre betegség vagy más akadály esetében a biróság a fél kérelmére egy birói tagból és egy tollvezetőből álló küldöttséget bizhat meg, hogy az esküt letétesse. (240.)

A biróság az esküre kötelezettnek ellenfelét az eskü letételére kitüzött határnapról értesiteni tartozik. Az ellenfél elmaradása miatt azonban az esküttel el nem halasztathatik. (241.)

Mielőtt a fél eskütételre bocsáttatnék, a birónak meggyőződést kell szereznie arról, hogy az esküminta

Digitized by Google

értelmét tökéletesen felfogta. E végből az eskü szavait előtte olvassa fel, s ha szükséges, magyarázza meg; egyszersmind pedig az eskü szentségére és a hamis eskü következményeire figyelmeztesse.

Felek, kik az esküttételtől saját hitelveik szerint törvényesen felmentvék, ünnepélyes bizonylást tartoznak eskü gyanánt letenni; mely azonban foganatára nézve a valósággal letett esküvel minden tekintetben egyenlő. [2]) (242.)

A bíróság az eskü letételéről jegyzőkönyvet visz, [3]) abba a letett eskü tartalmát szórólszóra beigtatja, végre a jegyzőkönyvet mind a biró, mind a fél sajátkezüleg aláirja, vagy ha az utóbbi irni nem tud, két tanu előtt kézjegyével ellátja. (243.)

Ha azon fél, kinek az eskü jogérvényesen odaitéltetett, az itélet hozatala előtt vagy után meghalt; az érdekeltek kérelmére az ellenfélnek a bíróság minőségéhez képest sommás uton vagy a jegyzőkönyvi tárgyalás szerint leendő meghallgatása után végzéssel döntetik el: vajjon letehetik-e az esküt a fél jogutódai, vagy pedig az az elhalt által letettnek tekintendő.

Az eskü letettnek csak azon feltétel alatt tartathatik, ha a fél arra személyesen vagy e végre különösen meghatalmazott megbizottja által ajánlkozott s egyszersmind kijelölte azon ténykörülményeket, a melyekre meg akart esküdni.

Az e kérdésben hozott végzés ellen mindkét fél felebbezéssel élhet. (244.)

[1]) Ha valamelyik fél a bizonyítási eljárás közben a megitélt eskü letételét az ellenfélnek elengedi: ez a jegyzőkönyvben megjegyzendő. (ü. r. 182.

[2]) Az esküttételnél az eskütevő vallása különbséget nem tesz, — az esküttétel a kiküldött, illetőleg az előadó előmondása

Digitized by Google

mellett történik. — Eskütétel alatt az 1868. LVI. t. czikk 57. §. útmutatása szerint az esküvő kezét keblére teszi a jelenlevők pedig állanak.

Az ügyfelek esküje: Én N. N. esküszöm a mindentudó és mindenható Istenre, hogy, (következik az eskü szövege az itélet vagy egyezség szerint) Isten engem úgy segéljen (ü. r. 181.)

3. Eskületéti jegyzőkönyv. Sz. k. — város bírósága előtt — felperesnek — alperes elleni — ft. tőke s jár. iránt támasztott s jogérvényesen lefolyt perében az ./ alatti végzés elömutatása mellett — alperes megjelenvén, miután az eskü minta előtte felolvastatott, tartalma megmagyaráztatott és a bíróság magának meggyőződést szerzett arról, hogy értelmét tökéletesen fölfogta; az eskü szentségére és a hamis eskü következményeire történt előleges figyelmeztetés után a neki f. é. — szám alatt kelt itélet által oda itélt fő (pót, s t. b.) esküt az alábbirt szavakkal a szokott ünnepélyességgel — felperesi ügyv. jelenlétében letette u. m.

„Én — esküszöm a mindentudó s t. b. — (az itéletben megállapitott és a fél által letett eskü tartalma szóról szóra leirandó.) — — Kelt m. fent.

Az esküvő aláirása. A bíróság aláirása.

E.) Birói határozatok és kézbesítés.

56. §.

Birói határozat és nemei.

Átalában mindaz, mit a bíróság a feleknek követés végett kimond, vagy kirendel, — szorosb értelemmel pedig minden a per folytán hozott végzés és itélet, birói határozatnak mondtatik. A birói határozat kétféle u. m. végzés [1]) és itélet. Peres ügyekben a biró a per folytán kifejtett tények és előadott bizonyítékok alapján a törvények szerint hoz határozatot, habár a törvényekre nem hivatkoztak is a felek. (245.)

Az eljárás befejezése után a per érdeme itélet, minden más kérdés pedig végzés által döntetik el. [2]) (246.)

[1]) Előbbi eljárásunk szerint a per érdeme következő esetekben végzés által döntetett el: a) ha a panaszlott a megjelenési határidőt elmulasztotta, b) ha panaszlott a felperes állításait, melyekre ez keresetét alapitja, akár egyenesen, akár hallgatva elis-

Digitized by Google

meri, és vagy semmi, vagy törvényes erő nélküli kifogásokat tesz. Az ily végzések perdöntő végzéseknek neveztettek.

[2]) Kivevén a tulajdoni és elsőbbségi igény és a végrehajtás megszüntetése, illetőleg korlátozása iránti pereket, ezekben a per érdeme a p. prts. 374 és 468. §-ai szerint végzés által döntetik el.

57. §.

A birói határozatok kellékei.

Ugy az itéleteket, mint a végzéseket indokolni kell, az idézési végzés kivételével. (247.)

Az itélet vagy végzés a felek kérelmén tul nem terjedhet. (248.)

Minden jogügy, habár több pertárs vett is abban részt, ugyanazon egy itélet által döntendő el, és ebben a felek jogai és kötelességei pontosan megállapitandók. (249.)

Az itélet egész terjedelmében a perről vitt jegyzőkönyvbe iktattassék, [1]) a rendes eljárásnál pedig a percsomóhoz csatoltassék. (250.)

A pert vesztő fél rendszerint elmarasztalandó a perköltségben, ha ez a per folyta alatt kéretett és felszámittatott.

A biró belátására bizatik alperest a felszámitott költség megtérítésében elmarasztalni, ha nem itéltetett is meg az egész kereseti követelés a felperesnek. Ugyszintén a biró belátásától függ a per körülményeihez képest a perköltségeket kölcsönösen megszüntetni, vagy csak bizonyos arányban itélni meg. (251.)

A képviselők dijai a perköltséghez számittatnak. E dijak, ha felszámitvák, tekintettel a teljesitett munkálatokra, mindkét fél irányában megállapitandók, akár nyerte, akár vesztette a fél a pert. (252.)

Az elmarasztaló itéletben a kötelezettség, teljesitésére mindenkor bizonyos meghatározott idő szabas-

Digitized by Google

sék, mely sommás perekben legfeljebb 8, rendes perekben pedig 15 napban állapittatik meg.

Ha azonban alperes valami munka vagy foglalkozás teljesitésére köteleztetnék, a biró a körülményekhez képest hosszabb határidőt rendelhet. (253.)

A kötelezettség teljesitésére kiszabott határidő sommás perekben az itélet kihirdetését, rendes perekben pedig az itélet kézbesitését közvetlen követő napon veszi kezdetét. (254.)

Minden itélet akép szerkesztessék, hogy végrehajtható legyen. [2]) Midőn egyes kérdések eldöntését vagy a marasztalási összeg kitudását végrehajtási eljárásra kell fentartani: az itélet ez iránt határozott utasitást foglaljon magában. (256.)

A birói határozatokba vagy azok kiadványaiba becsuszott név-, szám- vagy tollhibák, a fél kivánatára, kiigazitandók azon bíróság által, melynél a hiba történt. (258.)

A per birája előtt kötött egyességek itélet erejével birnak, s hivatalos alakban a feleknek szóbeli kérelmökre is kiadatnak. (257.)

[1]) A birói határozat a tárgyalási jegyzőkönyv nyelvén hozandó, de köteles azt a biró minden egyes félnek azon a nyelven is kibirdetni, illetőleg kiadni, a melyen kivánja, a mennyiben azon nyelv a törvényhatóságnak, a melyhez a biró tartozik, jegyzőkönyvi nyelveinek egyikét képezi. (1868. 44. törvényczik 8. §.)

[2]) Az új perrendtartás azon eddigi gyakorlatot, hogy a sommás itéletben az elmarasztalt ellen egyszersmind a végrehajtás, az azt foganatosítandó birói személy megnevezése mellett, — előre elrendeltessék, — megszüntette s a prts. 287. §-a szerint a perrendtartás szabályai szerint tárgyalandó sommás perekben is a másod, két eltérő határozat esetében pedig a legfőbb törvényszékre is birtokon belől a felebbvitelt megengedte.

58. §.

A birói határozatok kézbesitéséről.

A kézbesités közvetlen, vagy közvetett; közvetlen: midőn a birói határozat a félnek magának, köz-

Digitized by Google

vetett: midőn megbizottjának kézbesittetik; továbbá a kézbesités vagy hivatalból, vagy felperes útján eszközöltetik. [1])

A keresetre hozott első végzés alperesnek magának, vagy annak, ki a féltől eső végzések elfogadására felhatalmazvánnyal bir, saját kezéhez adandó.

A per folyamában hozott minden más határozat a felek megbizottjainak kézbesitendő. Jogi személyeknek szóló határozatok képviselőik kezeihez adandók. (259.)

A kézbesitést szolgabirói járásokban a községi jegyző vagy községi esküdt; oly helyeken melyek nincsenek községileg bekeblezve, maga a szolgabiró vagy esküdtje; a törvényszék székhelyén és annak határában a törvényszéki szolga, végre oly nem rendezett tanácsu városokban és községekben, melyek a sommás eljáras alá tartozó ügyek elintézésére feljogositvák, a városi jegyző vagy irnok, illetőleg a községi esküdt teljesiti.

Ezen közegek által teljesittetik a kézbésités akkor is, ha az megkeresés folytán eszközlendő. (261.)

A ki irni és olvasni nem tud, kézbesitőül nem alkalmazható.

Ha a fél, kinek valamely határozat kézbesittetik, olvasni nem tud: a kézbesitő a határozat tartalmát megmagyarázni, s hogy ez megtörtént: a vétbizonyitványra feljegyezni tartozik. (262.)

A kézbesités vétbizonyitvány mellett történik, melyet az átvevő és a kézbesitő sajátkezüleg aláirni tartoznak. [2])

A vétbizonyitvány a biróságnak haladék nélkül bemutatandó, s ha a kézbesités megkeresés folytán teljesittetett, az illető birósághoz 24 óra alatt átküldendő. (263.)

Digitized by Google

[1]) A keresetlevélre hozott idéző végzést a bíróság vagy hivatalból kézbesitteti, vagy pedig felperes kivánságára és költségére a kézbesités eszközlését felperesre bizza, ki arra nézve a jelen fejezetben foglalt szabályok szerint jár el. (260.)

[2]) A kézbesités nyomatott ív mellett történik. A kézbesitési ív rovatai a következők:

a) az első rovatba jő a kézbesitendő ügydarab iktatói száma;

b) másodikba annak neme, s a netáni mellékletek száma;

c) harmadikba azon fél, vagy képviselője neve és lakása, a kinek részére a kiadmány kézbesitendő;

d) negyedikbe a kézbesités napja, az átvevő aláirása, vagy megjegyzése annak, hogy az illető távol van, avagy az aláirást megtagadta.

59. §.

A kézbesitőnek különösen mire kell ügyelnie?

Ha a fél a kézbesitendő iratot elfogadni vonakodik: az irat nála hagyatik, mely körülmény a kézbesitésről szóló bizonyitványban megjegyzendő. Az ilykép alperesnél hagyott irat kézbesitettnek tekintetik. (264.)

Ha első végzés kézbesitése forog fenn, s a kézbesitő nem találná hon az alperest: az idéző végzést két tanu jelenlétében alperes lakásának ajtajára kifüggeszti, s erről a házbelieket szóval értesiti.

Az idéző végzés kifüggesztése a kézbesitéssel egyenlő foganattal bir.

Ha alperesnek háznépe nincs, ügygondnok rendeletének van helye. (265.)

Ha a per folyama alatt valamelyik félnek ügyvéde meghalt, vagy lakását megváltoztatta, avagy eltávozott a nélkül, hogy azt a bíróságnak bejelentette, és a kézbesités elfogadására más megbizottat rendelt volna: a határozat magának az illető félnek kézbesitendő. (266.)

Digitized by Google

Az idéző végzés kifüggesztéséről a kézbesitő a bírósághoz 24 óra alatt jelentést tenni köteles. (267.)

60. §.

Mely esetekben rendelendő alperes részéről ügygondnok?

Alperes részére ügygondnok rendelendő:

a) ha felperes a keresetlevélben helyhatósági bizonyitványnyal igazolja, hogy alperes tartózkodási helyét felfedezni nem sikerült;

b) ha a hon nem talált alperesnek háznépe nincsen;

c) ha alperes az országon kivül tartózkodván, a kézbesitési vevény kellő időben be nem érkezett.

A keresetlevél illető példánya az idéző végzésben azonnal kinevezendő ügygondnoknak kézbesittessék.

Az ügygondnok jogai és kötelességei ugyanazok, melyek a fél által rendelt ügyvédéi. (268.)

Az előbbi esetben mindjárt a keresetlevél elintézésekor, azon esetben pedig, midőn alperes az országon kivül tartózkodván, a kézbesitésről kellő időben bizonyitvány nem érkezik, felperes kérelmére hirdetmény általi idézésnek van helye.

A hirdetvényben a kereset tárgya, az arra hozott végzés tartalma és az ügygondnok neve foglaltatik; egyszersmind alperes felhivatik, hogy vagy a részére rendelt ügygondnokot ügyének czélszerü védelme iránt kellőleg utasitsa, vagy a bíróságnál más ügyvédet nevezzen; ellenkező esetben mindezek elmulasztásának következményeit magának tulajdonitsa.

A hirdetvény a hivatalos hirlapban s a körülményekhez képest külföldi hirlapban is közzé teendő, s a

Digitized by Google

bíróság hivatalos helyiségén nyilt helyeken kifüggesztendő. (269.)

Ha rábizonyul a felperesre, hogy előtte tudva volt lakhelyét az alperesnek elhallgatta: az egész eljárás semmit, és a felperes a költség megtérítése mellett 20 frttól 200 frtig terjedhető pénzbirsággal büntettetik. (270.)

61. §.

Pósta útján és a külföldi hatóságok megkeresése folytáni kézbesités.

A kézbesités felperes kivánatára postán is történhetik téritvény mellett, ha az idézendő fél lakhelyén posta létezik. Ez esetben az irat boritékára a fél czimén felül a bíróság neve, az irat száma, és ha szükséges, az is feljegyzendő, hogy az irat a fél saját kezeihez adassék.

Ha a postai küldemény el nem fogadtatik, az nála hagyatik, mely körülmény a kézbesitésről szóló bizonyitványban megjegyzendő. Az ilykép alperesnél hagyott irat kézbesitettnek tekintetik. (271. 264.)

A császári királyi udvarnál lévő idegen követeknek s ezen követségekhez tartozó egyéneknek a főudvarnagyi hivatal, — az idegen udvaroknál lévő követségekhez tartozóknak pedig az igazságügyi miniszterium utján eszközöltetik minden kézbesités. (272.)

A hazai biróságok megkeresése folytán külföldön, vagy külföldi biróságok megkeresésére a hazai biróságok által eszközlendő kézbesitésekre nézve a viszonosság elve áll, midőn is a megkeresések közvetlenül az illető birósághoz intéztetnek. [1]) (273.)

[1]) A hivatalos megkeresések, ha az országon kivül ő Felsége többi országában és tartományában, vagy más olyan külállamok-

Digitized by Google

ban teljesitendők, melyekkel viszonosság áll fenn: közvetlenül az illető bírósághoz, illetőleg az államszerződésben kijelölt hatóságokhoz és közegekhez intéztetnek. Ilyen viszonosság nem létében a külállamok bíróságai közvetve a magy. kir. igazságügyi miniszterium utján kerestetnek meg.

Ugyan ezen elvek szerint járnak el a hazai bíróságok, ha valamely jogcselekmény teljesitése iránt az országon kivüli hatóságok által kerestetnek meg. Az eljárás azonban külföldiek vagy külföldi hatóságok irányában is a jelen törvénykezési rendtartás szabályai szerint történik.

A viszonosság fennállását valamely külállammal kétség esetében azon fél tartozik igazolni, kinek érdekében a megkeresés történik. Ő Felsége többi országa és tartományára nézve ilyen igazolás nem szükséges.

F.) A birói ügyvitel szabályai.

62. §.

Átalános határozatok a birói ügyvitelre nézve az elsőfolyamodási törvényszékeknél.

A törvényszék az elnök közvetlen felügyelete alatt áll.

Az elnök felelősség terhe alatt tartozik az ügyvitel minden ágában a rendre és pontosságra, a törvények megtartására és a visszaélések eltávolitására és orvoslására szakadatlan figyelmet forditani, s általában oda hatni, hogy a hivatali tevékenység, a teendők czélszerü felosztása s a birósági tagok egybevágó munkássága által előmozdittassék.

Az elnök látja el a törvényszéki igazgatás teendőit is. Részletes teendőt a birósági ügyvitel tárgyában az illető helyeken adatnak elő. [1]) (ü. r. 1.)

Egy birósági tagnak sem áll jogában visszautasitani azon ügyeket és meghagyásokat, a melyeket akár az elnöktől, akár a törvényszéktől vett, hivatalos ellátás végett, azon esetek kivételével, melyekben a

Digitized by Google

törv. rendtartás szerint fönforgó érdekeltségénél (első rész 1. §.) fogva rész nem vehet. (ü. r. 2.)

Akadályoztatás vagy távollét esetében az elnököt a sor szerint hozzá legközelebb álló birósági tag helyettesiti. A többi tagokra nézve a helyettesités, a hasonló szakbeliek közül, az elnök által történik. (ü. r. 3.)

Törvénykezési tekintetben minden első folyamodási törvényszék a királyi itélő táblának, s ezzel együtt a m. kir. curiának van alárendelve. (ü. r. 4.)

A biróságok egymás közt minden más hatóság kizárásával közvetlenül érintkeznek, s az alárendeltek a felsőbbek határozatait foganatositani s utasitásait teljesiteni tartoznak.

A legfelsőbb felügyelet az igazságügyi minisztert illeti, a ki ezen jogánál fogva vizsgálatot rendelhet, s az ügyvitel szabályainak megtartása, valamint a hiányok orvolása iránt a tapasztaltakhoz képest intézkedhetik. (ü. r. 5.)

Minden biróság tartozik az év kezdetén, az elmult évben előfordult ügyekről kimutatást készitени, s azt legfeljebb január hó végeig az igazságügyi miniszterhez két példányban felterjeszteni.

Az elnök gondoskodjék, hogy az e czélból szükségelt adatok ez év folyamában kellőleg összeggyüjtessenek. (ü. r. 6.)

Mind a törvényszék általában, mind az igtató, kiadó- és irattári hivatalok külön-külön hivatalos pecséttel láttassanak el. Ez útóbbiak köriratában az illető szakbeli hivatal megnevezendő. (ü. r. 7.)

A jelen szabályzathoz szükséges minták utólag fognak kiadatni. Az itt meghatározott könyvek és jegyzékek azon minták szerint vezettetnek s az illető szakbeli tisztviselő felügyelete alatt, a hivatalos helyiségben, beköttetnek és gondosan őriztetnek. (ü. r. 8.)

Digitized by Google

[1]) A törv. rendtartás 22. 25. és 27. szakaszaiban emlitett kivételes bíróságoknál u. m. házassági, úrbéri tagositási, arányositási és a kir. bányabíróságoknál, valamint a telekkönyvi hatóságoknál jelenleg fennálló ügyviteli szabályok ezen intézkedés vagyis rendelet által nem érintetnek.

63. §.

Igtató hivatal.

Minden hivatalos irat, mely valamely hatóságtól érkezik, vagy beadvány, melyet a bírósághoz az ügyfelek intéznek, az igtatóhivatalba adandó.

Mennyiben van e szabály alól kivételnek helye, a rendes eljárás és végrehajtás folyamában: a törv. rendtartás határozza meg. (ü. r. 9.)

Az igtatónak a törvényszékhez intézett semmiféle beadványt sem szabad visszautasitani; a lényegesb hiányok pótlására azonban figyelmeztesse a beadót. (ü. r. 12.)

Bélyegköteles beadványoknál a bélyegjegyek alkalmazására s a bélyegilleték megröviditése eseteiben követendő eljárásra nézve az e részben fönálló szabályok szolgálnak zsinórmértékül. (ü. r. 13.)

A szegénységi jog mellett bélyegtelenül vitt ügyekről külön jegyzék vezetendő, melynek első rovatában a sorszám, másodikban a jogositott fél neve, harmadikban a per tárgya és igtatói számai foglaltatnak. A negyedik rovat jegyzeteknek tartatik fön.

Az igtatóhivatalnál semmit sem lehet élőszóval bejegyeztetni, sem valamely beadványt oly megbizással venni át, hogy az csak utóbb s bizonyos feltétel bekövetkeztével jegyeztessék be az igtatókönyvbe. (ü. r. 14.)

Az igtatóhivatal délelőtt 9-től 12-ig s délután 3-tól 5 óráig, ünnep- és vasárnapokon pedig d. e. 9-től 12-ig a felek számára nyitva áll. (ü. r. 15.)

Digitized by Google

A hivatalos helyiségen kivül és a zárórán tul semminemü beadványt nem szabad elfogadni. A zárórán túl posta utján érkezett ügydarabok a következő kelet alatt vezetendők be az igtatókönyvbe. (ü. r. 16.)

Az igtatókönyv a következő rovatok szerint vezettetik:

a) első rovatba jő, az érkezés időrendjének pontos megtartása mellett, a beadvány száma, alá kisebb jegyekkel a netáni előszám, s végül az előadó neve;

b) második rovatba a beadvány példányainak száma, s a netáni mellékletek;

c) harmadik rovatba a félnek, a ki az iratott benyujtotta, ugyszintén az ellenfélnek, hol ilyen előfordul, ha pedig az irat valamely hatóságtól érkezett, annak is megnevezése; végre a beadvány tárgyának rövid kivonata,

d) negyedik rovatba az elintézés napja. (ü. r. 17.)

A beadás napja középre jő, s a közvetlen következő keletig minden beadványra kihat.

Ha valamely napon semmi beadvány nem érkezett: ez az iktatókönyvben világosan megjegyzendő. (ü. r. 18.)

Minden beadványra, s ha ez több példányból áll, mindenik példányra fölül az iktatói szám; továbbá a beadás napja és éve számjegyekkel, a hónap pedig betükkel pontosan feljegyeztessék. Ha ugyan azon ingatlanra vonatkozó betáblázási kérvények, vagy más hasontartalmu iratok az iktatónak egyideüleg adatnak át: ezen körülmény mind a beadványon, mind az iktatókönyv első rovatában megjegyzendő. A számok minden évben január 1-től deczember utolsó napjáig szakadatlan rendben folynak, s a mellett minden tört szám, és a számok kihagyása vagy ismétlése, végre

Digitized by Google

a könyvben minden törlés vagy vakarás gondosan kerülendők. (ü. r. 19.)

Az iktató a mellékleteket nézze át; az iktatói számmal és a beadás évszámával jelölje meg, s azok mennyiségét, ha épen nem, vagy nem helyesen volna kitéve, a beadványon az iktatói szám alá jegyezze fel. Ha a beadványban felhivott mellékletek valamelyike hiányzik: ezt mind az iktatókönyv illető rovatában, mind a beadványon azon iktatói szám alatt ki kell tüntetni. (ü. r. 20.)

Az iktatónak nem szabad a hivatali helyet elhagyni, mig a hivatalos órákban érkezett beadványokat az iktatókönyv harmadik rovatába be nem vezette, s az első rovatban legalább az iktatói számot fel nem jegyezte.

Egyébiránt a feleknek jogukban áll kivánni, hogy a beigtatás jelenlétükben történjék, vagy hogy a beadásról, az e czélra hozott felzeten elismervény adassék. (ü. r. 21.)

Az elnökhöz intézett és zárt vagy lepecsételt beadvány felbontatlanul adatik át az elnöknek.

Felnyitás és kihirdetés végett benyujtott végrendelet hasonlóul az elnöknek adatik át, s csak kihirdetés után lesz az iktatóhivatalba adandó, beiktatás végett.

Megőrzés végett leteendő végrendeletet csak folyamodvány mellett fogadhat el és jegyezhet be az iktató. (ü. r. 22.)

Az előbb elsorolt eseteken kivül semmi oly beadványt se fogadjon el közvetlenül az elnök, a melynek elintézése a biróságot illeti.

Az elnökileg elintézendő tárgyakról külön iktatókönyv vezetendő. (ü. r. 23.)

Digitized by Google

Bepecsételt csomagokat az iktató a pecsét megsértése nélkül bontson fel, és ha a beadvány boritékban fekszik: az iktatói számot a borítékra is jegyezze fel. (ü. r. 24.)

A boritékok hat hónapig tartatnak meg az iktatóhivatalban. (ü. r. 25.)

Az igtató a hivatalos órák elteltével, illetőleg az azalatt beérkezett beadványok bevezetése után az igtatókönyvet berekeszti, s a beadványokkal együtt az elnöknek bemutatja.

Az elnök az igtatókönyv iveit s a beadványokat átnézi; az ujonnan inditott ügyeknek előadót rendel; az igtató-könyvet az utolsó számnál s az iveken különkülön aláirja, és az iratokkal együtt az igtatónak visszaadja; ha pedig valamely beadványt magánál megtart, ezt az illető számmal megjegyzi. (ü. r. 26.)

Az igtató köteles az ügydarabokat a netaláni előiratokkal az irattárban felszereltetni és az illető előadónak lehetőleg a beérkezés napján, a sürgőseket pedig tüstént átszolgáltatni, nem különben minden előadó számára különjegyzéket vezetni, melybe az ügydarabok sorszerint beigtatandók. (ü. r. 27.)

Az igtatókönyvből betürendes mutatókönyv készittetik, melynek első rovatába jönnek a vezérszavak, t. i. a felek, vagy ilyen nem létében az illető hatóságok nevei betürendben; második rovatába az ugyanazon ügyre vonatkozó s az év folytában érkezett beadványok igtatói számai, a beadvány rövid megnevezésével; harmadik rovatában pedig az előadó neve (ü. r. 28)

Ha ugyanazon vezérszóra különböző ügyek vonatkoznak: az előbbi előadottak szerint mindenik ügynek külön rovat nyittatik. (ü. r. 29.)

Ha ugyanazon ügyben több fél van érdekelve: a beadvány mindenik fél neve alatt kiteendő. A vonat-

Digitized by Google

kozó számokat mindazonáltal csak az egyik fél nevénél közölni, a többieknél pedig arra mint vezérszóra hivatkozni elegendő.

Ha az igtatói számok a mutatókönyv második rovatát betöltik: a következők számára uj rovat nyittatik ugyanazon vezérszó alatt, mi az előbbinél figyelmeztetésül megjegyzendő.

E szabály áll akkor is, ha ugyanazon ügyben a vezérszó változott. (ü. r. 30. 31.)

Az igtatónak kötelessége a beadványok érkezéséről, igtatói s előszámairól, és az elintézés napjáról értesitést, s a mennyiben a félnek további joglépések igazolása végett szükséges irásbeli bizonyitványt adni. (ü. r. 32.)

[1]) Ha a beadványhoz pénz vagy más letéti tárgy van mellékelve, a hivatalos pénzkezelés iránt hozott ügyviteli szabályokban (68. §.) kifejtett eljárásnak van helye. (ü. r. 24.)

64. §.

A határozatok előkészitése.

Az ügydarabokat az elnök osztja ki feldogozás és előadás végett a birák között. E végből az iktatókönyv ivei a berekesztéskor, az ügydarabokkal együtt az elnöknek bemutatandók. (ü. r. 54.)

Az ügydarabok kiosztásánál az elnök arra ügyel: hogy az előadók egyenlően legyenek elfoglalva, s hogy ugyazon ügygyel összefüggésben levő minden beadvány ugyanazon előadónak osztassék. Valamely ügy bevégezte előtt nem szabad az előadó személyében törvényes vagy más alapos ok nélkül változtatást tenni. (ü. r. 55.)

Minden előadó tartozik az ügydarabok átvételéről és előadásáról előadói könyvet vezetni, mely az iktatóhivatalban vezetett hasonló jegyzékkel az ügydarabok

Digitized by Google

kézhezvétele alkalmával összehasonlitandó, s az utóbbi az átvétel elismeréseül az előadó által aláirandó. ü. r. 56.)

Az elnöknek jogában áll az előadói könyveket bármikor megtekinteni; a hátralékban lévő ügydarabok előadását sürgetni, vagy az előadást gátló körülményekről felvilágositást kivánni. (ü. r. 57.)

A sürgős ügydarabok mindenekelőtt, az egymással összefüggésben lévők együtt, a többiek pedig az iktatói számok sora szerint dolgoztatnak fel és adatnak elő.

E rendszabály pontos megtartásáért az előadó és az elnök egyiránt felelősek. (ü. r. 58.)

Soron kivül adandók elő:

a) a felebbviteli beadványok;

b) a letéti beadványok, a zárlati, biztositási és végrehajtási kérvények; továbbá a csőd és gyámhatósági ügyek, különösen pedig azok, melyeknél a késedelem a fenforgó érdekek biztonságát veszélyeztetné;

c) azon kérdések, a melyeknek eldöntésétől más ügy megindítása, vagy valamely folyamatban levőnek további ellátása függ;

d) mindaz, a melyben a törvény gyors intézkedés, vagy soron kivüli előadást rendel. (ü. r. 59.)

Az itélet alá bocsátott perekről, valamint más bonyolódottabb, vagy nagyobb terjedelmű ügyekről az előadó kivonatot készitsen, s abban a lényeges ténykörülményeket, jogalapokat és bizonyitékokat emlitse meg; az előterjesztett okiratok, vagy a tanuvallomások és szakértői nyilatkozatok eldöntő helyeit emelje ki; s ez által a szavazókat oly helyzetbe tegye, hogy az ügy állását alaposan ismerhessék és megitélhessék:

Az elnök a kivonatot előadás előtt is megtekintheti. (ü. r. 60.)

Digitized by Google

Az előadó minden egyes darabról előterjesztményi ivet készit, melynek bal hasábján az iktatói szám, s az ügyállás röviden, jobb hasábján pedig a vélemény, s a kiadmányi terv foglal helyet.

A kiadmányi terv az elsorolt esetben közvetlenül a kivonat után, s hasonlóan a jobb hasábra irandó.

Ha a kivonat, illetőleg a fogalmazvány több ivre terjed: az ivek zsinórral átfüzetnek, s a zsinór két vége az előadó, vagy a törvényszék pecsétjével megerősittetik; az ivek pedig külön-külön folyó számmal, továbbá az iktatói és évszámmal láttatnak el. (ü. r. 61.)

A határozat világos és szabatos legyen. Itélethozatalnál az indokolás az itélet szövegétől elkülönözötten terjesztessék elő. (ü. r. 62.)

A kiadmányi terv akkép szerkesztessék, hogy a kiadó azt szó szerint leirathassa. Egyszersmind belöl az iv első lapján, vagy a küllapon megjegyeztetik: vajjon hány kiadmány lesz és kinek részére eszközlendő, s vajjon a határozat külön, vagy magára a beadványra lesz-e irandó. (ü. r. 63.)

65. §.

Tanácsülés.

Ügydarabok, a melyek az elintézés czéljából szükséges kiegészitéseket, vagy csak más hatóságoknak adandó felvilágositásokat, kézbesitések teljesitését, avagy más alárendelt cselekményeket tárgyaznak: nem esnek tanácskozás alá, hanem az előadó által a kiadmányi tervvel együtt legfeljebb egyik ülésnaptól a másikig az elnöknek jegyzék mellett átadatnak. Az elnök e jegyzéknek egy másolatát az iktatóhoz, magát

Digitized by Google

a jegyzéket pedig az iratokkal együtt a kiadóhoz küldi. (ü. r. 64)

Minden más tárgy tanácsülésben adatik elő.

Az elnöknek intézkednie kell, hogy tanács-ülést, ha a szükség kivánja, mindennap tarthasson, s a sürgős ügydarabok még a beadás napján előadathassanak. (ü. r. 65.)

Az elnök jelöli ki a tanács tagjait, az előadót, a szavazó birákat, s a tanácsjegyzőt; az elnök nyitja meg és zárja be az ülést; annak méltósága felett őrködik; a csendet és rendet fentartja; s az egész tanácskozmány menetének szabályszerűségéről gondoskodik.

Ha a birák létszáma megengedi: az elnök több tanácsot alakithat, s azokban az elnököt, ugyanezen hatáskörrel a sor szerint hozzá legközelebb álló bírósági tag helyettesíti (ü. r. 66.)

Felsőbb rendeletek és utasitások, valamint a felebbviteli biróságok által tett s jövőre nézve utasitásul szolgáló észrevételek teljes tanácsülésben adatnak elő. Ha nem jelenthetnének meg a birák mindnyájan: az elnök intézkedik, hogy az előadott rendeletek és utasitások valamennyi tanácstagnak tudomására jussanak. (ü. r. 67.)

A perek a kivonat felolvasása, más ügyek pedig szóbeli előterjesztés által adatnak elő. Az előadónak szabadságában áll, az elnök beleegyezése mellett, perekben is szóbeli előterjesztéssel élni, mi által azonban nincs fölmentve az irásbeli kivonat készitésének kötelezettségétől. A mellékleteket, tanuvallomási és szemlei jegyzőkönyveket a tanácsjegyző is olvashatja.

Mind az elnöknek, mind a szavazóknak van joguk bármely irat megtekintését, vagy felolvasását ki-

Digitized by Google

vánni s az ügy állása és részleteire nézve az előadóhoz kérdéseket intézni. (ü. r. 69.)

(A perek nyilvános előadásáról lásd 30. §.)

Előadás után a bíróság tanácskozás és határozathozatal végett a mellékterembe vonul, vagy ilyen helyiség nem létében az üléstermet kiüriti. (ü. r. 76.)

Tanácskozás alkalmával az elnök az eldöntendő kérdést megvitatás alá bocsátja.

A szavazást az előadó nyitja meg s véleményét, mely egyszersmind a kiadvány tervét képezi, irásban felolvassa.

Az elnök nem szakithatja félben az előadót vagy szavazót, véleményeik előadásában s nem korlátolhatja a véleményezés szabadságát; saját véleményét pedig csak a szavazás végeztével nyilvánithatja. (ü. r. 77.)

A tanácskozás befejezte után más meggyőződésre jött szavazónak jogában áll előbbi véleményétől eltérőleg szavazni, mig az elnök a határozatot véglegesen ki nem jelentette.

A határozat kimondása után az ügy többé ujabban fel nem vétethetik. (ü. r. 78.)

Az elnök a határozatot azon vélemény szerint mondja ki, melylyel minden szavazó vagy azok többsége teljesen egy értelemben van.

Ha a többség szavazata hozzáadást, kihagyást, vagy módositást kiván: ezek a kiadmányi tervben azonnal teljesittetnek. Nyelv- és tollhibákat, melyek által a határozat lényege nem érintetik, az elnök is kiigazithat. (ü. r. 79.)

Ha a szavazatok két vélemény közt egyenlően vannak megoszolva: az elnöknek joga van egyik vagy másik véleményhez adni szavazatát s ez által egyik vagy másik részre dönteni el a kérdést. (ü. r. 80.)

Digitized by Google

Ha az elnök a különböző szavazatok egyikéhez sem járulhatna: a tanácskozás egyes részletes kérdések szerint különittetik el s minden egyes részletes kérdés iránt külön szavazásnak van helye. Magában értetik, hogy a részkérdéseknek ebbeli elkülönitése esetében azok természeti rendjök szerint, — például az előkérdés előbb, mint az ügy érdeme, az alaki kérdés előbb, mint a határozat lényege, a követelés jogérvényessége előbb, mint annak összege sat. bocsáttatnak szavazás alá. Valamely pont iránt meghozott határozat a többiek fölötti tanácskozásnak alapjául tekintendő, s szavazataikat ezen alapra tartoznak fektetni azon szavazók is, a kik a határozathoz nem járultak. A kérdés azonban ugyanazon tanács által okvetlenül eldöntendő. (ü. r. 81.)

Midőn a határozat az előadó indítványától lényegesen eltér: a tanácsjegyző bizatik meg a kiadmány szerkesztésével, — a mennyiben erre az előadó maga nem vállalkoznék. (ü. r. 82.)

A kisebbségben maradt szavazó maga szerkesztheti indokolt külön-véleményét, s ez a tanácsjegyzőkönyvbe minden esetben felvétetik. (ü. r. 83.)

Az előadó vagy a fentebb elsorolt esetben (82.) a tanács jegyző, a kiadványi tervet aláirni tartoznak.

Az ülés napja mind a határozat, mind az előadói könyv illető rovatában, a tanácsjegyző által feljegyzendő. (ü. r. 85.)

Az itélet tartalma, s az indokolás főbb pontjai az elnök által szóval és nyilvánosan kihirdetendők, s ha ez ugyanazon ülésben nem lehetséges, a kihirdetés napja a törv. rendt. 102. szerint 30. §. közzéteendő. (ü. r. 86.)

A határozat, mely az előadó tervétől eltérőleg szerkesztetett, a következő ülésen hitelesittetik, de

Digitized by Google

zárt ülésben és ugyanazon tagok, mindenesetre azonban azoknak többsége előtt, a kik a határozat hozatalában részt vettek. (ü. r. 87.)

A hozott, illetőleg hitelesitett határozatok az elnök által ezen szóval „kiadandó“ s aláirásával ellátatván, a tanácsjegyzőnek adatnak át. (ü. r. 88.)

Minden tanácsülésről jegyzőkönyv vezettetik, melynek bevezetésében az ülés napja, továbbá a jelenlevők, — t. i. az elnök, a birák és a tanácsjegyző nevei foglaltatnak.

A bal hasábra jő az előterjesztett ügydarabok iktatói száma s rövid kivonata, az előadás sorrendje szerint. A szavazás folyama s a határozat érdeme rövid kivonatban a jobb hasábra iratik. Ha az utóbbi egyhangúlag hozatott, elégséges ezen körülmény megemlitése; midőn azonban a vélemények akár az érdemre, akár az indokolásra nézve eltérők: az ellenvélemény is beirandó, indokaival együtt, egész terjedelmében, annak megjegyzésével, hogy a határozat és ellenvélemény a szavazatok mily alakulásával keletkezett. A tanácsjegyzőkönyvhöz semmit sem szabad mellékelni. (ü. r. 89.)

A tanácsjegyzőkönyvet az elnök és a jegyző irják alá. A jegyzőkönyv ívei időrend szerint összerakatván, a terjedelemhez képest egész-, fél- vagy negyedévenként beköttetnek. (ü. r. 90.)

A tanácsjegyző minden ülésről átadási jegyzéket készit két egyenlő példányban, egyiket az iktató, másikat a kiadóhivatal számára, s ezen uttóbihoz, az érintett jegyzék mellett, az elintézett ügydarabok haladék nélkül áttétetnek. (ü. r. 91.)

Digitized by Google

66. §.

Kiadó hivatal.

A kiadó minden átvett ügydarabra az átvétel napját azonnal feljegyezi, s az ügydarabokat a kiadókönyvbe iktatja. — A kiadókönyv következő rovatokkal vezettetik:

a) az első rovatba jő a sorszám, mely egyszersmind az ügyiratok iktatói számát képezi, az év kezdetétől végeig;

b) másodikba az átvétel napja;

c) harmadikba a kiadás napja;

d) negyedikbe azon nap, a melyen az iratok az irattárba szolgáltattak. (ü. r. 92.)

Ha a tanácsjegyző által az elintézett ügyekről készitett jegyzékben foglalt minden szám az illető ülés után 8 nap alatt nem érkeznék a kiadóhivatalba: a kiadó azt az elnöknek jelenteni köteles. (ü. r. 93.)

Mihelyt az ügydarabok a kiadóhönyv első és második rovatába beiktatvák, leirás végett az irnokok közt kiosztatnak.

A kiosztás jegyzék mellett történik, melybe a kiadó az átadás napját, az ügydarabok iktatói számait s a visszaadás időpontját beirja, s az átvétel elismerésül az illető irnok által aláiratja.

Hasonló jegyzéket visz minden irnok az átvett ügydarabokról s azt a visszaszolgáltatás alkalmával a kiadó irja alá. (ü. r. 94.)

Kiadványok, a melyek az elnök vagy előadó által a küllapon sürgőseknek vannak megjelölve, vagy a melyekben határidő van kitüzve: mindenekelőtt, a többiek pedig az átvétel sorrendje szerint vétetnek leirás alá. (ü. r. 95.)

Digitized by Google

Leirás után a kiadmány az eredeti fogalmazvánnyal összeegyeztetendő, s ennek tanuságaul mind a leiró, mind az összeegyeztető neve a fogalmazványon kiteendő. (ü. r. 96.)

A kész kiadványok az összes iratokkal együtt naponkint a hivatalos órák végeztével, a sürgősek pedig azonnal visszaadatnak a kiadónak, a ki azok aláiratásáról gondoskodik. (ü. r. 97.)

Felsőbb hatóságokhoz intézett jelentéseket az elnök és előadó, más hatóságokhoz küldendő levelezéseket, itéleti és egyezségi kiadványokat, rendelvényeket, letétkiadási, biztositási és végrehajtási végzéseket hivatalos bizonyitványokat, s a törvényszék által kibocsátandó hirdetményeket ez elnök és a tanácsjegyző, minden más kiadmányt egyedül a tanácsjegyző ir alá. (ü. r. 98.)

A hol az elnök aláirása előfordul, kivéve a hivatalos jelentéseket és levelezéseket: birói pecsét alkalmazandó. Ugyanez áll az idéző végzésekre nézve is. (ü. r. 99.)

Ha valamely beadvány nem elegendő számu példányokban nyujtatott be: a kiadó a feleket e hiány pótlására a kiadó hivatalban kifüggesztendő jegyzék által utasitja, melynek ha a felek három nap alatt eleget nem tesznek: a hiányt a felek költségére a kiadó pótolja. (ü. r. 100.)

A kézbesitési ivek folyó számokkal láttatnak el, s az illető kiadmányokkal együtt a kézbesitőnek adatnak át.

A megtelt ivek a kézbesitő neve aláirásával és minőségének kitételével ellátva, a kiadónak visszaadatnak, év végével pegig számrendben bekötve az irattárba tétetnek át. (ü. r. 102.)

Digitized by Google

Ha más hatóság utján történik a kézbesités, külön megkeresés nem szükséges, hanem rendszerint csak kézbesitési vevény mellékeltetik a kézbesitendő irathoz.

Azon bíróságnál, mely kézbesités eszközlése végett ily módon megkerestetik: a kézbesitendő irat s a kézbesitési vevény, beiktatás után közvetlenül a kiadónak adatik át, — az átadás és annak napja az iktatókönyv utolsó rovatában megjegyeztetvén. (ü. r. 103.)

Az előbbi esetben, ha az illető fél a megkeresett hatóság székhelyén lakik: a kiadó a kézbesités iránt szokott módon intézkedik, s a vevény a megkereső hatósághoz boriték alatt visszaküldi. Ha pedig nem lakik helyben a fél: ennek lakhelyéhez képest az illető szolgabiróhoz, vagy ezzel egyenlő hatáskörrel felruházott községi biróhoz, vagy a törvényszékhez küldi át a kiadó az iratot. A vevény visszaküldése a kiadóhoz s a kiadótól a megkereső bírósághoz közvetlenül s átirat nélkül történik, a késedelmező pedig bármelyik fél kérelmére az elnök által sürgetendő. (ü. r. 104.)

A kiadó a más hatóság részére eszközlött kézbesitésekről külön jegyzéket vezet a birói határozatok kézbesitéséről szóló 58. §. 2. jegyzetében foglalt rovatok szerint, azon módositással, hogy a negyedik rovatba a kézbesitési vevény visszaküldésének, illetőleg más kézbesitési közeghez lett átküldésének napja iratik. (ü. r. 105.)

A kiadó felelős a kézbesitések pontos és haladéktalan eszközléseért. Ehhez képest a kézbesitési iveket naponkint megtekinti, a kézbesitőkre felügyel és a hiányok orvoslásáról intézkedik; jelesül, ha oly akadályok merülnének fel, melyek miatt a kézbesités a

Digitized by Google

kellő időben nem eszközöltethetett: erről a törvényszéknek jelentést tesz. (ü. r. 106.)

Ha a kiadmány posta utján küldetik, a küldeménynek (levél vagy csomag) birói pecséttel lezárva, s az illető czimzettel ellátva kell lennie. Ezenkivül a hatóságnak, melytől a küldemény származik, megnevezése, valamint a kiadmány iktatói száma és sulya a boritékon szintén kiteendő. (ü. r. 107.)

Minden hivatalos küldemény iktatói szám szerint s napról napra a postakönyvbe vezettetik. — A postakönyv következő rovatokból áll:

a) első rovatba jő a küldemény iktatói száma és sulya;

b) másodikba az elküldés ideje;

c) harmadikba a hatóságnak vagy a félnek a melyhez az elküldés történt, megnevezése;

d) negyedikbe az átvétel bizonyitása, a postatiszt aláirása mellett.

A postakönyv lapjai folyó számokkal láttatnak el. (ü. r. 108.)

Ha a kiadmányhoz pénz vagy egyéb értéknemüek csatolandók: a feladást a fennálló postaszabályok szerint a kiadó saját felelőssége alatt eszközli, s az ily kiadmányokról külön postakönyvet vezet az előbbi rovatok szerint s azon módositással, hogy a negyedik rovatban a küldött pénz összege vagy értéktárgy körülirása, az utolsó rovatban pedig az átvétel elismerése (108. §. d.) foglaltatik. (ü. r. 109.)

Mihelyt a kiadó a kiadmányokat a kézbesitési ivekbe, illetőleg a postakönyvbe beigtatta: az előbbiek iv- s az utóbbiak lapszámait, a kiadás napjával együtt, az eredeti fogalmazványra följegyzi. (ü. r. 110.)

A kiadó köteles arra felügyelni, hogy a hirdetmények a bíróságnál nyilt helyen kifüggesztessenek,

Digitized by Google

s a hirdetményi határidő elteltével ismét levétessenek; magára a hirdetményre pedig a kifüggesztés és levétel napja feljegyeztessék.

A hirdetményeknek lapok utján való közzététele iránt a birói kiküldött, vagy a bíróság a kiadó által intézkedik. (ü. r. 111.)

Azon irományok, a melyek sem más hatósághoz át nem küldettek, sem a feleknek nem kézbesittettek, sem külön utasitás folytán az előadónak, vagy a pertároknak vissza nem szolgáltatandók: jegyzék mellett az irattárba adatnak. (ü. r. 112.)

67. §.

Irattár.

Az iratok rendben tartására és megőrzésére az irattár szolgál, melynek számára a bíróság elnöke elkülönzött s biztos helyiségről gondoskodik. (ü. r. 113.)

Az irattár római számokkal jelölt következő osztályok szerint rendeztetik:

I. Hivatalos tárgyak, t. i. felsőbb rendeletek, a hivatalt vagy eljárást szabályozó leiratok és szolgálati ügyek.

II. Polgári peres ügyek.

III. Nem peres hitbizományi, gyámhatósági s más perenkivüli eljáráshoz tartozó ügyek.

IV. Csődügyek.

V. Bünügyek.

VI. Vegyes tárgyak.

A telekkönyvi ügyek külön irattárban kezeltetnek. (ü. r, 114.)

A törvényszéki irattár további osztályokat nyer, további római számok alatt:

Digitized by Google

a) a sommás ügyek számára azon törvényszéknél, a melynek elnöke a sommás ügyekben biráskodik, vagy a melyhez ily ügyek a 254. §. értelmében az egyes biráktól áttétetnek;

b) a bányaügyek, és

c) a váltó- s kereskedelmi ügyek számára azon törvényszékeknél, melyeknek illetősége ez ügyekre is kiterjed. (ü. r. 115.)

Az irattárnok az elteendő irományokat az előbbi §§-okban kijelölt osztályokhoz képest gondosan elkülönzi, s azokat, a melyek név- s tárgy szerinti összefüggésben állanak, összerakja, mi által az iratcsomók alakulnak. (416.)

Minden ujonnan érkezett ügydarabnak külön iratcsomó nyittatik; azok pedig, melyek az előbb érintett összefüggésnél fogva az irattárban levő előiratokra vonatkoznak, az érkezés évszámára való tekintet nélkül, de időrend szerint ezen előiratokhoz tétetnek. (ü. r. 117.)

Azon törvényszékeknél, melyek iratáraiban eddigelé az iratok az iktatókönyvi számok sorrendje szerint tétettek el, a felszerelésre szükségelt előiratok szintén az ujonnan érkezett ügydarab mellett tartandók meg, és a régi irattár helyén, a hol hézag támadt, csupán közbetett lapokkal jeleztetik, hogy a hiányszó előiratok, mely iratcsomóhoz csatoltattak. (ü. r. 118.)

Ha ugyanazon fél neve alatt több olyan osztályban fordulnak elő ügyek, melyek számára külön irattári osztály alakitandó: ez esetben az iratok nem a név azonosságánál fogva egy csomóba, hanem az irattári osztályok szerint megannyi különcsomóba jönnek. (ü. r. 119.)

Digitized by Google

Az iratcsomók könnyen kezelhető nyalábokban kemény táblák közé rakatnak. A nyaláb első táblája az irattári osztály számával az évszámmal s a benfoglalt iratcsomók első és utolsó irattári számával (121. §.) jelöltetik meg. (ü. r. 120.)

Minden ügydarab, a mint az irattárba érkezett, azon osztálynak és iratcsomónak, a melyhez tartozik, számaival megjegyzendő, s ezen megjelöléssel iktatói szám szerint az irattári sorkönyvbe iktatandó.

A sorkönyv első rovatát az iktatói számok az év első napjától az utolsóig, folyó számrendben, második rovatát pedig, minden beérkezett számnál az irattári osztály és iratcsomó számai töltik be. (ü. r. 121.)

Azon szám, mely alatt kézbesítés foglaltatik: a sorkönyvben megjegyzendő, s e végből a kézbesitési jegyzék (105. §.) a kiadótól minden hónap végével bekérendő. (ü. r. 122.)

Minden irattári osztály számára külön mutatókönyvek vezettetnek, lehetőleg több évre ugyanazon egy kötetben.

A mutatókönyv első rovatába a vezérszavak (28. §.) betürendben, — második rovatába azon iratcsomó számai jönnek, a melyben az ügyirat létezik. (ü. r. 123.)

Oly törvényszékeknél, melyek ügyterjedelme csekélyebb, az elnök megengedheti, hogy az összes ügyekről, az I. főosztály s a sommás ügyek kivételével, csak egy mutató vezettessék; sőt ott, hol az iktató és irattárnok teendői egy személyben vannak egyesitve, a 28. §-ban érintett mutató az irattár számára is használtathatik; de ezen esetben az iktatókönyvben egy ötödik rovat nyitandó, melybe minden ügydarab irattári jelét az elintézés után be kell vezetni. (ü. r. 124.)

Digitized by Google

Végrendeletek s más fontos eredeti okiratok, melyek folyamodás mellett valamely bíróságnál letéteményeztettek, a letétel évszámával és folyó számmal megjelölve bezárt szekrényben őriztetnek. Ezen okiratokról a 123. §. szerint külön mutatókönyv vezettetik. (ü. r. 125.)

Az irattárnok saját neve és hivatalos pecsét alatt a felek szóbeli kérelmére bizonyitványt adhat arról, hogy valamely ügyirat az irattárban őriztetik, vagy nem érkezett az irattárba, avagy onnan kivétetett. Ily bizonyitványban az irattárnok az ügyirat tartalmát nem közölheti. (ü. r. 126.)

Magán feleknek az iratok megtekintésére és lemásolására, ha az bíróilag elrendelve nincs — csak a törvényszék elnöke adhat engedélyt. (ü. r. 127.)

Az iratokat a bíróság tagjai, hivatalos használat végett s vét bizonyitvány mellett bármikor kivehetik. A vétbizonyitvány azon helyre leendő, a honnan az irat kivétetett. (ü. r. 128.)

Felsőbb bíróságok rendeletei, más hatóságoktól érkezett megkeresések és levelek, hivatalos jegyzőkönyvek, levett hirdetmények, jegyzékek és hivatalkönyvek, kivonatok, kiadmányi tervek és jelentések, eredetiben a feleknek soha ki nem adathatnak.

A pertárilag kezelt ügyiratok mindaddig megtartandók a bíróságnál, mig csak további joglépésnek van helye. A per teljes bevégzése után bármelyik fél kérheti az általa beadott irományok visszaadását. Ily kérelem folytán a bíróság tárgyalást rendel, arra az érdekelteket megidézi s mindenik félnek az őt illető iratokat elismervény mellett visszaadja. A tárgyalásról felvett jegyzőkönyv a percsomóhoz csatolandó. (ü. r. 129.)

Digitized by Google

Birói meghagyásokról és megkeresésekről, melyek folytán a bírósághoz jelentés vagy tudositás teendő és a melynek foganatositását a bíróság hivatalból köteles nyilvántartani: az irattárban sürgetési napló vezetendő a következő rovatokkal:

a) első rovatba jő a meghagyás, illetőleg megkeresés iktatói száma s az előadó neve;

b) másodikba a megkizottnak, illetőleg megkeresett hatóságnak megnevezése, továbbá a határozat kiadási napja és rövid tartalma;

c) harmadikba a foganatositásra kiszabott határidő;

d) negyedikbe a jelentés vagy tudósitás, s ennek elmulasztása esetében a sürgetés időpontja. (ü. r. 130)

Az előadó tartozik az illető ügyiratok külzetére feljegyezni azon figyelmeztetést, hogy a határozat a sürgetési naplóba igtatott meghagyás bármi tekintetben változást szenved. (ü. r. 131.)

A foganatositásra kiszabott határidő lejárta után tartozik a sürgetési napló vezetője a meghagyás teljesitéséről vagy a teljesités elmulasztásáról tudomást szerezni s útobbi esetben az elnökhöz emlékeztető jelentést tenni. (ü. r. 132.)

68. §.

Hivatalos pénzkezelés.

Hivatalos pénzek, mint a díj, a birság, a letét, továbbá értéktárgynak, a melyek birói kezelés alá adandók: csak folyamodvány, illetőleg jelentés mellett adathatnak be és vétethetnek át a bíróságnál. (ü. r. 133.)

Az iktató az imént érintett semminemü beadványt nem fogadhat el közvetlenül, hanem tartozik mind a

Digitized by Google

letevő feleket és tisztviselőket, mind a levélhordót, ha a letét tárgya postán érkezett, az elnökhöz utasitani.

A beadás ezen módjára a felek az iktatóhivatal ajtajára kifüggesztett hirdetmény által figyelmeztetendők, s abban egyszersmind azon órák is megjelölendők, melyekben letétek beadathatnak. (ü. r. 134.)

Az elnöki hivatalban letéti napló vezettetik a következő rovatokkal:

a) első rovatba jő a folyó szám, az év kezdetétől végeig;

b) másodikba a letétel napja és iktatói száma;

c) harmadikba a letevő neve s az ügy rövid tartalma.

d) negyedikbe a letét misége, körülirása és összege;

e) ötödikbe az átadás ideje és bizonyitása, a letéthivatal aláirása mellett. (ü. r. 135.)

Az elnök a letéti napló 1., 3. és 4. rovatait betöltetvén, a letét őrt, letéti könyvével együtt, a letét átvétele végett magához rendeli, vagy pedig a letevőt szolga kiséretében, ki a letéti naplót, s a beadványt magával viszi a letéthivatalba utasitja.

A letét-őr az átvételnél a letéti napló 5-dik rovatát betölti; a letét folyó számát a beadványra is feljegyzi; az elnöknek mind a beadványt, mind a letéti naplót visszaszolgáltatja; az elnök pedig mindkettőt azonnal az iktatóhivatalba küldi.

Az iktató a beadvány beiktatásánál a 19. s köv. §§. szerint jár el; a letéti naplót pedig a második rovat betöltése után az elnökséghez visszaküldi.

A letevőnek, ha kivánja, az elnök, vagy a letétőr elismervényt ad a letételről. (ü. r. 136.)

A dijak vagy előlegkép tétetnek le valamely kiküldetés eszközlése czéljából, vagy utólag, a biróság

Digitized by Google

meghagyása folytán. A kiküldött mindkét esetben elnöki utalványt nyer a pénzfelvételére. (ü. r. 137.)

A kiszabott pénzbirság a sürgetési napló nyilvántartása alá tartozik, s ehhez képest az elmarasztaló határozat az iratárnokkal is közlendő.

Ha az illető fél a birságot kellő időben lefizeti: a 136. §-ban szabályozott eljárásnak, — a lefizetés elmulasztása esetében pedig a 131. §. szerint hivatalos jelentésnek van helye. (ü. r. 138.)

Azon befolyt birságokról, a melyeknek hováforditásáról a törvény nem rendelkezik, a bíróság kimutatást készit, s azt félévenként az igazságügyminiszterhez felterjeszti. (ü. r. 139.)

Egy tisztviselő sem tarthat magánál huszonnégy órán tul pénzt vagy letéteményül átvett értéktárgyakat, hanem köteles azokat azonnal letétbe helyezni.

Ha a tárgyak végrehajtás utján foglaltattak le: mind a letétel, mind a kivétel közvetlenül történik a birói kiküldött s a letéthivatal közt. (ü. r. 140.)

A letét elfogadására és megőrzésére tűz- és betörés ellen biztos, külön helyiség szolgál. A polgári eljárás folytán beadott letétek egyebektől elkülönitve kezeltetnek. (ü. r. 141.)

A letéthivatal külön letétkönyvet vezet azon letétekről, a melyek az elnök utján adátnak be; külön letétkönyvet ismét azokról, a melyeket a végrehajtók tesznek le ideiglenes őrizet végett. (ü. r. 142.)

A letétkönyv a 142. §. első részében említett letétekről — „birói letétkönyv“ czim alatt, — a következő rovatokból áll:

a) első rovatba jő a folyó szám, az év kezdetétől végéig;

b) másodikba az iktatói szám, mely alatt a letétel történt, s mely akkor töltendő be, midőn a le-

Digitized by Google

tétnek a bíróság részéről történt átfogadásáról a letéthivatal felzetileg értesittetett;

c) harmadikba a letéti napló száma;

d) negyedikbe a letét misége, körülirása és összege.

e) ötödikbe a letét kiadásának ideje s az átvevő aláirása. (ü. r. 143.)

A letétkönyv a 14. §-a második részének emlitett letétekről „végrehajtói letétkönyv“ czim alatt, a következő rovatokból áll:

a) első rovatba jő a folyó szám az év kezdetétől végeig;

b) másodikba a felek nevei s a kiküldetés iktatói száma;

c) harmadikba a végrehajtási letét körülirása;

d) negyedikbe a letétel ideje s a letévő aláirása;

e) ötödikbe a letét kiadásának ideje s az átvevő aláirása. (ü. r. 144.)

A bíróság a letéti beadvány elintézésekor a letét elfogadása vagy el nem fogadása iránt azonnal határozatot hoz, s erről a letéthivatalt is felzetileg értesiti.

Ha a letett pénzre nincs rögtön szükség: tartozik ezt további rendelkezésig a takarékpénztárnál, vagy a magyar földhitelintézetnél elhelyezni. [1]) Ezen rendelet azonban az arany- és ezüstpénzekre, valamint a kiküldetések czéljából letett díjakra ki nem terjed. (ü. r. 145.)

Az előbbi §-ban emlitett pénzintézeteknél minden tétel külön betétkönyv mellett, a bíróság nevére iratik. Kiutalványozás esetében ha a kiutalványozás az egész tételre kiterjed: e könyv az utalványos nevére iratik át. (ü. r. 146.)

Letétek, a melyek a 145. §. szabálya alá nem esnek, a letéthivatalnál külön csomagban tartandók,

Digitized by Google

s a csomag kivül a letétkönyv (143. 144. §§.) folyó számával s rövid tartalomjegyzékkel megjelölendő.

Ékszerek és drágaságok, melyek a kicserélés veszélyének lehetnek kitéve, a letevő, illetőleg a birói kiküldött s a letéthivatal pecsétjével lezárva őriztetnek. (ü. r. 147.)

Semmit sem szabad a letétből kiadni birói utalványozás nélkül. E szabály alól kivételt képeznek:

a) az előlegezett dijak, a melyek felvételére az elnök ad utalványt a kiküldöttnek;

b) a kiküldött által lefoglalt s letétbe adott tárgyak, a melyekre nézve a 140. §. második pontja szolgál szabályul. (ü. r. 148.)

A birói utalványnak magában kell foglalnia:

a) az iktatói s letét-számot.

b) megnevezését azon félnek vagy meghatalmazottjának, a ki a letét kivételére van jogositva;

c) a letét körülirását, még akkor is, ha az csak bizonyos részben adatnék ki:

d) azon utasitást, melyet a letét kivételénél az utalványosnak teljesiteni kell. (ü. r. 149.)

A birói utalványozásról mind a folyamodó, mind netáni ellenfele értesittetik, a letéthivatal pedig csak akkor, a midőn az utalvány jogerőre emelkedett. (ü. r. 150.)

A letét kiadása a birói utalvány felmutatása, illetőleg a kiküldetés igazolása, és az utalványos szabályszerü nyugtája mellett történik.

Ha az illető fél a letéthivatalnál ismeretlen: személye azonosságát a törv. rendtartás 549. §. szerint kell igazolnia. (ü. r. 151.)

Ha a letét posta utján lenne elküldendő: a letétőr azt a kiadónak adja át, ki az átvételt a letétkönyv illető rovatában elismerendi. Az ily letétekről a letét-

Digitized by Google

ŏr ezenfölül hetekint az elnöknek külön-jegyzéket tartozik bemutatni.

Minden letétnek külön iratcsomó nyittatik a letét folyó száma alatt, s abban az előforduló ügyiratok, utalványok és nyugták külön s számrendben megtartatnak. (ü. r. 153.)

[1]) A magyar királyi igazságügyministeriumnak 1868. aug. 9-én 12118. sz. a. kiadott rendelete a birói letétek kezelésére nézve így szól:

Tekintve, hogy a birói letétek kezelésének fenálló módja sem a nemzet gazdászati országos érdekeknek, sem a letevő felek érdekinek meg nem felel, s e részben alapos panaszok merültek fel, melyek mielőbbi orvoslásra várnak: a birói letétek iránt rendelkező törvények és legfelsőbb rendeletek jelesül az 1840. évi XV. t. cz. II. r. 5. fejezetének, s a váltóbiróságok számára kiadott k. k. utasítás II. rész 3-dik fejezetének ezentul is fentartandó szabályai mellett, oly intézkedésnek is parancsoló szüksége forog fen, melynél fogva a készpénzbeli birói letétek a kellő biztonságon kivül egyszersmind gyümölcsözőleg is kezeltessenek.

Indokolja ezt ama nemzetgazdászati általános elv, mely nem engedi, holt kezekbe fektetés s meddő pihentetés által apasztatni a tőke forgalmát.

Indokolja ugyan azt a felek érdeke, kikre nézve jogtalanság rejlik abban, hogy tulajdonuk biztosságát az abból nyerendő haszon feláldozásának árán vegyék meg, sőt maga a letét biztositásának fogalma is csak ugy mondható teljesnek, ha a tőkével együtt a jogérvényes birói határozat időpontjáig nyerendő haszon is biztositva van.

Hogy az idézett törvények s rendeleteknek eme perczenkint érezhető hiánya orvosoltassék, s az emlitett köz- s magán érdekek kielégittessenek: a törvényhozás további intézkedéseig a váltótörvényszék a következő eljárás megtartására utasittatik:

1) birói letétek, a melyeknek tárgya készpénz: gyümölcsözés végett akár a helybeli, vagy ha helyben nem létezik, a legközelebbi takarékpénztárnál, akár a m. földhitelintézetnél, akár végre a kereskedelmi, vagy a kormány által engedélyezett más bankintézetnél azonnal és ugyan a letétel napján, vagy ha ez lehetséges nem volna, az azt követő napon vagy ha ezen nap ünnep volna, az ünnepet követő napon takarékpénztári könyvekre, vagy fizetési utalványokra elhelyezendők.

Határozottan tiltatik azonban, hogy a letétek a tőzsde ingadozásainak kitett hitelpapirokba fektettessenek.

Ezen szabály elmulasztása a mulasztásban vétkes biróságot a késedelmi kamatok, illetőleg a koczkáztató elhelyezés által elvesztett tőke teljes megtéritésére kötelezi.

2) Ha kamatszelvények, vagy oly értékpapirosok vannak letéve, melyekre időről-időre történnek fizetések: azokat a biró-

Digitized by Google

ság pontosan nyilvánban tartani, a lejárati időkben beváltani, s az értök bejött készpénz az előbbi pont szabálya szerint kamatozásra elhelyezni köteles.

3) Az arany s külföldi pénznemekből álló, ugy a nem készpénzből álló birói letételek az eddigi szabályok szerint kezeltetnek, s azért az 1840. évi XV. t. cz. II. részének a váltóösszegek letételéről szóló 5-ik fejezete, valamint a váltóbíróságok számára kiadott k. k. utasitás II. részének a letételek körüli eljárást szabályozó 3-dik fejezete, és ugyanaz eljárást illetőleg más birósági letételekre is kiterjesztve, továbbá is érvényben maradnak. — Kelt Pesten, aug. 9-kén 1868. Az igazságügyminiszter Horváth Boldizsár s. k.

69. §.

Birói kiküldetések.

Kiküldöttet a törvényszék rendszerint az alárendelt fogalmazó- vagy kezelőszakból választ s azt a végzésben megnevezi. Egyébiránt a törvényszék belátására bizatik, — fontosabb ügyekben szavazó birót küldeni ki, vagy több tagból álló küldöttséget bizni meg. [1]) (ü. r. 154.)

Az elnöknek ügyelni kell, hogy kiküldetések által a rendszerinti ügyvitel fennakadást ne szenvedjen, a feleknek pedig aránytalan költséggel járó terheltetésnek ne okoztassék. (ü. r. 155.)

A kiküldöttnek a végzésen s a netán általa kézbesitendő példányokon fölül az eljárásra vonatkozó összes iratok kiadatnak.

A hol a törv. rendtartás rendeli, vagy a körülmények kivánják: a törvényszék tüzetes utasitással lássa el a kiküldöttet. (ü. r. 156.)

Ha sem a végzésben a törvényszék, sem egyes esetre nézve a törv. rendtartás nem tüzött határnapot a hivatalos cselekmény teljesitésére: a kiküldetéssel egyidejüleg zárhatáridő szabassék, mely alatt a kiküldött a megbizatásban eljárni s eljárásáról jelentést tenni köteles.

Digitized by Google

Birói cselekmények az ezen szabályzat 159. 169. §§-ban meghatározott eseteken kivül a törvényszék a törvényszék helyiségében teljesittetnek. (ü. r. 158.)

Tanuvallomás és eskü kivétele, ez utóbbi a törvényk. rendtartás 240. §-nak (e munkában 55. §.) utasitása szerint, a tanu vagy fél lakásán is történhetik, ha az illető a törvényszék előtt betegség, vagy más elfogadható ok miatt meg nem jelenhet. (ü. r. 159.)

A birói szemle, a tanukihallgatás oly esetben, midőn a hely megszemlélése is szükséges, a birói becsü, a zárlat, biztositás, végrehajtás és leltározás azon helyen teljesitendők, a hol e hivatalos intézkedések tárgya létezik. (ü. r. 160.)

Helyben teljesitett kiküldetéseknél semmi dij nem jár. Ha mindazonáltal a kiküldött eljárása a hivatalos helyiségen kivül egy nyolczad mértföldnél nagyobb távolságban vétetik igénybe: a kocsibér a helyi árszabály szerint felszámitható. (ü. r. 161.)

A birósági székhelyen kivül napdij és vitelbér illeti a kiküldöttet. (ü. r. 162.)

Napdíj fejében a törvényszéki ülnököknek négy, szolgabiráknak, illetőleg egyes biráknak három, s az alantabb rangu kiküldötteknek két forint állapittatik meg naponkint. (ü. r. 163).

A postai hajtópénz mennyisége, e tárgyban kiadott külön-rendelet által van meghatározva. Kocsin tett utazásnál, a közigazgatási uton megállapitott vitelbér számitandó. (ü. r. 164.)

A hol a közlekedés vaspályán vagy gőzhajón történik: a kiküldött csak is ezen közlekedést használhatja, a mennyiben a késedelem nem jár veszélylyel, s vaspályán a második, gőzhajón az első helyen fizetendő vitelbért számithatja. (ü. r. 165.)

Magában értetik, hogy a vitelbér csak annyiban

Digitized by Google

követelhető a kiküldött által, a menynyiben a szállitás nem valamelyik fél alkalmatosságán vagy költségén történik. A felszámitási jog ez esetben magát a felet illeti. (ü. r. 166.)

A törvényszolgák napdija, ha kézbesités végett a bíróság székhelyén kivül küldetnek ki: egy forint, s ha árverésnél mint kikiáltók használtatnak: minden esetben két forint.

Vitelbérök a fennebbi szabályok szerint, azonban oly eltéréssel állapittatik meg: hogy vaspályán a harmadik, a gőzhajón a második helyen fizetendő vitelbért lehet csak számitaniok. (ü. r. 167.)

Ha a kiküldött, vagy a törvényszolga ugyanazon helyen és időben több ügyet végez: minden költség csak egyszeresen számittatik, s annak megtérítéséhez az illető ügyfelek egyenlő arányban járulnak. (ü. r. 168)

A költséget azon fél tartozik előlegezni, ki a birói kiküldetést kérte, vagy a kinek érdekében azt a bíróság, habár hivatalból, elrendelte. (ü. r. 169.)

Minden kiküldött tartozik az előlegről számolni s a netáni fölösleget, mihelyt kiküldetésében eljárt, azonnal a kiküldő bíróság rendelkezésére bocsátani. (ü. r. 170.)

Eljárásáról a kiküldött rendszerint jegyzőkönyvet vesz fel, melyben a következők foglaltatnak:

a) a bíróság és az ügyfelek megnevezése;

b) a hely, év, hó és nap kitétele, melyben a jegyzőkönyv felvétetett;

c) iktatói száma és kelte a határozatnak, melylyel az eljárás elrendeltetett;

d) az eljárás menete, s végül

e) az aláirások. Ha az illetők nem tudnak irni, vagy az aláirást megtagadják: ez az ok megemlitése mellett a jegyzőkönyvben megjegyeztetik. (ü. r. 171.)

Digitized by Google

Aláirás előtt a jegyzőkönyv mindig felolvasandó, vagy annak megtekintése és olvasása az érdekelteknek megengedendő. (ü. r. 172.)

A hol jegyzőkönyv felvétele a törv. rendtartásban nem kivántatik, a kiküldött kimerítő jelentést tesz, mit az érdeklettek szintén megtekinthetnek és elolvashatnak. (ü. r. 173.)

Ha a jegyzőkönyv vagy jelentés több ivből áll: az ivek zsinórral összefűzetnek s a zsinor két vége a hivatal vagy a kiküldött saját pecsétjével megerősittetik. (ü. r. 174.)

A jegyzőkönyv, illetőleg jelentés, az összes iratok és költségjegyzék kiséretében, a kitüzött zárhatáridő alatt az iktató-hivatalba adandó. (ü. r. 175.)

Bizonyitási eljárásnál, külön kiküldetés nélkül, mindig az előadó s az előadó mellet jegyzőkönyvvezető alkalmaztassék. A szakértőknek megengedhető, hogy véleményüket, a mennyiben a törv. rendt. 216. §. szerint nem foglalták külön irásba toll alá mondják, vagy sajátkezűleg irják a jegyzőkönyvbe. (ü. r. 176.)

[1]) A nmltgu magyar királyi igazságügyminiszteriumnak 1868. 15714. sz. a. kelt rendelete, az olasz biróságok végrehajtási megkeresvényeinek foganatositása tárgyában.

Az egykori szárd királyság törvényei szerint a polgári ügyekben külföldi biróságok által hozott határozatok, végrehajhatóság tekintetéből, minden esetben meginditandó, külön u. n. „delibationalis“ eljárás feltételéhez voltak kötve, mely abból állott, hogy minden birói határozat foganatositását megelőzőleg vizsgálat tartatott az iránt: valljon az idegen biróság, az illető peres ügyben illetékesen járt-e el, s a hozott határozat nem szembeötlőleg igazságtalan-e?

A lombárd királyságnak, 1859. évben történt átengedése után, a lombárdiai biróságokra nézve is, a fentebbi elérve váltak kötelezőkké.

Az 1866. évben beállott ujabb területi változások következtében alkudozások indittattak az olasz kormánnyal arra nézve, hogy az idegen biróságok határozatainak végrehajtása tekintetéből, a velenczei tartományokban az osztrák jog hatálya alatt meghonosult szabályok, ugyanott, nemcsak továbbra is fentartassanak, ha-

Digitized by Google

nem ha lehetséges, az olasz királysággal egyátalán a polgári törvénykezés terén, minél kedvezőbb viszonyok állapittassanak meg.

Minthogy azonban a közös külügyminiszteriumnak f. évi október hó 19-én 8854. sz. a. kelt közleménye szerint a mondott alkudozások megfelelő eredményre nem vezettek, minthogy az olasz kormány egész határozottsággal kijelenté, hogy az olasz törvényhozás jelen állapotában az u. n. „delibationalis" eljárás elveitől eltérnie egyátalán lehetetlen, és ugyanazon eljárás elvei a velenczei tartományokbeli bíróságokat már tényleg ki is terjesztették; annálfogva a hazai, megyei, városi és kerületi bíróságokat utasitandóknak tartottam, hogy a viszonosság elvét szem előtt tartván, az olasz bíróságok végrehajtási megkeresvényeinek is, csak az olasz bíróságok által megkivánt feltételek alatt szerezzenek foganatot.

Kelt Pesten, deczember 22-én 1868. az igazságügyminiszter rendeletéből. Szabó Miklós, s. k.

70. §.

A fellebbviteli törvényszékeknél az ügyvitelt illetőleg átalános határozatok.

A kir. itélő-táblák, továbbá a magyar kir. curia egyik osztálya mint semmitőszék, végre a curia másik osztálya, mint harmadfolyamodási legfőbb itélőszék külön elnöki felügyelet és vezetés alatt állanak, külön hivatali pecséttel birnak, s az ügyvitel minden ágában egymástól elkülönitve működnek. (ü. r. 209.)

Az előbb emlitett mindenik elnök saját elnöki ügyvitellel bir. Az elnök látja el a törvényszéki igazgatás teendőit, és a felügyeletet mind az ügyvitelre, mind a személyzeti ügyekre nézve; az elnököt illeti a szünidő kiszabása a jelen szabályzat 217. §-ában foglalt utasitás szerint; az elnök tesz javaslatot a segélyezések, jutalmazások és fizetési előlegek iránt az igazságügyi ministerhez; az elnök gyakorolja a fegyelmi hatóságot a fenálló szabályok szerint; az elnök közvetiti az érintkezést a törvényszék s az igazságügyministerium közt mindazon ügyekben, a melyek az elnöki ügyvitelhez utasítvák; e végből külön elnöki iródával bir s a ministerrel közvetlenül le-

Digitized by Google

velez. Az elnököt akadályozás vagy távollét esetében az igazságügyi minister által rendelt tanácselnök. (215. §.) helyettesiti. (ü. r. 210.)

A felebbviteli törvényszékek hivatalos pecsétül Magyarország czimerét használják a következő körirattal:

a) a kir. itélő táblánál: „Magyar kir. itélő tábla Pesten (Marosvásárhelyt)“;

b) a magyar kir. curia azon osztályánál, mely az érdemleges kérdésekre nézve határoz: „A magyar kir. curia mint legfőbb itélőszék Pesten“;

c) a magyar kir. curia azon osztályánál, mely a semmiségi esetekre nézve határoz: „A magyar kir. curia mint semmitőszék Pesten.“ (ü. r. 211.)

A kir. itélő táblák külön szakosztályokkal birnak a polgári, urbéri és büntető ügyek számára. Ezen szakosztályok szerint különittetnek el a felebbezett ügyek, és alakittatnak tanácsok a következő számmal:

a) a pesti kir. itélő táblánál öt polgári, egy urbéri és két büntető: össszesen nyolcz tanács;

b) a marosvásárhelyi kir. itélő táblánál két polgári, egy urbéri, és egy büntető: összesen négy tanács. (ü. r. 212.)

A magyar kir. curia semmitőszéke egyetlen szakosztályt képez, s szükség esetén két tanácsra oszlik.

A magyar kir. curia másik osztálya ellenben négy szakosztályból áll. Az első szakosztályhoz tartoznak a polgári, a másodikhoz az urbéri, a harmadikhoz a váltó- s kereskedelmi, csőd- és bánya-, a negyedikhez a büntető ügyek.

Ezek közül a polgári szakosztály két tanácsot, a többi szakosztályok egy-egy külön tanácsot képeznek. A legfőbb itélőszék ezek szerint összesen öt tanácsból áll. (ü. r. 213.)

Digitized by Google

A tanácsokat az elnök alakitja, lehetőleg a birák képessége és hajlamai szerint, félévi időtartamra. Ezen idő elteltével a tagoknak egészben vagy részben változtatásával mindenik tanács ujraalakitható. (ü. r. 214.)

Minden tanácsnak külön és állandó elnöke van. A tanácselnök a vezetése alatti tanács ügyvitelére nézve ugyanazon hatáskörrel bir, mely az első folyamodási törvénszékek elnökeit a jelen szabályzat szerint általában illeti, — azon teendők kivételével, a melyek a 210. §. által a törvényszéki elnöknek tartatnak fenn. Ez utóbbi azonban az elnökletet bármelyik tanácsban és bármikor átveheti. (ü. r. 215.)

A felebbviteli bíróságoknak tanácsok szerinti felosztása által az elnök nincs korlátozva abban, hogy a tanácsok valamennyi tagjainak meghivása mellett teljes tanácsülést tartson (67. §.), vagy személyi viszonyokhoz képest, s egyenlő munka-felosztás czéljából egyik tanács tagjait más tanácsban is alkalmazza.

De a tagok változtatásánál arra ügyeljen, hogy a tanácsok rendszerinti előadói ne alkalmaztassanak más tanácsnál hasonló minőségben, az állandó tagok pedig mindenik tanácsban és mindig többséget képezzenek. (ü. r. 216.)

Minden birósági tagnak jogában áll egy éven át hatheti szünidőt igénybe venni. Az elnök e szünidők kiszabásánál arra ügyel, hogy a határozathozatalra megkivántató számban fogyatkozás ne történjék s az ügyvitel fennakadást ne szenvedjen.

Ha a szünidő megtagadtatik vagy nem a kérelmező által kijelölt évszakban adatik meg, ugy azon esetben is, ha valamely birósági tagnak fontos körülménynél fogva hosszabb szünidőre lenne szüksége: az

Digitized by Google

igazságügyi ministerhez van helye folyamodásnak. (ü. r. 217.)

A jelen szabályzat 1—8. §§. az ezen fejezetben foglalt módositásokkal, a felebbviteli törvényszékekre nézve is kötelező erővel birnak. (ü. r. 218.)

71. §.

Ügykezelés a felebbviteli törvényszékeknél.

Minden szakosztály számára külön-iktatókönyv, minden iktatókönyvhöz külön-betűrendes mutató, s mindenik előadó számára külön előadói könyv vezettetik. Az iktatóhivatal ügykezelésére nézve a jelen szabályzat 9—32. §§. a felebbviteli törvényszékeknél is alkalmazandók.

Az ügydarabok kiosztása a tanácsok közt s az előadó nevezése, az illető tanácselnök meghallgatása mellett, az elnök által történik, az 55. §. szabályai szerint.

Az iktatókönyv utolsó rovatában mindenik ügydarabnál megjegyzendő, hogy melyik tanácshoz utasittatott. (ü. r. 220.)

Nagyterjedelmü vagy bonyolult ügyeknél az elnök társ-előadót nevezhet. De erre nem köteles, habár azt az ügyfelek kérnék, vagy az előadó javaslatba hozná is. (ü. r. 221.)

Az előadónak első teendője az ügyiratok felszerelését s azt, hogy a felterjesztés kellő időben történt, megvizsgálni, s a netán hiányzók pótlólagos felterjesztését legfelebb egy hét alatt szorgalmazni. A kiegészités megrendelése ülésen kivül történik, akkor is, ha az ügyiratok ismét tovább, — t. i. a kir. itélő táblától a kir. curiához terjesztetnek.

Digitized by Google

A kiegészités három nap alatt eszközlendő. (ü. r. 222.)

Az előadó az első birósági ügykivonatokat (60. §.) használhatja ugyan az előadásnál; de köteles azokat az ügyiratokkal gondosan összehasonlitani; a tapasztalt hézagokat pótolni; mindenesetre pedig saját előterjesztményében (61. §.) a felebbvitelből kivonatot készíteni.

A határozatok előkészitésére nézve itt is a jelen szabályzat 56 — 63. §§. szolgálnak zsinórmértékül. (ü. r. 223.)

A tanácsülés, előadás és ezek nyilvánossága tekintetében a jelen szabályzat 67—76. §§. alkalmazandók. A 66. §-ban foglalt elnöki teendők a tanácsülések vezetésére nézve, a felebbviteli bíróságoknál a tanácselnök jogköréhez tartoznak. (ü. r. 224.)

A tanácskozás és szavazás a jelen szabályzat 77—81. §§. szerint történik, a következő kiegészités mellett:

a) ha valamely ügyben társ-előadó van nevezve: ennek véleménye lesz közvetlenül az előadó után, meghallandó;

b) a többi szavazók az előadó s netáni társelőadók után, kineveztetésök rendje szerint nyilvánitják véleményüket és szavazatukat;

c) a 81. §-ban szabályozott eljárás követendő akkor is, a midőn a szavazatok három vagy több vélemény közt akkép vannak megoszolva, hogy a szavazók többsége egy inditvány fölött sincs teljesen egy értelemben, következőleg a különböző vélemények mindegyike ellen az összes szavazók felénél több áll. (ü. r. 225.)

A felebbviteli törvényszékek „Ő Felsége a király“ nevében adják ki határozataikat. (ü. r. 226.)

Digitized by Google

Ha a felebbvitt határozat mind tartalmára, mind az indokokra nézve helybenhagyatik: ennek megemlitése mellett a határozat tartalmára és indokaira hivatkozni elegendő; ellenben ha a felebbviteli bíróság helybenhagyólag ugyan, de más indokokból hátároz: ez utóbbiak a határozatban kiteendők. (ü. r. 227.)

Ha a felebbvitt határozat egészen, vagy részben megváltoztatik: határozat és indokok ujból szerkesztendők. (ü. r. 228.)

A határozat szerkesztése, kihirdetése és hitelesitése a jelen szabályzat 82., 84—87. §§. szerint történik. [1])

Hasonlóan érvényesek a 83., 88—91. §§-ok is a tanácsjegyzőkönyvekre s az elintézett ügydarabokra nézve. (ü. r. 229.)

A kiadó-könyv vezetésére s a kiadványok leirására nézve a jelen szabályzat 92—97. §§. tartandók meg.

A felsőbb hatóságokhoz intézett jelentéseket, s a felebbvitel utján hozott határozatokat az elnök és az előadó irják alá. (ü. r. 230.)

A felebbviteli törvényszéktől semminemü határozat nem kézbesittetik közvetlenül a feleknek, hanem mindig az első folyamodási bíróság által, a hová a határozattal ellátott ügyek intézendők. Ennélfogva a felebbviteli törvényszékek határozatainak hiteles másolatát is csak az első folyamodási bíróságnál kérheti az illető fél, ha arra szüksége van, (ü. r. 231.)

Postai küldeményekre s a postakönyvre nézve a jelen szabályzat 107—110. §§., az irományoknak irattárba adására nézve pedig a 112. §. szolgál szabályul. (ü. r. 232.)

Az irattár a 114. §-ban előszabott I. és IV-ik osztályokon fölül ugyanannyi és ugyanazon osztályok-

Digitized by Google

ból áll, a mennyi szakosztályból a felebbviteli törvényszék.

Az irattárra és irrattári kezelésre nézve az ilyen szabályzat 113, 116—121, 123 és 128. §. alkalmazandók. (ü. r. 233.)

Felebbvitel esetében a felebbvitel tárgyát képező másod-, illetőleg harmadbirósági határozatot a tanácsjegyzőkönyi kivonattal együtt (206. §.) azon felebbviteli törvényszék tartozik az iratokhoz mellékelni, melynél a kérdéses határozat keletkezett. (ü. r. 234.)

A semmiségi panasz felterjesztése a 206. §. szerint a felebbviteli törvényszékektől is közvetlenül történik. Ha tehát a másodbiróság határozata ellen volt a panasz irányozva, a felterjesztés az első bíróságtól a kir. itélő táblához, s innen a semmitőszékhez, ha — pedig a panasz a harmadbirósági határozat ellen emeltetett: a felterjesztés az első bíróságtól a harmadtolyamodási itélőszékhez s innen a semmitőszékhez történik.

Az első bíróságtól érkezett felebbvitel további felterjesztése egyszerü jelentés, illetőleg kisérő levél mellett s a 234. §-ban emlitett kiegészitéssel, — a határozat és az ügyiratok leküldése pedig az első bírósághoz, külön kisérő levél nélkül, ugyanazon szabály szerirt történik, mely a felterjesztésre nézve a 206. és 235. §§-ban van megállapitva. (ü. r. 236.)

[1]) A felebbezett perekben, ha azok nem magyar nyelven folytattattak, vagy nem magyar okmányokkal vannak ellátva, a felebbviteli biróság mind a pert, mind az okmányokat, a mennyiben szükséges, magyarra fordittatja azon hiteles forditók által, a kik a felebbviteli bíróságoknál államköltségen leszne alkalmazva, s a pert ezen hiteles forditásban veszi vizsgálat alá

Végzéseit, határozatait és itéleteit a felebbviteli biróság mindig az állam hivatalos nyelvén fogja hozni. (1868. 44 t. cz. 12. §.)

Digitized by Google

72. §.

Ügyvitel az egyes biráknál.

Minden egyes biró iktatókönyvet vezet.

A perről felvett jegyzőkönyv beiktatásának csak az ügy érdemleges elintézése után van helye. A beiktatásra s az iktató- és mutató-könyvre nézve a jelen szabályzat 9—32. §§. alkalmazandók, azon módositással, hogy az elnök teendői a birót illetik; előadó nevezésének és előadói könyv vezetésének pedig nincs helye. (ü. r. 249.)

Az ügydarabok elintézése az egyes biráknál is irásban foganatosittatik, s ha jegyzőkönyvre vagy oly beadványra keletkezett, melynek a birósánál kell maradni: a lehetőségig magára a jegyzőkönyvre, illetőleg a beadványra iratik. Egyéb esetben a kiadványok fogalmazata a 61. §. szerint külön irásba foglalva tartatik meg a birósánál. (ü. r. 250.)

Az egyes biráknál külön kiadókönyv vezetése nem szükséges, hanem az iktatókönyv utolsó rovatában az elintézés helyett a kiadás napja jegyeztetik fel. (ü. r. 251.)

A kiadványok leirására nézve a jelen szabályzat 94—97. §§. tartandók meg.

Minden kiadványt a biró, a pesti kir. itélő tábla területén fekvő megyékben pedig a szolgabiró és esküdt irnak alá, s aláirásuk mellett a 99. §-ban emlitett esetekben hivatalos pecsétet alkalmaznak. (ü. r. 252.)

A kézbesitések és postaküldemények a jelen szabályzat 101 — 110. §§. szerint eszközlendők, azon hozzáadással, hogy a kézbesitéssel megbizott községelőjáróknak az eljárásra nézve világos utasitás adassék.

Digitized by Google

Hirdetményekre nézve a 111. §. szolgál szabályul. (ü. r. 253.)

A pesti kir. tábla területéhez tartozó egyes biráknál befejezett ügyiratok, a mennyiben a 112. §. szerint a bíróságnál tartatnak meg: év végével jegyzék mellett az illető első folyamodási törvényszék irattárába adatnak, s ott külön osztályban kezeltetnek (115. §.); időközben pedig az iktatókönyv számai szerint összerakva, zárt szekrényben őriztetnek. (ü. r. 254)

A szolgabirák kötelesek a bemutatott letéteket személyesen átvenni; az átvételről irásbeli elismervényt adni; a 135. §. értelmében rendes letéti naplót vezetni; s a mennyiben lehetséges, a letéteket minél előbb a megyei letéthivatalhoz beküldeni; időközben pedig személyes felelősségök mellett külön boritékkal ellátva, elzárt szekrényben őrizni.

Azon törvényszéki elnökök, kik sommás ügyekben biráskodnak, a letétek kezelésénél a jelen szabályzat 133—153. §§. szerint járnak el.

Birói kiküldetésekre nézve a jelen szabályzat 154 - 202. §§. az egyes birákat is kötelezik.

Az örökösödési eljárásról jegyzőkönyv vétetik fel, melynél az egyezség megkisérlése iránt a 243. §. szabályai tartandók meg. Jegyzőkönyv felvételének van helye azon osztály esetében is, mely a törvényk. rendtartás 583. §. által sommás utra van utasitva.

A perre utasitás a törvény. rendtartás 587. §., s az örökség átadása az 583. §. szerint végzés mellett történik.

Minden biró köteles az előtte folyamatban lévő örökösödési ügyekről jegyzéket vezetni, a következő rovatokkal:

a) első rovatba jőnek a haláleset feljelentésének ideje, és iktatói száma,

Digitized by Google

b) másodikba az örökségre nézve tett intézkedések és tárgyalások;

c) harmadikba az eljárás elintézése: egyezség, vagy perre utasitás, vagy átadás által.

A községi előljárók rendes jegyző könyvet tartoznak vezetni, melybe a törvényk. rendtartás által hozzájuk utasitott ügyekben létrejött egyezséget vagy itéletet, illetőleg a meg nem jelenésről vagy az egyezség nem sikerültéről kiadott bizonyitványt folyó számok alatt beiktatják.

A szolgabiráknak, illetőleg egyes biráknak kötelességül tétetik, hogy a közvetlen felügyeletük alatt álló községi előljárókat a törvényk. rendtartás által rájok bizott teendőkre, különösen az egyeztetés módjára, az eljárás szabályaira, a bélyegjegyek használására s az előbbi §-ban érintett jegyzőkönyv vezetésére és a kiadványokra nézve kellő utasitással lássák el, s annak megtartása fölött őrködjenek.

Az ügykezelési szabályok azon része, mely a keresetek fölvétele és a tárgyalás menetére vonatkozik a jelen munka 34. §-nál már előadtuk; az örökösödési eljárás körüli teendőket pedig egy külön dolgozatban fogjuk bővebben ismertetni.

Digitized by Google

Harmadik rész.

A perorvoslatokról.

73. §.

A perorvoslatokról átalában s a felebbvitel átalános szabályairól.

Azon mód, melyen a perben elkövetett hiba helyrehozható és a sérelmes birói határozat orvosolható, perorvoslatnak neveztetik; a perorvoslat háromféle u. m. felebbezés, igazolás és perújítás. Ki magát valamely határozat által sértve véli, felebbvitel útján kereshet orvoslást. (274.)

A felebbvitel nemei: a) a fölebbezés, b) a semmiségi panasz. — E két orvoslási eszközt együvé kapcsolni nem lehet, de külön fogalmazva egyszerre is beadhatni. [1]) (275.)

Minden ily felebbviteli beadvány — bár mely bíróság határozása ellen tétessék is az, rendszerént azon bíróságnál nyujtandó be. Mely elsőfolyamodásilag illetékes (276.)

Beadandók pedig a felebbviteli kérvények rendszerént a sérelmesnek vélt birói határozat kézbesitése napját követő napról számitandó 15 nap alatt. [2]) (277.)

Digitized by Google

Ha az ki felebbvitellel akar élni nem a bíróság székhelyén lakik, beadványát postán is elküldheti. [3]) (278.)

Minden felebbviteli beadvány két telyes példányban leirva adandó be; egyike a peres iratok csomójához csatoltatik, másika pedig az ellenféllel közöltetik; maga a felebbező, és a netalán külön ügyvéd által képviselt felek, felzetileg értesitettnek. (279.)

A felebbezési beadványok beérkezéséről számitandó 8 nap alatt tartozik a bíróság a beadvány mellett az összes periratokat [4]) a neheztelt birói határozat hivatalos és hitelesitett mássát, egyszerü levél mellett a felebbviteli bírósághoz felterjeszteni. [5]) (280.)

Ha ugyan azon perben felperes és alperes is felebvitellel él, mint szinte, ha több pertársak keresnek orvoslatot, a bíróság az imént előadottak szerint köteles azon különbséggel eljárni, hogy itt a felterjesztésre kiszabott 8 napi határidő, az utolszor lejárandó beadványtól számitatik. (281.)

A törvényesen kiszabott határ időn túl beadott vagy postán érkezett felebbvitelek, hivatalból végzésileg vissza utasitatnak, s ezen visszautasitó végzést felebbezni nem lehet. (282.)

Ha a fölebbviteli beadványban a perben elő nem adott körülmények, vagy bizonyitékok foglaltatnak, azokat a fölebbviteli bíróság figyelmen kivül hagyja [6]), de ha mind az által látja, miszerint a neheztelt határzat felebbező meghallgatása nélkül az ellen fél egyoldalú kérésére hozatott, tekintetbe veszi azokat. [7]) (283.)

A perorvoslatokat még azon fél is igénybe veheti, ki arról, habár irásilag is, lemondott. [8]) (284.)

[1]) Új perrendtartásunk a felebbvitel két nemét hagyta fenn, melyekkel csak elkülönitve lehet élni. Az osztr. p. pr.ts. négy-

Digitized by Google

féle felebbvitelt különböztetett meg u. m. fölebbezés, semmiségi panasz, semmiségi panaszszal egybekötött fölebbezés és rendkivüli felülvizsgálati kérelem. Ideiglenes törvénykezési szabályaink csak a három elsőt tartották fenn, ugyan olyan alakban, mint az oszt. p. pr.ts. — Újabb perrendünk a semmiségi panaszt a fölebbezéssel azért nem engedi összekapcsolni, mivel az itélet ellen közbe tett felebbezésnek más birája van, más ismét a semmiségi panasznak.

[2]) „Rendszerint," mert ha a később elsorolandó semmiségi panaszok fordulnak elő, már 3—8 nap, sőt némely eseteknél bizonyos feltét bekövetkezte előtt bármikor is emelhetni semmiségi panaszt.

[3]) A póstánküldés iránti rendelkezése perrendünknek úgy látszik nem egészen szabatos, mennyiben a póstán késön érkezett felebbezési beadvány hivatalból visszautasíttatni rendeltetik. Az 1840. XV. törvczikk, sőt az oszt. polg. prts. is kellő időben beadottnak tekintette, azon beadványt, melynek feladási napját tekintve a beadás helyére leendő megérkezéseig a kellő vagy a szükséges idő fenhagyatott.

[4]) Az id. törv. szab. 107. §-a megkivánta, hogy a fél által felhozott semmiségi panaszok valódisága iránt a biróság felterjesztésében nyilatkozzék. Ez czélszerü volt ugyan, de nagyon terhelte a biróságot; az új pr. 299. §-a szerint most az ellenfél nyilatkozik, ha per folyama alatt van semmiségi panaszának helye, nyilatkozata jegyzőkönyvbe vitetik.

[5]) Minden felebbvitel egyszerű jelentés mellett s az illető biróság által terjesztetik a felebbviteli törvényszékhez: E jelentésben megnevezendők az ügyletek; megemlítendő különösen azon fél, a ki által, — s a kérdés, a melyben a felebbvitel használtatott. A panasz ténykörülményei iránt csak oly esetben nyilatkozhatik a biróság, a hol azt a törvény rendeli.

A jelentés küllapján a felterjesztő s a felebbviteli biróság, valamint a felek megnevezése, az ügy rövid tartalma s a felebbvitel minősége kiteendő (ü. r. 203.)

A jelentés mellékletei következők:

a) a határozat, mely ellen a felebbvitel intéztetett, — hiteles másolatban (A);

b) az erre vonatkozó kézbesitési vétbizonyitvány hitelesitett másolata azon felekre nézve is, a kik felebbvitellel nem éltek (B);

c) a felebbviteli beadvány (felebbezvény vagy semmiségi panasz) első példánya (C);

d) az összes iratok, az előterjesztvényi ivvel, illetőleg perkivonattal s nem-peres ügyekben az iratjegyzékkel együtt (D). (ü. r. 204.)

A tanácsjegyzőkönyvnek a felebbvitt ügyre vonatkozó másolata a felebbvitt határozatra iratik, vagy ha a netáni külön-vélemény terjedelmessége külön-ivet venne igénybe, a határozathoz füzetik. (ü. r. 205.)

Felebbezés esetében a felterjesztés a másodbirósághoz történik akkor is, midőn a felebbezés ennek határozata ellen intéztetett. Ez esetben a 204. §. szerint felszerelt jelentéshez a másodbi-

Digitized by Google

rósági határozat hiteles másolata (E), az erre vonatkozó kézbesitési vétbizonyitvány hitelesitett másolata (F), és a felebbezvény első példánya (G) alatt járul. (ü. r. 206.)

A semmiségi panasz ellenben közvetlenül terjesztetik fel a semmitőszékhez, akkor is, ha a panasz az első bíróság határozata ellen emeltetett.

A 204. s köv. §§-ban érintett másolatokat a kiadó hitelesiti. (ü. r. 207.)

A felszerelési szabályok pontos megtartásáért elsősorban az előadó, azután az elnök felelős, a kiknek e szerint különös kötelességük leend: a felterjesztendő iratokat a jelentés aláirása alkalmával megvizsgálni, s a netáni hiányok pótlását azonnal eszközöltetni. (ü. r. 208.)

[6]) Helyesen, mert ha azok, mik a fölebbezésben előadatnak és bizonyíttatnak, a perben is előadattak, vagy bizonyíttattak volna, az első folyamodási bíróság is tán másként itélt volna.

[7]) Régibb törvényeink szerint, ha az ellenfél a kitüzött határidőn meg nem jelent, bármit kért a másik fél, abban elmarasztaltatott, mivel a kimaradással a követelés, vagy kereset beismertnek vélelmeztetett. Az 183⅛ XX. t cz. a kimaradt alperest csak azon esetben rendeli elmarasztalandónak, ha felperes keresete hitelt érdemlő adat vagy okirattal támogattatik.

[8]) E szakasz a per megindítása előtti lemondásra vonatkozik, mert ki a per folyama alatt mondott le fölebbezési jogáról, azzal többé azon perben nem élhet.

74. §.

A felebbezésről.

Felebbezésnek csak itéletek ellen — van helye (285); de lehet azon végzések ellen is, melyek a 188. 238. 244. 332. 450. 468. 516. és 581. §§-ban megirt esetekre hozatnak.

A felebbezést okokkal támogatni, a fél tetszésétől függ; — a ki azonban akarja, köteles magában a fölebbezvényben okait előadni; — mivel különbeadványban elő nem terjesztheti, a beadási határidő pedig meg nem hosszabitatik. [1]) (286.)

A törvényes határidőben beadott fölebbezés felsőbb birósági eldöntése előtt, az itéletet végre hajtani nem lehet; kivevén ha már két bíróság egyhangulag itélt; — ez esetben is kivételnek van helye, az ur-

Digitized by Google

béri, tagositási és arányositási perekben hozott itéletekre nézve; és ha a másod bíróság itélete a fő eskü megitelése által lett az első bíróság itéletével egyenlő, de a megitélt eskü ellen törvényes időben felebbezés adatott be. [2]) (287.)

A fölebbezésben az itéletnek mind azon pontjai elősorolandók, melyek által a fél magát sértve véli; — mert a melyek nem érintetnek, a felsőbb biró azokat felül nem vizsgálja; s igy azok jog erőre emelkednek. [3]) (288.)

Hasonlóképen ha több pertársak közül csak némellyek fölebbeztek, némelyek pedig nem: a fölebbvitelre kiszabott határidő lejártával, a nem felebbezettekre nézve, az itélet jog erejüvé válik. (289.)

Az imént elsorolt szabály alol kivételnek van helye akkor, ha a pertársak egy közös képviselet vagy védelemben részesültek, továbbá, ha egy és ugyanazon követelés vagy kötelezettség által vannak az itéletben érdekelve; és végre, ha a követelések és kötelezettségek érvénye, a közös jog alap vagy főkötelezettség eldöntésétől függ, s tekintetben a pertársak közzül valamelyik fölebbezéssel élt. Ez esetekben az itélet valamennyi perestárs érdekében felebbvitnek tekintetik, ki vevén azt, vagy azokat, kik a felebbezésről a per folyamában lemondottak vagy a kötelezettséget önként elfogadták. (290.)

Ha a fölebbviteli másodbiróság csak részben hagyta az elsőbiróság itéletét érdemileg helyben, részben pedig ujjabb tárgyalást rendelt [4]) a másodbiróságnak az érdemileg részletesen hozott határozata ellen felebbvitelnek akkor van helye, midőn a megrendelt tárgyalás folytán hozott elsőbirósági határozat fölött már a másodbiróság is itélt; mert ez esetben az érdemleges rész fölebbezési határ ideje, azon nap

Digitized by Google

után kezdődik, melyen a megrendelt tárgyalás folytán hozott elsőbirósági határozatra nézve a másodbiróság vissza jött itélete kézbesitetett. (291.)

Ha a másodbiróság meghagyása folytán tartott részletes tárgyalás fölött kimondott elsőbirósági itélet ellen, az érdekelt fél jog orvoslattal nem élt: ez esetben a másodbiróság részben hozott érdemleges itélete elleni fölebbezés határideje, az elsőbiróság részletes itéletének kézbesitését követő napon kezdődik. (291.)

A másodbiróság itélete ellen, — akár helyben hagyta, akár megváltoztatta legyen az első biróság itéletét, mind a sommás mind a rendes perekben, — a harmadbirósághoz fölebbezni lehet. — Az ily fölebbezés körüli eljárás, azonos az elsőbirósági fölebbezés körülivel. (292.)

Ha a két egyenlő itélet ellen fölebező felet, a harmadbiróság is elutasitaná, és egyszersmind azt tapasztalná, hogy a fölebbezés a törvény világos értelme ellen, vagy a biró vagy az ellenfél boszantási czélzatából történt: az mint konok perlekedő a körülményekhez képest 10 ftól 300 ftig terjedhető birsággal büntettetik. — Ugyan ezen büntetést szabja ki a másodbiróság is azon félre, ki a saját beismerése alapján hozott itéletet fölebbezte. — Ha ezen esetekben az ügyvéd képviseltje világos utasitás ellenére élt fölebbezéssel: képviseltjének viszkereseti joga van ellene. (293.)

Felebbezésnek ugyan ezen szabályok megtartása mellett helye van, a 188. 238. 244. 332. 450. 468. 516. és 581. esetekre hozott végzések ellen, azon különbséggel mindazáltal hogy ha az elsőbirósági végzés másodbiróságilag helybe hagyatott, tovább fölebezni nem lehet. (294. 295.)

Digitized by Google

Több végzések ellen bár fölebvitelnek helye nincsen: megtehetik mind az által, és pedig minden előleges jog fentartás nélkül a peres felek, hogy az ügy folyama alatt felmerült panaszaikat az érdemben hozott itélet ellen közbetett felebbezésben elősorolhatják. (296.)

[1]) Az osztr. polg. prts. szerint a felebbezés indokait a felebbezéstől elkülönitetten is belehetett adni, s az indokok beadására halasztási határidőt is lehetett kérni; jelen perrendtartásunknál azonban csak a sommás eljárásnál van megengedve, hogy a szóval jegyzőkönyvbe mondott felebbezés indokai az itélet kihirdetését követő 8 nap alatt beadhatók.

[2]) Az itélet jogerőre emelkedését, s ennélfogva az itélet végrehajthatását a megitélt főeskü elleni fölebbezés régibb törvényeink szerint is függőben tartotta, csakhogy a fölebbezéssel akkor is, miként jelenleg, az eskü letétele előtt kellett élni, mert különben a letett főeskü által az itélet azonnal jogerőre lép.

[3]) Ha az itélet valamely pontja a felebbező által nem nehezteltetik, azon vélelem keletkezik, hogy azt az illető sérelmesnek nem találja, miért is az jogerejüvé s ezáltal végrehajthatóvá is válik.

[4]) Gyakori eset, hogy a felsőbiróság, midőn az ügyérdemében hozott elsőbirósági itéletet csak részben hagyja helyben, részben pedig nem látja a körülményeket eléggé kifejtett vagy bizonyítottaknak, ez utóbbiak felett nyitandó újabb tárgyalást rendel, meghagyván egyúttal, hogy az újabban kifejlendőkhöz képest az elsőbiróság új itéletet hozzon, ez újabb itélet ellen szintén felebbezésnek van helye, midőn is ha a felebbezés folytán a másodbiróság határozata kézbesittetik, az itéletnek érdemileg helybenhagyott része ez újabban hozott másodbirósági itélettel fölebbezhető törvényes idő alatt, ha pedig a fél az ujabb itéletet nem, csak az előbbi érdemleges részben hozott másodbirósági itélet ellen kiván felebbezéssel élni, azt az újabb itélet kézbesitésétől számitandó törvényes időben teheti.

75. §.

Semmiségi panasz.

Semmiségi panasznak azon felebbviteli kérelem neveztetik, melyel a fél igazolni igyekszik, hogy a lényeges perbeli formaszerűségek megsértésével ellene törvénytelen határozat hozatott.

Semmiségi panasznak helye van:

Digitized by Google

1) ha valamely birói eljárás a törvényben kijelölt eseteken kivül hivatalból, vagy nem a jelen törvényk. rendtartás szabályai szerint indittatott (7. §.);

2) ha az ügy a polgári biró hatósága alá épen nem tartozik (8. §.);

3) ha nem az illetékes bíróságnál tétetett folyamatba az ügy, melyre nézve a törvény az illetőség szabályaitól eltérést nem enged (53. §.);

4) ha a bíróság illetéktelen vagy érdekelt volt s alperes e miatt a törvényes határidő alatt kifogással élt;

5) ha a biró az illetőségi szabályokat helytelenül alkalmazván, magát akár hivatalból, akár alperes kifogása folytán illetéktelennek mondotta ki valamely ügyben;

6) ha felperes a sommás eljárásról a 95. §. esetein kivül rendes perre utasittatott;

7) ha sommás eljárásnál alperes az okirat valódiságát tagadta, vagy szavatosra hivatkozott, s a biró az okiratot valódinak találván, vagy a szavatosságnak helyét nem látván, az eljárást folytatta (96. §.);

8) ha a bíróság vagy annak valamely tagja ellen az 56. illetőleg az 57. §. alapján tett kifogás figyelembe nem vétetett;

9) ha a bíróság a határozat hozatalánál nem volt szabályszerüleg alakitva (5. §.);

10) ha a határozat érthetetlen, vagy végre nem hajtható (256. §.) avagy a kérelmen tul terjeszkedett;

11) ha a biró a perben nem álló valamely személy joga, vagy perbe nem vont valamely tárgy iránt itélt;

12) ha a törvényben megállapitott határidők meg nem tartattak;

Digitized by Google

13) ha a felebbviteli bíróság a felebbező sérelmére változtatta meg a másik fél által nem felebbezett határozatot;

14) ha felperesi vagy alperesi minőségben önképviseletre nem jogositott fél saját személyében lépett fel vagy idéztetett, s e hiba utólag sem hozatott helyre (11. §.);

15) ha valamely fél nevében egy harmadik, felhatalmazás nélkül járt el (8. §.);

16) ha alperes épen nem, vagy nem törvényszerüleg lett megidézve;

17) ha a 306. §.-ban megengedett igazolásnak hely nem adatott;

18) ha a biró a zárlati, biztositási és végrehajtási kérelem iránt elutasitólag, vagy nem az itélet avagy kérelem alapján határozott;

19) ha ingók és ingatlanok együtt foglaltatván le, a 358. §-ban kijelölt sorrend mellőzésével előbb az ingatlanokra rendeltetett el az árverés;

20) ha olyan tárgyak foglaltattak le, melyek a 395—399. §§. szabályai szerint a végrehajtásnak nem tárgyai;

21) ha az ingatlanok árverésénél az alaki szabályok meg nem tartattak (442. §.);

22) az örökösödési eljárásban az alaki jogsérelmek miatt, a mennyiben a perorvoslatok kizárva nincsenek [1]) (297.)

A semmiségi panaszoknál, a helyet a hol, és időt tekintve mely alatt benyujtandók, a felebbezésre nézve fennálló szabályok alkalmazandók, kivevén,

a) ha az előző §. 1. 2. 3. 4. 5. 8. 12. 17. 18. 19. 20. 21. és 22. pontjaiban elősorolt esetekre hozott végzések ellen intéztetik az; mert ez esetekben ha a fél vagy képviselője a bíróság székhelyén lakik

Digitized by Google

3 nap, ha pedig másut lakik 8 nap alatt benyujtandó. [2])

b) a 14-ik pont esetében, a törvényes képviselő; a 15-ikben pedig az kinek nevében egy harmadik megbizás nélkül járt el, az árverés foganatositása; — ha pedig ingatlan bocsátatott árverés alá az árverés jóváhagyása előtt bármikor emelhet semmiségi panaszt. (298.)

Azon semmiségi panasz, mely a per folyamában adatik be, kivéve a pr. 297. §. 1. 5. 6. 14. és 15. esetére vonatkozókat, a per folytatását nem akadályozza ugyan, de a panasz elintézéséig végitélet nem hozható; ha ellenben ugyanazon §. 19. 20. és 21. eseteire vonatkozó semmiségi panasz emeltetett a végrehajtás félbe szakitandó. (299.)

Végitélet is nyujthat semmiségi panaszra okot, ez esetben a fél tetszésétől függ felebbezni vagy semmiségi panaszal, vagy mind kettővel egyszerre élni, megtartván ez utóbbi esetre vonatkozó azon általános szabályt, mely szerint a két jog orvoslatot egy beadványban összefoglalni nem lehet. [3]) (299.)

A semmiségi panaszok — miként a fölebbezések — intéztessenek bár akár az első akár a felebbviteli biróságok határozata ellen — az elsőfolyamodási biróságoknál lesznek benyujtandók, s általa közvetlenül a semmitő törvényszékhez, — a vonatkozó iratok kapcsán felterjesztendők. (301.)

Akár egyes fél éljen semmiségi panasz, és fölebbezéssel; akár különböző felek: az összes iratok mindég a semmitő törvényszékhez küldendők; — mely ha a semmiségi panasznak helyet ad: az elsőbiróságot erről az iratok visszaküldése mellett közvetlenül értesiti, ez pedig a fölebbezést az illető félnek vissza adja; — ha ellenben a semmiségi panasz elvettetik,

Digitized by Google

az összes iratok az illetékes felebbviteli birósághoz tétetnek át közvetlenül, s itt meghozatván az érdemleges határozat, — ezzel együtt értesittetik az illető a semmitőszék határozatáról. (302.)

Az, ki ugyanazon itélet ellen semmiségi panaszt s egyúttal felebbezést emelt; és a semmitőszék a panaszt mezőben alaptalannak találja, 20 ftól 300 ft. birságban marasztaltahatik, melyért az ügyvéd felelős, a fele elleni viszkereseti jogok épségben hagyása mellett, (303.)

Ha a 297. §. 1. 2. 3. 9. 14. 15. pontjaiban foglalt semmiségi okokat vagy eseteket, a 2-od vagy 3-ad biróság venné észre — érdemleges határozat nélkül — az összes iratokat hivatalból a semmitőszékhez küldi, s erről a feleket egyidejüleg értesiti. (304.)

Ha a biró illetéktelensége miatt emelt semmiségi panasz alaposnak találtatott: az összes iratok az illetékes bíróhoz küldetnek, s erről a felek az 1-sö biróság utján értesitetnek; minden más forma sértés elleni alapos panasz esetében, kijelöli a semmitőszék azon pontot mellyen kezdve az eljárást megsemmisitvén ujjabb eljárást rendel, s ez esetben az összes ügyiratokat közvetlenül azon birósághoz küldi, melynek határozata semmisitetett meg. (305.)

[1]) Előbbi eljárási szabályaink szerint a semmiségnek 8. esete volt u. m. a) ha valamelyik fél jogszerüleg idézve nem levén, kellőképen nem képviseltethetett; b) ha önképviseletre nem jogosított személy idéztetett, és ezen hiba utólag sem hozatott helyre; c) ha a féltől az ügye, vagy védelme előadására szükséges elegendő idő megtagadtatott; d) ha a biróság illetéktelen volt, a menynyiben az ellen a felek a kellő időben a kifogást megtették; e) ha a biró, vagy biróság valamelyik tagja személyes viszonyainál fogva érdekeltség, vagy elfogultság alatt állott; f) ha a biróság szabályszerüleg alakítva nem volt; g) ha a határozat a kérelmen túl terjeszkedett és h.) ha a határozat érthetetlen, vagy a felek kérelmén kivül eső, tehát egyébről, mint a peres tárgyról intézkedett.

Digitized by Google

[2]) Eddigi törv. rendt. szerint a semmiségi panaszok a sérelmes határozat kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt voltak beadandók.

[3]) Lehetett eddigi törv. rendsz. szerint tetszés szerint a semmiségi panaszt a fölebbvitellel egybekapcsolni, czélszerübb volt azonban a semmiségi panaszszal mindig egybekapcsolni a fölebbvitelt, mert ekkor a felsőbb bíróság az érdem szempontjából is határozott.

76. §.

Az igazolásról.

Igazolási kérelem beadása négy esetben engedtetik meg: két esetben itélethozatala előtt; kettőben itélet után. — Itélet hozatala előtt igazolási kérelemmel élhet az, ki általa el nem hárithatott akadály miatt;

a) a kitüzött tárgyalási határnapra meg nem jelent. [1])

b) ki periratát a kitüzött határidőre be nem adta.

Itélethozatala után pedig:

c) ki a fölebbezés,

d) ki az oda itélt eskü határidejét elmulasztotta. (306.)

Be kell pedig az igazolási kérelmet azon naptól számitandó 15 nap alatt adni, melyen az elmulasztott jog cselekmény teljesitendő lett volna. [2]) (307.)

Igazolási kérelemmel a per mindkét nemében élhetni. — Sommás eljárási ügyekben az igazolási kérdés az ügy érdemével együtt tárgyaltatván, egy itélettel döntetik el. Rendes eljárásnál azonban külön jegyzőkönyv vétetik föl. (307.)

Rendes eljárásnál az, ki igazolási kérelemmel él, tartozik az igazolási kérelem beadását tanusitó felzetet a pertárba vinni, s itt a pertárnok azt hogy igazolási kérelem adatott be, a perfelvételi jegyzőkönyvben megjegyzi. (308.)

Digitized by Google

Igazolási kérelemre a bíróság 15 napi határidőt tüz, melyre mindkét fél beidéztetvén, a jegyzőkönyv még azon napon befejezendő. (309.)

Ha az igazolásnak hely adatik, — ezen végzés ellen fölebbezni nem lehet — a bíróság az elmulasztott határnap helyett más határidőt tüz ki. (310.)

Ha pedig az igazolásnak hely nem adatik, — mely végzés fölebbezhető, — akkor a mulasztás miatt hozott határozat érvényét vissza nyeri. (311.)

Minden egyes periratra nézve az igazolás csak egyszer engedtetik meg. (312.)

Ha az igazolási kérelem a kiszabott határidőn túl, vagy oly esetekben adatnék be, melyekben a törvény azt meg nem engedi, hivatalból vissza utasitatik. (313.)

Az igazolási kérelem beadása azon joghatályal bir, hogy a végrehajtást nem lehet foganatositani. — Azon biztositási intézkedések megtételét azonban, mellyel az ellenfél bir, nem akadályozza. [3]) (314.)

[1]) Oly esetben, midőn a fél a tárgyalási határnapra azon oknál fogva nem jelenhetett meg, mivel neki az idéző végzés tárgyalás előtt nem kézbesíttetett, vagy megjelenésére elegendő határidő nem adatott, semmiségi panasszal élhet. (126.)

[2]) A prts. 101. és 114. §-ai, vagy is jelen munka 30. és 33. §-ai értelmében az igazolási kérelmet is elő lehet adni szóval a sommás bíróságoknál, mely a tények elsorolása mellett, miként a szóval előterjesztett kereset jegyzőkönyvbe veendő.

[3]) Ez igazolás sokban hasonlít az oszt. polg. rts. 354. §-ban említett határnap záridő elmulasztása miatti visszahelyezéshez.

77. §.

A perújitásról.

Perújításnak azon jogorvoslat neveztetik, melynél fogva a vesztes fél a lefolyt pert felélesztheti. Helye van: a) ha a fél a megjelenés, vagy a perirat

Digitized by Google

beadási határidejének vétlen elmulasztása miatt igazolással nem élt;

b) ha az alapperben hozott sérelmes itéletre az ügyvéd hibája, vagy mulasztása nyujtott alkalmat;

c) ha a pervesztes fél lényegileg a per tárgyára vonatkozó s az alapperben nem használt bizonyitékokat hoz fel;

d) a 321. §. esetében t. i. ha valaki ellenfelének vagy másoknak a büntető törvényekben tilalmazott cselekménye miatt lett pervesztessé. [1]) (315.)

Perujitás az előbbi §. a) alatti esetében az elmulasztott határnaptól számitandó fél év, — a b) alatti esetben az alapperben hozott itélet kézbesitésétől illetőleg a felebbezés beadásának elmulasztott határnapjától számitandó fél év, — végre a c) és d) alatti esetben azon idő alatt engedtetik, mig a per tárgya a polgári törvények szerint el nem évül. [2]) (316.)

Nincs helye perujitásnak:

a) az esküvel eldöntött perre vagy egyes kérdésekre nézve, kivévén, ha az eskü hamisnak bizonyul be;

b) a birói egyesség által befejezett perekben;

c) a félnek a per folyama alatt bíróság előtt sajátkezüleg aláirt nyilatkozata által vagy élőszóval tett beismerése alapján eldöntő perekben. (317.)

Perujitásnak csak egy izben van helye, s ha az egyik fél perujitást használt, azzal a másik fél már nem élhet.

Ha azonban azon fél, ki még perujitással nem élt, az ujitott perben részben vagy egészben pervesztessé lőn, s az ujitott per befejezése után a perérdemére vonatkozó uj bizonyitékot talált, kivételesen megujithatja a pert, de tartozik kimutatni, hogy bizonyitékát se az alapperben nem használhatta. (318).

Digitized by Google

A perujitási kereset az alapperbeli kérelmen tul nem terjedhet. (319.)

Az ujitott perben a perujitás kérdése az alapperben eldöntött ügy érdemével együttesen tárgyaltatik és döntetik el.

Az eljárás a közönséges szabályok és elvek szerint történik.

Mindkét fél minden követelését, ellenkövetelését és bizonyitékait kölcsönösen épugy előadhatja, mint az alapperben tette vagy tehette volna. (320.)

[1]) Perújitásnak van helye akkor is: midőn felperes a pert az itélet előtt leteszi. (70.)

[2]) A pert ugyan azon bíróságnál kell megújítani, a melynél az első per folyt.

78. §.

Perújitás végetti előleges bűnvádi eljárás.

A ki azt véli, hogy ellenfelének vagy másoknak a büntető törvényekben tilalmazott cselekménye miatt lett pervesztessé, s hogy ennélfogva az alapperben hozott itéletet a bünös cselekmény bebizonyitása által érvénytelenitheti: előlegesen a bünvádi eljárás megindítását kérelmezze, a per ujitást pedig csak azután, a mikor a bünösség jogérvényes itélet által kimondatott. (321.)

Ha a bűnvádi kereset elévülése az előbbi §-ban emlitett idő lejárta előtt telik le; a bünösség kérdése fölött a polgári biró, de csak annyiban itél, a menynyiben a bizonyitott jogtalan cselekmény folytán a sértett felet kártérités illeti. (322.)

A perújítás az alapperben hozott itélet végrehajtását nem akadályozza. (323.)

Digitized by Google

Negyedik rész.

A biztósítási intézkedések és végrehajtásról.

79. §.

A zárlatról.

A biztosítási intézkedéseknek két külön neme van, u. m. a) a zártlat és b) a biztosítás. Mindkettőnek a per megindítása előtt és a per folyama alatt van helye.

Zárlatnak különösen helye van, ha a per megindítása előtt, vagy a per folyama alatt, valamely tulajdoni, használati vagy birtokjog vitássá vált, és a felmutatott bizonyítékokból alaposan vélelmezhető, hogy a panaszlottnak tettleges birtoka nem jogos alapon nyugszik, a kérelmezőnek ellenben ahhoz jogos igénye van; s egyszersmind kimutattatik, hogy zárlat alkalmazása nélkül a tárgy értéke veszélyeztetnék, avagy a kérelmező jogai egészben vagy részben meghiusittathatnának. (324.)

Folyamodó a zárlat iránti kérelmét a per folyama alatt ennek bíróságához, a per megindítása előtt pedig a zárlat tárgyára nézve illetékes bírósághoz adja be. (325.)

A zarlat iránt a biróság az ellenfél meghallgatása nélkül határoz. (326.)

Digitized by Google

Panaszlottnak a zárt elrendelő végzés a kérvény egyik példányán a zár foganatosítása alkalmával kézbesitendő. [1]) E végzésben világosan kitétessék, hogy panaszlott a zár elrendelésére s a zárgondnok személyére vonatkozó kifogásait a zárt elrendelő bíróságnál 8 nap alatt beadhatja. (327.)

A zárlatnál rendszerint zárgondnok rendeltetik. Ezt a kérvényező ajánlatára a zárt foganatositó biró nevezi ki, ha azt megbizhatónak találja; ellen esetben más alkalmas egyént nevez. (328.)

Az eljárásról jegyzőkönyv vétetik fel, melyben a lezárolt tárgyak körülményesen leirandók, s becsértékök egyenként kiteendő. Az ekkép összeirt tárgyakat a zárt foganatositó biró azonnal zárlat alá vettek nek nyilvánitja, s a mennyiben folyamodó kivánja, a zárgondnoknak átadja; mi a zárlati jegyzőkönyvben megjegyzendő. (329.)

Ha a telekkönyvi tárgyakra rendeltetett el a zárlat, a zárt foganatositó biró a végzés telekkönyvi feljegyzését hivatalból eszközli. A hol telekkönyvek még nem léteznek, a zárlat a hatóság területén hivatalból körözendő illetőleg kihirdetendő. (330.)

A törvényes szünnapok a zárlat foganatositását nem gátolják. (331.)

A kellő időben beadott kifogások az eljáró bíróság minőségéhez képest sommás uton, vagy külön jegyzőkönyvben tárgyaltatnak. [2]) A tárgyalás a zárlat folytán bekövetkezhető kárra nézve adandó biztositék kérdésére, valamint annak mennyiségére és minőségére is kiterjed. Mindezek iránt a biró végzésileg határoz, a mi ellen felebbezésnek van helye. A zárlat foganatositását se a kifogások se a fellebezés nem háttáltatják. (332.)

Digitized by Google

A zárlatból felmerült költséget akár maga ezen intézkedés, akár a zárolt tárgynak kellő fentartása tegye azt szükségessé, azon fél tartozik előlegezni, ki a zárlatot kérte. Az előleg mennyiségét a foganatositó birósági személy, azt pedig, hogy a zárlat költségeit ki viselje: a per birája határozza el. (333.)

A zárlatnak korább szerzett jogokra befolyása nincsen.

Később szerzett jogokra nézve egy harmadik irányába feltételes jogot állapit meg, mely a per eldöntése által igazolandó.

A zárlat joghatálya a foganatositás, illetőleg a zárlati végzés telekkönyvi beigtatása idejétől kezdődik. (334.)

Ha a per még folyamatban nem volna, az a zárlati végzés kézbesitésétől számitva 30 nap alatt megindítandó; ellenkező esetben az ellenfél egyszerű kérelmére a zárlat megszüntettetik és a telekkönyvi feljegyzés törlése hivatalból eszközöltetik. (335.)

Ha a zárlat biróilag megszüntettetik vagy feloldatik: a bíróság minőségéhez képest sommás útú, vagy jegyjőkönyvi tárgyalás rendelendő a végett, hogy a netán letéteményezett vagy kimutatott biztositék iránt intézkedés történjék s egyuttal a panaszlottnak a zárlat általszenvedett és igazolt kára és költsége biróilag megállapittassék. (336.)

A fenálló törvényekben előforduló másnemü zárlat (sequestrum) eseteiben a szokott eddigi eljárás tartandó meg. (337.)

[1]) Ha a zárt szenvedő fél távol van, a zárlati végzés, két tanú jelenlétében a zárt szenvedő lakása ajtajára kifüggesztendő, s erről a házbeliek értesitendők.

[2]) Minthogy a zárlati kérdések tárgyalásánál jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye, annálfogva nincs helye: a halasztásnak végiratnak, ellenvégiratnak, habár a felek ez iránt kölcsönösen megegyeztek volna is. (150)

Digitized by Google

80. §.

A biztositásról.

A biztositás nem egyéb, mint: veszély esetébeni előleges végrehajtás.

Biztositásnak helye van a per megindítása előtt és annak folyama alatt, oly lejárt követelésre nézve, melynek valódisága teljes hitelt érdemlő okirat által támogattatik: ha veszélyeztetésének valószinüsege forog fenn. [1])

Itélethozatal után pedig azon esetben is helye van a biztositásnak, midőn a feltétlenül marasztaló itélet ellen a marasztalt fél törvényes idő alatt felebbvitellel élt. [2]) (338.)

Bérleti és haszonbérleti lejárt követelésekre nézve a biztositás a bérbeadó kérelmére mindig elrendelendő. A bérbeadó a veszély valószinüségét kimutatni s kérelmét okirattal támogatni nem köteles. (339.)

A biztositás vagy a követelést teljes értékében fedező készpénz letétele, vagy a biztositást kérő által elfogadott kezes jótállása, vagy elegendő kézi zálog adása s ilyenek nem létében a biztositásra kötelezett fél ingóságainak összeirása által történik. (340.)

A biztositás foganatositása és joghatálya a végrehajtás elvei és szabályai szerint eszközlendő s itélendő meg. (341.)

A törvényes szünnapok a biztositás foganatositását nem gátolják. (342.)

A biztositási végrehajtás csak foglalásból áll. Árverésnek egyedül akkor van helye, ha a lefoglalt ingóság kár és megromlás veszélye nélkül egyáltalában el nem tartható. E fölött a végrehajtó biró a felek és szükség esetében szakértők meghallgatása után

Digitized by Google

azonnal határoz, és az árverésen bejött pénzt további intézkedésig letéttárba szolgáltatja. [3]) (343.)

Azon félnek, ki ellen a biztosítás elrendeltetett és foganatosittatott, jogában áll a biztositási végzés ellen 8 nap alatt kifogással élni. Ennek folytán a bíróság saját minőségéhez képest sommás, vagy jegyzőkönyvi tárgyalást rendel, s mindkét felet meghallgatja; ha bebizonyittatik, hogy a követelés már előbb zálogilag s eléggé fedezve volt: a biztositás azonnal feloldandó, az azt kieszközlő fél pedig a költség és netáni kár megtérítésében elmarasztalandó. (344.)

A biztositásnál felmerült költséget, akár maga ezen intézkedés, akár a biztositott tárgynak kellő fenntartása tegye azt szükségessé, azon fél tartozik előlegezni, ki a biztositást kérte. Az előleg mennyiségét a foganatositó birósági személy, azt pedig, hogy a biztositás költségeit ki viselje: a per birája határozza el.

[1]) Az okiratok tehát, melyek alapján a biztositás kéretik, a biztositási kérvényhez, a mennyire csak lehet, eredetben, vagy legalább is hitelesitett másolatban melléklendők.

[2]) A biztositás és zárlat abban különböznek, hogy a zárlat valamely tulajdoni, használati, vagy birtok jog iránt adatik, a biztositás pedig csak egyedül lejárt követelésekre kérhető. Egyeznek abban, hogy mindkettő úgy a per megindítása, mint a per folyama alatt kérhető, hogy a veszély valószinűségét igazolni kell, s hogy törvényes szünnapokon is foganatosíthatók.

[3]) Ha biztositási végrehajtás esetében a végrehajtást szenvedő fél pénzbeli teljes fődözetet ad: a kiküldött a pénzt nyugta mellett átveszi s 24 óra alatt a birósághoz beadja. (ü. r. 191.)

81. §.

A végrehajtásról.

Jogérvényes birói határozatnak foganatositása végrehajtásnak neveztetik. — A végrehajtásnak két külön neme van, melyek közül egyiknek okvetlen

Digitized by Google

meg kell előzni a másikat u. m. a zálogolási és az árverési. Zálogolási végrehajtásnak van helye:

a) ha a marasztalt fél az első- vagy másodbirósági határozat ellen felebbezéssel, vagy semmiségi panaszszal, ugyszintén a harmadbirósági határozat ellen semmiségi panaszszal a törvényes határidő alatt nem élt; vagy a semmiségi panasz elutasittatott;

b) ha helybehagyta a másodbiróság az első biróság határozatát, és a helybenhagyó határozat semmiségi panaszszal meg nem támadtatott, kivévén azon eseteket, melyekben a harmadbirósághozi felebbezés a végrehajtást gátolja. (287.)

c) az elmarasztaló itélet azon pontjaira nézve, melyek ellen a törvényes határidő alatt felebbezés nem történt;

d) olyan elmarasztalt pertársak ellen, kik felebbezéssel nem éltek. [1])

e) eskütől feltételezett itélet alapján, ha az eskü letétetett, illetőleg le nem tétetett;

f) a per folyamában az ügy birája előtt létrejött egyezség, vagy

g) választott biróság által hozott itélet, avagy választott biróság előtt kötött egyezség alapján [2]) (345.)

[1]) A mennyiben jelen munkának 74. §-ban kifejtett 290. kivétele alá nem esnek. (345.)

[2]) Végrehajtás foganatosítását felfüggeszti az igazolási kérelem (314) s meggátolja a kielégítési végrehajtást: az úrbéri, tagosítási és arányosítási ügyekben és más rendes folyamú perekben, fő- vagy póteskü megitélése esetében a másod biróság helybenhagyó határozata ellen beadott felebbezés (287)

82. §.

A végrehajtási kérvényről.

A végrehajtás mindig azon bíróságnál kérelmezendő, mely a perben első folyamodásilag itélt, vagy

Digitized by Google

a mely előtt a per, egyezség által befejeztetett. A választott birósági itélet vagy egyezség végrehajtására nézve azon rendes bíróság illetékes, melynek illetőségéhez a per választott bíróság esetén kivül tartoznék. (346. 510 és 506.)

Sommás eljárásban a végrehajtás, mely a marasztalt félnek egyedül ingóságaira intéztetik, szóval kérelmezendő. A végrehajtató azonban a jogérvényes itéletet vagy egyezséget annyi példányban tartozik bemutatni, hogy a végrehajtató és végrehajtást szenvedő félnek, s ha többen volnának, mindeniknek, végre a birói kiküldöttnek, illetőleg megkeresendő bíróságnak is egy egy példány jusson. (347, 349.)

A biró e példányokra és a perjegyzőkönyvben röviden feljegyzi, hogy az itélet alapján s a szóbeli kérelemhez képest a végrehajtást elrendelte, s egyszersmind a végrehajtót megnevezi. [1]) (347.)

Rendes perekben átalában, a sommás eljárásnál pedig olyan esetben, midőn a végrehajtás tárgya ingatlan, a végrehajtás irásban kérelmezendő. A kérvényben világosan bennfoglaltassék:

a) a teljesitendő kötelezettség misége, s ha pénzbeli fizetésre vonatkozik, annak összege tőkében és járulékaiban;

b) a végrehajtás tárgya és minősége;

c) az ingatlanok telekkönyvi és helyrajzi számai; ott pedig, hol telekkönyvek nincsenek, az ingatlanok pontos körülirása, egyszersmind bizonyitéka annak, hogy a marasztalt fél a kérdéses javaknak birtokában van;

d) a végrehajtás tárgyainak holléte;

e) annak megemlitése, hogy a végrehajtás kiküldetés vagy megkeresés utján foganatositandó, s ez

Digitized by Google

utóbbi esetben a megkeresendő bíróság megnevezése és székhelye;

f) végrehajtatónak abbeli nyilatkozata, hogy a végrehajtásnál akarja-e magát s ki által képviseltetni? [2]) (348.)

A végrehajtási kérvény annyi példányban nyujtandó be, hogy a végrehajtató és végrehajtást szenvedő félnek, s ha többen volnának mindeniknek, végre a birói kiküldöttnek, illetőleg megkeresendő bíróságnak, s ha telekkönyvi bekeblezés esete forog fen, (359. §.) a telekkönyvi hatóságnak is egy egy példány jusson.

Az itélet vagy egyezség, mely a végrehajtásnak alapul szolgál, az első példányhoz eredetiben, a birói kiküldött példányához pedig egyszerü másolatban mellékleudő. (349.)

[1]) Ezelőtt a sommás szóbeli bíróság az itélet kimondásakor a végrehajtással megbizott birói kiküldöttet is azonnal megnevezte.

[2]) Végrehajtási kérvény példánya: T. Törvényszék! N. N. ellen a czímzett törvényszék előtt — év — szám alatt pert indítván, ellene az ide a) alatt csatolt itélet hozatott, mely szerint kötelezteteti részemre — ft. tőkét, ennek — járó 6% kamatait, úgy — ft. perköltséget megfizetni; minthogy azonban nevezett adósom e kötelezettségének a b) alatt becsatolt eredeti kötvény tanúsága szerint, mindez ideig eleget nem tett, a c) alatti igtatói bizonyitványnál fogva pedig a fentebb hivatkozott itélet ellen sem felebbezéssel, sem semmiségi panaszszal nem élt, annálfogva esedezem a T. Törvényszékhez, méltóztassék nevezett adósomnak a — szám alatt levő házában találtató bútorai s. t. b. s egyébb ingó vagyonára a fent kitett összeg és járulékai úgy következő újabbi költségeim u. m.

1) itélet bélyeg	— — —	ft. — kr.
2) igtatói bizonyitvány	— —	ft. — kr.
3) jelen végrehajtási kérvény szerkesztése leiratása és bélyegeiért	— — —	ft. — kr.
	összesen	— ft. — kr.

valamint a végrehajtás alkalmával felmerülendő költségek erejéig, a kielégitési végrehajtást, illetőleg foglalást, elrendelni, s annak X. Y. megbizottam közbenjöttével foganatositására, egy törvényszéki tagot kiküldeni. Z. J.

Midőn a foglalás megkeresés útján eszközlendő: a kielégitési végrehajtást, illetőleg foglalást elrendelni,

Digitized by Google

s annak X. Y. megbizottam közbenjöttéveli eszközlése végett, — megye — járási szolgabirói hivatalát megkeresni.

Midőn telekkönyvezett ingatlanra a foglalás, a bekeblezés elrendelése útján kéretik: végrehajtást, illetőleg foglalást elrendelni, s a p. prts. 359 §-a értelmében a végrehajtási végzésnek bekeblezése végett, —— telekkönyvi törvényszékét megkeresni. Megjegyezvén, miszerint a bekeblezés eszközlésénél — megbizottam fogja érdekeimet képviselni. Z. J.

83. §.

A végrehajtási kérvény elintézéséről.

A bíróság a végrehajtási kérvényt az ellenfél meghallgatása nélkül intézi el. A végzésben a végrehajtás foganatositására kiküldöttet rendel, [1]) vagy ha a végrehajtás más birói hatóság területén eszközlendő, az illetékes bíróság megkeresése iránt intézkedik. [2]) (350.)

Ha a végrehajtató a bíróságra bizta a képviselő kinevezését: ezt annak veszélyére és költségére a bíróság a végzésben, vagy a birói kiküldött a foglalás alkalmával hivatalból nevezi ki. (351.)

A végrehajtásnál birói kiküldöttkép alkalmazandók:

a) rendezett tanácscsal nem biró városokban és községekben, ha a biró a sommás eljárás alá tartozó ügyek elintézésére feljogosittatott: maga a biró, vagy jegyzőkönyvvezetője;

b) szolgabirói járásokban az illető szolgabiró vagy esküdt;

c) a városi törvényszékek székhelyein a városi törvényszéki személyzet valamelyik tagja;

d) a törvényszékek területén a törvényszék által elintézett ügyekben vagy megkeresés folytán a törvényszéki személyzet valamelyik tagja, illetőleg az a) és b) alatt megnevezett közegek. [3]) (42, 352.)

Digitized by Google

Bíróságok, melyek dologi törvényhatóságot nem gyakorolhatnak, ha valamely ingatlan vagyonra rendeltek el végrehajtást, annak foganatosítása végett a végrehajtási iratok átküldése mellett mindig az illető dologi bíróságot tartoznak megkeresni.

A dologi bíróság teljesiti a végrehajtást az ingókra nézve is, ha ugyanazon végzésben ingók és ingatlanokra egyidejüleg rendeltetett az el. (353.)

A végrehajtató a végrehajtási költséget mindenik esetben előlegezni tartozik. (356.)

A marasztalt fél vallásának ünnepei a végrehajtásnál is lehetőleg figyelemben tartandók. (357.)

[1]) **Foglalási végrehajtást elrendelő végzés: Folyamodónak a kielégitési végrehajtáshoz joga levén részére a megitélt — ft. tőke — kamatai, — ft. eddigi úgy ezúttal — ftban megállapított, valamint a végrehajtás alatt felmerülendő költségek erejéig, panaszlottnak következő vagyonára u. m. —— a kielégitési végrehajtás elrendeltetik, s annak — felperesi megbizott közbenjöttével leendő eszközlése végett —— törvényszéki tag, jelentési kötelesség mellett kiküldetik. — Mely végzésről — felperesi megbizott az elsődleten, —— törvényszéki tag, mint kiküldött végrehajtó pedig a 2-od és 3-ad példány kézbesitése mellett értesittetni rendeltetnek.**

[2]) **Foglalási végrehajtást elrendelő végzés, midőn a lefoglalandó tárgy máshatóság területén létezik: kielégitési végrehajtás elrendeltetik s annak — felperesi megbizott közbenjöttével leendő foganatositása végett — megye, — szolgabirói hivatala a jelen kérvény másod és harmadlatának átküldése mellett megkerestetik; utasittatván a kebelbeli kiadóhivatal az iratok átküldését a folyamodvány első példányán megismerni, s ezt folyamodó képviselőjének helyben kézbesiteni.**

[3]) **Végrehajtással a törvényszék képes egyéneket bizzon meg, s gondoskodjék, hogy a kiküldöttek a gyors eljárásban más hivatalos teendők által ne akadályoztassanak, megbizásokkal pedig egyenlő arányban legyenek elfoglalva. (ü. r. 183.)**

Minden végrehajtó köteles a kiküldetésekről naplót vezetni, a következő rovatokkal:

a) első rovatba jö a sorszám az év kezdetétől végeig, továbbá az érkezés napja és órája;

b) második rovatba a meghagyás kelte, iktatói száma és rövid tartalma;

c) harmadik rovatba a felek és képviselők nevei és lakhelye;

Digitized by Google

d) negyedik rovatba a végrehajtás foganatositása és ideje;
e) ötödik rovatba a jelentés beadásának ideje. (ü. r. 184.)

A végrehajtató jelentkezésének időpontja a negyedik rovatba, a jelentkezésről és annak időpontjáról szóló bizonyitvány, ha ezt a végrehajtató kéri: a kérvény első példányára jegyeztetik.

Ha több végrehajtató jelentkezett ugyanazon adós ellen: e körülmény az első rovatban mindenik meghagyásnál kitüntetendő. (ü r. 185.)

A negyedik rovat azon időpontokat foglalja magában, melyekben a foglalás, becslés, árverés, vagy ezek folytatása eszközöltetett, illetőleg annak megjegyzését, hogy a végrehajtás nem szorgalmaztatván, foganatba nem vétetett, vagy a végrehajtató kivánsága, avagy más körülmények miatt megszüntetett vagy felfüggesztetett. (ü. r. 186.)

Minden végrehajtó tartozik a naplót három havi időközökben az elnöknek bemutatni s a függőben lévő végrehajtások állásáról és a befejezést gátló körülményekről jelentést tenni Az elnök egyébiránt a naplót bármikor megtekintheti, a kiküldöttől egyes esetekben felvilágositást kérhet, s az eljárás szabályszerüsége és gyorsitása iránt intézkedhetik. (ü. r. 187.)

Azonfölül, hogy a sürgetési naplóban minden kiküldetés nyilvántartandó: az előadónak is tisztében áll a kiküldött ellenőrzése, mindazon esetekben, a hol ennek leltározás, foglalás vagy árverés utján pénz vagy értéktárgynak jöhetnek kezéhez. E végből ellenőrzési naplót vezet, abba az ügy iktatói számát, a kiküldött nevét, a kiküldetés tárgyát, s a kitüzött határnapot vagy biróilag rendelt zárhatáridőt rovatok szerint bejegyzi, s a határnap lejárta után 24 óra mulva a jelentés beadását s a netán átvett pénz vagy értéktárgyak letételét szorgalmazza, vagy a körülményekhez képest jelentést tesz.

Ez okból az előadó, ilyetén ügyekben kiküldöttkép soha sem alkalmaztathatik. (ü. r. 188.)

A határidők nyilvántartására különjegyzék szolgál, melyben a kiküldött a meghagyás foganatositásának kitüzött napját és óráját pontosan bejegyezni tartozik. (ü. r. 189.)

84. §.

A végrehajtási kérvény kézbesitése, vagy átküldéséről.

Az elintézett végrehajtási kérvény első példánya a végrehajtatónak, vagy annak, ki a kérvényben mint képviselő van megnevezve, a további példányok pedig a birói kiküldöttnek kézbesittetnek; vagy ha a végrehajtás megkeresés utján eszközlendő, a megkeresett hatósághoz küldetnek át. (354.)

Digitized by Google

A birói kiküldött a végrehajtatónak vagy képviselőjének felszolitására a foglalást azonnal teljesiteni tartozik. Ha a végrehajtás három hónap eltelte alatt a birói kiküldöttnél nem szorgalmaztatik: a végrehajtási iratok jelentés mellett a bíróságnak bemutattatván, a fél további sürgetéseig irattárba tétetnek.

Ha ellenben a fél a végrehajtási kérvényben világosan kijelentette, hogy magát képviseltetni nem szándékozik, vagy képviseltetésére nézve a végrehajtási kérvényben nem nyilatkozott; valamint abban az esetben is, ha képviselő kirendelését a bíróságra bizta: a birói kiküldött köteles 24 óra alatt a foglalást hivatalból teljesiteni. (355.)

85. §.

A kijelölési jog és foglalásról.

A kijelölési jogot a végrehajtás tárgyaira nézve a törvény korlátai között a végrehajtató gyakorolja, még akkor is, ha követelése már zálogilag volna biztositva. Midőn pedig a végrehajtás a végrehajtató képviseltetése nélkül teljesittetik, a kijelölési jog a birói kiküldöttet illeti.

Ha azonban ugyanazon végrehajtató részére ingók és ingatlanok foglaltatnak le, az árverés előbb mindig az ingókra intézendő. (358.)

A végrehajtási foglalás ingókra és nem telekkönyvezett ingatlanokra nézve a helyszinén eszközlött összeirás által, telekkönyvezett javakra vagy jogokra nézve pedig a végrehajtási végzés bekeblezése által történik. E végett a végrehajtást elrendelő bíróság a végzés átküldése mellett az illető telekkönyvi hatóságot is hivatalból keresi meg. (359.)

Digitized by Google

A birói kiküldött a végrehajtási végzést a helyszinén a marasztalt félnek kézbesitvén, őt a követelés kifizetésére felszólítja; mit ha nem teljesit a marasztalt fél, nem ügyelve ellenmondására, a folyamodványban kijelölt, vagy a foglalás alkalmával kijelölelendő tárgyak összeirásához kezd, s azt mindaddig folytatja, míg a követelés fedezve nincs. Ha a marasztalt fél távol van, a végrehajtási végzés kifüggesztendő [1]) (360.)

A foglalás azon időtől fogva, melyben az összeirás teljesittetett, az összeirt tárgyakra nézve minden későbbi foglaltató ellen zálogjogot ad. A végrehajtási végzés telekkönyvi bekeblezésének joghatályát a telekkönyvi törvény határozza meg. (361.)

A végrehajtás mindig két tanu jelenlétében teljesittetik, kik házbeliek, szomszédok s ezek nem létében más meghivottak lehetnek [2]) (364.)

A lefoglalt és összeirt javak birói zár alatt lévőknek, s mind a végrehajtást szenvedet, mind egy harmadik kezénél olyan letétnek tekintetnek, melynek elidegenitése vagy szándékos rongálása, mint sikkasztási büntény fenyittetik. Erre a végrehajtó az illetőket a foglalás alkalmával komolyan figyelmeztesse; a büntény elkövetése esetében pedig annak megtorlását hivatalból eszközölje a büntető bíróságnál. (368.)

A végrehajtást ellenszegüléssel gátolni nem szabad; ha még is gátoltatnék, azt a birói kiküldött az illető törvényhatóság legközelebbi közbiztossági közegének segélyével foganatositja. A végrehajtásnak ellenszegülés által lett meghiusitása a büntető törvények sulya alá esik, mi végett a birói kiküldött hivatalból tartozik jelentést tenni. (379.)

Digitized by Google

A viszvégrehajtás ugyanazon szabályok szerint történik, melyek a végrehajtásra nézve vannak megállapitva. (380.)

[1]) Végrehajtási foglalás május elsejétől semptember végeig reggeli hét óra előtt s esti hét órán tul, october elsejétől pedig április végeig reggeli nyolcz órán előtt s esti öt órán tul nem teljesithető. (ü. r. 190.)

[2]) Ha a végrehajtás folyama alatt egyezség jön létre, vagy a felek a végrehajtás elhalasztásában megegyeztek: ezt a kiküldött jegyzőkönyvbe veszi s a jegyzőkövyvet a bírósághoz bemutatja. (ü. r. 192.)

A kiküldött köteles megszüntetni a foglalást:

a) ha birói határozat által van utasitva;

b) ha a követelés teljesen kielégittetett vagy biztositás esetében teljesen födöztetett;

c) ha a végrehajtató egyezség, vagy irásbeli nyilatkozat szerint a végrehajtást megszünteti vagy elnapolja;

d) ha a marasztalt fél ellen csöd nyittatott. (ü r. 193)

86. §.

A törvényes zálogjogról.

Törvényes zálogjognál fogva, — mely a bérbeadót a bérbevevő ellen bérlési követelésekre nézve fél évi, haszonbéri követelésekre nézve pedig egy évi bér erejeig illeti, ezen követelések minden más követelést feltétlenül megelőznek.

A törvényes zálogjog azon ingókra nézve bir hatálylyal, melyek a bérlő tulajdonában vagy használatában a bérlemény területén találtatnak, vagy a bérleményi területen kivül ugyan, de a bérlési üzlethez tartozóknak bizonyittatnak.

A bérbeadó a bérbevevő ellen intézett végrehajtásról mindig eleve értesitendő. [1]) (362.)

[1]) Ingókra intézett végrehajtás esetében azok, a kiket törvényes zálogjog illet, a foglalással egyidejüleg, az igénylők pedig az igénykereset beadására s az illető felek az árverésre kitüzött határidőről, a foglalás befejézése után legalább 24 óra alatt értesitendők. (ü. r. 195.)

Digitized by Google

87. §.

A birói becsű és végrehajtási jegyzőkönyvről.

A lefoglalt tárgyak értéke a foglalással egyidejüleg birói becsü utján állapittatik meg a végett, hogy az árverésnél kikiáltási árul szolgáljon. Ingók megbecsülésére a birói kiküldött hivatalból nevez becsüsöket. [1]) Ingatlanoknál, melyeknek becsértékét (424. §.) az adó alapján megállapitani nem lehet: egy becsüst a végrehajtató, egyet a marasztalt fél s egy harmadikat a birói kiküldött választ. Azon fél helyett, ki e jogával élni nem akar, becsüst hasonlóan a birói kiküldött nevez.

A becslésnél is alkalmazandók azon szabályok melyek a szemle teljesítése körül fölhozattak (216. j. m. 53. §.), ugyanis: a becslés teljesítése előtt a becsüsök megesketendők arra, hogy a becsü tárgyai iránt becslésöket részrehajlás és melléktekintet nélkül, szakismeretök szerint, jólélekkel fogják teljesíteni, kisebbségi külön véleménynek azonban nincs helye. (363)

A végrehajtásról jegyzőkönyv vétetik fel, melyben a következők foglaltatnak:

a) a birói kiküldött s a jelenlevő felek illetőleg képviselők és tanúk nevei;

b) a kötelezettségnek, melynek teljesitésére a végrehajtás foganatositttatott, misége, s ha pénzbeli fizetésre vonatkozik: annak összege tőkében, kamatokban és költségekben;

c) a foglalás tárgyainak összeirása, számrendben folyó tételek szerint.

d) a lefoglalt tárgyak becsértéke;

e) a felek észrevételei s a netán bejelentett elsőbbségi s tulajdoni igények.

Digitized by Google

A jegyzőkönyv minden jelenlevő által aláirandó, vagy az aláirás megtagadása a jegyzőkönyvben megjegyzendő. (365.)

A birói kiküldött az eljárási költséget a jegyzőkönyvben megállapitja; azokat, kiknek tulajdoni vagy elsőbbségi igényei a foglalás alkalmával tisztába nem hozathattak, a törvény rendes utjára utasitja.

A jegyzőkönyv megtekintése és lemásolása minden érdekeltnek szabadságában áll. [2] (366.)

A végrehajtási költséget a marasztalt fél viseli, még akkor is, ha perköltség megtérítésére az itéletben nem köteleztetett.

A költség tehát mind a kérvényben, mind a végrehajtási jegyzőkönyben felszámitható. (367.)

[1]) A törvényszék, a mennyire lehetséges, állandó szakértőket nevezzen ki és hiteljen meg, kik közül a kiküldött, ha a választás őt illeti, becsüsöket választhasson. A felek választási joga azonban nincs korlátozva ily becsüsök kinevezése által. (ü. r. 194.)

[2]) Foglalási jegyzőkönyv: Felvétetett N. N. városban — év — hó — napján délelőtt 8 órakor — törvényszékének — év, — szám alatt — panaszlónak, — panaszlott ellen — ft. s jár. iránt lefolyt rendes perében, hozott kielégitési végrehajtást elrendelő végzése következtében. Jelenlevők: a) a törvényszék részéről: — jegyző, mint kiküldött végrehajtó; b) a felek részéről: felperesi megbizott, alperes személyesen; c) becsüsök: —, —; d) tanuk: — —

A végrehajtási végzés végrehajtást szenvedőnek a helyszinén személyesen kézbesittetvén, fölhivatott a követelés kifizetésére, azonban erre magát képtelennek nyilvánitotta, minek következtében — felperesi megbizott kérelme folytán hivatalból kinevezett — becsüsöknek a p. prts. 200 és 216. §-ai értelmében lett figyelmeztetése és megesketése után — és — szomszédoknak, mint meghivott tanúknak jelenlétében, a felperesi megbizott által kijelölt következő ingó tárgyak foglaltattak le és becsültettek meg:

Tétel szám	Darab szám	Tárgy megnevezése	Becsérték ft.	Becsérték kr.
1.	6.	közönséges, kopott bőrszék	6	—
2.	3.	aranykarperecz email és kő nélkül	15	—

Digitized by Google

Tétel szám	Darab szám	Tárgy megnevezése	Becsérték ft.	kr.
3.	2.	ágy jegenye funirral . .	12	—
4.	4.	lúdtollal tömött vánkos . .	14	—
		összesen .	77	—

Az ekkép összeírt és megbecsült ingóságok által felperes követelése elegendőkép fedezve lévén, a végrehajtási foglalás felperesi képviselő beleegyezésével befejeztetett, az összeírt tárgyak zár alá vetteknek nyilvánittattak, különösen a 2. szám alatt lefoglalt 3 arany karperecz a p. prts. 400 §-a értelmében birói kézhez vétetett, a többi ingóság pedig felperesi megbizott beleegyezésével végrehajtást szenvedőnél hagyatott oly figyelmeztetés mellett, hogy azok szántszándékos rongálása, vagy elidegenitése a p. prts. 368. §-a szerint, mint sikkasztási büntény szokott fenyíttetni.

A foglalás alkalmával a 2. szám alatti 3 aranykarpereczre, végrehajtást szenvedett neje született ——, tulajdoni igényt jelentett be, miután azonban az igény kérdése a foglalás alkalmával azonnal tisztába nem hozathatott, nevezett igénylőnő a p. prts. 366. §-hoz képest, keresetével a törvény rendes útjára utasittatott.

Továbbá a felperesi megbizott által felszámitott jelen végrehajtási költségek következőképen állapittattak meg: a) stb.

Végre miután a lezálogolás jeléül a biróság pecsétje a 3. szám alatt összeirt egyik ágy oldalára üttetett, felek részéről pedig a végrehajtási eljárás tekintetében észrevétel nem tétetett, — a foglalási jegyzőkönyv befejeztetett és az illetők által az alábbiak szerint sajátkezüleg aláiratott. (Aláirják: a kiküldött végrehajtó, felek, becsüsök és tanúk.)

88. §.

Több végrehajtó, vagy végrehajtató találkozása.

Ha ugyanazon kiküldött különböző végrehajtási végzéseknek ugyanazon egy adós ellen leendő foganatositására több végrehajtató részéről akkor szólíttatik fel, mikor a foglalást tettleg még meg nem kezdette: a végrehajtást szenvedő fél ingó vagy nem telekkönyvezett ingatlan javait a végrehajtató felek jelentkezé-

Digitized by Google

sének sorrendjére való tekintet nélkül valamennyi végrehajtató javára együtt s egyszerre irja össze.

Az ekkép lefoglalt javakra nézve valamennyi végrehajtató egyenlő zálogjoggal bir, s a vételárból követeléseik aránya szerint nyernek kielégitést. (369.)

Ha több hitelező a birói kiküldöttnél akkor jelentkezik, mikor a foglalás valamely korábbi végrehajtató részére már megkezdetett: ezen korábbi végrehajtató az addig összeirt javakra nézve más későbbi foglaltató felett elsőbbséggel bir; de a még le nem foglalt vagyon nem csak az első, hanem valamennyi jelentkezett végrehajtató részére irandó össze. (370.)

Az imént előadottak tartandók meg akkor is, ha ugyanazon adósnál több kiküldött találkozik.

A kiküldöttek közül más megállapodás hiányában azon kiküldött, ki a foglalást már megkezdette — és ha a foglalást még egyik sem kezdette meg: az fogja az összeirást valamennyi végrehajtató javára ugyanazon egy jegyzőkönyvben teljesiteni, a kinek kiküldetése legkorábbi. A vételár a végrehajtatók közt itt is a követelések aránya szerint osztatik föl. (371.)

Midőn ugyanazon egy kiküldött több hitelező részére foglalt, vagy több kiküldött találkozásakor a vagyon több hitelező részére foglaltatott le: az árverést azon kiküldött eszközli, a ki a foglalási jegyzőkönyvet felvette; de az árverés idejéről s helyéről valamennyi kiküldöttet s valamennyi véghajtató felet szabályszerüleg értesiti. (372.)

Ha a végrehajtató a megkezdett végrehajtástól elál: azok, a kik a végrehajtás alá vett javakra már előbb végrehajtási zálogjogot szereztek, az abbahagyott végrehajtást tovább folytathatják. (373.)

Digitized by Google

89. §.

A végrehajtás korlátozása vagy felfüggesztése.

Ha a marasztalt fél oly okiratnak van birtokában, mely által bebizonyithatja, hogy a végrehajtási jog az itélet vagy egyesség után felmerült tények folytán egészben vagy részben elenyészett: a foglalás befejezésétől számitandó 3 nap alatt a végrehajtásnak megszüntetését illetőleg korlátozását kérheti.

E kérelem kereset alakjában adatik át a kiküldöttnek, ki azt a végrehajtást elrendelő bírósághoz jelentés mellett haladéktalanul bemutatja. A kereset a bírósághoz képest sommás uton vagy külön jegyzőkönyvben tárgyaltatik, s minden perorvoslat kizárásával végzés által döntetik el. (374.)

A végrehajtás felfüggesztése iránti kereset csupán az árverésre nézve bir halasztó hatálylyal, a foglalást ellenben nem akadályozza.

Hasonló jogkövetkezmény a végrehajtás korlátozása iránti keresetet a végrehajtásnak csak azon részére nézve illeti, melyre a kereseti kérelem vonatkozik.

Ez eseten kivül a végrehajtást csak az igazolási kérelem beadása (314. §.) gátolhatja. (375.)

Azon fél, ki a végrehajtást felfüggesztését vagy korlátozását hamis ürügy alatt vagy valótlan körülmény előadása által eszközölte ki: az okozott kár és költség megtérítésén felül mint csaló büntettetik. E végett a bíróság a kellő intézkedéseket hivatalból teljesiti. (376.)

A marasztalt fél ellen elrendelt csőd esetében az olyan foglalás, mely az ingókra és nemtelekkönyvezett ingatlanokra nézve a csődnyitás napján vagy később

Digitized by Google

foganatosittatott, a foglaltatónak nem ad zálogjogot. A telekkönyvezet javakra és jogokra nézve a zálogi elsőbbség az épségben hagyott telekkönyvi törvény szabályai szerint itélendő meg. (377.)

90. §.

A végrehajtási jog elévülése.

A végrehajtási jog elévül három év alatt azon naptól számitva, melyen a marasztaló itélet vagy egyezség végrehajthatóvá vált, vagy a végrehajtás megkisérleltetett. De ha a végrehajtás a marasztalt fél kérelmére egyezségileg halasztatott el; vagy ha a végrehajtó kimutatja, hogy a végrehajtást a fentebbi határidő alatt kielégitési alap hiánya miatt nem eszközölhette: a végrehajtás mindaddig megujitható, mig a per tárgya a polgári törvények szerint el nem évült. (378.)

A.) Végrehajtás az ingóságokra.

91. §.

Végrehajtás bizonyos ingó vagyon átadása végett.

Ha a marasztalt fél bizonyos ingó vagyon átadására van itéletileg kötelezve: ezt a végrehajtó a végrehajtást szenvedettől átveszi s a nyertes félnek átadja. Az átvétel és átadás elismervény mellett történik.

Ha a marasztalt fél a végrehajtás alól rosz hiszemüleg vonja el az odaitélt tárgyat: mint sikkasztást elkövetett bünös fenyitendő. (381.)

Ha a megitélt tárgy egy harmadiknál létezik, azt a kiküldött elismervény mellett átveszi s a végre-

Digitized by Google

hajtatónak átadja. Ha megtagadja e harmadik az átadást: a végrehajtatónak szabadságában áll, vagy ezt külön per utján követelni, vagy jogait a marasztalt fél ellen érvényesiteni. (382.)

Ha a tárgy birói őrizet alatt létezik, annak a végrehajtató fél részére leendő kiadatását a birói kiküldött hivatalos uton eszközli. (383.)

Midőn a marasztalt fél határozott nemü tárgyakat köteles a nyertes félnek kiszolgáltatni, azokat a végrehajtató az itéletben kitett mennyiségben a végrehajtást szenvedettől átveszi, s a nyertes félnek elismervény mellett kiszolgáltatja.

De ha nincsenek e nemü tárgyak a marasztalt fél birtokában: a végrehajtatónak joga van magát, azoknak a végrehajtó által megközelitőleg megállapitandó értékeig, foglalás által azonnal biztositani, a tárgyakat pedig mindenik félre nézve legelőnyösebb módon megszerezni s tett kiadásait a marasztalt fél ellen felszámitani; egyszersmind a nélkülözés miatt szenvedett kárra nézve elégtételt követelni. A tett kiadásnak és szenvedett kárnak a per birája által, ennek minőségéhez képest sommás uton, vagy külön jegyzőkönyvben megállapitandó összeg végrehajtás utján hajtatik be. (384.)

92. §.

Végrehajtás, munka teljesitése, vagy valaminek eltürése végett.

Ha a marasztalt fél valamely munka teljesitésére kötelezteteti: a végrehajtató kérheti, hogy az arra aránylagos pénzbüntetés terhe alatt szorittassék. A birság összegét a biró a végrehajtási vegzésben állapitja meg, s azt a munka nem teljesitése esetében a

Digitized by Google

birói kiküldött végrehajtás utján hajtja be. Ezen felül szabadságában álland a végrehajtatónak a munkát egy harmadik által végeztetni, s magát, a végrehajtó által megközelitőleg megállapitandó munkabér erejéig, azonnal biztositani.

A per birája által, ennek minőségéhez képest sommás uton vagy külön jegyzőkönyvben megállapitandó munkabér és károsszeg végrehajtás utján hajtatik be.

Ugyanezen szabályok alkalmazásának van helye akkor is, ha a marasztalt fél az itélet által valaminek türésére vagy abbanhagyására kötelezteteti. (385.)

93. §.

Foglalás, közpénztárban levő pénzek vagy magán követelésekre.

Ha a foglalás olyan pénzekre intéztetik, melyeket a marasztalt fél valamely közpénztárnál vehet fel: a kiküldött mind a pénztárt mind azon hatóságot, mely alatt a pénztár áll, rendelvényileg értesiti, hogy a pénz, a követelés erejéig, felperes részére lefoglaltatott, s hogy az csak birói utalványra szolgáltathatik ki. A pénztár a végrehajtási rendelvényt egyelőre jegyzékbe veszi; az eljáró hatóság és a kiküldött birósági tag utalványozásának megérkezte után pedig végrehajtató részére a fizetést minden lejárati időkor teljesiti, és a megtörtént fizetést az eredeti adóslevélre, vagy ha ilyen nem létezik, az itélet eredeti példányára felirja s neve aláirásával bizonyitja.

Hasonlókép kell eljárni, mikor birói őrizet alatt létezik a pénz, melyre a végrehajtás intéztetett. (386.)

Midőn a végrehajtás az adósnak valamely magán személy elleni követelésére intéztetik [1]) a végrehajtató

Digitized by Google

kielégitése a követelésnek vagy átruházása, vagy árverésen eszközlendő eladása utján történik. Az első esetben a végrehajtató a végrehajtást szenvedett fél irányában engedményesnek tekintetik.

Az adós követeléseiből csak annyit lehet lefoglalni, a mennyi a marasztalási összeg fedezésére elégségesnek látszik. Ha a végrehajtató által behajtott vagy árverésen eladott követelésből a marasztalási összeg ki nem kerül: a végrehajtatónak joga van teljes kielégittetését folytatólagos végrehajtás utján eszközölni. (412, 387.)

Az adós a végrehajtást szenvedett követelésének lefoglalásáról a végrehajtó által azonnal értesittetik.

A lefoglalt követelést se a marasztalt fél a foglalás után fel nem veheti, se az adós a foglalásról vett értesités után birói utalvány nélkül ki nem szolgáltathatja.

Ha a végrehajtást szenvedett fél e szabály ellen cselekszik; mint sikkasztó fenyittetik; az adós pedig ugy tekintetik, mintha ki nem fizette volna a követelést. (388.)

A fentebbi 387. §. esetében a marasztalt fél az átruházott követelés valóságáért és behajthatóságáért felelős. Ha az átruházott követelés peressé válik, szabadságában áll végrehajtatónak azonnal első adósa más vagyonához nyulni. Ha pedig az átruházáskor behajtható követelés később csupa véletlenség vagy a végrehajtató vétsége miatt vált behajtlanná, ezért a marasztalt fél nem felelős. (389.)

Bekebelezett kötelezvény foglalása esetében a jelzálog felülkeblezését hivatalból eszközli a kiküldött. (390.)

Ha a marasztalt fél követeléséről szóló adóslevél egy harmadik kezénél, vagy birói őrizet alatt létezik,

Digitized by Google

a jelen munka 91. §-ában (382, 383.) foglalt szabályok tartandók meg. (391.)

A tőzsdeileg jegyzett értékpapirok végrehajtási eladása a helybeli, illetőleg legközelebbi központi tőzsdén eszközöltetik azon bíróság által, mely a tőzsde székhelyén a végrehajtások foganatosítására jelen törvény szerint illetékes. (392.)

[1]) A háztulajdonosnak lakója elleni követelése magán követelés; akár kötelezővel, akár házbéri szerződés szerinti bérfizetésekkel, akár szerződés nélküli egyszerű bérlettel legyen valaki adósa a háztulajdonosnak, ennek az mindig magán követelése, s ha lehet a házbirtokosnak adóslevéli követelését ezen 387-ik §. alapján lefoglalni, ép igy eshetik végrehajtás alá annak bármely házbéri tartozása is. Gyakorlati kivitele a kérdésnek pedig akként volna eszközölhető: hogy miután a felhozottak folytán a 417. és következő §-ok alkalmazhatlanságánál fogva igény- és teherrovott házak jövedelmei is lefoglalhatók, az ily végrehajtás a 359. §. utmutatása szerint a telekkönyvezett házra bekeblezendő. A telekkönyvezett javak és jogok tekintetében a zálogjogi elsőbbség iránti viszonyokra a telekkönyvi törvényszék a 377. §. által is egészen fenntartatván, ugyancsak a telekkönyvi intézkedések természetéből folyik, hogy különben nem jelzálogos hitelező bérletfoglalási joga csak addig birhat elsőbbséggel, mig valamely korábban bekeblezett jelzálogos hitelező a maga követeléseire nézve a ház bérlete ellen birói foglalást nem intéz. Szintugy megszünteti a bérfoglalás további foganatositását a ház birói eladása, valamint a csőd is. (P. N. 1869. 106.)

94. §.

Foglalás, a marasztalt fél ingóságaira.

Midőn a végrehajtató a marasztalt félnek ingó javaiból kivánja követelését kielégittetni, a végrehajtás az ingóságok lefoglalása és eladása utján történik. (393.)

A végrehajtás rendszerint a marasztalt fél tulajdonához tartozó s bárhol található minden ingóságra kiterjed.

Hogy az ingók a végrehajtás alól el ne vonassanak: a birói kiküldött a végrehajtást szenvedettnél

Digitized by Google

mindazon záros helyeket felnyittathatja, sőt szükség esetében fel is töretheti, a melyekben végrehajtás alá tartozó tárgyak léteznek vagy létezhetnek. (394.)

95. §.

Kivételek a birói foglalás alól.

Birói foglalás alá nem vétethetnek:

a) az ereklyék, de foglalványaik lefoglalhatók;

b) valamely köz- vagy magán hivatalhoz tartozó tárgyak, pecsétnyomók és irományok; jegyzőkönyvek stb.;

c) a legszükségesebb öltözék és ágynemü;

d) tudósok és müvészek olyan szükséges könyvei, mintái és szerei, melyek szakmájokhoz nélkülözhetlenek.

e) iparosok és napszámosok legszükségesebb munkaeszközei;

f) családi arczképek, de kereteik lefoglalhatók;

g) a keresetmód folytatásához, a polgári rendeltetés betöltéséhez s a személyes biztonsághoz elkerülhetlenül szükséges fegyverek;

h) ha a szülők ellen foganatosittatik a végrehajtás: a gyermekek számára készült vagy nevük kezdőbetüivel jelölt ágybeli, ruha- és fehérnemü;

i) hasonnemü ingóságai az egyik házastársnak, ha a másik házastárs ellen foganatosittatik a végrehajtás;

k) a legszükségesebb élelmi szerek a legközelebbi 15 napra. (395.)

A postajog, a postamesterek járandóságai a postaüzlet után, a postaüzletre szükséges tárgyak és szállitási eszközök, az államkincstár számára postai uton beszedett pénzek, a postaintézetnek szállitás

Digitized by Google

vagy közvetités végett átadott küldemények végre a postai utalványok és utánvételek nem tárgyai a végrehajtásnak. (396.)

Iparüzleti jog csak ugy vonathatik foglalás alá, ha az a fennálló törvényes szabályok szerint érvényesen átruházható. (397.)

A közpénztárakból vagy szegényi és alapitványi pénzalapból fizetendő kegydijakra, jótékonysági és alamizsna-pénzekre, melyek özvegyeknek, árváknak és más szükölködőknek, az állam, vagy fejedelmi jóváhagyás mellett felállitott intézetek és társulatok által nyujtatnak: végrehajtás nem intéztethetik. (398.)

Köztisztviselők, tanárok pénzbeli fizetése és nyugdija, valamint lelkészek aggastyáni fizetései és az egyházi jövedelmek csak annyiban esnek végrehajtás alá, a mennyiben a 300 ftot meghaladják. Háromszáz forint azonban a marasztalt fél részére ez esetben is mindig fennhagyandó.

Ugyanez áll a lelkészek, tanárok s köztisztviselők özvegyeinek nyugdijára nézve is. (399.)

96. §.

Felügyelet a lefoglalt ingókra, az árverés kitűzése és foganatosítása.

Az ingó javak lefoglalása és megbecslése a jelen munka 87. §-ban előadottak (363.) szerint történik.

A végrehajtó az összeirt tárgyak közt talált készpénzt, értékpapirokat, vagy arany- és ezüstneműeket és más drágaságokat megbecsülés után magához veszi, s azokat letétele iránt hivatalból intézkedik; a többi ingóságokat pedig a végrehajtást szenvedett fél s ennek távollétében a házbeliek vagy valamely megbizható gondnok őrizete alatt hagyja. (400.)

Digitized by Google

A végrehajtónak jogában áll azon ingóságokat, melyek zár és pecsét alá vehetők, a foglalás alkalmával lezáratni és lepecsételtetni; sőt ha a végrehajtást szenvedett félben nem bizik, vagy a helyiséget nem látja eléggé biztosnak: a lefoglalt tárgyak őrzésére zárgondnokot hozhat javaslatba, vagy azokat más helyre szállittathatja, mi iránt a végrehajtó a körülményekhez képest haladéktalannul intézkedik. (401).

Mihelyt az igények bejelentésére kitüzött határidő (464. §.) lejárt, a nélkül, hogy valaki igényt támasztott vagy jelentett volna be, vagy mihelyt a bejelentett igények jogérvényesen elintéztettek: a kiküldött, ha hivatalból teljesiti az árverést, azonnal, más különben a végrehajtató vagy megbizottja megkeresése folytán a lefoglalt ingók árverésére határnapot tüz, az árverés helyét és idejét megszabja, s tekintettel az elsőbbségi bejelentvényekre, általában mindazon intézkedéseket megteszi, melyek a végrehajtató megitélt jogainak teljes érvényesitésére vezetnek, s ez iránti végzését mindkét félnek kézbesitteti. (402.)

Az árverési határidő, ha az ingók becsértéke 300 frtnál többre nem megy: 8 napnál kevesebb, 15 napnál több nem lehet; ha pedig a becsérték a 300 frtot meghaladja: 15 napnál kevesebbre s 30 napnál többre nem terjedhet.

E határidő a marasztalt fél kivánatára, vagy ha a tárgynak el nem tarthatók, rövidebbre is szabathatik.

Az árverés a helyi szokás szerint közhirré teendő, s egyik vagy másik fél kivánatára az általa, vagy ha mindketten kivánnák, az általok kijelölt lapok utján is kihirdetendő. (403.)

Az árverés elrendelése után a végrehajtató a letéteményezett tárgyakat magához veszi, s az árverésre

Digitized by Google

kitüzött napon a hely szinére kimenvén, a kielégitési összeget és járulékait a felek előtt megállapitja, — a későbbiek felszámitását az árverés berekesztésére hagyván fenn. (404.)

A végrehajtást szenvedettnek szabadságában áll kijelölni azon sort, melylyel az árverés tárgyai eladassanak; sőt az összeirottak helyett más ingókat bocsáthat árverés alá, csak hogy a megállapitott kielégitési összeg teljesen kikerüljön. Ha a fél ezen jogával élni nem akar, az eladás az összeirási sorrend szerint történik. [1]) (405.)

Minden tárgy a becsáron, s ha ez meg nem ajánltatnék, azon alól is kikiáltandó, és a legtöbbet igérőnek háromszori kikiáltás után ugyanazon árverésen mindenesetre odaadandó. (406.)

Árverésnél minden tárgy készpénzzel fizettetik. Ha elsőbbségi bejelentvények nem nyujtattak be, végrehajtatónak joga van az árverésen, fizetés nélkül is venni vagy megengedni, hogy mások hitelben vásároljanak, mind a két esetben a vételár a követelésbe beszámitatván. (407.)

Az árverés addig folytatandó, mig a bejött pénzből a megállapitott kielégitési összeg járulékaival együtt ki nem kerül. (408.)

Az árverésről jegyzőkönyv vétetik fel, mely a tárgyak folyó számát, megnevezését, a vevő nevét s az eladási árt rovatok szerint magában foglalja, végül pedig a végrehajtó s ha jelen vannak, a felek által is aláirandó. [2]) (409.

[1]) Árverésnél a kiküldött törvényszolgát, a bíróságtól távolabb eső helyeken pedig más alkalmas egyént használ kikiáltóul. (ü. r. 196)

A helyi viszonyokhoz képest, s a felek meghallgatása mellett jogositva van a kiküldött, számosabb vevő versenyének reményében, az eladandó ingókat alkalmasabb helyre, vagy valamely

Digitized by Google

közel eső piaczra szállittatni. Eziránt azonban lehetőleg már a foglalás alkalmával intézkedjék. (ü. r. 197.)

Árverésen sem magától az adóstól nem fogadtatik el igéret, sem a kiküldött maga vagy más nevében nem vásárolhat. (ü. r. 198.)

[2]) Árverési jegyzőkönyv: Felvétetett Pesten — év — hó — napján — felperes részére — alperestől — sz. a. foglalási jegyzőkönyvben lefoglalt s zár alá vett ingóságok eladásáról a f. é. — szám alatti végzés folytán. Jelenlevők (felek részéről, bíróság részéről.)

A végrehajtást szenvedett azon sort, melyel az árverés tárgyai eladassanak, meghatározni nem kivánván, a lefoglalt tárgyak azon sorban, melyben összeiraltak, bocsáttatnak árverés alá, következőképen:

Folyó szám	Tárgy megnevezése	Vevő neve	Észrevételek	Eladási ár ft.	kr.
1	Két ló . .	Subás Péter.	Tiszalöki lakos	110	—
2	3 hízott sertés	Árva László.	— —	180	—
3	2 nadrág .	Mád János.	— —	8	—
4	10 hizott lúd .	Kecskeméti M.	— —	25	—
5	24 üres zsák .	Reiner J.	— —	20	—
6	három játék franczia kártya	Barta Bonifác.	— —	—	60
			Összesen .	343	60

A felperesi követelés az elárvezett tárgyak által fedezve tapasztaltatván, több végrehajtó pedig magát nem jelentvén, a többi lefoglalt tárgyak eladás alá nem bocsáttattak s az árverés befejezettnek nyilváníttatott. Felperes részére az egész kielégítési összeg a p. pts. 404. §-hoz képest valamint a jelenlegi árverési költségek következőképen állapíttattak meg u. m a) tőke követelés s. t. b.

Több követelő nem lévén s így elsőbbségi kérdés eldöntésének szüksége fenn nem forogván, felperesnek az árverési költségekkel együtt összesen — ftot tevő követelése az árverésen bejött — ft. összegből levonatván, felperes az eredeti kötvény visszaadása után az A) alatti nyugtatvány szerint teljesen kielégíttetett, a fentmaradt — ft készpénz a beváltott eredeti adóslevéllel együtt végrehajtást szenvedettnek a B) alatti nyugtatvány szerint a p. pts. 411. §-a szerint kézbesittetett, a lefoglalt, de el adott tárgyak pedig a birói zár alol feloldattak. — (Aláirások: kik. végr. és felek.)

Digitized by Google

97. §.

Teendők az árverés foganatosítása után és a folytatólagos végrehajtásról.

Az árverés bevégzése után a netáni elsőbbségi bejelentvények a tulajdoni és elsőbbségi igények címe alatt (463 — 474) előadottak szerint azonnal tárgyalás alá vétetnek; ennek elintézéséig pedig az árverésen bejött összeg letétileg kezeltetik. (410.)

Az árverés befejezéze után a kiküldött a végrehajtatót, s ha több követelő közt az elsőbbségi bejelentvények jogérvényesen eldöntettek, ezeket a megállapitott sorrend szerint s nyugtatvány mellett kielégiti, az eredeti adósleveleket magához veszi; azokat, melyek nem nyertek teljes kielégitést, a részletfizetés rájegyzése mellett a követelőnek visszaadja; a netán fennmaradt készpénzt a beváltott adóslevelekkel együtt a végrehajtást szenvedettnek nyugta mellett kézbesiti; a lefoglalt, de el nem adott tárgyakat birói zár alól feloldja; eljárásáról az iratok bemutatása mellett a kiküldő bírósághoz jelentést tesz, s erről az érdekelteket hivatalos felzeteken azzal a hozzáadással értesiti, hogy azt a bíróságnál megtekinthetik és másolatban kivehetik. (411.)

Ha a bejött vételárban a követelés ki nem kerül, a végrehajtató a marasztalt fél más javainak folytatólagos foglalását kivánhatja, mi is azonnal teljesitendő. A foglalásnál és árverésnél ez esetben is a fentebbi szabályok tartandók meg.

Ha a teljes kielégitést nem nyert végrehajtató az iménti (411.) emlitett jelentés után fedez fel kielégitési alapot, a folytatólagos végrehajtás foganatositására uj végrehajtó kiküldetésének lesz helye. (412.)

Digitized by Google

B.) Végrehajtás az ingatlanokra.

98. §.

Végrehajtás bizonyos ingatlan vagyon átadása iránt.

Ha a marasztalt fél bizonyos ingatlan vagyont vagy valamely dologbani jogot köteles tulajdonul átadni a végrehajtatónak: a bíróság a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezése s egyszersmind a végrehajtatónak a kérdéses jószágba és jogba való behelyezése iránt a végrehajtási végzésben intézkedik. [1]) (413.)

A hol telekkönyvek nem léteznek, ott a végrehajtó birtokba helyezés által eszközli a megitélt birtok átadását, s azt a hatóság területén szokott módon közhirré teszi. (414.)

Ha a telekkönyvben ugyanegy helyszinelési számmal jelölt valamely birtoktestnek csak egy része vonatik végrehajtás alá: a telekkönyvi hatóságnak a mérnöki térrajz is bemutatandó, mely a telekkönyvi egész jószágtestnek mind lefoglalt, mind fennhagyott részeit alakra és terjedelemre nézve egyaránt pontosan és világosan tüntesse ki. (415.)

[1]) Bizonyos ingatlan p. o. egy erdő, vagy 5. hold szőllő, átadása iránt a biró a telekkönyvi hatóságot megkeresi, s ez az illető telekkönyv B. alapján, a megkereső bíróság meghagyásárai hivatkozás mellett a tulajdonjogot a nyertes nevére jegyzi, s a megtörtént jogcselekményről a megkereső bíróságot hivatalból értesiti. Az eljárás szintén ekként történik a dologbani jogok végrehajtásánál p. o. a holtiglani haszonélvezetnél.

99. §.

Végrehajtás a jószág függő termése és jövedelmeire.

A végrehajtatónak valamely ingatlan jószág függő terméseire csak azon esetben lehet végrehajtást in-

Digitized by Google

tézni, ha a kérdéses jószág más hitelező részére zálogjoggal terhelve nincsen. [1]) A végrehajtás foganatositása azon szabályok szerint történik, melyek az ingókra nézve megállapittattak. (416.)

Ha a végrehajtató valamely ingatlan vagyon jövedelmeiből akarja követelését kielégittetni: ez az ingatlan vagyonnak haszonbérbe adása utján történik.

A végrehajtás e nemének csak akkor van helye, ha a jószág igény- és tehermentes.

A haszonbéri feltételeket a végrehajtató hozza javaslatba, azon birósságnál, a mely a végrehajtást elrendelte. A feltételek iránt a marasztalt fél is meghallgattatik, s ha kölcsönös megállapodás nem jő létre, a biróság határoz. (417.)

A haszonbérbeadás nyilvános árverés utján történik. Az árverés kihirdetésére és foganatositására nézve ugyanazon szabályok érvényesek, melyek az ingatlanokra nézve vannak megállapitva. (418.)

A bérlet nem tarthat se kevesebb ideig, mint a mennyi egy évi haszonvétel beszedésére szükséges, se tovább, mint a mennyi a végrehajtató teljes kielégitésére kivántatik. (419.)

A bérlet tartama alatt a kezelési költség és folyó adók levonása után fennmaradt tiszta jövedelem a végrehajtató kielégitésére fordittatik, s ez iránt a biróság a haszonbérbe vevőt kellőleg utasitsa.

Ha szükségesnek látszik, a végrehajtató kérelme folytán, a haszonbér beszedésére gondnok rendeltessék. (420.)

[1]) **Függő termés p. o. a le nem aratott gabona, le nem kaszált fű, le nem szedett szőllő. Ha ezek oly fekvőségen termettek, melyek telekkönyvi bekeblezéssel terhelve nincsenek, ingóknak tekintetnek. Az eddigi eljárás szerint, míg a földtől el nem különittettett, a fekvőség kiegészitő részét képezték, nem tekintve arra, valyon volt-e az alap jelzálogilag terhelve vagy sem.**

Digitized by Google

100. §.

Végrehajtás, az ingatlan vagyon tartozékaira.

Az ingatlan javak lefoglalása és pedig nem telekkönyvezett ingatlanokra nézve a helyszinén eszközlött összeirás által, telekkönyvezett javakra, vagy jogokra nézve pedig a végrehajtási végzés bekeblezése által történik. (359.)

Egyszersmind a kiküldött birósági tag az ingatlan vagyon tartozékát is összeirja és megbecsülteti. A fővagyonra bekeblezett végrehajtási zálogjog hatályos annak az alább (423. §-ban) elősorolt összes tartozékára nézve, habár ez később iratott is össze.

Ha a foglaltató kéri, s a végrehajtó a körülményekhez képest szükségesnek látja, a birtok és tartozékai feletti őrködésre zártartó neveztetik. (421.)

Ingatlanok, a mennyiben a törvény szerint együvé tartoznak, vagy a telekkönyvi szabályok szerint elválaszthatlan egészet képeznek, együtt foglaltatnak le s bocsáttatnak árverés alá.

Ha valamely, a törvény szerint együvé tartozó, vagy feloszthatlan ingatlan vagyon többeké, s csak egy több, de nem valamennyi tulajdonostárs ellen intéztetik a végrehajtás; csupán a marasztalt fél jutalékának tulajdonjoga foglaltathatik le és bocsáttathatik árverés alá. Ha a tulatdonjog aránya megállapitva nincs: a végrehajtató az arány birói megállapitását a fél költségére saját felperessége alatt a törvény rendes utján eszközölje. (422.)

A végrehajtás alá vett ingatlan birtokkal egyszersmind a hozzátartozó, s más végrehajtató részére még le nem foglalt azon tárgyak is lefoglalandók s együtt elárverezendők, a melyek annak állaga, sérel-

Digitized by Google

me vagy értéke csökkenése nélkül attól el nem választhatnak. Ilyenek:

a) a birtokon levő lakházak, továbbá a gazdaság vagy valamely iparüzlet folytatására szükséges épületek a hozzá tartozó szerelvényekkel együtt;

b) mindennemü növények, mig a földtől el nem választattak;

c) a kir. kisebb haszonvételek s az urbéri természetü viszonyból származó jogok, ha azok váltsága jogérvényesen még megállapitva nem lenne. (423.)

Földadó alá eső ingatlanoknál az összes állami földadó százszoros mennyisége képezi a becsértéket.

Minden más ingatlannak, valamint az ingatlan tartozékának megbecslése a jelen munka 87. §-ban előadottak (363.) szerint megy végbe. (424.)

101. §.

Birói illetőleg az árverés és vételár felosztására nézve.

A birói kiküldött a foglalásról a kiküldő bíróságnak jelentést tenni, a bíróság pedig az árverés elrendelése s a további teendők teljesitése végett az összes iratokat a telekkönyvi hatósághoz haladéktalanul áttenni, s erről a végrehajtatót és marasztalt felet értesiteni tartozik. (425.)

Az ingatlan javak árverezése s az árverés utján bejött vételár felosztása azon esetben is a telekkönyvi hatóságot illeti, ha a végrehajtást valamely birtokbíróság rendelte el.

A hol telekkönyvek még nem léteznek, a jelen törvény által a telekkönyvi hatósághoz utasitott teendőket a jelen munka 11. §-ban megnevezett birtokbíróságok teljesitik. (426.)

Digitized by Google

102. §.

Az árverési kérelem s annak elintézéséről.

Mihelyt a végrehajtási zálogjog telekkönyvi bekeblezése megtörtént; ott pedig, a hol telekkönyvek nem léteznek, vagy a hol tartozék összeirásának és becslésnek van helye, mihelyt a végrehajtási iratok a kiküldő bírósághoz beérkeztek: a végrehajtató az árverésért azonnal folyamodhatik. (427.)

Az árverési folyamodványban köteles a végrehajtató a becsértéket igazoló hivatalos okiratokat bemutatni, azok alapján az árverezendő jószág becsértékét szám szerint kitenni, az árverési feltételek tervét mellékelni s végre javaslatba hozni, hogy a kibocsátandó árverési hirdetvény melyik nyilvános lapban s hány izben közöltessék. [1])

Az árverési folyamodvány a telekkönyvi hatósághoz annyi példányban nyujtandó be, mint a végrehajtási kérvényre nézve rendeltetett. (428.)

Ha az árverezendő telekkönyvezett vagyonra oly igény van bejegyezve, mely az árverés elhalasztását vonja maga után: a telekkönyvi hatóság az igénykereset beadására, ha az még meg nem történt volna, határidőt tüz, arról az igénylőt értesiti.

Ha pedig ilyen igény bejegyezve nincs, vagy az igényper az igény elutasításával jogérvényesen elintéztetett: az árverést elrendeli, annak feltételeit a végrehajtató által előadott tervezet alapján megállapitja, az árverés foganatositására kiküldöttet rendel, vagy ha a végrehajtás tárgyai más hatósági területen léteznének, az illető bíróságot keresi meg, végre az árverési hirdetvény kibocsátása és közzétételéről intézkedik. (429.)

Digitized by Google

[1]) Ingatlanok elárverezése iránti kérvény: T. Törvényszék! Az ide a) alatt mellékelt eredeti kötvény alapján részemre N. N. ellen a b) alatti itélet szerint — ft. tőke — kamatai és — perköltség lett megitélve, mely itélet folytán a foglalás nevezett adós ellen a c) alatti foglalási jegyzőkönyv szerint foganatosíttatott adósomnak a pesti — szám alatti telekjkben — r. számok alatt foglalt ingatlanaira, mely ingatlanok a d) alatt csatolt okirat szerint — ftra becsültettek.

Mely okirataim alapján esedezem a T. Törvényszékhez, méltóztassék az e) alatt mellékelt s itéletekkel igazolt tőke, kamat és perköltség követelésem erejéig N. N. adósomnak a lefoglalt s — telekjkben — r. szám alatt jelzett ingatlan javaira az árverést a p. pts. 427. és 429. §-ai értelmében elrendelni, s annak az f) alatt becsatolt árverési feltételek alatt X. Y. megbizottam közbenjöttével leendő foganatosítása iránt intézkedni, az árverési hirdetvényt pedig a — lapban háromszor közzé tétetni.

103. §.

Az árverési feltételekről.

Az árverési feltételek a vagyonra és értékére való tekintettel akkép szerkesztendők, hogy a marasztalt fél és jelzálogos hitelezők érdekei általok ne szenvedjenek, a vevők versenye pedig ne nehezittessék. Különösen világos határozatokat kell magukban foglalniok az iránt, mennyi összeg legyen bánatpénzül az árveréskor leteendő, továbbá a vételár milyen részletekben s mely időben fizetessék, végre mit kell a vevőnek teljesitenie a végett, hogy a jószág átadását megnyerhesse. [1]) (430.)

Mind az igénylőknek, mind a jelzálogos hitelezőknek, mind a marasztalt félnek van joguk netáni észrevételeiket az árverésre kitüzött első határidő első felében a telekkönyvi hatósághoz benyujtani. A beadott észrevételek szerint a feltételek módosithatók. (431.)

Az árverési végzésről a végrehajtató, továbbá a marasztalt fél, végre a jelzálogos hitelezők vagy tudva levő képviselőik felzetileg értesittetnek. Azon hite-

Digitized by Google

lezők részére, kik távol vannak, vagy lakhelyök nem tudatik, hivatalból neveztetik képviselő. (432.)

[1]) Árverést elrendelő végzés: Tekintve, hogy az árveréztetni kért telekkönyvezett vagyonra igény bejegyezve nincs (vagy: az igény per az igény elutasításával elintéztetett), annálfogva a kielégítési végrehajtás, illetőleg árverés — tőke, ennek — számítandó 6% kamatai, — megitélt per, — megállapított végrehajtási, úgy a jelen kérvényekért — ft. — krban mérsékelt s az ezután fölmerülendő költségek erejéig — alperesnek lefoglalt és pest városa — szám alatti telekjkben — r. számok alatt jelzet — ft. — krra becsült ingatlan vagyonára, elrendeltetik: az árverési feltételek pedig a végrehajtató által előadott tervezet szerint, következőkép állapíttatnak meg: 1) kikiáltási ár: a becsár; 2) Az ingatlan vagyon első árverés alkalmával csak becsáron, vagy becsáron felül, második árverés alkalmával pedig becsáron alol is eladandó; 3) Az árverezni kivánók tartoznak bánatpénzül a becsár 10%-át készpénzben, vagy könnyen készpénzé tehető papirokban letenni; 4) Vevő, a megtörtént árverés után azonnal birtokba lép; 5) Vevő köteles a vételárt e törvényszék telekkönyvi osztályánál következő részletekben az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt lefizetni u. m. s. t. b. a bánatpénz az utolsó részletben fog betudatni; 6) Vevő tartozik az épületeket azonnal tüzkár ellen biztosítani; 7) A birtokátruházási költségek vevőt terhelik; 8) ha vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tenne, a vett ingatlanság kára és költségére újjabban el fog árvereztetni s a kitüzendő egy határidőn az előbbi vételáron alol is el fog adatni, mely eljárás ellen az árverési feltételeket meg nem tartó vevő felebbvitellel nem élhet.

Árverési első határidőül — év — hó napjának, második határidőül — év, — hó — napjának mindenkor d. e 10 órája ezen Telekkönyvi törvényszék hivatalába tüzetik ki, s az árverés foganatosítására, jelentése elvárása mellett, — törvényszéki tag ezennel kiküldetvén, az árverési hirdetmény kifüggesztése és a — hivatalos lapba leendő 3-szori beigtatása elrendeltetik.

Miről felperesi megbizott az elsődleten, — kiküldött a másodlaton, végrehajtást szenvedő fél a harmadlaton. — — jelzálogos hitelezők pedig felzeteken értesitendők.

104. §.

Az árverési hirdetvényről.

Az árverési végzéssel egyidejüleg hirdetvény bocsátandó ki, melyben a következők foglaltatnak:

a) az eljáró telekkönyvi hatóság és a felek megnevezése;

Digitized by Google

b) az árverezendő vagyon körülírása s a netaláni tartozékok;

c) a kikiáltási ár s a leteendő bánatpénz összege;

d) az árverés helye, napja, órája és megállapitott feltételei;

e) azon felszólitás a jelzálogos hitelezőkhöz, hogy a kik nem a telekkönyvi hatóság székhelyén vagy annak közelében laknak, a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett a hatóság székhelyén megbizottat rendeljenek, és azok nevét és lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben a hivatalból kinevezett gondnok által fognak képviseltetni;

f) az igények érvényesitésére való felhivás.

g) a hirdetvény kelte s a végrehajtó aláirása. (433.)

Az árverési hirdetvény a telekkönyvi hatóságnál nyilvánosan kifüggesztendő, s a helyi szokás szerint, valamint a felek kivánatához képest, hirlapok utján köztudomásra hozandó. [1]) (434.)

Minden érdekeltnek van joga kivánni, hogy az árverési hirdetvény a hivatalos lapon felül az illető vidék közlönyébe is beigtattassék. Ha erre nézve az érdekeltek nem nyilatkoztak, és a vagyon értéke 300 frtot meghalad: a hirdetvény a hivatalos lapban három izben közlendő. (435.)

[1]) Árverési hirdetvény: Sz. k. — város polgári törvényszéke, mint telekkönyvi hatóság részéről — év — hó — napján — szám alatt hozott végzése folytán, közhirré tétetik; miszerint — felperes részére — ft. tőke követelése és járulékai kielégitése végett — alperes — lakostól lefoglalt s a — telekjkben — s. számok alatt tulajdonául felvett és — frtra becsült ingatlan vagyonnak végrehajtásútjáni elárverezése elrendeltetvén, annak foganatositására első határidőül — év — hó — napjának, szükség esetében másod határidőül — év — hó — napjának mindenkor délelőtti 10 órája (a hely szinén) sz. k. — város telekkönyvi hivatalában oly kijelentéssel tüzetik ki, hogy az első árverésnek netán eredmény nélküli elmultával, a fentebb körülirt ingatlan javak, a becsár 10%-nak bánatpénz képeni letétele mellett, a második ár-

Digitized by Google

verésen becsáron alol is elfognak adatni. A becslevél és árverési feltételek, árverés alkalmával a kiküldött által elő fognak terjesztetni.

Fölhivatnak továbbá azon jelzálogos hitelezők, kik nem e telekkönyvi hatóság székhelyén vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett e hatóság székhelyén megbizottat rendeljenek, azok nevét és lakását az eladásig jelentsék be, mert ellenkező esetben részükre hivatalból fognak gondnokok kineveztetni.

Fölhivatnak végül a p. prts. 433. és 466. §-ai értelmében mindazok, kik a fentebb körülirt javak iránt tulajdoni vagy más igényt avagy elsőbbségi jogokat vélnek érvényesíthetni, hogy igénykereseteiket a hirdetvény közzé tételének utolsó napjától számitandó 15 nap alatt ezen telekkönyvi hatóságnál annyival is inkább nyujtsák be, minthogy ellenkező esetben netáni jogos követeléseikkel egyedül a vételár fölöslegére fognak utasittatni. Kelt stb.

105. §.

Az árverés helye, határideje és foganatosításáról.

Az árverés, ha tárgya a telekkönyvi hatóság székhelyén vagy annak közelében fekszik, a telekkönyvi hivatalban, más helyeken az illető község házánál, s ha a birtok nem volna valamely községbe bekebelezve, a helyszinén tartatik. Az árverés megkezdése előtt a megállapitott, illetőleg módositott feltételek felolvasandók. (436.)

Az árverésre két határnap tüzetik. Az első határnap a kisebb értékü ingatlanoknál 30, tizezer forintnál többre becsült javaknál azonban 60, s a második a becsértékre való tekintet nélkül mindig 30 napra szabandó; amaz a hirdetvény kifüggesztése, utóbbi az első árverés napjától számittatván.

Első árveréskor a vagyon, hacsak abba az összes érdekeltek világosan bele nem egyeznek, kikiáltási áron alól el nem adathatik; a második árverési határnapon ellenben a legmagasb igéret azon alol is elfogadtatik. (437.)

Digitized by Google

Ha az első árverés eredmény nélkül marad, a második árverés ujból közhirré teendő. (438.)

A meddig igérő van, az árverést berekeszteni nem lehet. Ha többet igérni senki se akar, a végrehajtó záridőt tüz az árverés befejezésére. E határidő egy negyed óránál kevesebb nem lehet, s fél órán túl rendszerint nem terjedhet. Ha ujabb igérés tétetnék a kitüzött határidő alatt, a végrehajtó ujabb záridőt tüz. (439.)

Az árverésről jegyzőkönyv vétetik fel, melybe a jelenlevő birósági személyek és felek vagy képviselőik nevei, az árverés tárgya, helye és ideje, végre a venni szándékozók nevei s a fokozatos igéretek pontosan feljegyzendők. [1]) A birói kiküldött a jegyzőkönyvet aláirja, s a felekkel, képviselőikkel, a vevővel aláiratja, vagy azt, hogy az aláirást megtagadták, megjegyzi. (440.)

Árverési jegyzőkönyv. Fölvétetett pesten — év — hó — napján. N. N. felperes részére X. Y. alperes és végrehajtást szenvedett fél ellen a f. é. — szám alatti végzés folytán megtartott árverés elsőhatárnapján. Jelenlevők: stb. Árverésre kitüzetett a pesti — szám alatti telekjkben — r. számok alatt foglalt ingatlanság, mely miután a becsü és az árverési feltételek nyilvánosan tudtul adattak, s venni szándékozók névleg: —— jelentkezvén, általok a bánatpénz letétetett, a becsár kikiáltásával következő igéretekkel lőn árverezve: Z. J. 100, 102, 105, 130. J. N. 101. 104. 115. 135. stb.

A 135 ft. igéret másodszori kikiáltása után Z. J. magának meggondolási időt kérven, az nekie a p. prts. 439 §-a értelmében fél órára megadatott melynek eredmény nélküli eltelte után az árverés a legmagasabb igéreti összeg újra kikiáltásával ismét megkezdetett, azonban nagyobb igéret a harmadszori kikiáltás következtében sem tétetvén, az árverés alatt álló ingatlanság J. N.-nek mint legtöbbet igérőnek egyszáz harminczöt forintban, leüttetett. — Ez után az árverés befejezve lévén a legtöbbet igérő bánatpénze birói kézben megtartatott, a Z. J. által letett bánatpénz pedig jegyzőkönyvi aláirása s ez általi elismerése mellett, neki visszaadatott, mely jegyzőkönyv az illetők által sajátkezülegaláiratott.

Digitized by Google

106. §.

Jelentés az árverésről s az árverés iránti perorvoslatról.

A jegyzőkönyv berekesztésével az árverezők által bánatpénzül letett összegek visszaadatnak, a vevő bánatpénze ellenben visszatartatván, a feltételekhez képest az érverés alkalmával netán fizetett vételári részlettel s az összes végrehajtási iratokkal együtt a telekkönyvi hatósághoz jelentés mellett bemutattatik. [1]) (441.)

Az árverésnél felmerült alaki sérelmek alapján mind a végrehajtató, mind a végrehajtást szenvedő fél s a jelzálogos hitelezők semmiségi panaszszal élhetnek. Ezen semmiségi panasz az árverés jogerőre emelkedését meggátolja. (442.)

[1]) Jelentés az ingatlanok elárverezéséről: T. Telekkönyvi törvényszék! Az ide ./. alatt csatolt végzés következtében N. N. részére Z. J.-nek foglalás alá vett ingatlan vagyonának u. m. stb. — elárverezése végett kiküldetve lévén, van szerencsém az arról szerkesztett jegyzőkönyvet 2 ./. alatt, továbbá a vételári első részletet, a következő költségek u. m (kikiáltó dijja, stb.) levonása mellett összesen — ft összegben végül a vevő által 10% bánatpénz fejében letett — ftot, az összes iratokkal együtt, bemutatni.

107. §.

Tárgyalás a sorrend megállapitása s a vételár felosztása iránt.

Az árverés jogerőre emelkedése után a telekkönyvi hatóság hivatalból határnapot rendel a kielégitési sorrend megállapitása s a vételár felosztása végett, s arra a végrehajtatót, az adóst, a jelzálogos hitelezőket és a vevőt azon kijelentéssel idézi meg, hogy elmaradásuk a sorrend megállapitását s a vételárnak ahhoz képest leendő felosztását nem fogja akadályozni. [1]) (443.)

Digitized by Google

A tárgyalásra azon hitelezők, a kiknek lakhelye tudva van, vagy a kik a hatóság székhelyén képviselőt rendeltek, a végzés kézbesitése által idéztetnek. Az ismeretlen tartózkodásu hitelezők, valamint azok is, a kik az előbbi szabály szerint megidéztetnek ugyan, de meg nem jelentek, a tárgyaláson a kirendelt gondnok által (432. §.) fognak képviseltetni.

Hirdetvény kibocsátása a távollevő vagy ismeretlen hitelezők részére nem szükséges. (444.)

A vételár felosztására kitüzött tárgyalásról az illető adóhivatal, az adóhátralék bejelentése végett mindig értesitendő. (445.)

A kielégitési sorrendben az előnyös tételek minden egyéb követelést feltétlenül megelőznek. Az előnyös tételekhez számittatnak, s a következő sorrend szerint nyernek kielégitést:

a) azon végrehajtatónak, ki az árverést foganatositotta, foglalási és árverési összes költsége;

b) az eladott jószágot terhelő utolsó két évi közadó, s illetékhátralék és községi adó;

c) a cselédek egy évnegyedi bére. (446.)

A törvényes zálogjog elsőségét a jelen munka 86. §-ában kifejtett 362. §. határozza meg.

A biztositási összeg, ha az elemi kár a jogerőre emelkedett árverés előtt történt, első sorban azon hitelezőket illeti, a kik a biztositott tárgyra nézve zálogjoggal birnak.

A betáblázott követelések rangsorozatát a telekkönyvi törvény állapitja meg.

A követeléseknek mind valódiságára, mind rangsorozatára nézve ugy az adós mint a jelzálogos hitelezők kifogást tehetnek. Ha valódiságára, összegére vagy jelzálogi elsőbbségére nézve valamely követelés kérdés alá vétetik: az érdekeltek külön perutra uta-

Digitized by Google

sitandók; a követelés azonban a per kimenetéig letétel vagy letiltás által biztositassék. (447.)

A tárgyalás napjáig lejárt 3 évnél nem idősebb kamatok a tőkével egyenlő rangsorozattal birnak. (448.)

A távollevő hitelezők képviseltetésével járó dijak az illető követeléseknél számittatnak fel, s ezekkel egyenlő rangsorozattal bíróilag állapitatnak meg. (449.)

[1]) Idéző végzés: Z. J.-nek N. N. elleni végrehajtási ügyében az árverés jogerőre emelkedvén, a kielégitési sorrend megállapitása s a vételár felosztása és a feleknek úgy a jelzálogos hitelezőknek ez iránti meghallgatása végett tárgyalási határidőül — év — hó — napjának d. e. 10 órája tűzetik ki. Mely határnapra az érdeklettek oly kijelentéssel idéztetnek, hogy elmaradásuk a sorrend megállapitását s a vételárnak ahhoz képest leendő felosztását, nem fogja akadályozni. Miről a végrehajtató, az adós, — jelzálogos hitelezők, — vevő, valamint a m. k. adóhivatal felzeten értesitendők.

108. §.

A vételár felosztási terv s a követelések kifizetéséről.

A tárgyalás berekesztése után a telekkönyvi hatóság a vételár felosztási tervét 3 nap alatt hivatalból készitse el. E tervet mindenik érdekelt megtekintheti, s ha felosztás által magát sértve véli, az ellen a tárgyalás napjától számitandó 15 nap alatt felebbezéssel élhet. (450.)

Ha a felebbezés a sorrendnek csak alábbi tételére, vagy valamely követelésnek csak bizonyos részére vonatkozik: ez által a megelőző tételek, vagy nem felebbezett összegek kielégitése akadályozva nincsen. (451.)

A felosztás jogerőre emelkedése után a telekkönyvi hatóság a felszámitott követeléseket a befolyt

Digitized by Google

vételárból rövid uton kielégiti, vagy kifizetés végett a vevőhöz utalja, a külön perre utasitott követelések teljes fedezetére szükséges pénzösszeget pedig letétbe helyezi, vagy a vevőnél letiltja. Ez összeg csak akkor lesz a többi hitelező részére fordítható, ha attól a perre utasitott hitelező jogérvényes itélet által elmozdittatik. (452.)

A mi a vételárból a felszámitott követelések, s a vételár fölöslegére utasitott netáni igénylők teljes kielégitése után fennmarad, az az adóst illeti. (454.)

Minden tétel kifizetése nyugta s az eredeti adóslevél visszaadása mellett történik.

A kifizetett adóssági tételek törlését a telekkönyvi hatóság az illető telek- vagy betáblázási könyvben hivatalból eszközli, ennek megtörténtével pedig az eredeti okiratot az adósnak visszaadja.

A vételárból ki nem került követelés törlése szintén hivatalból teljesittetik; de az adóslevél a történt fizetés feljegyzése mellett ez esetben a hitelező marad. (455.)

109. §.

A vevő jogai és kötelességeiről.

A vevő csak a vételárt s az átruházási százalékot fizeti, s az előbbi tulajdonosnak semmi más terheiért nem felelős. (456.)

Vevőnek szabadságában áll a jelzálogos hitelezőkkel megegyezni abban, hogy a követelések a birtokon továbbra is teherképen maradjanak. Az ilyen követelések úgy tekintendők, mintha befizettettek s a hitelezőknek utalványoztattak volna. (457.)

Mihelyt a vevő az árverési feltételeknek eleget tett, részére a megvett jószág tulajdoni joga, a neta-

Digitized by Google

lán átvállalt terhekkel együtt, hivatalból bekebleztetik. A hol telekkönyv nem létezik, a vevőnek hivatalos bizonyitvány adatik, mely a szerzett tulajdon jog bizonyitékául szolgál. (458.)

Ha a vevő az árverési feltételeknek a kitüzött időben eleget nem tett: a bánatpénz elvesztésén felül, a mely a bekeblezett hitelezők sorrend szerinti kielégitésére fog fordittatni, az illető hatóság, az érdekelt felek bármelyike kérelmére, a birtok ujabb árverését elrendeli, s azt csak egy árverési határnap kitüzése, de a jelen munka 104 §. szakaszában (434.) körülirt feltételek megtartása mellett, az előbbi becsáron alól is elárverezteti.

Ha ez ujabb árverésen az előbbi vételárnál kevesebb jönne be, a veszteséget a korábbi vevő viseli; de viszont a netaláni többlet is azt illeti. (459.)

110. §.

Folytatólagos végrehajtás, a végrehajtás telekkönyvi feljegyzése és az önkéntes árverésről.

A végrehajtató, ha követelése az eladott birtok árából ki nem kerül, a marasztalt fél javainak folytatólagos foglalását és árverését kérelmezheti. (460.)

A telekkönyi hatóság a végrehajtást minden fokozatában telekkönyvileg feljegyezni köteles, még akkor is, ha a végrehajtás valamely birtoknak függő termésére, vagy haszonbérbe adására vonatkozik. (461)

Ha valakinek a javai telekkönyvi bekeblezésekkel vagy betáblázásokkal terhelvék: a tulajdonos jogositva van, az illetékes dologi bíróságnál javainak birói elárvereztetését kérelmezni.

Digitized by Google

Ilyen kérelem folytán is a becsüt, árverést és vételári felosztást illetőleg ugyanazon szabályok tartandók meg, melyek a jelen fejezetben vannak megállapitva. (462.)

C.) Tulajdoni és elsőbbségi igények.

111. §.

Eljárás az idegen tulajdonnak állitott tárgyra nézve.

Olyan tárgyakat, melyekről a végrehajtást szenvedő fél vagy bárki más azt állitja, hogy másoknak a tulajdonai, avagy a melyek a körölményekből mások tulajdonainak vélelmezhetők, a végrehajtó csak akkor vehet fel az összeirásba, ha a végrehajtást szenvedőnek egyéb javai, melyek iránt hasonló észrevétel fen nem forog, a marasztalási összegre nézve teljes födözetet nem nyujtanak.

Ha ilyen födözet nem létében az idegen tulajdonnak állitott vagy vélelmezett tárgyak lefoglalása nem mellőzhető: a kiküldött a foglalási jegyzőkönyvben megemliti azon személyt, a ki azokra tulajdoni vagy elsőségi igénynyel bir, s egyszersmind az igénylőt jogainak 15 nap alatt leendő érvényesitésére utasitja. (463.)

112. §.

Az igénykeresetek beadási határidejéről.

Ha a végrehajtás csupán ingóságokra intéztetett: a végrehajtó az igénykereset beadására a foglalás napjától számitandó 15 napi határidőt tüz; erről a tud-

Digitized by Google

valevő igénylőket hivatalos felzeteken, az ismeretleneket pedig hirdetvény utján értesiti. A hirdetvény a bíróságnál nyilt helyen kifüggesztendő, s ha a lefoglalt tárgyak becsértéke 300 ftot meghalad, a hivatalos lapban háromszor közzéteendő.

Ez esetben a kereset beadására kitüzött határidő a hirlapi közzététel utolsó napjától számittatik. (464.)

Az igénykeresetek beadására való felszólitás és határidő kitüzése, ha a foglalás tárgya ingatlan vagy részint ingó, részint ingatlan javakból áll: az imént említett szabályok megtartása mellett az árverésre és vételár felosztására nézve illetékes telekkönyvi hatóság jogköréhez tartozik. [1]) (426, 465.)

A hirdetvényben következők foglaltatnak:

a) a felek nevei s a lefoglalt tárgyak minősége és holléte;

b) azon felhivás, hogy a kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt avagy elsőbbségi jogokat érvényesithetni vélnek, igénykereseteiket a hirdetvény közzétételének utolsó napjától számitandó 15 nap alatt, elsőbbségi bejelentvényeiket pedig ingóságokra nézve az árverés kezdetéig, habár külön értesitést nem vettek is, — nyujtsák be, különben azok a régrehajtás folyamát nem gátolván, egyedül a vételár fölöslegére fognak utasittatni;

c) megnevezése a birói kiküldöttnek, a kihez, — vagy a telekkönyvi hatóságnak, a hová a beadvány intézendő.

Ingatlanokra nézve ezen felhivás a jelen munka 104. §-nak 433. §-ban érintett árverési hirdetvényben foglaltatik. (466.)

[1]) **Igénykereset példánya: T. Törvényszék! N. N. felperes részére az a) alatt mellékelt foglalási jegyzőkönyv szerint Z. J alperes ellen — ft. követelés és járulékai erejéig — város törvényszékének — év — szám alatt kelt végzése következtében**

Digitized by Google

eszközlött kielégitési végrehajtás illetőleg foglalás alkalmával (az igényelt telekkönyvezetlen javak pontosan körülirandók) oly vagyon iratott össze s vétetett birói foglalás alá, mely az ide b) alatt csatolt okirat szerint az én tulajdonomat képezik; annálfogva esedezem a T. törvényszékhez méltóztassék N. N. foglaltatót úgy Z. J. végrehajtás szenvedőt a p. prts. 467. §-a értelmében együttessen külön jegyzőkönyvi tárgyalásra megidézni, s lefoglalt ingatlan vagyonomat a birói zár alol fölmenteni, foglaltatót pedig a nekem méltatlanul okozott költségeim megtérítésében elmarasztalni.

113. §.

Igénykereset, annak tárgyalása és elintézése.

Az igénykereset, mely a foglaltató és végrahajtást szenvedett fél ellen együttesen intézendő, az előbbi szakaszban előadottak, és különösen: a 464. §. esetében a birói kiküldötthöz, a 465. §. esetében pedig a telekkönyvi hatósághoz nyujtatik be. [1])

A birói kiküldött a beérkezett igénykereseteket a határidő lejártával a végrehajtás helyének sommás bíróságához jelentés mellett 24 óra alatt benyujtani tartozik. (467.)

Az igényperek a sommás bíróság által sommás uton, s a telekkönyvi hatóságnál külön jegyzőkönyvben — még pedig valamennyien együttesen tárgyalandók. Épen igy tárgyaltatnak — az igényektől azonban elkülönitve, de szintén együttesen, — az elsőbbségi jelentvények is.

A bíróság az igényperekben végzés által határoz, mi ellen a feleknek jogukban áll felebbviteli perorvoslattal élni. (468.)

Ha az igény tárgya a foglaláskor a végrehajtást szenvedő fél birtokában találtatott; vagy ha a fenforgó körülményekből azt lehetett a foglaltatónak jóhiszemüleg vélelmezni, hogy azon tárgy a foglalást szenvedő tulajdona: még ha az igény igazoltnak találtatnék, s a lefoglalt tárgy az összeirásból kitörültet-

Digitized by Google

nék is, a perköltség kölcsönösen megszüntetendő. (469.)

A nyilván alaptalanul igényt támasztók s képviselőik egyetemlegesen a perköltségen felül 300 forintig terjedhető pénzbirsággal büntettetnek. (470.)

Az igénylőnek odaitélt vagyon a foglalás és birói zár alól hivatalból felmentendő. (471.)

Ingatlan vagyon tekintetében ott, hol nyilvánkönyvek léteznek, s ezekre nézve a hirdetvényi határidő már lejárt, a foglalást megelőzőleg nyilvánkönyvbe jegyzet igények és igénykeresetek az árverést meggátolják; a foglalás után bejegyzett vagy folyamatba tett igények s igénykeresetek ellenben nem gátolják a végrehajtást, csak a foglaltatónak s az elsőbbséggel biró jelzálogos hitelezőknek a vételárból lett kielégittetése, s a jelen munka 107. §-ában elősorolt tételek (446.) kifizetése után netalán fennmaradó összegre nézve birnak hatálylyal. (472.)

Ott, a hol a hirdetvényi határidő még le nem járt, vagy a hol nyilvánkönyvek nem léteznek, mind az ingatlan, mind az ingó vagyon tekintetében az igénykeresetek az igényelt vagyon elárvereztetését csak akkor gátolják, ha törvényes határidőben nyujtattak be, — azontul csupán a vételár fölöslegére lévén érvényesithetők. (473.)

Elsőbbségi bejelentvények nem gátolják a végrehajtási árverést. (474.)

[1]) Igény vagy elsőbbségi keresetrei végzés midőn ingatlanok iránt támasztatott igény: A jelen törvényes idő alatt beadott tulajdoni (vagy elsőbbségi) igénykeresetnek jegyzőkönyvi tárgyalására — év — hó — napjának d. e. 9 órája tüzetik ki, oly meghagyással, hogy felek tartoznak e napon megbizottjaik által minden eredeti bizonyitékaikkal e bíróság pertárában megjelenni annyival is inkább, mert különösen alpereseket illetőleg a megnem jelenő félről az fog feltétetni, hogy a megjelent panaszlott védelméhez csatlakozik, — egyátalán pedig, ha egyik vagy másik fél a tárgyalásra meg nem jelenne a p. prts. 111. §-a értelmében fog határozat hozatni. — Miről stb.

Digitized by Google

Ötödik rész.

Az eljárás némely eltérő módjairól.

114. §.

A községi biráskodásról.

A községi bíróság a helybeli bíróból, vagy törvénybíróból illetőleg hadnagyból, egy esküdtből és a jegyzőből áll, kik mindnyájan egyenlő szavazatjoggal birnak. Illetősége a községi lakosoknak 30 ft. értékét meg nem haladó személyes kereseteire terjed. (475.)

A községi bíróság mint egyeztető békebiró működik; ehhez képest jogositva van a folyamodó kérelme folytán az illető feleket személyes megjelenésre maga elé idézni. [1]) (476.)

Ha mind a két fél megjelent, a bíróság megkisérli az egyezséget, s ha sikerül, jegyzőkönyvbe veszi. [2]) Az ilyen egyezség végrehajtható. (477.)

Ha az egyezség nem sikerül; de a felek magukat a községi biráskodádásnak önként alá vetik: a bíróság a sommás eljárás szabályai szerint itéletet hoz, s azt az esküdt vagy a jegyző kiküldésével azonnal foganatositja.

Digitized by Google

Az itélet ellen felebbezésnek nincs helye, de az elmarasztalt félnek a törvény rendes utja fennmarad. (478.)

Mindenik fél köteles megidéztetése folytán (476) a községi bíróság előtt megjelenni. Az elfogadható ok nélkül meg nem jelent fél ellen 5 frtig terjedhető pénzbirság alkalmazásnak van helye, melyet a rendes bíróság a perben állapit meg, s melynek megtéritésére a fél akkor is kötelezteték, ha részére kedvezőleg döntetnék el a per. (479.)

Ha a felek se ki nem egyezkedhettek, se a községi biráskodást el nem fogadták, vagy az idézett fél meg nem jelent: erről a községi bíróság hivatalos bizonyitványt ad [3]) melynek alapján a folyamodó a pert rendes uton meg indithatja. E bizonyitvány nélkül a rendes bíróság által nem fogadtatik el a kereset. (480)

[1]) Az idéző végzés ekként szólhat: „Jelen kereset szóbeli tárgyalására határnapul f. é. — hó — napjának d. e. 9 órája a községház tanácstermében kitüzetvén arra mind fel, mind alperes N. N. és X. Y. oly figyelmeztetés mellett idéztetnek meg, hogy a polg. rts. 479. §-a értelmében a meg nem jelenő fél ellen pénzbirság alkalmazásának van helye."

[2]) Az egyesség és tárgyalási mintákról a 34. §-ban.

[3]) Bizonyitvány, midőn a felek ki nem egyeztek, s valamelyik fél a községi biráskodás alá nem veté magát: „Alolirott — község bírósága ezennel hivatalosan bizonyitjuk, hogy — felperesnek — ft. tőke kamat és perköltség megtéritése iránt — alperes ellen inditott keresetében az egyeztetési tárgyalást f. é. — hó — napján megkisértvén, az nem csak hogy nem sikerült de sőt alperes kijelenté, hogy a községi biráskodásnak magát önként alá nem veti "

115. §.

A vásári biráskodásról.

Azon bíróság neveztetik vásárbíróságnak, mely a vásárok ideje alatt felmerülő peres kérdéseket elintézi.

A vásári bíróság az országos és heti vásárok ideje alatt itél: [1])

Digitized by Google

a) a kereskedelmi viszonyokból származott s valamely különösen kijelölt vásárra kötelezett adósságok iránt;

b) mindennemü áruczikknek szerződés szerinti átadása vagy átvétele kérdéseiben, ha azokra nézve vásár alatt történt meg az alku, vagy adatott előpénz;

c) a vásári forgalom tárgyaira nézve, ha a vásárra szállitásuk kiköttetett, s a vásáron találtatnak;

d) az áruczikkek visszaadásának követelésére, vagy az ár lefizetésére nézve, ha az áruczikkek a vételár azonnali lefizetésének kötelezettsége mellett vétettek meg, s azokat a vevő már valósággal átvette, — a meddig és a mennyiben azok a biróság területén találtatnak;

e) a vásár alatt kötött adásvevési szerződéseknek erőszak, csalás vagy tévedés alapján kért felbontása iránt, ha az áruczikkek még természetben megvannak. (482.)

Ha az előbbi pont c) alatti esetében azon tárgyak, melyeknek a vásárra szállitásuk kiköttetett, nincsenek a vásáron: a felperes tetszése szerint vagy a vásári biróság előtt követelheti a foglaló kétszeres összegének visszaadását, s annak, a mi a foglalón felül netán előre fizettetett, visszatérítését a kötéstől elállón; vagy a szerződés teljesitése iránt rendes per utján indithat keresetet. (483.)

Kereskedelmi nagyobb forgalommal biró és rendezett tanácsu népesebb városoknak, indokolt kérelmök folytán megengedheti az igazságügyi miniszterium, hogy a piaczi forgalomból felmerült peres kérdésekben, ha azok a 93. §. a) és k) pontjai szerint (26. §. 52. lap.) különben is a sommás eljárás alá tartoznának, — országos és heti vásárok idején kivül

Digitized by Google

is a jelen fejezetben megállapitott eljárás szerint biráskodhassanak. (484.)

Az emlitett eseteken kivül a vásári biráskodásnak nincs helye, habár a felek azt közakarattal választották, vagy magukat a biráskodás e nemének önként alávetették volna is. (485.)

A kötbér nem tárgya a vásári biráskodásnak. Ennélfogva a vásári bíróság annak megitélésébe még akkor se bocsátkozhatik, mikor ez záradékkép a vásárra szóló szerződésben foglaltatott, hanem arra nézve a feleket rendes perutra utasitja. (486.)

Ha az áruczikkek az eladás után ugyan, de az átvétel előtt másnak vagy többeknek ismét eladattak, a nélkül, hogy egyik vagy másik vevőnek átadattak volna: ilyen vevők közt más megállapodás hiányába a szerződés elsőbbsége határoz. De ha az áruczikkek valamely utobbi vevőnek valósággal kezeihez is szolgáltattak, ez utóbbi jóhiszemü vevővel kötött és valóságos átadás által megerősitett szerződés a vásári bíróság által fel nem bontathatik, hanem ha az ez által károsultak a kárt okozóval barátságosan meg nem egyezhetnének, a vásári bíróság rendes perutra fogja utasitni a feleket. (487.)

A vásári bíróság az itt szabályozott eltérések mellett a sommás eljárás szerint határoz. (488.)

A vásári bíróságnak jogában áll alperest ugyanazon napon, melyen a kereset beadatott vagy felvétetett, sőt ha a késedelem veszélylyel jár, ünnep- és vasárnapokon is idéztetni, s a megjelenni vonakodót a körülményekhez képest kényszeritő eszközökkel is előállittatni. [2]) (489.)

Hogy alperes magát vagy vagyonát az illető bíróság hatósága alol ki ne vonhassa: a vásári bíróság a körülményekhez képest őrt is rendelhet felperes sze-

Digitized by Google

mélye mellé, vagy gondnokot nevezhet, a ki az eladandó czikkekből bevett pénzeket ideiglenesen foglalja le, s egyszersmind a felperes megcsalására czélzó eladásokat s másnemű kijátszásokat akadályoztassa meg. (490.)

A felek által használt okiratok téritvény mellett a bíróságnál megtartatnak mindaddig, mig azok helyébe hiteles másolatok a felek költségén nem szereztetnek. (491.)

A marasztaló itélet a vesztes félnek egyedül helyben levő s a vásári bíróság alá tartozó ingó javainak a vásár helyén nyomban tartandó elárverezésével azonnal végrehajtatik.

Ha a követelés ez uton ki nem kerül, a végrehajtás folytatása megkeresés utján eszközlendő. (492)

A felek a vásári bíróság jegyzőkönyveit és itéleteit egyszerű vagy hitelesitett másolatban bár mikor kiveheti. (493.)

A vásári bíróság által elintézett perekben semminemü perorvoslatnak nincs helye. A meg nem elégedett félnek azon a per tárgyára s a vásári biráskodásból származó károk megtérítésére nézve a nyertes fél ellen a rendes per utja fenmarad. (494.)

[1]) A vásári bíróságot sz. kir. és rendezett tanácsu városokban egy elnökből, két bíróból s egy jegyzőkönyvvezetőből álló bíróság, a nem rendezett tanácsu városokra és községekre nézve pedig az illető járási szolgabiró és esküdt, végre azon községekben, melyek a sommás eljárás alá tartozó ügyekben első folyamodási biráskodásra feljogosittatnak: a biró és jegyzőkönyvvezető gyakorolja. (lásd 5. §. 26. lap.)

[2]) Idéző végzés: „Ezen kereset szóbeli tárgyalására határnapul már alolirt nap délutánni 4 órája tűzetik ki, s arra alperes — oly figyelmeztetés mellett rendeltetik megidéztetni, hogy meg nem jelenése esetében karhatalommal fog a bíróság elé vezettetni.“

Digitized by Google

116. §.

A választott bíróságról.

A felek kölcsönös szerződés folytán választott bíróságra ruházhatják peres ügyeik eldöntését, azon esetek kivételével, melyekben az 53. §. szerint (lásd 14. §. 37. lap) a rendes birói illetőségtől eltérésnek nincs helye. (495.)

A szerződésnek, melyben a választott bíróság kiköttetett, mindig irásban szerkesztve, s abban a per tárgyának, valamint minden jogviszonynak, melyre a választott bíróság hatás köre kiterjed, tüzetesen kijelölve kell lennie. (496.)

Ha a felek közt a birák személye iránt kölcsönös egyetértés létezik: a felek magában a szerződésben négy birót és egy elnököt nevezzenek meg. [1]) (498.)

Ha választott birósági eljárás a birói személyek előleges megnevezése nélkül köttetett ki s a felek a birói személyekre nézve nincsenek egyetértésben: mindenik fél négy birót jelöljen ki, s erre a vonakodó fél az ellenfél kivánatára a rendes bíróság (506. §.) által 15 napi határidő kitüzése mellett, azzal a hozzáadással szólittassék fel, hogy elmulasztás esetében a bíróság által fog történni a kijelölés. [2])

A fél, s utóbbi esetben a bíróság, a jelöltek neveit, polgári állását és lakhelyét az ellenféllel tudatni tartozik. (499.)

Mindenik félnek van joga az ellenfél, illetőleg a bíróság által kijelölt négy tag közül kettőt visszavetni, a nélkül, hogy a visszavetést indokolni tartoznék. A visszavetésnek 15 nap alatt van helye azon időtől számitva, a melyen a kijelölés a félnek tudtára adatott. Ha ezen határidő alatt visszavetési jogával nem élt az ellenfél: e jog magát a kijelölő felet, illetőleg

Digitized by Google

a kijelölő bíróságot illeti. Az ekkép mindkét részről összesen fenmaradt négy tag képezi az 503. §-ban megnevezettekkel együtt a választott bíróságot. (501.)

A választott birák csak saját irásbeli nyilatkozatuk folytán köteleztethetnek a biráskodás elvállalására. (502.)

A választott bíróságnak kötelessége 15 nap alatt elnököt választani, [3]) s egyetértés hiányában elnöknevezés végett megkeresni azon bíróságot, melynek illetőségéhez a per választott bíróság esetén kivül tartoznék az elnök megválasztása, illetőleg kinevezése után pedig ismét 15 nap alatt az eljárás módját a felekkel egyetértőleg megállapitani s az ügy folyamatba tétele iránt intézkedni.

Ha az eljárás módja iránt nem sikerül az egyetértés, az e részben fenálló szabályok alkalmazásának van helye. (504.)

A törvénykezési rendtartás szabályai a jelen fejezetben foglalt eltéréssel a választott bíróság eljárásában is sinórmértékül szolgálnak. (505.)

Ha az eljárás folyamában kézbesités, tanukihallgatás, szakértői vélemény vagy eskütétel szüksége forog fen: ennek foganatositása végett a választott bíróság azon rendes bírósághoz fordul, melynek illetőségéhez a per, választott bíróság esetén kivül tartoznék. (506.)

A választott bíróság ülései nem nyilvánosak. (507)

A birói közhatósághoz intézett megkereséseket, ugy szintén a létrejött egyességet vagy hozott itéletet, [4]) s ezek kiadványait a választott bíróság minden tagja aláirni tartozik. (508.)

A választott bíróság a végrehajtást se el nem rendelheti, se nem foganatosithatja; hanem azt a nyertes félnek a törvénykezési rendtartás átalános sza-

Digitized by Google

bályai szerint a fentebb említett illetőséggel biró rendes birói közhatóságnál kell kieszközölnie. (510.)

A választott birósági eljárás befejeztével az összes periratok jelentés mellett, a fentebb (506.) említett bíróságnál tétetnek le. (511.)

A választott birósági szerződés hatályát veszti:

a) ha a választott bíróság a (504) kitüzött idő alatt meg nem alakul;

b) ha felek az eljárás e nemétől kölcsönösen elállanak;

c) ha az ügy, melyre a választott bíróság kikötve volt, akár itélet, akár egyezség által elintéztetett. [5]) (512.)

[1]) Az 1. §-ban (20. lap. 56.) foglalt azon körülmények, melyeknél fogva a rendszerinti bíróság tagjai bizonyos ügyekben részt nem vehetnek, a választott birákra nézve is kizáró akadályt képeznek. (497.)

[2]) A választási illetőleg kijelölési jogot több pertárs együttesen s csak annyi tagra nézve gyakorolja, a mennyi a 498. és 499. §§-ban megállapittatott. Ha a pertársak a birói személyekre nézve egymás közt meg nem egyezhetnek: jelöltjeik közt a szavazatok többsége, ennek hiányában sorshuzás határoz. (500.)

[3]) Elnököt a 499. §. esetében, jegyzőt pedig minden esetben maguk a birák választanak; a 497. és 502. §§-ok szabályai az elnökre és jegyzőre nézve is alkalmazandók.

Ha az elnökre nézve szavazattöbbség nem jő létre, azt az 506. §-ban kijelölt birói közhatóság nevezi ki.

[4]) A választott bíróság határozatai ellen felebbezésnek és perujitásnak épen nincs, semmiségi panasznak pedig csak a 297. §. 1. 2. 3. 8 9. 14. 15. és 16. pontja alatt elősorolt esetekben van helye. (509.)

[5]) Ha a választott bíróság valamely tagja az eljárás megindítása után, de az ügy eldöntése előtt meghalt, vagy a 497. §. határozatához képest, avagy más akadálynál fogva a biráskodás gyakorlására képtelenné válik, a bíróság kiegészitése a 499. s következő §§-ok értelmében eszközlendő. (512.)

117. §.

A felhivási perről.

Felhivási keresetnek a törvényben kijelölt eseteken kivül helye van:

Digitized by Google

a) az ellen, ki valamely joggal kéretik, [1])
b) számadási per inditásánál;
c) holtnak nyilvánitás esetében;
d) elveszett okiratok megsemmisitése végett. [2]) (513.)

A fölhivási kereset folytán a biró a fölhivottnak meghagyja, hogy a kitüzött határidő alatt vagy feleljen a felhivásra, vagy indítson keresetet joga érvényesitése végett, különben reá nézve a kérdéses jog örökre érvénytelennek fog nyilvánittatni [3]) (515.)

Ha a fél a felhivás folytán keresetét megindítja, a megindított kereset a törvénykezési rendtartás szabályai szerint tárgyaltatik és döntetik el. — Ha a fél a felhivásra felel, a bíróság a beadott nyilatkozatot ellenirat gyanánt tekintvén, és az ügyet külön jegyzőkönyvben tárgyaltatván, végzés által dönti el azon kérdést, van-e felhivásnak helye vagy nincs? Ha a tárgyalás folytán hozott végzésben a felhivásnak helye találtatott, a bíróság a felhivottnak keresete beadására újabb 15, — illetőleg 30—45, vagy hatvan napi határidőt oly meghagyással tűz, hogy a keresetbe nem adása esetén reá nézve a kérdéses jog örökre érvénytelennek fog nyilváníttatni. (516.) — Ha a felhivott a kitüzött határidőben se feleletet nem ad, sem az újabbi határidő alatt keresetét be nem adja, a bíróság a felhivó kérelmére a kérdéses jogot a felhivottra nézve érvénytelennek nyilvánítja. [4]) (517.)

Számadási viszonyokban, valamint a számadást követelő adhat be felhivási keresetet a végett, hogy a ki neki számolni tartozik, számadását zárhatáridő alatt mutassa be; ugy a számadó is követelheti, hogy az, a kinek számadással tartozik, vagy helyeselje a számadást, vagy az elleni kifogásait a kitüzendő határidő alatt terjeszsze elő. [5]) (518.)

Digitized by Google

Ha a jogositottnak felhivására a számadás előterjesztetett: az, mint kereset tekintetvén, a számadás kérdése a rendes eljárás szerint tárgyaltatik.

Ha a felhivott magát a számadásra kötelezettnek nem érzi, s a kitüzött határidő alatt ily értelemben nyilatkozik: nyilatkozata ez esetben elleniratnak vétetik, s külön jegyzőkönyvben tárgyaltatván, végzés által döntendő el, tartozik-e a felhivott fél számot adni vagy nem? (519.)

Ha a felhivott se a törvényes határidő alatt számadását, vagy a felhivási keresetre nyilatkozatát be nem nyujtotta, se azon határozat folytán, mely által a számadási kötelezettség megállapittatott, a kitüzött határidőben számadását elő nem terjesztette: a felhivónak ujabb kérelmére, melyben követelését legjobb tudomása szerint számitandja fel, e követelés érdemében a biróság fog határozni.

Ez esetben a felhivó fél az előadott összeg erejéig a számadásra kötelezett fél ellen egyszersmind a törvényszerü biztositás bármelyik nemével is élhet. (520.)

Ha a számadónak fentebb (518. §-ban) emlitett felhivására a felhivott fél kellő időben nem felel: a számadó további kérelmére, a számadás biróilag helyben hagyottnak nyilvánittatik, s a számadó fél a további felelősség terhe alól felmentetik. (521.)

[1]) Ha valaki egy másik irányában valamely joggal kérkedik: ez saját személyes birósága előtt követelheti, hogy a kérkedőnek azon jog érvényesitésére bizonyos határidő tüzessék ki, s ha ez alatt keresetét be nem adná, a vitatott jog a kérkedőre nézve örökre érvénytelennek nyilvánittassék. (514.)

[2]) Felhivási kereset: T. Törvényszék! N. N. n—i lakos ellenemben azzal kérkedik, hogy X. Y. nagybátyámtól végrendeletileg örökölt vagyonom fele őt illeti, s hogy azt tetszése szerint tőlem bármikor elveheti, mely kérkedése úgy látszik hitelem megrontására van irányozva, annálfogva nehogy e kérkedése által bárkit is tévútra vezethessen, kérem a t. Törvényszéket, mél-

Digitized by Google

tóztassék N. N.-nek kérkedett joga érvényesithetésére határidőt kitüzni, s ha ezen idő alatt keresetét be nem adná, vitatott jogát örökre érvénytelennek nyilvánitani. Z. J.

[3]) Végzés a felhivási keresetre: Jelen kereset folytán meghagyatik N. N.-nek, hogy Z. J. ellen a keresetben érintett vélt joga érvényesitése végett a kézbesitéstől számitandó 15 nap alatt feleljen, vagy nevezett Z. J. ellen keresetet inditson, mert ellenkező esetben reá nézve a kérdéses jog örökre érvénytelennek fog nyilvánittatni.

[4]) Pest pilis és solt t. e. megyék polg. törvényszéke által Z. J.-nek — év — hó — napján — szám alatt N. N. ellen a végből inditott felhivási keresetében, hogy utóbb nevezett azon kérkedett jogát, miszerint felhivónak X. Y. nagybátyjától örökölt vagyona feléhez jogos tulajdoni igényei volnának, bizonyitsa be, — felhivó Z. J.-nek f. é. — hó — napján — szám alatt beadott kérelme folytán, — év — hó — napján tartott ülésében következőképen határoztatott: N. N. felhivottnak azon kérkedett joga, miszerint Z. J. felhivónak X. Y. nagybátyától örökölt vagyona feléhez jogos tulajdoni igényei volnának, ezennel semmisnek, és igy örökre érvénytelennek nyilvánittatik. Mert: daczára, hogy N. N. felhivott részére e törvényszék keresete megindittása, vagy felelétének beadása végett 15 napi határidőt tüzött ki, mely meghagyó végzést a vett bizonyitványt tanúsága szerint fentemlitett N. N. f. é. — hó — napján kézhez vett, keresetét vagy nyilatkozatát még is a törvényes határidő alatt beadni elmulasztá; miért is Z. J. felhivónak f. é. — hó — napján — szám alatt beadott határozathozatal iránti kérelme folytán kellett jelen ügyet a polg. rts. 517. §-a értelmében érdemileg eldönteni.

[5]) Számadás iránti felhivás: T. Törvényszék! N. N. társulati gőzmalom vezetéséről még mult évi — hó — napján lemondván számadásaimat ugyanakkor a T. Törvényszékhez — szám alatt benyujtottam, mely beadványom másodlata ugyanakkor a czimzett részvényes társulat részére kézbesitve lön, azonban mind e mai napig eredmény nélkül; minthogy pedig letett biztositékomra mielőbb szükségem van, kérem a T. Törvényszéket, méltóztassék a fentemlitett N. N. társulatnak beadott számadásom helyeslése vagy kifogásainak előterjesztésére oly föltétel mellett határidőt kitüzni, hogy ennek elmulasztásával számadásom biróilag helyben hagyottnak, s alolirott a további felelősség terhe alol felmentettnek fog nyilvánittatni. Z. J.

118. §.

A holtnak nyilvánitási eljárásról.

Eltünt egyén holtnak nyilvánitását kérhetik:

a) a házastárs a házassági kötelék feloldása, és

b) a törvényes örökös vagy örökösök hiányában a korona ügyésze az örökség birtokbavétele végett [1]) (522)

Digitized by Google

Az eltünt egyén megholtnak csak ugy vélelmezhető:

a) ha születésétől számitva nyolczvan év elmult, és tartózkodási helye tiz esztendő óta nem tudatik;

b) születési idejére való tekintet nélkül, ha tartózkodási helye harmincz egész esztendőn át ismeretlen; [2])

c) ha háboruban nehéz sebet kapott, vagy ha valamely hajón volt, midőn ez törést szenvedett, vagy más módon halálveszélyben forgott s azóta három év már lefolyt. (523.)

Az illető törvényszék, a mint a holtnak nyilvánitási kérvény hozzá beérkezett, gondnokot, s a házassági kötelék feloldása esetében házasságvédőt is rendel.

Egyszersmind az eltünt egyént hirdetvény által hirlapilag azzal a hozzáadással idézi, hogy ha egy évi határidő alatt meg nem jelenne, vagy életben létét más módon nem tudatná: a holtnak nyilvánitási kérvény érdemlegesen fog elintéztetni. [3]) (524.)

A tárgyalás a folyamodó fél és a gondnok között a rendes eljárás szabályai szerint megy végbe, s a biró itéletileg mondja ki, hogy be van-e bizonyitva a halál vagy nincs. [4]) (525.)

Az itéletet a folyamodónak jogában, a kirendelt házasság védőnek illetőleg gondnoknak, pedig, — ha az elhalálozás bebizonyitottnak mondatott ki, — kötelességében áll egész a legfőbb itélőszékig felebbezni. (526.)

Ha a legfőbb biróság lényeges hiányokat vesz észre az eljárásban, itelethozatal előtt azoknak kijavittatását hivatalból eszközöltesse. (527.)

Azon nap, melyben a holtnak nyilvánitási itélet jogerejüvé vált, az eltünt egyén elhunyta napjául tekintendő.

Digitized by Google

A holtnak nyilvánitás azonban nem zárja ki annak igazolását, hogy az eltünt előbb vagy később halt el, vagy hogy még életben van. Ez utóbbi esetben az, ki a birói holtnak nyilvánitás alapján valamely vagyont vett birtokába, jóhiszemü birtokosnak tekintendő. (528.)

[1]) A holtnak nyilvánitási kérvények birói illetőségéről lásd: 10. §. 35. lap.

[2]) Holttá nyilvánitás iránti kérelem: T. Törvényszék! Testvérem N. N.-ni volt lakos az itt a) alatt becsatolt bizonyitvány szerint — év — hó — napján, tehát ezelőtt harmincz évvel eltávozván, azóta róla és tartózkodási helyéről tudakozódásaim daczára mit sem hallottam; miért is kérem a T. Törvényszéket, méltóztassék fentemlitett testvéremet megidézni, és ezen idézést a hivatalos lapokban közzététetni, olyformán, hogy engem, vagy a t. Törvényszéket hollétéről egy év alatt értesiteni tartozzék, ellenkezőleg holtnak fog nyilvánittatni. Z. J.

[3]) Sz. k. Pestváros törvényszéke részéről, távollevő s ismeretlen tartózkodású N. N. ezennel értesittetik, hogy testvére Z. J. holtnak nyilvánitása iránt folyamodványt nyujtván be, ezen kérvény folytán részére gondnokul X. Y. ügyvéd neveztetik ki. — Felszóllittatik ennélfogva fentnevezett távollevő ismeretlen tartózkodású N. N, misszerint ezen hirdetménynek hirlapi első megjelenésétől számitva egy év alatt ezen törvényszéknél vagy személyesen megjelenni, vagy pedig e törvényszéket hollétéről értesiteni annyival inkább el ne mulasza, minthogy ezen határidő sikertelen lejártával a törvényszék a holttá nyilvánitási kérvény érdemleges ellátásába bocsátkozandik.

[4]) Holttá nyilvánitási itélet: Sz. k. Pestváros polg. törvényszéke által Z. J.-nek N. N. testvére elleni f. évi — hó — napján — szám alatt inditott holttá nyilvánitási kérelmi ügyében X. Y. gondnokkali tárgyalás megejtése után, — év — hó — napján tartott ülésében következőleg itéltetett: N. N. volt n—i lakos, — vallású, — éves, kinek holléte 30 év óta nem tudatik, ezennel holttá nyilvánittatván, azon nap, melyben jelen itélet jogerejüvé válik, nevezett N. N. ellenyugta napjául tekintendő. Mely itélet stb. Indokok: mert stb.

119. §.

Az elveszett okirat megsemmisitése iránti eljárás.

Okirat megsemmisitése iránti kérelem az okiratnak legutolsó birtokosát, vagy ennek jogutódát illeti, és saját személyi bíróságánál nyujtandó be. [1])

Digitized by Google

A kérvényben az okirat kelte és tartalma lehetőleg pontosan körülirandó. [2]) (529.)

Ilyen kérelem folytán a bíróság az elveszettnek állitott okirat netáni birtokosát hirdetvény által szólitsa fel, hogy a kérdéses okirat vagy ahhoz való igényét a hirdetvénynek a hirlapban első megjelenése napjától számitandó egy év alatt jelentse be, különben az okirat semmisnek fog nyilvánittatni. [3])

A hirdetvény az okirat lehetőleg pontos leirását foglalja magában, s a bíróság helyiségén nyilt helyre kifüggesztetik, s egyszersmind a hivatalos hirlapban háromszor közöltetik. [4]) (530.)

A folyamodó kérelmére a bíróság mindjárt a hirdetvény kibocsátása alkalmával ugy intézkedjék, hogy az elveszett okiratra további birói rendeletig semmi fizetés se történjék.

Az adós vagy kibocsátó a megsemmitési eljárás megindításáról mindig értesitendő. (531.)

Ha a kitüzött határidő alatt valaki a kérdéses okirat birtokosául jelentkezett: annak, ki a megsemmisitési kérvényt benyujtotta, harmincz napi határidő szabandó, mely alatt tulajdoni keresetét a jelentkező birtokos ellen, igényeinek különbeni elvesztése mellett meg kell indítania.

A tárgyalás a rendes eljárás szabályai szerint történik. (532.)

Ha pedig a hirdetvényi határidő alatt senki se jelentkezett: az okirat a folyamodó kérelmére végzésileg semmisnek nyilvánittatik; miről mind a fél, a kinek a megsemmisitett okiratnál fogva valami kötelezettséget kellene teljesítenie, értesítendő, mind a megsemmítés szabályszerűleg közzéteendő. (533.)

[1]) A közforgalom tárgyait képező értékpapirok megsemmisitésének módjáról külön törvény fog intézkedni (529); itt tehát csak az egyébb okiratok megsemmisitéséről lehet szó.

Digitized by Google

[2]) Elveszett okirat megsemmisitése iránti kérelem: T. Törvényszék! Az de a) alatt másolatban mellékelt kötelező eredetije (itt a kérdéses váltó az 529. szerint pontosan körülirandó) a napokban tőlem elveszett, mely körülményből reám háramolható károk elmellőzése tekintetéből — ügyvédem által esedezem a T. Törvényszékhez: méltóztassék a fentebb körülirt kötvény megsemmisitése végett a p. prts 530. és 531. §-ai értelmében a kellő törvényes intézkedéseket megtenni, s erről engem megbizottam útján értesiteni. N. N.

[3]) Az elveszett okirat megsemmisitése iránti kérvény elintézése: Végzés Folyamodó kérelmének hely adatván, a bent körülirt s állitólag elveszett kötvény megsemmisitése iránt, az eljárás megindittatik, és a kellő hirdetvény kibocsátása, úgy ezen hirdetvény nyilvános helyeni kifüggesztése, valamint a hivatalos lapban eszközlendő háromszori közzététele elrendeltetik. Miről stb.

[4]) Semmisitési hirdetvény. N. N. n—i lakos kérelme folytán — törvényszéke részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint egy (a kötvény körülirása) eredeti kötvény elveszett, miért is annak jelenlegi birtokosa felszóllittatik, hogy a kérdéses kötvényt, vagy ahhoz való igényét a jelen hirdetvénynek a hirlapban első megjelenése napjától számitandó egy év alatt jelentse be, különben a fennidézett kötvény semmisnek fog nyilvánittatni.

120. §.

Az előleges bizonyitásról

Az előleges bizonyitásnak helye van a per folyama alatt, sőt a per megindítása előtt is, ha az ellenfél abba beleegyezik, vagy ha a folyamodó kimutatja, hogy a per kimenetéig eleshetik bizonyitékától, melyet jogainak érvényesitésére vagy védelmére kiván használni.

Az előleges bizonyítás nemei: a tanuhallgatás és birói szemle. (534.)

Az előléges tanuhallgatás a bizonyitási kérdőpontok melléklése s a tanu nevének, polgári állásának és lakhelyének pontos előadása mellett azon bíróságnál kérendő, melyet a perbeli törvényhatóság illet. [1])

Sürgős esetekben a tanut azon bíróság is kihallgathatja, melynek kerületében a tanu tartózkodik. (535.)

Digitized by Google

A bíróság ilyen kérdés felett rendszerint az ellenfél meghallgatása nélkül határoz. Az ellenfél megidézésének akkor van csak helye, ha tudva van, hogy ki lesz az ellenfél s a megidézés nem jár a czélt meghiusitó időveszteséggel.

Az ellenfél azonban önként is jelentkezhetik, s ha ellenkérdőpontokat ad be: a tanu ezekre ez esetben is kihallgatandó. (536.)

A tanuhallgatás a tanuk általi rendes bizonyitás szabályai szerint teljesitendő.

A tanuvallomásokról felvett jegyzőkönyv megtekintése s másolatban kivétele mindegyik félnek megengedtetik. (537.)

A bizonyitási kérdőpontok, melyekre a tanu előlegesen kihallgattatott, a perben ujolag felmutatandók; a bíróság pedig, ha tanubizonyitásnak találja szükségét, a tanu ujon kihallgatását rendelje el.

Az előlegesen kihallgatott s már elhalt tanuk vallomásai ugy tekintetnek, mintha azokat ujból megerősitették volna. (538.)

Azon kifogások, melyek a tanuk vagy nyilatkozataik ellen tétethetnek, az előlegesen kivett tanubizonyitékra nézve is érvényesithetők. (539.)

Előleges birói szemle megtartására annak tárgyaihoz képest, azon személyi vagy birtokbíróság illetékes, melyet a perbeli eljárás illet, s ingóságokra nézve, ha a késedelem veszélylyel járna, azon bíróság, melynek kerületében a szemle tárgya létezik. [2]) (540.)

Ha tudva van, hogy ki lesz az ellenfél, és megidézése nem jár a czélt meghiusitó időveszteséggel, a szemléhez ez is meghivandó. Ez esetben a szakértőket a felek választják. Ha az ellenfél megidéztetése nem

Digitized by Google

lehetséges: a szakértőket hivatalból nevezi ki a bíróság (541.)

A perben az ellenfél kivánatára a szakértők ujra meghiteltetnek.

Az időközben elhalt szakértők nyilatkozata ugy tekintetik, mintha azt ujból megerősitették volna.

Azon kifogások, melynek a szakértők vagy nyilatkozataik ellen átalában tétethetnek, az előleges birói szemlére nézve is érvényesithetők. (542.)

[1]) Előleges bizonyitásérti kérelem, ha tanúhallgatás kérdése forog fenn: T. Törvényszék! N. N ellen — ft. tőke s jár. iránt keresetet szándékozom inditani, mely követelésem támogatására kötvény hiányában az ellenfél tagadására egyedül X. Y. tanumra volnék csak képes hivatkozni, ki az itt a) alatt becsatolt orvosi bizonyitvány szerint oly súlyos beteg, hogy az inditandó per folyama alatt netáni kihallgatása előtt el is halhat, annálfogva esedezem a t. Törvényszékhez, méltóztassék nevezett tanúmat a p. pts 535, 536 és 537. §-ai értelmében a b) alatt becsatolt kérdő pontokra kihallgatni, nehogy a késedelem folytán a per kimeneteig bizonyitékomtól megfosztassam. Z. J.

[2]) Előleges birói szemleérti kérelem: T. szolgabiró ur! N. N. tanyai földszomszédom, a birtoka hosszában ásatott árkomat behúzatta és ültetett fáimat kitörette, mely kár miatt őt a czimzett T. szolgabiró úr előtt — szám alatt be is pereltem, minthogy azonban az árkot mielőbb újból kiásatni és újfákat ültetni szándékozom, nehogy a késedelem miatt is még több kárt szenvedjek, annálfogva kérem a T. szolgabiró urat, méltóztassék a birói szemlét a p. prts. 540. 541 és 542. §-ai értelmében a szükséges szakértők közbenjöttével, sürgetőleg eszközölni. Z. J.

121. §.

A hivatalos bizonylatokról.

A felek a bíróság előtt iromány szerüleg ismeretes tényekről, jogügyeikben leendő használat végett, hivatalos bizonyitványokat kérhetnek. (543.)

Az ország területén hatályban levő törvényekről az igazságügyministerium ad bizonyitványt azok részére, kiknek erre jogaik keresése vagy védelme végett külföldön szükségök van.

Digitized by Google

Ilyen bizonyitványban a felhivott törvényt s illető szakaszát határozottan ki kell jelölni, s annak lényeges tartalmát szó szerint idézni; de a törvénynek minden értelmezése vagy valamely jogesetre alkalmazás mellőzendő. (544.)

Külföldi törvények vagy külföldön kelt okiratok érvényességéről kiadott bizonyitványoknak az illető követség hitelesitésével kell ellátva lenniök. (545.)

Másolatoknak az eredetiekkel összeegyeztetését s ennek bizonyitását megyékben törvényszéki jegyző vagy a szolgabiró vagy esküdt, sz. kir. és rendezett tanácsu városokban a törvényszék jegyzője, a sommás szóbeli biráskodással felruházott községekben a biró, a marosvásárhelyi kir. tábla területén a fenálló gyakorlat szerint arra jogositott közeg, végre ha az eredeti okirat valamely törvényszéknél létezik, a kiadó vagy irattári hivatalok vezetője teljesiti, a felek kérelmére. (546.)

A hitelesitendő másolat az eredetivel pontosan összehasonlitandó, és ha az eredetiben valamely igazitás, törlés, vagy hozzáadás tapasztaltatnék; továbbá, ha az eredeti elszakasztva, keresztül huzva, vagy egyébként gyanusnak s aggályosnak találtatnék; ugy szintén, ha a másolat az eredetinek csak némely pontjait foglalná magában: e körülmények vagy a másolat alatt külön jegyzetben, vagy a hitelesitési záradékban világosan előadandók.

A hitelesitési záradékban egyszersmind megjegyeztetik, hogy a másolat eredetiről iratott-e le, vagy hitelesitett másolatról; továbbá megneveztetik azon hatóság vagy személy, kinél az eredeti okirat létezik; végre a hitelesitésnek helye és kelte mindenkor kitétetik, s a hitelesitő aláirásával és hivatalos pecséttel elláttatik. (547.)

Digitized by Google

Az eredeti okirat, vagy azon előforduló aláírások valódiságának hitelesitése, szóbeli kérelem folytán megyékben a szolgabiró és esküdt, sz. kir. és rendezett tanácsu mezővárosokban a biró, a marosvásárhelyi kir. tábla területén pedig a fenálló gyakorlat szerint arra jogositott közegek által történik. (548.)

A kérelmezőnek vagy a bíróság előtt kell az okmányt sajátkezüleg aláirnia, vagy az azon már létező aláirást, saját aláirásának elismernie.

Ha ismeretlen a fél személye a bíróság előtt: teljes hitelt érdemlő két tanu hivandó meg, kik a felet ismerik, egyszersmind a hitelesitésre felkért mindkét birósági tag, vagy legalább azok egyike előtt ismeretesek. (549.)

Az eljárásról jegyzőkönyv vétetik fel, melyben azon körülmény, hogy a fél a bíróság előtt személyesen ismeretes, vagy hogy a személy azonossága a bíróság előtt ismert tanuk által állapittatott meg, világosan benfoglaltassék. [1])

E jegyzőkönyv mind a fél és illetőleg azonositó tanuk, mind a birói személyek által aláirandó. (550.)

Ha az okirat a bíróság előtt ismeretlen nyelven van kiállitva, vagy a bíróság a folyamodó nyelvét nem érti: a hitelesités meghitelt tolmács közbejöttével történik. Ilyen esetben a jegyzőkönyvet a tolmács is aláirja. (551.)

A hitelesitő közeg a hivatalos bizonylatot mindenkor a hitelesitési jegyzőkönyvre való hivatkozással az eredeti okiratra irja rá, s aláirásával és hivatalos pecsétjével erősitse meg. [2]) (552.)

A fentebb emlitett (548.) eljárásnak van helye akkor is, ha valamely fél az általa kiállitott meghatalmazványt kéri biróilag hitelesittetni.

Digitized by Google

A meghatalmazvány, mely nem ügyvédek részére, — vagy ügyvédek részére ugyan, de nem törvénykezési ügyletekre, avagy a meghatalmazott személyre való tekintet nélkül, az országon kivüli használatra állittatik ki: mindig hitelesitendő. [3]) (553.)

A forditmánynak az eredetivel való megegyezése hatóságilag meghitelt tolmács által bizonyittatik.

A tolmács köteles a forditmány végén, ennek az eredetivel való megegyezését, esküjére hivatkozva bizonyitani; [4]) a forditmány készitésének évét és napját megjegyezni, s mindezeket aláirásával és pecsétjével megerősiteni. Ha az okirat azon helyen kivül használtatik, a hol a tolmács lakik: akkor aláirása azon bíróság által, melynél feleskettetett, azzal a hozzáadással hitelesitendő, hogy ő mint tolmács biróilag meg van esketve. (554.)

Ha a tanu vagy szakértő csak olyan nyelven tudja magát kifejezni, melyet a kihallgatásnál jelenlevő birói tagok nem értenek: a kérdések és feleletek leforditására meghitelt tolmács használtassék.

A vallomás ez esetben mind a tolmács által a tanu vagy szakértő nyelvén, mint a tollvivő által a tolmács forditása szerint a bíróságnál használt nyelven jegyzőkönyvbe igtattatik.

Ugyanezen szabály alkalmazásának van helye eskületétel esetében is, ha a bíróság tagjai nem értik az illető fél nyelvét. (555.)

A felek mindazon kifogásokat, melyek a szakértők személyisége vagy nyilatkozataik ellen tétethetnek, a tolmács ellen is használhatják. (556.)

A hiteles helyek, hiteles okiratok kiállithatása tekintetében, a fenálló törvények és törvényes gyakorlat mellett tovább is fenhagyatnak. (557.)

Digitized by Google

A közhatóságok és hiteles helyek tartoznak megkereső parancs nélkül, akár az egyes felek egyszerű kérelmére, akár a bíróságok megkeresésére, a gondviselésök alatt levő okiratokról a hiteles kiadványt annyiszor a mennyiszer alkalmazandó, 500 frtnyi pénzbirság terhe alatt kiszolgáltatni. (558.)

[1]) Okirat hitelesitési jegyzőkönyv: mely — év, — hó — napján N. N. által kért hitelesités végett felvétetett. N. N. megjelenvén, kéri (az okirat körülirandó) eredeti okiratról leirt, s általa fölmutatott másolatot az eredetivel egybehasonlitani és hitelesiteni. Ennek következtében a másolat az eredetivel egybehasonlittatván, — azzal mindenekben megegyezőnek találtatott, miért az jelen szám alatt hitelesitendő. Kelt stb.

[2]) Az okiratra irandó záradék: Ezen másolat az 1 ftos bélyeggel ellátott eredeti okirattal egybehasonlittatván, a f. évi — szám alatt felvett jegyzőkönyv szerint mindenekben megegyezőnek lenni találtatott, mi ezennel hivatalosan bizonyittatik. Kelt stb.

[3]) A meghatalmazványra vezetendő záradék: Alolirt bíróság által ezennel hitelesen bizonyittatik, hogy f. é. — hó — napján N. N. n—i lakos megjelenvén, előtte X. Y. urat a p. prts. 549. szakasza értelmében a fentebb körülirt ügyben meghatalmazottjának vallotta. — Miről a mai napon — szám alatt felvett jegyzőkönyv alapján jelen hitelesitett meghatalmazás egy példányban kiadatott. — Kelt stb.

[4]) A tolmács esküformáját lásd: 55. §. jegyzetei közt.

Digitized by Google

Tartalom.

Bevezetés.

Lap.

1. A törvénykezési jog fogalma . . . 1
2. A polgári törvénykezési eljárás forrásai . 2
3. Az 1868. évi LIV. törvényczikkről általában . 3
4. Átmeneti intézkedések 6
5. Folytatás. Az újonnan inditott, vagy a már benyujtott keresetek s a választott bíróság eljárásáról 8
6. Folytatás. A tárgyalás alatti folyamatban levő perekről 9
7. Folytatás. A már itélet alá bocsátott rendes szóbeli és irásbeli perekről . . . 10
8. Folytatás. A keletkezett határozatok elleni perorvoslat és a felebbvitel alatt álló ügyekről 10
9. Folytatás. Az ügyeknek illetékes bíróságukhoz leendő áttételéről 13
10. Folytatás. Az ideiglenes törvénykezési szabályokban foglalt intézkedések hatályáról . 17
11. Az átmeneti intézkedéseknek a marosvásárhelyi kir. itélő tábla területéni alkalmazásáról 18
12. E munka felosztása 19

Első rész.

A bíróságok, azok szervezete, hatásköre és illetőségéről.

1. A birói hatalom, a biró kellékei és a biróküldésről 20
2. A bíróságok fölosztása és az elsőfolyamodási bíróságok 22

Digitized by Google

Lap.
3. Fölebbviteli bíróságok 23
4. A birói hatáskörről 23
5. Az elsőfolyamodási bíróságok szervezete és azok egyenkint megszabott hatásköre . 26
6. A fölebbviteli bíróságok szervezete . . 30
7. A birói illetőségről átalában, különösen pedig személyes keresetekben 32
8. Házassági perekbeni birói illetőség . . 33
9. Örökösödési perekbeni birói illetőség . . 34
10. Felhivási, számadási perek, valamint a holtnak nyilvánitás s az elveszett okiratok megsemmisitése iránti birói illetőség . . 34
11. Birtok perekbeni birói illetőség . . . 35
12. Csődügyekbeni birói illetőség . . . 36
13. Viszonkeresetek és perújitás iránti illetőség . 37
14. Illetőségi összeütközés és a rendes birói illetőségtőli eltérés esetei 37
15. Birói hatóság gyakorlása másbiróság területén 38

Második rész.

Az eljárás, bizonyitás, és birói határozatokról.

A.) Átalános rész.

16. A per személyeiről 40
17. A fölperességről 41
18. A keresetlevél és kellékeiről . . . 41
19. A keresetlevél kijavitása, visszavétele és a perletételről 44
20. A beavatkozás és beavatkozási keresetről . 45
21. Az alperességről 46
22. A viszonkeresetről 47
23. A szavatosság és szavatossági perről . . 48
24. A képviseletről 49
25. Az eljárás nemeiről átalában 51
26. A sommás eljárás esetei 52
27. A rendes eljárás esetei 54
28. A birói illetőség elleni kifogásról . . . 55
29. A szünnapokról 57
30. A nyilvánosságról mindkét eljárásnál . . 57

Digitized by Google

Lap.
31. Új tárgyalás rendelés eseteiről 59
32. A megjelenés elmulasztásának következményeiről 60

B.) Sommás eljárás.

33. A kereset, idézés és megjelenési határidőről sommás eljárásnál 62
34. A tárgyalás menete sommás eljárásnál . . 64
35. A bizonyitásról sommás eljárásnál . . 67
36. Egyesség vagy itélet sommás eljárásnál . 68
37. A felebbvitelről sommás eljárásnál . . 70

C.) Rendes eljárás.

38. A kereset és perfelvételről rendes eljárásnál . 71
39. A megjelenésről rendes eljárásnál . . 72
40. A periratokról rendes eljárásnál . . . 73
41. A halasztásról rendes eljárásnál . . . 74
42. A perkezelés és pertárnokról 76
43. Rendes eljárásnál a perek itélet alá terjesztéséről 80
44. A rendes perek jegyzőkönyvi tárgyalásáról . 81

D.) Bizonyitás.

45. A bizonyitásról átalában 83
46. A beismerésről 85
47. Az okiratokról 86
48. Az okirat valódiságának bizonyitása . . 88
49. Az üzleti vagy kereskedői könyvek bizonyitó ereje 89
50. Az okiratokkali bizonyitás módja . . . 93
51. Tanúk és kellékeik 95
52. Tanúk általi bizonyitás 98
53. Birói szemle 103
54. Eskü, nemei és az esküvel való bizonyitásról . 106
55. Esküre való jelentkezés és az eskületételről . 110

E.) Birói határozatok és kézbesités.

56. Birói határozat és nemei 112
57. A birói határozatok kellékei . . . 113
58. A birói határozatok kézbesitéséről . . 114

Digitized by Google

Lap.
59. A kézbesitőnek különösen mire kell ügyelnie? 116
60. Mely esetekben rendelendő alperes részére ügygondnok? 117
61. Pósta útjáni és a külföldi hatóságok megkeresése folytáni kézbesités 118

F.) A birói ügyvitel szabályai.

62. Átalános határozatok a birói ügyvitelt illetőleg az első folyamodási törvényszékeknél . 119
63. Igtató hivatal 121
64. A határozatok előkészitése 125
65. Tanácsülés 127
66. Kiadóhivatal 132
67. Irattár 136
68. Hivatalos pénzkezelés 140
69. Birói kiküldetések 146
70. A felebbviteli törvényszékeknél az ügyvitelt illetőleg átalános határozatok . . . 150
71. Ügykezelés a felebbviteli törvényszékeknél . 153
72. Ügyvitel az egyes biráknál 157

Harmadik rész.

A perorvoslatokról.

73. A perorvoslatokról átalában s a felebbvitel átalános szabályairól 160
74. A felebbezésről 163
75. Semmiségi panasz 166
76. Az igazolásról 171
77. A perújitásról 172
78. Perújitás végetti előleges bűnvádi eljárás . 174

Negyedik rész.

A biztositási intézkedések és végrehajtásról.

79. A zárlatról 175
80. A biztositásról 178
81. A végrehajtásról 179
82. A végrehajtási kérvényről 180
83. A végrehajtási kérvény elintézéséről . . 183

Digitized by Google

Lap.
84. A végrehajtási kérvény kézbesitése vagy átküldéséről 185
85. A kijelölési jog és foglalásról . . . 186
86. A törvényes zálogjogról 188
87. A birói becsű és végrehajtási jegyzőkönyvről 189
88. Több végrehajtó, vagy végrehajtató találkozása 191
89. A végrehajtás korlátozása vagy felfüggesztése 193
90. A végrehajtási jog elévülése 194

A.) Végrehajtás az ingóságokra.

91. Végrehajtás bizonyos ingó vagyon átadása végett 194
92. Végrehajtás, munka teljesitése, vagy valaminek eltürése végett 195
93. Foglalás, közpénztárban levő pénzek vagy magánkövetelésekre 196
94. Foglalás, a marasztalt fél ingóságaira . . 198
95. Kivételek a birói foglalás alól . . . 199
96. Felügyelet a lefoglalt ingókra, az árverés kitűzése és foganatositása 200
97. Teendők az árverés foganatositása után és a folytatólagos végrehajtásról . . . 204

B.) Végrehajtás az ingatlanokra.

98. Végrehajtás bizonyos ingatlan vagyon átadása iránt 205
99. Végrehajtás a jószág függő termése vagy jövedelmeire 205
100. Végrehajtás az ingatlan vagyon tartozékaira . 207
101. Birói illetőség az árverés és vételár felosztására nézve 208
102. Az árverési kérelem s annak elintézéséről . 209
103. Az árverési feltételekről 210
104. Az árverési hirdetvényről 211
105. Az árverés helye, határideje és foganatositásáról 213
106. Jelentés az árverésről s az árverés iránti perorvoslatról 215

Digitized by Google

Lap.

107. Tárgyalás a sorrend megállapitása s a vételár feloszlása iránt 215
108. A vételár felosztási terv s a követelések kifizetéséről 217
109 A vevő jogai és kötelességeiről . . . 218
110. Folytatólagos végrehajtás, a végrehajtás telekkönyvi feljegyzése és az önkétes árverésről . 219

C.) Tulajdoni és elsőbbségi igények.

111. Eljárás az idegen tulajdonnak állított tárgyra nézve 220
112. Az igénykeresetek beadási határidejéről . 22
113 Igénykereset, annak tárgyalása és elintézése 22

Ötödik rész.

Az eljárás némely eltérő módjairól.

114. A községi biráskodásról 224
115. A vásári biráskodásról 225
116. A választott bíróságról 229
117. A felhivási perről 231
118. A holtnak nyilvánitási eljárásról . . . 234
119. Az elveszett okiratok megsemmisitése iránti eljárás 236
120. Az előleges bizonyitásról 238
121. A hivatalos bizonylatokról 240

Digitized by Google

Digitized by Google

Budán 1869.
Nyomatott Bagó Mártonn

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google